

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

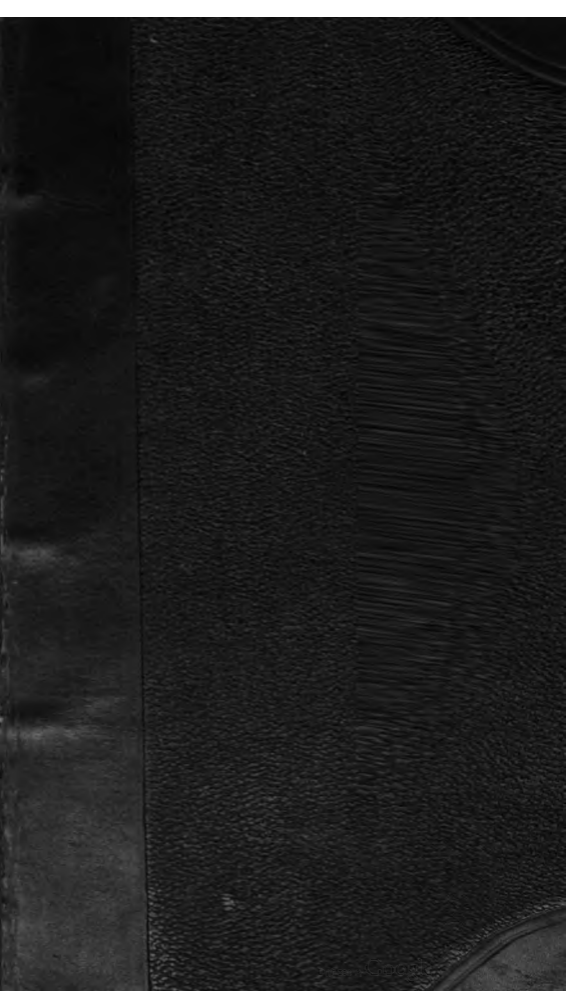
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

11.01

FG 848

S. 21
3/10/19

15.200
3/10/07

TH. BARTHOLINI
DE
UNICORNU
OBSERVATIONES.

*P. de Hooc
fecit*

TH. BARTHOLINI
DE
UNICORNU
OBSERVATIONES.

P. de Honae
1702.

THOMÆ BARTHOLINI

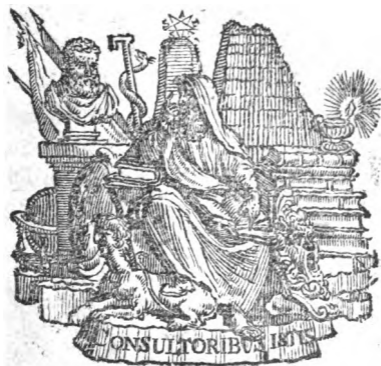
DE

JNICORNU

OBSERVATIONES NOVÆ.

*secunda editione Auctiores &
emendatiores editæ à Filio*

CASPARO BARTHOLINO.

AMSTELÆDAMI,
Apud HENR. WETSTENIUM,

MDCLXXVIII.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
HEROI.

DN. FRIDERICO

COMITI AB AHLEFELDT,
LANGELAND ET RIXINGEN
BARONI IN MOERSBURG
GRAVENSTEINII UTRIUSQUE
SEEGARDIÆ BALGARDIÆ
ET WILTNUSSI DOMINO
ORDINIS ELEPHANTIS EQUITI
SACR. REG. MAJEST.
DAN. ET NORW.

CANCELLARIO MAGNO
CONSILIARIO INTIMO
STATUS ET PROVINCIALI;
PRÆSIDI IN COLLEGIO
STATUS ET CANCELLARIÆ
IN DUCATIBUS SLESVICI
ET HOLSATIÆ
REGIO VICARIO
STEINBURGI ET IN
DITHMARSIA
GUBERNATORI ET PRÆFECTO
ACADEMIÆ REGIÆ
HAFNIENSIS.
PATRONO BENIGNISSIMO

ILLUSTRE HOC MARIS
BOREALIS SPOLIUM
DECANTATUM TOT
ELOGIIS AMULETUM
NATURÆ ARCANUM
VENENORUM OPPROBRIUM
FORTITUDINIS SYMBOLUM
SECLORUM LUSUM
A PARENTE OLIM ILLUSTRATUM
UNICORNU
ET QUICQUID PRÆTEREA
DE SOLO CORNU
VEL DEPRÆDICANT
ANNALES GENTIUM
VEL ÆSTIMANT NOSTRI
A SE VERO AUCTUM ET
EXPOSITUM
IN DEBITÆ VENERATIONIS
SIGNUM
NOVI ANNI EXORDIO
QUOD FORTUNATUM ILLUSTRISSIMÆ
ILLIUS FAMILIÆ VOVET

L. M. Q. D.

ROMÆ CAL. JAN. clō Idc LXXVII.

CASP. BARTHOLINUS THOM. FIL.

PRÆFATIO AUTORIS
EDITIONIS PATAVINÆ
Anno .cld lœc XLV.

TH. BARTHOLINUS
LECTORI SUO.

M Iraturum Te, mi Lector,
animo vates præfatio teme-
ritatem in ætate, & anda-
ciam ferioribus alioquin an-
nis servandam, quia cornua ostendo &
largiorem frontem. Sed severius judi-
cium tantisper differ, donec speciem meam
desectâ larvâ pressius intuearis. Aper-
tam enim frontem gero, nec erubesco:
at cornua & aliena sunt, &, ut expe-
rieris, innoxia. Hæc sine fastu ullo, pu-
blici que amans ea sinceritate explico, quâ
apud innoxium nata; illam verò de-
bita ætati mihi que verecundia subdu-
cam, si bilem cuiquam moverit. Sed
frustra publicum fugiunt, quum nec
frons servilibus notis, picti Gelonis in-
star, sit signata, nec cornua senum
* 4 gerant

A U T O R I S

gerant simplicitate innocentiam natæ, quia solitaria in alios potius, quam se, salutarem vim vertant. Animus tamen dicat cornua nostra, quanquam aliena & sine offensa, Parentem petitura, frontemque spatiosam eruditæ invisam fore, quibus ex ætate & genii benignioris ductu pares huic labores exsurgunt. Cornibus sanè ea natura obvenit conditio, ut decidant subinde & renascantur, colorem mutant & obtundantur, variasque ætatum flexu vices agant. Ego curioso impetu decidua collegi & reliquias, cornuumque frustula ad novum germen instruxi, iis quam similimus, qui inveteratos fractosque ramos vel nova adornant insertione, vel in domesticum precium convertunt. Rem omnem sine verborum ambage expediam. Paucas de Unicornis pagellas gravioribus impeditis negotiis in publicum fugiente calamo emiserat Pater, eo applausu, ut in hoc argumenti genere palmam meruerit & benevolas universi orbis voces, quod primus velut arbiter de Cornuum veritate inter dissi-

dentes

P R Æ F A T I O.

dentes Andream Baccium & Marinum certo experimento constituerit, quibus ita adhaerit, ut neutri tamen astipularetur. Neque enim quæ de solo cornu ferebat fama saculumque prius omnia cum Baccio credebatur, neque summâ veterum injuriâ cum Marino ad extremum alterum prolapsus cuncta οκείνωσιν in dubium vocabatur, sed medio usus temperamento Cornu animalque probavit, virtutem autem plenis olim buccis decantatam justis de causis habuit suspectam. Scilicet hinc ingeniorum æstimamus felicitatem omnia æqua lance expendere, & de ipsis recte judicare, quod interioris animæ opus sensuum dexteritate fultum, quo quicumque caret frustra in accurato rerum seriarum examine locum expectat. Baccium Marinumque sequuti Gesnerus & Aldrovandus utriusque ævi Plinij, quum universam Naturæ historiam suis operibus meditarentur completi, singula accuratiori judicio scrutari non potuerunt. Unde hic Marinum reddidit, cujus videbatur partes sequi,

A U T O R I S

& Latio donavit quem sibi adoptaverat. Idem saxum volvens Jo. Bapt. Sylvaticus, inter suos princeps, Bacciana argumenta & ingenue refert & refellit ingeniose, in ceteris perfectus, si ad alias Monocerotum species divertisset. Ex eo extitere nulli qui in hac palaestra nomen suum profiterentur, quod confectum negotium crederent tantorum hominum concursu. Nec tamen palma sublata aliquid conaturis. Unde nobis renatus quoque animus, crescentibus ad novum spectaculum cornibus nunquam in Amphitheatro visis, quaurgens Syrijaestus nuper, quum alia vehementius liquecerent, & nos alioquin communi torpore subsideremus, prima protrusit, sparsimque ad Parentis Opusculum nobis in itinere notata, ad certas Observationum classes reduxit: qua ut vides tedioli fuerunt otii potius quam debite diligentia, novaeque facilitate tua venia dici merentur, quod nihil fere à Parente antea notatum ingloria repetitione transcripserim, nec quidquam quod ad perfectam Monocerotum omnium ideam

P R Æ F A T I O.

ideam faciat, omiserim, aliis pluram non debens quam sine ere nomen. Marinum puto, Baccium & Aldrovandum aliosque hujus commatis, quibus placidam iniquitatem ea modestia mutuo, que auctorem decuit, quum neque Acteon sim, neque Ammonius, quorum hic nature, ille fortuna debuit ornatum. Utrique profecto ego ex ratione temperarem, si vel Deus essem, vel Deam contemplerer. Ex qua animi constantia aliquid nobis promittimus, qui opus damus cornutum sine cornibus & offensa, cornua sed sola & insititia, frontem demum eo sinceritatis colore, quem à tua facilitate exspecto.

HENR.

HENR. WETSTENIUS
LECTORIS.

Lertius jam labitur annus ex quo Clariss. D. D. CASPARUS BARTHOLINUS TH. F. hæc oras derelicturus tractatum hunc de *Unicornu*, à se emendatum & auctum ANDRÆE FRISIO Bibliopolæ accuratissimo nec perfunctoriè docto, excudendum tradidit. Susceperat hic namque id negotii, nil aliud animo volvens nisi absolutis ab eodem Clariss. Auctore partim exaratis, partim emendatis Tractatibus tribus de *Armellis*, *Puerperio*, & *Inauribus Veterum*, & hunc prælo committere. Verùm alia jubebant fata! Paulo pòst enim calculo laborare coepit, cumque per quinque sexve menses cum gravissimo hoc morbo magnisque cruciatibus colluctatus esset, tandem morti cessit. Exiit, inquam, hic noster à nobis, quibus magnum sui desiderium, sibi que æternam
ex

ex doctissimis nitidissimisque editis libellis comparatam reliquit famam: Diu fluctuabant Hæredes antequam de distrahendo Bibliopolio ageretur, nec plus sesquiannum agimus, quum id maxima ex parte juri nostro cessit. Inter reliqua & *Cornia* hæc, de quibus edendis jam tum cogitabamus. Sed deërant varia operi perficiendo, nec ferebat occasio unde tam citò peterentur. Degebat nimirum tunc temporis Celeberr. D. AUCTOR Romæ, reliquas quoque Italiæ partes aditurus: unde paucos ante menses redux suppeditavit quæ absolvendo tractatui necessaria erant. Prodit ergò en! seseque tuo usui sistit, non ingratus ut spero hospes, quem proximè, faventibus superis, Tractatus de *Tibiis Veterum eorumque antiquo usu* ejusdem Auctoris Nostri sequetur. Tu LECTOR ERUDITE, labore nostro fruiere, ac conatibus, quibus publico prodesse studemus, fave.

ΘΩΜΑΝ ΒΑΡΘΟΛΙΝΟΝ,

τὸν πᾶν, ἀπὲς μογοκέραι ἔγραφείντα.

Πρὸς Μῶμον.

Μῶμε, ἀπὸς Βαρθλῖνον ἀείρω φῶγα κέραι,
 ὧς μὲν ταῦθ' ἐρέω, μωρέ, σὲ τυψάμεναι.
 Ἐστ' ἀπόικτος, πλεόν τε, κ' ἔσχατον ὄξυ,
 ὧς, εἴπερ βλάβη ἔγκραται, Μῶμε, πᾶ,
 Ἀψῆς γαῖαν ὀδύξ, κ' οἱ μετόπισθε γάνω)
 Οὐ βλίψωσ' ἀγαθῶν βεβλία σ' ἰψάμεναι
 Εἶθ' ἤμαρ καλοὶ κ' ἀγαθοὶ τοῖον δε βιώσι,
 Φημίω κ' δέξην, Μῦσ', ἀν' ἔχοις σφιτέρην.

Idem (sed paullo liberius) Latine.

Mome, cave contra Barthlinum cornua tollas,
 Ne læsus cornu te male jam feriat.
 Nam factum affabre est, tersum est, & acumine
 pollet,
 Ut, si contingat viscera, Mome, tua,
 Sis moriens morfurus humum, nec secla videbunt
 Postera te egregiūm rodere scripta virūm.
 Outinam docti tam tempora læta viderent,
 Constaret Musis fama decusque suum.

M. SLADUS M.D.

IN-

I N D E X

C A P I T U M.

I. D E Hominibus Unicornibus.	1
II. De Bicornibus.	15
III. Moysis cornua expenduntur.	25
IV. Numquid Cornua Morbis accensenda?	31
V. Cornuum Causæ.	37
VI. Animantia minora unico cornu prædi- ta.	41
VII. Aves Unicornes.	44
VIII. De Scarabæo Monocerote.	52
IX. De Reptilibus unius cornu.	57
X. Orygis Ecythion, & species.	65
XI. Orygis descriptio.	74
XII. De moribus Orygis.	83
XIII. De occulta Orygis scientia.	92
XIV. Pisces Monocerotes.	102
XV. De Unicornu Groenlandico.	107
XVI. Boves Unicornes	125
XVII. Asini Monocerotis species.	133
XVIII. De ejusdem cornu virtute.	142
XIX. Solius cornu Equi.	151
XX. Rhinocerotis nomina.	153
XXI. Rhinocerotis Descriptio.	161
XXII. Monocerotis veri nomina.	175
XXIII. De Unicornu in Cruce Christi.	183
XXIV. Monoceros verus varia autoritate asse- ritur.	196
XXV. Idem Rationibus evincitur.	222
XXVI. Monocerotis Forma.	238
XXVII. Omnium Unicornuorum Examen:	251
XXVIII. Mo-	

INDEX CAPITUM.

XXVIII. Monocerotis Proprietates.	268
XXIX. De Virtute Monocerotis.	275
XXX. De Usu Cornuum ad pocula.	304
XXXI. Cornua pro ornamentis.	319
XXXII. De Cornuum in Medicina usu.	322
XXXIII. De Mensuris corneis.	335
XXXIV. Cornea officinarum & sacrorum instrumenta.	340
XXXV. De Cornu Cervino.	353
XXXVI. De Ebore.	359
XXXVII. De Unicornu fossili.	365

THO.

THOMÆ BARTHOLINI

CASP. F.

DE UNICORNU

OBSERVATIONES NOVÆ.

CAP. I.

Hominum Monocerotum exempla. Cornua frontis Albucasis. Heliodorus explicatus. Dionysisci. Cornicularii apud IC^{os}. Facies Didonis. Aliarum partium Cornua. Verrucæ.

Cornutorum animantium, quæ solo cornu eminent, auspicatorum historiam, ab humano genere nobilitatis quodam jure ordiendum, in quo cornuum tuberibus nonnunquam lusit Natura,

A tura,

tura, ut variis exemplis observarunt *Amatus Lusitanus* in Centuriis, *Jacobus Dalechampius* ad *Plinium*, *Lycosthenes*, *Weinrichius*, *Paræus*, aliique quorum catalogum in Opusculo suo *Paræus* texuit. Horum autem seriem auget princeps Gallicæ historiæ conditor *Jac. Aug. Thuanus* lib. 123. ubi *Francisci Troviluvii* Anno circiter 1599. per Galliam oberrantis cornu arietino è frontis media parte enato historiam interspersit, qui multorum oculos simul meruit, & nummos. De quo ad *G. Fabricium Hildanum* quoque *Obs. 23. Cent. 2. Emanuelis Ursisii* extat Epistola, qui eundem Parisiis 1598. præsentibus *D. Jacobo Feschio*, & *Io. Echenstenio* discipulo suo & vidit & contrectavit. Planè eundem hunc *Franciscum* fuisse arbitror quem describit *Jo. Renodeus* lib. 3. M. M. c. 21. Pro monstro habitus est rusticus quidam *Canomanus*, cujus fronti cornu adnatum crassissimum duos palmos longum, ad occiput incurvum *Lutetia A. D. 1600. vidiimus*. Parvo enim differt temporis intervallo

vallo utriusque sæculi terminus. Neque memoria nostræ Monocerotes in utroque sexu defuerunt. A nativitate prima infanti productum lib. 3. Prax. Adm. Obs. 93. refert *Zacutus Lusitanus*, quod ex fronte primum duri nodi specie emerfura paulatim in justam cornu magnitudinem crevit, palmi dimidii longitudine, juxta radicem amplum, in cuspede pollicis magni crassitie. Simile corniculum in frontis angulo parvum Carolo Sartori Neapolitano ad D. Dominicum habitanti quoque observatum cervæ vel vitulæ junioris specie, de quo *Marcus Aurelius Severinus* magnus Campaniæ Doctor cap. 25. de Nov. Abscess. retulit, qui quidem me præsentem adhuc superstes, lucem tamen fugit, nec à nobis videri voluit. Et pauci abhinc effluxerunt anni, quum in valetudinario Mediolanensi justæ ætatis puella in fronte cornu gestaret semipalmare, & una parte striatum, quod à *Matthæo Bergomate* Chirurgo ejus loci fuit detrahitum. De alia puella Cornuta scriptum

promiserat *Paulus Lensulus* à *Fabricio Hildano* Cent. 4. Obs. 81. desideratum. Propinquius verò in eodem sexu sequiore nobis est exemplum Patavinæ cujusdam sacræ Virginis, à me eo nomine visæ, annorum 60. in Cœnobio S. Sophiæ, cui, precibus ejusdem victus, corniculatam epiphysin excidit Vir summus *Joannes Vestungius*, quæ in frontis elatiore parte sinistrorsum enata fuerat, eadem cum vaccino cornu substantia, similique duritie, lentore & colore, ex ampliore basi paulatim in acumen sursum extollebatur extremo nonnihil inflexo, longitudine & latitudine digiti articulum adæquans. Purmerenti in septentrionali Hollandia, paupercula mulier *Margaretha Mainers* septuagenaria vixit, quæ viginti retrò annis, ex mœrore prodigi filii tumorem primò in dextrâ capitis parte supra musculum temporalem observaverat, qui in cornu tandem excreverat digitos duodecim longum, caprini cornu crassitie, duritie & similitudine. Ex temporum

porum ferè regione seu fincipite emer-
gens reflectebatur, incurvabaturque,
furfumque summum caput petebat, cui
se mobile applicabat, ut commodè vit-
tâ regi posset & occultari. Ad radi-
cem rubebat cutis & pruriebat, sique
rudiùs tractabatur, sanguinem proli-
ciebat. Inter caput & cornu primùm
vix digitus inferebatur, postea totam
manum admisit, quia continuò cresce-
bat. Invisi ipsam 1646. & studiosè lu-
stravi, hancque sceminae grandævæ ima-
ginem per pictorem expressi. Quæ
exempla præter miraculum dixeris, si-
quidem ipsas frontis eminentias angula-
res cornua appellarit antiquitas; cujus
testis Chirurgorum Arabum princeps
Albucasis sive ejus *Interpres*, quò part. 1.
Chir. c. 3. de modo cauteria applicandi
in totius capitis dolore, disertè id ex-
plicavit: *Deinde cauteria ipsum* (scilicet
caput) *super omne cornu capitis sui caute-
rio, donec pertranseat cutis.* In qua no-
menclatura persistens ad calcem addit:
Oportet quod sit cauterium, quo cauteri-

ZANIUS

*κάντην κόρνια καπίτις, & occiput ejus sub-
 lilius cauterio.* Quæ loca de prominenti
 cranii frontis tubere benigna Doctorum
 venia interpretor. In aliis partibus *Exo-
 stosis* nominat *Galenus* lib. de Tum. c. 5.
 quanquam hæc ad morbum, illa ad na-
 turam potius retulerim. Illas autem
 eminentias osseas seu *ὀσώδεις ὑπεροχάς*
Dionysiscos proprio vocabulo nuncupat
Auctor Definitionum, *Galenus* putatus,
 monetque cornua quoque vocari *ἀπὸ τῆς
 κέρως φορέντων ζώων κεκλιμμένα.* Quod
 & insinuat *Heliodorus* in Opere Chirur-
 gico M S, in Bibliotheca Medicæ Flo-
 rentiæ à me exscriptus. Ita enim ille in
 Capite *Ὅτι ὀσώδεις ἐπιφύσεις ὅταν δὲ
 δύο ἐπιφύσεις γίνωνται ἀλησιάζουσι τοῖς
 κροτάφοις, κέρως ταῦτά πινεσι εἰώθασιν
 ὀνομάζειν, ἐνίοι δὲ Διονυσιακὰς τὰς ἔτιω πε-
 πονητότας ἀνθρώπουσι προσήγορεύουσιν.* In
 quam sententiam pauca notavit in mar-
 gine *Interpres* aliàs à nobis explicanda.
 Quod si altera duntaxat parte obortus
 sit osseus hic tumor, singulo numero
Dionysiscum appellari posse concedit *Io.*

Phil. Ingrassias p. 372. At Dionysiaci nomen meruerunt, non ut arbitratur *idem*, & cum eo *Viri* non infimæ classis, à Satyris, quorum speciem referant, sed à Baccho Dionysiaco, cui cornua tota Paganorum secta appinxit. Quid enim cum Satyris Dionysio? nihil sanè magis quam cum Actæone, quibus cornua fuere communia. Atestæ prope fanum S. Mariæ Minoris in antiquo saxo insculpta visitur mulier binis cornibus mediæ Lunæ excavatum orbem referentibus. Quam & inducit in *Antiq. Atest. M. S. Hippolitus Angelerius*. Sed jam temporis edacitate obscuriora omnia aliis non comparentibus literis præter has:

V..... S....

L..... M....

Id est, voto suscepto vel vivens sibi locavit monumentum. Arbitror Junonem hic expressam fuisse, quam aliàs Romæ sic fronte lunata conspeximus.

Ibidem loci in eximio marmore [cujus

jus partem ediderat *Pignorius*] corniculum galeæ elegans observavi, cujus extremitatem aquilæ caput efformat. Cassis verò ita compactilis est, ut totum involvat caput solis oculorum orbitis orisque patulis foraminibus. Ut mirari subeat *Lipsum* qui lib. III. de Milit. Roman. Dial. 5. veteres clausas, ut nos, & vultui appressas galeas undique habuisse negavit. Reliquam marmoris partem exactè adeò delineavit *Herodotus* lib. VII. ut idem vidisse diceres. Quod à doctissimo calamo *Io. Bapt. Zoie* brevè expectamus clarius explicatum: in cujus ædes ingens hoc antiquitatis monumentum, non sine insigni lætitiæ sensu translatum vidi.

Cornutorum familiam, ut alios taceam, auget *Annaus Cornutus*, quo usum familiariter *Persium* veteres *Glossæ* referunt. Hunc verò à Nerone exilio mulctatum, teste *Dione*, felicissima sua Musa ita *Pagaginus Gaudentius* Vir infinitæ doctrinæ cap. 59. de Phil. orig. apud *Roman.* persequitur:

A 5,

Nam

Nam Nero Cornutum cultorem Palladis urbe

Ejicit, & Gyaris consensuisse jubet.

Sed quare cornutus? sectæ id suæ debuit. Stoicus enim erat, & firmioris animi.

Hujus generis cornutos apud alios legisse non memini. Monoceros quidem dictus Crater apud *Plinium* lib. 10. c. 43. eo quod deveheret in silvas corvos corniculis humerisque infidentes. Cornicula autem galeæ sunt cornua, quæ ad unitatis numerum reduxit orbis miraculum *Claudius Salmasius* ad Solinum. Idque jure meritissimo, quia ab unico illo galeæ cornu Monoceros dictus Crater, quod in galea *Livius* lib. 27. de Philippo Macedone confirmavit: *In arborem illatus impetu equi alterum cornu galea ad eminentem ramum perstregit.* Unde corniculò mereri apud *Tranquillum* de Orbilio Grammatico, & Cornicularius miles *Valerio Maximo* lib. 6. c. 1. de quo *Turnebus* l. 5. Adv. c. 10. Hincque Corniculariorum frequens apud

apud *IC^{tos}* mentio, quos *Glossa* vetus *Accursii* jam adjuutores Principis custodiae dicit, vel officiales seu accensos attributosque Decurionibus, jam in bello militaribus Decurionibus accedentes. De prioribus Corniculariis extat *Leonis* privilegium *Cod. 12. §. 53. l. 1. post transactos corniculos nostram adorare purpuram volumus; quo honore perfunctis, cum jansmissionem tenuerint, liberum otium damus.* Ubi quid sint Corniculi me doceant *Juris Interpretes.* Cornicularii alioquin apud eosdem sunt, qui vel cornu in acie gestabant, vel vota in aures judicum inflabant; sed eos hoc *Codicis* loco accipiendos negat *Antonius Nebrissensis.*

Umbram ficti Unicornis in crinibus expressit in *Didone* antiquitas, quæ *Venetis* forsan virginibus imitandi quondam exemplum dedit, *Patavinisque Græcorum, & Trojanorum* reliquiis, ut in cornua crines torquerent, servato adhuc in novis nuptis *Venetis* more. Ejus vetustatis indicium præbet *Didonis*

nis cornutæ faciès in numismate veteri apud *Angelicum Aprosum Vintimigliani* sacrorum profanorumque peritissimum, quanquam in alio argenteo nummo Romæ à me viso, crines cornua non monstrent, sed fasciolæ inclusi sculptorum arbitrio cernantur. Hoc crinium artificium frequentius imitabantur Romanorum altioris fortis feminae, modò cornuum figura, modo virilium cirrorum, ut in nummis *Æliæ Petinæ*, *Antoninæ*, *Statiliæ Messalinæ*, *Crispinæ*, *Didiæ*, *Helenæ Gallieni*, *Faustæ*, *Valeriæ*, *Constantiæ*, *Theodoræ*, *Sophiæ*, *Martinæ*, aliarumque delinearunt Antiquarii, & inter eos *Jac. de Strada Mantuanus*, è cuius *Thesauro* quas è regione vides nummorum delineationes deprompsimus.

Non tamen Caput solum Unicornium sedes habenda. Nam Romano cuidam superioribus annis è naso cornu excrevisse accepi. Ex dorso quoque emerfisse cornu *Scaliger Pater Exerc. 199. sect. 5.* retulit, & de alio scribit

Aben-

Abenzoar lib. 1. Theis. Tr. 6. l. 2. c. 5. cujus dorso concretum os instar cornu, non ita durum ut os naturale. Forſan cartilago prævia offium materia. Quid? quod de ſeipſo *Abenzoar* eodem loco narret, natum ſibi ſuper dorſum os graviter moleſtum. In quodam præſbytero prodidit *Robertus Flud* l. 4. Anat. c. 8. lienem præter naturam auctum, in ſuperficie convexa plura cornua exturſcentia protuliſſe, quorum ſubſtantia tantâ fuerat duritie, ut vix ſcalpello ſcabi potuerint. In pedibus & manibus ſola quoque cornua eriguntur, præſertim ex Verrucis continuato tractu ob materiæ affinitatem induratis, ſicut id fratris ſui minimo digito quondam contigiffe narrauit *Ludovicus Pouchius* Civis noſter, in ſpem patriæ feliciter ſurgens. Nec mirum quandoquidem ex Verrucarum genere Cornu ponat *Ingraffias* in *Avic.* tr. 1. c. 1. de Tum. p. n. Articulorum cornua *Abenſina* deſcribit l. 4. tr. 3. c. 14. Cornua ſunt additiones ſpiſſæ, recurva, naſcentes ſuper juncturas, in extre-

mi-

mitasibus. In calcaneo denique euidam enatum cornu *Zacutus* lib. 2. Obs. 178. fidem facit, palmi longitudine, durum, solidum, densum, aculeis vestitum. Hæc prælo excefferant, quum de Viro quodam famam ad me perferret R. P. M. Franciscus Abrianus, cui cornu, non ita parvum ferrâ nuper Vi-centiæ secundo eventu dissectum fuerat. Ex maxilla viri in Helvetia enatum cornu arietino simile vidit *Io. Casp. Bauhinus* Basiliensium Archiater, qui iconem ejusdem mihi transmisit sed jam deperditam.

CAP. II.

Bicornorum sylloge. Alexander cornutus. Harpocratis statua. Attilæ cornua unde? Ejusdem ferini mores, & de eo fabulæ. Cornua potentiæ symbolum, superbiæ, & maledicentiæ. Barthius laudatus.

Bicorni facie alios eluxisse monu-
 menta veterum sive ex ingenio fi-
 cta, sive veritate fulta, testantur. *Val.*
Max. de Piet. in Patriam, Genitio Præ-
 tori

tori Cornua in capite emerfisse refert. Atque bicornem Monachum Benedictinum olim Patavii vifum amicus noster *Io. Rhodius*, Patriæ decus, mihi teftis est, nec bicornem tantum, fed ruminantem quoque non ob duplicem ventriculum, ut putaverat *Io. Thomas Minadous*, fed ob œsophagum muscoli inftar carnofum à diffectore cadaveris *Francifco Plazzono* obfervatum. De quo ruminatore latè *Fabritius ab Aquapendente* lib. de Ventr. difputavit, cujus quoque fratrem cornu habuiffe veftigia *Io. Præpoftus* quondam monuerat, ut & Nobilem Patavinum. Plures quod per ordinem Naturæ non habuerunt, in certum Divinitatis argumentum fibi affinxerunt. In horum cenfu Alexandrum reperimus, Magnum à rerum geftarum gloria dictum, qui ut Jovis Ammonis crederetur filius, hujus cornua arietina vel affumpfit ipfe, vel ab aliis data non repudiavit. Ad Ammonium enim Jovem Aries fpectabat, quem umbilico tenus, autore *Q. Curtio*, referebat, qualem

lem & Venetiis, & apud majorem ætate & ingenio fratrem *Bartolum Bartholinum* in æneo toreumate pridem vidi. Unde Ammonius idem *Corniger Silio Italico* lib. 3.

— *nemorosaque regna*

Cornigeri Iovis.

Et ante :

Exin Cornigeri veneratus numinis aras

Captivis onerat donis.

Ita namque legendum, pro *Clavigeri*, optimè conjecit *Fr. Modius* in *Nov. Lect. Epist. 34.* Cornificia apud Romanos familia à nummo Jovis Ammonis nomen meruit. De quo vide sis *Fulvium Ursinum.* Cornua Alexandrī arietina duplici reposita loco animadverti, vel pone aures reflexa, vel à fronte summa ad aurium pinnam seu alam incedentia: illud frequentius in nummis occurrit & in marmore quodam vidisse me memini, hoc verò in numismate meo veteri invenias, quod hic ductu artificis depingendum curavi.

Non

Non absimile est alterum Cl. V. Io. Rhodii modo laudati argenteum, nisi quod adversa parte veterum Laserpitium accuratè monstret. E fronte seu potius capite medio, recto tractu extenduntur in denario ejusdem argenteo supra cassidem erecta caput ambientem, quod Alexandri esse suspicor ex signato Philippi nomine. Quanquam enim Romani sit sæculi, ex Provinciis tamen nomina subinde & Inscriptiones desumptas novum non fuit. Nisi ad cassidem hæc cornua referenda alibi in Nabide decantata à Silio l. 25.

Casside cornigera dependens infula.

A quibus & Crater monoceros apud Pli-

nium

nium dictus, ut antea notavimus. Sed quod in statua Harpocratis dextro latere cornu specie ex galea dependens Melitæ apud *Io. Fr. Habelam* Virum humanissimum ostensum fuit, non tam galeæ corniculum, quam capillorum referre texturam iudicavi. At in nummo Philippi cornua facile capiti accommodarim, quum eâ formâ in effigie Attilæ fatalis Italiæ hostis producantur, quam *Paulus Iovius* in Elogiis exhibuit, bis à me in nummo visam, cuius exemplar diligentius delineatum cum Alexandri versâ paginâ exhibeo.

Attilæ similis est ille qui in lucerna Antiqua Atestæ nuper effossa cornibus binis & eminentibus auribus conspicitur, quam ad me *I. B. Zoja* Musarum gemma misit.

Sed cur Attilæ cornua? Factum id ejus forsan veneratione. Venerationi erat potentia, quam, ut res secundas, per cornua veteribus adumbratam ex *Plautino Pseudolo* notum Act. 4. sc. 3. ubi querela de Simia:

Ni-

*Nimis ego illum hominem metuo, &
formido male,
Ne malus item erga me sit, ut erga il-
lum fuit,
Ne in te secunda nunc mihi obvertat
cornua.*

⁹ Censuit id Horatius l. 3. Od. 21. de vini effectibus :

*Tu spem reducis mentibus anxii,
Viresque & addis cornua pauperi.*

Potentiam notavit & ferum animum in Giganteæ molis Petronio Alexander Tassonus elegantissimus Poëta Cant. 6. della Secc. n. 22.

*Mà gli huomini mangiava, e distruggea
Co' denti il ferro, è un corno in testa
havea.*

Quo respexerat idem Cant. 3. n. 13. de Comite de la Roccha.

In testa un gran cimier di piume, e corna.

Quia, ut advertit in Notis Gasp. Sal-
vianus Vir Eruditus, cornu olim co-
ronæ seu imperii signum fuit, quod in
nobilitatis suæ argumentum in gen-
tilitiis signis adhuc Germani præferunt.

Nec

Nec in Dania infrequens, ut notavit vir semper laudandus *Olaus Worm.* Unde Oneirocriticum apud *Achmetem* c. 238. exstat signum, ex bovinorum cornuum numero imperium Principis alieni totidem annis determinare. Et c. 239. quicumque boves masculos vidit, de principibus eos intelligat, propter cornu. Fortasse tamen ad contumeliam magis hæc verterunt, quam gloriam, ob pravam animi corporisque indolem, qua feritatem superbiamque præ se tulit, ut de eo *Iornandes*, *Priscus Historicus* & *Iuvenus Celius Callanus*, in *Historia Attilæ* M S olim *L. Pignoris*, nunc *Io. Rhodii*, certa fide narrant. Superbiæ autem hieroglyphicum est Cornu, apud labentis sæculi Christianos, quo rebus humanis Attila interfuit. *Martinus Lemovicenus* Epist. ad Tholosanos c. 4. *Nolite extollere cornu vestrum adversus veritatem Majestatis illius, quam semel per me cognovistis.* Consentit *Daniel Monachus* in *Vita Io. Climaci*: *Modice omnino edebat, us ex hoc fastum atque elationis*

tionis cornu sapientissimè dejiceret. Cujus notionis origo à priori, ut videtur, dependet, quum plerumque rerum secundarum felicitatem elatus animus sequatur. Denique Attilæ feritatem ferino vultu ingeniosè adumbrarunt, quem notant laudati Iornandes & Iuvenius, ut quia cætera cum belluis habuerit communia, in capite cornuto eum noluerint deficere. Ferinam capitis conformationem hoc contextu aperit Iuvenius MS: Corpore fuit brevis, staturâ tamen justa. Lato pectore, capite grandi, oculis minutis, longis acutisque auribus hirsutis & hispidis ut ferè ab omnibus Canrac diceretur, rara barba, sed more suo demissa, canis quidem asperis; sinus naso, colore subrusus, moribus ferus, audaciæ pronus, & verè originis suæ barbaræ signa vel lineamenta demonstrans, ore parvo, latis tamen labiis, uno dentium qui foris eminebat plus justo faciem dehonestante quantillum. Fidem videtur excessisse auctor, ut apud posteros patriæ suæ hosti invidiam conciliaret. Quo errore quoque tenetur

in cantilenis *Roccus Arminensis* Patavinus, qui cane patre natum fingit, quem cum matre Virgine pulcherrima solum ad pudicitiae custodiam turri incluserat *Osdrubaldus Rex*, sive, ut in historia *Iornandis & Iuvenci* vocatur, *Mandulchus* vel *Mundzuccus*. Quanquam enim de *Perusianis & Sianitis Indiae* idem referat *Mart. Delrio*, monstrum tamen ex hac seminum diversorum mixtura productum iri ex *Volaterrano* lib. 24. *Io. Langio* 2. Epist. c. 9. *Polydora Virgilio* lib. 3. de *Prod. & Fortunio Liceto* Philosophorum *Coryphæo* lib. 2. de *Monst.* c. 68. statuendum. Sed cornua in sinistrae famæ signum gestet *Atila* apud eos quos pari factorum ignominia signavit. Nam eo maledicentiae significatu alibi id vocis cepit *apulejus* in *Apolo-*
logia: superest ea pars Epistola, qua si-
militer pro me scripta in memetipsum ver-
sit cornua. Quo modo & *Flaccus* in *E-*
pod. 6. loqui amat ad *Cassium Seve-*
rum, quem canis nomine indigitat, ob
 maledicentiam :

Nam-

— *Namque in malos asperrimus*

Parata tollo cornua.

Cui consonat *Ennodius Ticinensis Ep. 61.*

Ambitiosa fames lassato prodiga censu,

Cornibus insultat si taceat Dominus.

De fatuo verò homine loquitur, qui lingua sordidus horret, & pro epulis garrulitatem offert. Pro *Dominus* reponit *Domino* Vir infinitæ lectionis *Casp. Bartheus* lib. 5 1. Adv. c. 17. licet nec vulgatam lectionem ineptam judicet.

CAP. III.

Moyfes cornutus vindicatur. Nummus ejusdem. Cornua capillis qua ratione assignent. Melitensis statua. Cornu pro splendore. Rabbinis & Interpretes ea de re excutuntur.

AD Cornutorum seriem spectat & Divinus Legislator, quem à monte Sinai reducem cornutam secum tulisse faciem narrat Sacer *Exodi* textus, c. 34. si vulgatæ versioni credimus. Exinde pictorum ortus error, qui Moyfis faciem binis cornibus exornant. Quo

B vultu

vultu in nummo meo visitur exsculptus, in quem Romæ incidi, arietino cornu utrimque reflexo, quod in *Rhodi*ano in rectum antèrius protenditur, habetque adversa parte Decalogi præceptum quo sculptilia damnantur. Idque in opprobrium Christianorum à Judæis factum arbitror: quos eo nomine male habere *Steuchus* auctor est, quòd cum cornibus Moysen Christiani depingant.

Et revera cornua capiti ejus hæsisse firmiter aliquibus persuasum, ut legi per eum latæ major accederet auctoritas, quod apud *Hen. Salmuth* Not. ad *Panciroli* Deperdita reperias.

Alii de concinnis Moysis capillis hæc cornua explicant. Crinium quippe artificium cornu appellat *Juvenalis*:

*Carula quis stupuit Germani lumina,
flavam.*

*Cæsariem, & madido torquentis cornua
cirro?*

Et alibi — *cornua crinum*

Plexus in acutum intorti.

non dissentiente *Celio Rhodigino* l. 30.

B 2 Lect.

Lect. Ant. cap. I. scribunt nonnulli ex Grammaticis Græcis cornua item pro capillis posita inveniri, quia utraque eodem evascentur modo. Tale crinium artificium novæ nuptæ Venetæ gestant, & de omnibus Arabiæ felicis incolis refert *Ludovicus Varthema* in Urbis Reami descriptione, cornua ex capillis more solenni portare. Quam conceptam de Moyse opinionem in ærea ejusdem statua magifico opere Melitæ in templo Cathedrali D. Joannis 1550. erecta Galli sequuti sunt inflexis crinibus egregie cornua æmulantes, ut testes mecum esse possunt itineris comites D. *Joannes van Horn*, & *Theodorus Fuiren* consobrinus. Sed has de Moyse conjecturas facer textus pressius inspectus, & meliores interpretes de facili diffiant. Sine cornibus enim fuit Legislatores, quæ si auctoritatis gratia accepisset, frustra velamine abscondidisset illis, quibus monstranda fuerant, parumque modestè Jehovæ remoto velo ostentasset. Crinium autem forma quæ fuerit, cum Scriptu-

ca & nos tacere convenit. Profectò Cornua Moyfi assignata, nihil præter splendidiore radios, denotabant. Quippe apud Hebræorum gentem Cornu & Radius pari passu ambulant, quod Interpretes seduxit. Nam קרן per קרן *splenduit* exponunt, & Rabbi Kimchi idem verbi קרן à cornu derivat, R. Salomon verò per radios explicans vocat קרן קרן cornua magnificentiæ. Quos forsan imitaturi Latini modò cornutis luminosa, modo luminibus cornuta denotarunt. Lunam enim cornibus finxerunt, & versa vice. *Claudianus* l. 1. de Rapt. de Vitula:

— *pedibus qua nondum proterit arva,
Nec nova lunata curvavit germina fron-
tis.*

Unde splendoris vocem cornubus applicat cervinis *Calphurnius* Ecl. 6.

— *micat acce caput.*

R. Salomoni concors est *Chaldaea* versio, quæ gloriam vocat faciei; ad aliorum Scripturæ locorum exemplum. Alibi enim קרן gloriam notat & decus quod ex luce elucescit. Ita Job xvi, 16. dicitur:

B. 3. citur:

30 TH. BARTHOLINI
citur: ועלתי בעפר קרני *Saccum consui super cutem meam, & operui cinere gloriam meam* Ubi *Andreas Osiander* cornu transtulit, & *B. Hieronymus* carnem, qua mente equidem ignoro, qui alioquin quaternis *Psalmodographi* locis rectè קרן cornu reddiderat. Explicant verò hanc lucem cornutam *Rabbini*, inprimis idem *Salomon*, quòd radii in cornu modum reflexi ex facie legiferi micuerint, sicut & solares radii cornua videntur vibrare. De qua splendentis faciei luce quum data industria pluribus *Lib. 1. de Luce Animantium cap. 14.* egerimus, temporis parci illuc *Lectorem* remittimus: inprimis ad secundam editionem *Hafniæ* procuratam, uti & ad *Miscellanea Medica de Morbis Biblicis*, ubi varia ad hanc rem spectantia attulimus.

CAP. IV.

CAP. IV.

Cornua an monstra, vel ægritudines. Vitium ex Digestis. Præsagium ex cornubus. Cornutorum curatio triplex. Cur homini denegata cornua. Minadoo succurritur in materia dentium, & de eisdem verus Aristotelis sensus.

AD vera humani generis cornua gradum referens, an ea variantis naturæ lusibus monstrixve annumeranda sint, an in numero morborum habenda, brevibus disquiram. *Scaliger Pater* Exerc. 199. sect. 5. in homine non monstrum, sed ægritudinem appellat. *Theodoricus & Lanfrancus* inter capitis affectus quoque adnumerant cum Testudine sive Talpa. Cum *Theodorico & Lanfranco* facit & *Casp. Hofmannus*, magnum Germaniæ lumen, qui cap. 6. §. 1. Pathol. parvæ, morbis in Numero eadem cum verrucis, clavis & poris serie cornua quibusdam adnata recenset. *Ingrassias* denique p. 15. secundæ satyrismi speciei accenset. Ego & monstrum esse, & morbum indubiè credo.

Monstrum quidem : quia cornua quadrupedum generi tantum propria sunt apud *Plinium* Lib. II. c. 37. Actæonem enim & Cippum is etiam in Latina historia fabulosos retur. Ad hæc ordinaria naturæ lege carent, quæ ad omnes pari jure extenditur. Inter morbosas affectiones eo nomine collocanda, quod & numero naturales excedant partes, & subinde à consueto cornuum loco devient, medentisque curationem ad se trahant. Quia tamen non admodum actiones lædunt, nec mortis necessitatem inducunt, sed deformitatem, potius elegantissimo hospitio conciliant & impedimentum, symptomatica libentius formæ dicerem, eoque loco haberem, quo Verrucas aliaque externi corporis dedecora. Vel sanè Vitium appellarem, quod ex *Tit. 16. ff. de Verb. sign. l. 101. §. 2.* perpetuum corporis dicitur impedimentum.

Præfagium ad fatorum eventum potius & mores spectat. Ferini enim sunt,
& si

& si credimus divinanti *Artemidoro* l. 1. *Oneir.* c. 41. cornua in fomniis habere adnata animalis violenti, ἐπιπέλα βινίως θανάτους, ut plurimum decollationem, quæ his animantibus solet evenire. Unde forsitan Boves in fomno videre malum portendit apud *Astrampsychnum* in *Jambicis*. Quamquam ex arietis cornubus in capite per quietem enatis dignitatem & pugnam adversus hostes augeretur c. 242. *Achmetes* F. *Settim* ex Bibliotheca Regia à *Rigaltio* editus. Adeò hæc nihil nisi somnia.

In Cornuum Curatione omninò ad insertionis modum attendendum. Nam si ex cute interiori tantum connexionem emergant, faciliorem manum experiantur; sin cranio arcta connexionem jungantur, majoris negotii res erit; si denique ex cranio & medullari cerebri substantia componantur, curationis poenam morte luunt, ut *Amatus* Cent. 1. Cur. 51. advertit. Respicenda quoque cornuum diversitas. Leviora enim mite auxilium, duriora gravem medentis.

B 5 ma

34 TH. BARTHOLINI
manum postulant, si eam partis læsæ
conditio admittit.

In levioribus ex cute adimendis
consilio *Abenzoaris* insistas, qui cornu
in dorso enatum crassa vacuantibus
pharmacis & emplastris dissolventibus
ipse sibi ademit. Superficiem cranii quæ
tangunt, manu partim, partim ferro
demetantur. *Matthæus Bergomas* puel-
læ *Mediolanensis* corniculum quum
ferra frustra sæpius refecasset, recrescen-
te alio, vi manu radicitus avulsit, fœ-
minamque pristino decori restituit.
Ferri usum quivis viderit, quem ignis
sequitur necessitas. Quippe apud *Ca-
ptolum*, ex radice abscisso cornu san-
guis tam copiosè effluxit, ut cauterium
actuale applicare necessum fuerit. Quod
quum apud *Zacutum* lib. 1. Obs. 179.
neglexerit quidam, mirum non sit e-
lapsis sex mensibus durius cornu, cras-
sius & aculeis acutissimis septum denuò
surrexisse. Id artificii solita prudentia
in moniali post sectionem adhibuit
Veslingius, quumque chalcanti spiritu
pro-

prohibere non posset quin denuo radiculae pullularent, admoto igne subito & dolorem compescuit & reliquias penitus eradicavit, ut præter cicatricem amplius advertamus nihil. Quòd si duplex hoc remedii genus subterfugiant delicatiores, ignitam ferram levi manu per partem eminentem inducerem, vel sine ferri horrendo aspectu ignem per fomitem filorum accenderem, quo gummata, verrucas, & scirrhosos tumores perfanatos apud *Severinum* conspexi. Continuata demum crania cornua palliare præstat, quàm audaciori conatu ferro vitam refecare. Et hæc de morbis.

Cæterum quare cornuum eminentias perfectissimo homini provida natura inviderit, non una ratio occurrit. Primò enim & ingenio & arte ad occurrentium injuriarum vim depellendam instructus cornubus in tutelam non indiguit. Tantoque minus humanæ speciei conveniunt, quanto majori & impedimento & deformitate turparent.

Pressius tamen ex materiae defectu pro homine pugnabimus. Cornuum enim terrena materia, & corpulenta ab *Aristotele* l. 3. de Part. c. 2. inducitur, qua grandiora abundant animalia. Homo autem divinius originis subtili spirituum mixtura corporis crassitiem vel vincit vel temperat, & copiam, si qua sit, in dentes absomit, quorum cum cornibus, ex *Aristotelis* placito l. 3. de Hist. c. 9. eadem materia. Hunc optimo jure duplici ratione impugnat *Minadous* l. 1. Exter. Turpit. c. 12. quia diversa utriusque sit substantiae conditio nec dentium defectus in cornibus compensetur. Promoveo *Minadoi* inceptum, quia cornua nec partes fiat, ut dentes, nec vero nutritionis modo augentur. Unde quod ex dentibus desumpsi argumentum, pilis verius applicatur. Tandem cornuum concretionem & cranii densitas impedit, & venarum capitis exilitas. Illa quidem fuligines transmittit, sed nec crassiores, nec in cumulum glomeratos, hæc verò ob
angu-

angustos ductus copiosius effundi materiam crassam non sinit. Ex quibus cornutorum hominum exsurgit differentia & cornuum ratio. Vel enim faeculenta materia abundant & frigidiori, vel cranium tenuius deductum vel rarior dentium compages crassioris excrementi plusculum ad caput transmittit. Enimverò quod tradit *Philosophus* l. 3. Part. c. 2. Cornigerorum nullum utrinque dentatum esse, non de dentium ordine qui etiam cornigeris duplex, sed de ordinis utriusque raritate intelligendum existimo, quam in cornutis illis supradictis inde imaginor, quod vitam brevi filo terminarint.

CAP. V.

De causa Cornuum ab Aristotele & Eliano dissensus. Nova auctaris de cornuum materia opinio. Deseritur Ingrossas. Cornuum ex imaginatione origo, & generationis modus.

Humanorum jam cornuum, quæ pro veris haberi possunt, origi-

B 7 nem

nem propius contemplabimur. Materiam ex alimenti reliquiis pilis unguibusque communem *Aristoteles*. l. 2. de generat. animal. cap. 6. sanguinem autem copiosum venarum turgentium *Ælianus* 12. de Animal. c. 20. invexit. Quorum uterque in remota subsistit materia, nec humoris sive alimentaris sive superflui speciem determinat. Gravius verò errat *Ælianus* quod alimentarium sanguinem excrementitiorum cornuum materiam statuerit, & quænam sanguinis sit pars, quæve species non explicarit. Rectius superfluitatem melancholicam in *Exostofi* nominat *Galenus* de Tumoribus: idque eo argumento, quod elephantiasi laborantibus ad tempora eveniant. Idem sentit & *Ingrassias* ex atrabilario succo originem repetens, nonnunquam & ab exsiccata pituita, quod vel ideo applausum meretur, quia ut plurimum circa caput pituitæ sedem appareant, in feminis quoque & ætate extrema. Idem ab utroque humore commixto postea
cla-

clarius deducit. Nos verò quamquam pituitosum glutinosumque succum primas hic partes agere credamus, omnium tamen humorum vices esse, glutinosæque pituitæ modo bilem misceri, modo succum atrum ex diverso cornuum colore concludimus: non quidem humores ipsos, sed humorum recrementa, sive ex vasis sive alendis partibus ejecta. Efficientem causam triplicem concipio, Calorem, Formam propriam, & Imaginationem, sive disjuncta hæc sint, sive consequentia. Imaginationem prægnantis etiam operari exemplo mulieris in Villa amœna docemur, quæ apud *Zacutum Lusitanum* referebat, se inter amplexus intenta mente picturam Unicornu, quæ prope erat, fuisse contemplatam. Cypri quoque Regis Italiæ cornua à matris imaginatione orta judicat *Hieronimus Montuus* de adm. facult. Cent. 1. §. 6. Non enim *Petrus Messias* hic audiendus, qui part. 2. c. 8. Sylv. Var. Lect. à propria Cippi imaginatione à viso bonum cer-

40 TH. BARTHOLINI
 certamine hæc produxit. Cornutos autem parentes eadem facie Dionysiaca filios procreare non dubium, idque forma singulari, quam cornificam placeet appellare. Calorem inter primaria agentia advocant alii: ego pro causa sine qua cornua non producuntur, expono. Hunc propter vehementiam operationis in juncturis cornua educere ex *Avicenna Ingrassius* scripsit, ob motum nempe, cujus ratione calefactæ juncturæ humorem attrahunt crassiores, in corpore forte abundantem; & ex attracto tenuiores partes discutientes in eam solidioris substantiæ densitatem compingunt. Quod opus formæ arbitror à prævio calore ex parte quam cornu tengerat eductæ. Rationem generationis cornuum optimè explicavit *Ingrassias*, cui licet de juncturis solum sit sermo, inde tamen de reliquis cornibus fiet judicium. Hæc, autem ejus sunt verba Lib. de Tum. mihi pag. 336. *Sunt instar cornuum in summo acutiores, quia tenuiores seu minus crasse partes ad superiora magis*

gis eleuantur , nec ea pars adeo multum nutritur , in basi verò latiores , quia crassiores partes subsident , & nutritur viciniore. Summa verò extremitas deficiente eousque humoris penetratione gracilefcit , magisque tamen interea duroscit , ac fore in lapidem conuertitur , ob siccitatem quoque quasi convolutionem quandam passa recurvatur.

CAP. VI.

*Impropria Unicornua. Cornuum durities.
Cornus. Cornorum. Unicornuorum.*

QUOD Capitis quasdam prominentias Insecta & Volatilia à majoribus , nominis similitudine , pro cornibus sibi apud Autores adaptarint , magna factum ingeniorum libertate arbitror. Cornuum enim proprietas in duritie certa consistit , quam in inferioribus viventium generibus frustra exspectamus. Dura quippe cornu assimularunt vett. quanquam obscena mente , ut apud Ovid.

Et tumidum cornu durius inguen erat.

Et

Et *Cal. Aurel.* lib. 5. c. 9. Chron. tentionem autem fuisse veretri nimiam ut cornu putaretur. Ut inde etiam cornu fortitudinem compararint antiqui sapientes. Et sicca quæque eodem nomine insigniverunt. Apud *Catullum* Car. 23.

At qui corpora sicciora cornu,

Aut si quid magis aridum est, habetis.

Deest ipsis quoque finis cujus gratia protruduntur, quem ob imperfectam cornuum structuram non assequuntur. Gerunt enim, teste *Aristotele* lib. 3. de Part. Anim. cap. 2. quæ animala pariunt, cornua ad vim aut inferendam aut depellendam: quod nulli ex cæteris, quæ cornua habere dicuntur, contingit: nullum enim utitur cornibus, vel ad convincendum vel ad defendendum, quæ virium sunt officia. Additur ex eodem Lib. 2. de Hist. An. cap. 1. alia ratio, quod bisulca magna ex parte per naturam esse debeant quæ cornua gerunt, qualia nec volatilia sunt nec reptilia. Quid quod soli quadrupedum generi

generi cornua arctet Magnus Naturæ auctor *Plinius* Lib. 11. cap. 37. cujus hoc oraculum: *Cornua quidem multis & aquarilium & marinorum & serpentium variis data sunt modis: sed que jure cornua intelligantur quadrupedum tantum generi.* Unde omnino ad institutum hoc *Aristoteles* Lib. 2. de Historia: *Qua cornua sunt, eadem omnino quadrupeda esse certum est; nisi quod per translationem cornu habere dicatur: quemadmodum Ægyptiis de colubris Thebanis perhibent, quasi aliquid illis veluti vestigium cornus extuberet.* Placuit hic Interpreti *Theodoro Gaza* masculino genere & significato cornu efferre ex antiquo more, quem notavit *Priscianus* Lib. 6. Grammatices, sequunturque melioris notæ Scriptores, *Lucretius* Lib. 7. Pharsal. *Plinius Major* l. 20. c. 9. & 11. *Solinus* Polyhistor cap. 27: circa extimum Syrtium cornum Berenicen civitatem alluit Lethon. *Plinius* denique Medicus, *Valerianus* eruditus dictus, Lib. 2. c. 21: *Cornus cervinus potui datus adversus lumbricos & tineas*
ma-

44 TH. BARTHOLINI
magnum auxilium prestat. Unde Scribonio forsan Compos. 60. generis plurium casus natus, Cornorum, pro quo alii cornuum dicerent. Nec multum abludit antiqua Bibliorum *Versio in Vaticana Bibliotheca Breviarius* hac in parte consona, quæ Unicornuorum vocem inflectit. Cæterum ne quid operis perfectioni desit, minutas illas Unicornium species persequar.

CAP. VII.

Diversæ Avium Monocerotum species. Aldrovandus non sine Wormii elogio corrigitur.

AVes ordine primo collocantur, quas in Æthiopia Unicornes inveniri prodidit *Ælianus* Lib. 17. de Hist. Anim. cap. 10. Cui contrarius videtur *Aristoteles* Lib. 3. Hist. cap. 9. quum ungues, ungulas, cornua & rostrum ejusdem materiæ asserit, adeoque nullum in uno animalium junctim reperiri. Aves autem rostratæ cornu
ab-

absumpserunt causas, & sine cornu rostro se tuentur. Sed vocem cornu ampliori notione circumscriptit *Ælianus* pro quavis eminentia cornu æmula, quo significatu & nos capimus in præsentī negotio, qui avium propria cornua esse nulla, sed apophyses mox ostendemus. Cum *Æliano* facit *Andreas Marinus* in Libell. Ital. de Unicornu: sed quænam illæ sint, quarum meminit *Ælianus* juxta mecum ignorat. Gallinas eas esse initio arbitrabar, de quibus *Scaliger* Exerc. 231. num. 5. *Insula Catigan, quæ est in mari SUR, aves fert gallinæ magnitudine COTINEAS.* Rerum autem naturalium ævo nostro parens D. D. *Olaus Wormius*, Patriæ nostræ lumen, de illa Ave interpretatur, quam Indi Topau vocant, alii Rhinoceroten, cujus ideam ex transmissis picturis expressit *Ulysses Aldrovandus* Lib. 12. Ornithol. cap. 20. Sed male. Accuratius hic totoribus sisto, ut id ad vivum ex ipso cranio quod in museo suo servat, deline-

lineatum mihi misit idem *Wormius*, cui à mercatoribus Danicis ex India Orientali reversis hoc cranium oblatum fuit. Apparere autem monet illud quod Cornu vocamus, propriè cornu non esse, sed molliorem apophysin quandam in cornu formam à natura effictam. In museo Academiae Hafniensis publico similia rostra suspensa monstrantur.

Rostrum singularis est elegantiae & coloribus variegatum, luteo, albicante, purpureo & nigro spectabile, magnitudine insigni, utpote quod pedem Romanum longitudine attingit, latitudine Uncias quinque. Cujus fusio-rem descriptionem ex *Historia Wormiani Musei* instructissimi ipse hauriat Lector. An hæc illa avis Rhinoceros sit quæ in ipso volatu occisa dicitur, quum Turcam navali prælio superabant Christiani, divinandi libertas cuivis sit. Eam verò his coloribus depingit *Joannes Jonstonus* *Thaumat.* *Class. sexta cap. 25.* *Caput duorum propemodum dodrantum cir-*

vis ornatum nigris, albis, deorsum spectantibus. Rostrum propemodum didrantes longum, recurvum, instar arcus cujuspiam. Cornu è fronte enascitur, & supine rostri parti adhaeret magna molis, nam prope frontem palmum unum latum est.

Cornutarum avium exempla vix alia leguntur, nisi quæ gallorum castratorum ætas suppeditat in capite subinde cornu, vel huic quid similitimum protrudens. Gallos Unicornes & bicor-
nes Patavii vidimus & Venetiis, etiam ut ferebatur cornutis parentibus editos, à quibus tamen fallaciæ non aberat suspicio. Solent enim frequenter mulierculæ nostrates & veteratores alii calcaria gallorum radicitus evulsa in radices cristarum scarificatas ligatura inserere, donec cornu instar coalescant. Quæ imago quædam villicæ infitionis & curatorum reparationis dici potest. Genus hoc spectaculi splendida D. Tiberti Carassa Bisidiani Principis, nobilitate generis & Rerum naturalium amore commendatissimi, aula Neapoli exhibit.

Sed

Sed longius ab arte aberat gallina *Michælis Mercati*, quam in horto Pontificis Belvedere Romæ aluit, colore nigro, magnitudine gallinæ Æthiopicæ, cornu unico vice cristæ in capite duritie ossæ conspicuam, ut *αὐτόπλης Ardens Etereus* in thes. gemm. c. 53. tradit. Quam cornu ideam pendula gallinarum Indicarum proboscis imitatur, Constanti-nopoli non ita pridem advectarum, quas falso Meleagrides veterum censent nonnulli, quum veras Meleagrides apud *Marium Schipantum* redivivum Campaniæ Hippocratem Parthenope videre licue-rit.

Cornu autem appellationem non me-meri Caponum cornu persuadet *Aristoteles*, qui l. 9. hist. c. 50. cervis castratis negat cornua germinare. Sine dubio ob caloris masculi defectum, quo crassior frigidiorque materia destituta, nec ex-trema petit, nec in solidiorem formam compingitur. Quin tamen in caponi-bus ætatis progressu simile quid pullu-let, nihil vetat, partim aucta seminali

C

ma-

materia crassiori, partim excitato calore antea suppresso, qui etiam ad pedes unguata cornua calcariaque condensat, quò per naturæ suæ pondus vergunt. Si vera de Basilisco fama ex ovo galli senioris excluso, poterat indurata longiori ætate materia ad substantiam corneam à patre transferri, & in caput Basilisci exsurgere, quod galli calcaneo hæserat. Ea metamorphosis quanquam minus usitata sit, Basiliscum tamen unico in fronte cornu conspicuum Roma gentium naturæque Mater non ita pridem ea specie tulit, quam mihi pictor exhibuit.

Volantem Draconem suis coloribus depingit *Petr. Bellonius* l. 2. c. 70. ex Arabia in Ægyptum beneficio alarum delatum, sed caput nullo cornu asperum apparuit, nisi in sceleto quod Cardinali Eminentissimo *Francisco Barberino* donavit *Ludovicus XIII.* Galliarum Rex, cujus iconem ex Musæo *Thobia Aldini*, hanc damus.

Illi parum absimilis est alter minor ex
India

India Orientali à Patre quodam Societatis Jesu ad *Fr. Corvinum* Canonicum Romanum planè curiosum allatus, nisi quod ambiguae naturae terras mareque pro lubitu legat, licet in aquis saepius versetur umbilicato ventre & aptis pedibus adjutus. Hujus æmulam figuram non rarò impostores arte effingunt. Pro vero Monspeli ejus generis alius mihi fratrique amantissimo *Casp. Bartholino* monstrabatur.

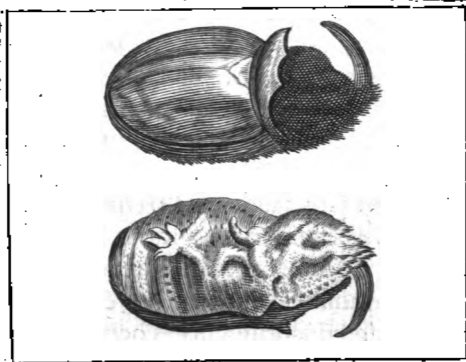
CAP. VIII.

Scarabæi Monocerotis Historia, ejusque ex Mexicano Autore usus novus.

INferioris classis Unicornu speciem Insectum constituit volatile, quod Scarabæum appellare ausim. Cornutos Scarabæos duplici eminentia Cervos volantes vocant Galli, ac Belgæ, Germani *Schröter*, quorum cornua chelas potius dicendas arbitratur subtilis *Scaliger* Excerc. 194. numero 2. quia harum usus, ut Cancris, sit brachiorum, contra

tra ac id volebat *Plinius* l. 11. cap. 28. de Scarabæis : His negatus aculeus. Sed in quodam genere eorum grandi cornua prælonga , bisulcis dentata forcipibus in cacumine cum libuit ad morsum coeuntibus. Unicornis verò tanto cense-
tur rarior , quanto apud Auctores nostros magis ignoratur. Frequens tamen in Illyricis volat, & A. C. 1643. me præ-
sente , in Italia , superiorique in hortis Patriæ nostræ quotidianum monuit me nunquam satis laudandus *Wormius* , ut ob rei visæ memoriam aliquot in selectissima Technicotheca sua reposuerit. In Campania Salernum inter & Neapolim peregrinantibus nobis occurrit ea facie , qua depinximus. Unicornem vocavi præter Doctissimorum *Aldrovandi* & *Imperati* sententiam , quibus nomine Rhinocerotis rectius fortasse venit depictus , licet insectis nares minus propriè assignentur , & huic Scarabæo Cornu à toto capite ortum videatur , quod radicis amplitudinem superat. Iconem accuratè expressit *Ferran-*

54 TH. BARTHOLINI
tes Imperatus in calce Musæi Neapolitani, nos verò quam hic ob oculos sistimus, Confobrino fraternis nominibus amando *Thoma Fuirenio* referimus acceptum.

Magnitudine, ut videtur, amygdalam excedit, exiguo capite & acuto. Cornu recta inflexum, cui parvi subjacent oculi, pro corpusculi tamen exilitate magnum, radice arctius caput complectitur, à quo in acumen, latius quam crassum, exurgit. Binæ in dorso eminentiæ reliquo corpore communi radice super-

perstantes, à quibus ad cornu veluti equitantis sella glabro ductu & proclivi exporrigitur. Has alæ totidem excipiunt, reliquum dorsi & caudæ accurato flexu claudentes, sed ad volandum, ut testatur *Imperatus*, pigriores. Interiori parte triplicem utrimque pedum ordinem monstrat duabus articulationibus distinctum, & pilis subtilibus refertum, continuantur à secundo pedum pari ad extremam partem juncturæ octo per transversum excurrentes, quarum primæ duæ & extrema latiores, pilis verò omnes hirsutæ præter ultimam. Color castaneum imitatur, in alis clarior & juncturis, obscurior in dorso, capite & ex eo profluente Cornu, tota vero corporis compages naturæ singulare artificium æmulatur.

Quis hujus Unicornis sit usus, à nullo adhuc memoriæ proditum. Colligere tamen aliquid licet ex Historia Mexicana, quam ex Autographo Auctoris in Bibliotheca Escuriali describendam curavit Eques genere, & Virtute maxi-

56 TH. BARTHOLINI
mus *Cassianus à Puteo*, *Joannis Eusebii
Nierenbergii Scholiis* postea illustratam.
In ea quippe historia cap. 21. Insect.
Veneri prodesse cornua Scarabæi dicun-
tur: *Reperiuntur*, ait, *apud Novam Hi-
spaniam plura Scarabaorum genera, quo-
rum deversa devorataque ex Aqua Cornua
Venerem dicuntur mirum in modum excitare.*
Alios tamen in usus cornua Cervi volan-
tis trahuntur, ad spasmum nempe, te-
ste *Baccio*. Rhinocerotis insecti aliud ge-
nus, depictum ex Galliis, *Magno Vi-
ro Olao Wormio* transmisit *Nobiliss. Petr.
Charisius*, cornu ostendens in extrema-
te bifidum & in dorso gibberum val-
dè eminentem bifidum quoque. A ne-
mine depictum videtur animal, ma-
gnitudine & reliquis lineamentis cum
eo convenire certum est quod propo-
suimus.

CAP

CAP. IX.

Cornutum Cardani infectum. Bucampe depingitur. Bū augendi particula. Cur ea in cauda cornu gerat, in capite alia. Monocerotes Viperae & Rhinocerotes.

T Andem Unicornua reptilia inter ignobiliora reponuntur laxa vocis notione. In censu horum sunt Serpentes & vermes alii. Serpentium cornutorum historiam accuratè inter reliqua pertexuerunt *Albertus Magnus* & *Ulysses Aldrovandus*: ad quos Lectorem, ne actum agam, remitto. Unicornuum insectorum quædam genera ab illis omiſſa stricto stylo afferam. Ex Subtilitatibus nota *Cardani* observatio, è folani foliis vermem viridem & croceo colore distinctum prodire, cornu in fronte gerentem digiti longitudine croceum, sive is à putredine oriatur, ut *Cardanus* credidit, sive ex rore & Sole, ut *Scaliger*, sive denique ex latente unicornis vermis seminio generetur, ut ex principis ejusdem & *Danielis Sennerti*

58 TH. BARTHOLINI
 arbitramur , hujus loci non est , nec
 instituti. Singularis huc spectat Erucæ
 species , quam Βυκάμπη κερσίτη ,
 Bucampen Cornutam appellat. Naturæ
 Consultus *Fabius Columna* cap. 20. Ob-
 servationum Aquat. & Terrestr. Mihi
 Unicornem esse eique optimè annume-
 rari posse, non absque conjectura visum;
 quanquam neque cornuta dici merea-
 tur, si rem cum Aristotele ex æquo
 pensemus. Κάμπη autem Latina con-
 suetudine *Eruca* dicitur, olera herbas-
 que usuales depascens, quam duobus
 cornibus insignem horti nostri sæpius
 suo malo experiuntur. Reliquas autem
 magnitudine exsuperat hæc Columnia-
 na, unde & Βυκάμπη vocavit *Auctor*,
 addito Βυ, solita augendi particula, ex
 Græco mutilata. Qua mente Βυφάγος
edax in *Græcis Epigrammatis* vocatur,
 & ab *Hesychio* in *Lexico* per Βύβωσιν vo-
 racitas notatur, unde *Bulimum* exce-
 dentem edendi appetitum à Βυ augendi
 particula & λιμός derivavit *Serapion*.
 post *S. Festum*, similique licentia ce-
 le-

lebrī Junonem epitheto Poëtarum primus *Homerus* prosequitur, ut *Βοωνίς* seu bovinis oculis magnifice sit, quos in pulchritudinis argumentum trahebant antiqui formarum spectatores. Harum Unicornium Erucarum numerum prope Cirinolam Septembri mense per inculta loca & semitas ubique maximum repisse suo tempore testatur laudatus *Columna*, qui in describendo colore itlarum & structura operosus pariter est & accuratus. Nos eum tantum de Cornu isto audiamus, quod ab antiquiorum nullo descriptum fuit: *Crassius est corpus in posterioribus decrescens paulatim ad caput usque, ut circa illud dimidia sit proportione, quod durum, leve, conchula convexam partem effigie atque nigris lineis, quibus veluti striis depingitur, representans. Cornu supra anum semianciali longitudine, recurvum, nigrum, durum, cornea substantia, leve atque acutum, sed innocuum: molestiam cum attulisset animalī, atque etiam ligno cornu elato, nihil illo ad defensam utebatur, nec movebat, sed corpore*

toto à capite nunc dextra, nunc sinistra repente torquebatur, atque ore quod durum est, mordere, atque rodere Asphodeli casulem siccum quo infestabamus, videbatur, &c. In qua Cornu delineatione, & situs & durities peculiaris observationem merentur. Hac enim à reliquis repentibus distinguitur cornu molle ad reliqui corpusculi flacciditatem gerentibus, illo verò ab univèrsa Cornutorum familia discrepat, quæ in fronte inimicitias has gerit, ut in erecto quovis probat *Ennius*. Rectè enim Natura in aliis per cornu capita distinxit, quia imbecillima pars hac qualicumque tutela indiget, quod perspicacior ingenio *Aristoteles* advertit lib. 3. de Part. cap. 2. Rectè capiti cornua mandavit, nec, ut *Æsopi* Momus vitio dat, quod taurus non in armis cornua gerat, unde ferire vehementius possit, sed capite corporis parte imbecillima, non enim ingenio perspicaci ille Momus hæc deprehendit. Ut enim si in alia quavis parte cornua haberentur, frustra ponderi essent, nulla

in.

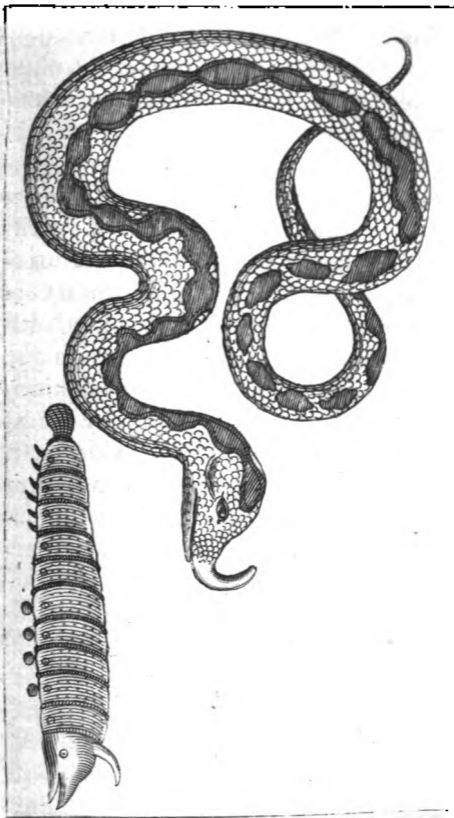
in re utilia, multa etiam officia impedirent. Addit ex commoditate aliud argumentum. Philosophus: quum careant manibus, & nec pedibus imis affixa gerere possint neque genibus (flexus enim impediretur) capite gerant necesse est, quemadmodum à Natura constitutum est, quin etiam ad cæteras corporis motiones, ita maximè geri sine ullo impedimento possunt. Quæcunque autem de pedibus & genibus dicuntur, de cauda debent quoque explicari, quæ ad cornu gerendum minus apta censetur, quia à capite remotior certos ictus non vibrat. De Insectis tamen flexile quæqua versum corpus pro arbitrio totum moventibus imbecillior fortassis foret Aristotelis ratio. Figuram Unicornis Erucæ infra exhibebo, in qua omisit *Columna* variam ordinatamque macularum diversarum seriem per internodia conspicuam, ut harum Erucarum frequentior in horto suo spectator *Carolus Avantius Rhodiginus* Medicæ rei & Naturæ Doctissimus monuit, quam

ideo post Columnam auctius expressi.

Cornu ad anum in Insecto relegatum à Natura ea potissimum de causa imaginor, quod caput aliis munimentis tectum & tutum cornuum ope non indigeat, sui que defensionem ore duro tēnet, unde excrementi crassioris superfluum vim non pro auxilio ad caput, sed pro expurgatione corpusculi ad ani extremas partes amandavit, quæ recipiendo cornu sua magnitudine, ut in icone apparet, donatæ, pondus hoc facilius sustinent. Oneri quidem videntur esse, & animalis motum impedire, sed id data operâ molita est Natura, ut velocitatis modum hoc pacto temperaret iis, quibus motus celeritas minus necessaria, quadrupedibus contra ad anteriora congestit duriolem cornuum substantiam, ut necessarium cursum velut inclinato pondere promoveret.

Monocerotes verò Viperas & aspides pauci attigerunt quod vix oculos curiosorum subierint. Viperarum tamen Unicornium duplex genus investigavi,

Rhi-

Rhinocerotis pariter & Monocerotis. Rhinocerotes noctis colore formidandas, quas Mamelikias sive regias vulgus Ægyptium nuncupat, teterimo veneno præditas apud circumforaneos Cahiri aliquoties conspexit *Joan. V. slingius*, quibus Cleopatram usam fuisse memorabant. Earum unam argenteis purpureisque maculis insignem inter icones rariorum plantarum Illustrissimi *Nicolai Contareni* Senatoris Veneti & Mœcenatis Literatorum summi expressam vidi, in quo evidenti sensu ex naribus cornu, Rhinocerotis in speciem, exit. Ejus, & Bucampis typus paginâ præcedenti videre est.

In media fronte quæ cornu gerunt unicum, ad Monocerotes reduxi. Quales in montibus Istriæ copiosiores serpunt, exindeque nuperis annis Patavium ad *Carolus Avantium* miserat ipse Frater, qui ut genus hoc rarum latius disseminaret Euganeis collibus plurimas velut in campum cognati generis explicavit ab illo temporis momento amplius non visas, aut observatas.

Per-

Pertinent ad hanc classẽ locustæ volatiles, *Cavaletti* dictæ Italis, quæ A. 1542. Patavinos agros inundarunt eo numero, ut solem meridianum obnubilarent. Frons duobus cornibus hirsutis prominebat; ex rostro verò aliud in cochleas flexum, caudæ Chamæleontis instar, protendebatur. Harum ducem in amplissimo S. Justinæ cœnobio ad triclinium propè hortos Patavii effigiatum lustravimus.

CAP. X.

Orygis Etymon: qui Unicornis Aristoteli. Non esse Gazellam, nec Cervum, sed Capram contra magnos Viros probatur. Subulorum Plinii varia interpretatio. Tibicem subulo, & alia.

Nomen *Orygis* Græcorum debetur origini, ut infinita alia quæ Arabicis juncta scientiarum nostrarum terminos conficiunt, & vel à fodiendo traxit appellationem, vel ab instrumento fossorio, cui simile sit *Orygis* cornu. A fodiendo quidem ὄρυξ dictus, quia

quia five ad requiem, five nequitiam, sæpius suum instar eruit terram, non capite, aut ore, nec cornu, sed pedibus, oculos, ne orientem Lunam vel Solem intueatur, nigriori facie obruturus.

Cujus testis & enarrator *Horus Apollo* in Hieroglyphico τ' Ἀκαθαρσίας τοῖς δὲ ἐμπροσθοῖσι αὐτῆ σπέλεσιν ἀνορύστων τλιῶ γλιῶ, ζωγεφει ἐαλιῆ τὰς κόρας. *Cyri- bus anterioribus effodiens terram pingit seu commaculat sibi ipsi pupillas.* Ab instrumento fossorio potius ita nuncupari existimat Vir undiquaque Doctissimus idque propter acumen cornu & illi commune. *Hesychius* enim ὄρυγα exponit λαοξοικὸν σκῶ Ⓞ ἢ σκαφίς εἶδ' Ⓞ, instrumentum scilicet ferreum acutum, quo lapides primo rudimento punguntur priusquam poliantur. A fodiendo communis videtur ortus, quo à reliquis unum cornu habentibus differt. Acumine enim reliqua ex æquo participant, quanquam *Orygis* cornu præ aliis ab eo tantopere apud auctores non commen-

de-

detur. Major de Animalis hujus genere est controversia conjectantium diversitate. In Unicornuum classem reponendum sic satis constat ex *Aristotelis* locis geminis, uno 2. de Hist. Animal. cap. 1. Unicornis verò, idemque δύχηλιον bisulcum Oryx est. Altero 1. 3. de Part. cap. 2. Sed etiam sunt qua cornu singulari armentum, ut Oryx, & quem Asinum Indicum appellari diximus. Oryx bisulcum, Asinus ille solipes est. At cui animantium quadrupedum speciei debeat associari non addit. *Plinius* lib. 2. c. 40. feram sine alterius speciei accessione vocavit. Alibi tamen capris annumerat lib. 8. c. 53. quarum, teste *Hesychio*, colorem imitatur. Gazellam aliqui pro Oryge exponunt, inter quos *Petrus Bello-nius* in Observationibus, à *Gesnero* & *Scaligero* benè refutati. Orygum enim cornua singula, Gazellæ verò plura, eaque majora, modo minora, modo recta, modo leviter inflexa, qualis erat Gazella in Galliam pridem missa Christianissimo Regi, cujus ideam in-

ter:

ter naturæ arcana. Equitis omnium calculus maximi *Cassiani à Puteo* Romæ lustravimus. Melita Insula hoc genus animalis alit, sed nobis ibi præsentibus invisum. In horto tamen amœnissimo Summi Pontificis cursitantes vidi Gazellas, sed cornibus, ob ætatem, vacuas. Ea cornua Venetiis tempore Saturnaliorum in Taurorum spectaculis frequentius producuntur. Et Casellas quanquam appellent, pro Orygis tamen cornibus ad majus precium venditant. Aliis ingenio & doctrina facile principibus ad Cervorum sortem quamvis non ipsos cervos referri visum ex *Plinio* lib. II. c. 37. & *Columella* lib. 9. c. 1. quorum ille cornuum descripturus varietatem: *Nec alibi major natura lascivia. Lustr animalium armis. Sparsit hæc in ramos, ut Cervorum, aliis simplicia tribuit, ut in eodem genere subulonebus ex argumento dictis. Hic verò cum Cervis recenset: non minus Orygem Cervorumque genera, & aprorum. Per Subulones autem apud Plinium Orygem designari.*

au.

auctor est *Glossarium* vetus, quod id vocis pro Oryge accepit, quum scriberet: Sublones, ὄρυγες, Ἰνεία. Et confirmant ejusdem potestatis voces, quia Oryx dictus, quod subulæ instar unicum cornu gerat acutum, & versa nominum significatione ὄρυξ & subula, pro fossorio usurpantur instrumento. Nec aliud ex descriptione *Plinians* videntur intelligere, quæ subulonibus, ut Orygi, simplicia tribuit cornua. Verum enim verò valdè ab ea opinione ingeniosissima retrahit Naturæ promus condus *Plinius*, qui constanti doctrina ad capram potius quam Cervum supra retulit, nec alibi nisi in loco hoc controverso contrarium scripsisse observatur. Hunc firmant diligentius inter se collati *Horus Apollo* & *Plutarchus* de solertia Animalium, quorum alter Orygi, alter capræ ex mente diversorum populorum eandem naturæ conferunt proprietatem, ut non tam videantur Libyæ gentes irrifisse diversum Ægyptiorum animal, quam horum ostentationem, qui
 sibi

sibi solis id generis animalis à Natura datum gloriabantur, quod etiam in Libya vulgatum esset. *Columella* certè non eo animi proposito *Orygem* cum *Cervis* recensuit, ut ejusdem demonstraret esse generis, nisi & apros quos cum illis eodem contextu proximè clausit, dicamus cum *Cervis* convenire; sed ut eadem serie animalium vel questui vel voluptati hominum dicatorum syllabum texeret. Unde quum ex *Cervorum* non sit genere *Oryx*, per *Subulonem* à *Plinio* non fuit expressus, qui cornuum *Cervinorum* instituit tractationem, adeoque plurimum in singulis. *Oryges* autem vel hoc nomine solo à *subulonibus* differunt, quod *Unicornes* sint. At nonne *Subulonibus* simplicia tribuuntur cornua, ut *Orygibus*? simplicia fateor, quia *bimulorum*; non *singula*. Simplicia enim sunt illa quæ per ætatis defectum nondum in ramos solitos divaricantur in *diceras* demum efflorescentes, quod ex tota *Plinianæ* orationis textura manifestum.

stum. Ætates enim persequitur & incrementa cornuum, quæ in *κεγίσαις* in ramos sparguntur, in bimulis verò seu *πατῆλαις* simplicia recto ductu exsurgunt, quanquam non singula, sed bina utrimque caput ornantia. Nec ex etymologia acutæ subulæ, Orygis perhibetur similitudo. Sint licet Subulones Orygibus similes forma cornuum, non inde tamen nec ad numerum nec acumen idem, par argumentum. Subulo certe de tibicine quoque usurpatur, cui animal non tibiæ acumine, sed forma cornuum simplici sine eminentiis aspera comparatur: de quo subulone tibicine velut bimulo ad fluvium modulante *Ennius* apud Festum recinit:

*Subulo quondam marinas propter ad-
stabat aquas.*

Tibias enim in extremum desuisse acumen nunquam scriptum legimus, nisi de Phrygio cornu tale aliquid sit cogitandum, aliisque incurvis, quæ ampliori parte extrema tandem quidem
circa

circa os acuminabantur, dissimili ab animalium cornuum acumine & positu.

Omnia vero tibiaram genera sive rudi avena, sive metallo, sive denique osse, vel cornu conflata fuerint, externam corporis æqualitatem ostenderunt. Ut jam subulonibus cornuum acumen addere præter debitum videatur, modò simplicia sint bimulorum ex more, pariterque apertius constat Plinianos Subulones non Orygas esse, sed Cervos bimulos. Cui clausulæ firmandæ ipsum *Plinium* in scenam producam verborum suorum interpretem clariorem. Is siquidem in Cervorum familia apertè Subulones locat Lib. 28. cap. 17. *Sunt & qui fimi suum cinerem profuisse scripserint in passo: & cervi pulmonem, maximè Subulonis, siccatum in fumo tritumque in vino.* Postea paucis interjectis de hydrope laudat remedium fimi cervini maximè subulonis. Subulones autem ob ætatem dicti à sobole qui antiquis suboles, quoniam, teste *Isidoro*, substitutio sit

fit generis, unde vetus in Umbria lapidis mutilati *Inscriptio*:

I: NERVAE. F. NERVAE
 O. PONTIFICI. MA
 MP. VI. COS. V.
 NIFICENTIAM SVAM
 SVBOLEMQ. ITALIAE

His visus mihi est accedere *Iul. Cas. Scaliger* Comm. in lib. 2. hist. animal. t. 130: *Plinius* Subulones cervos vocat, nec satis explicat, ætatisne sit an generis diversi nomen; *Theodorus* ætatis putat rectè.

Ad quam verò caprarum classem referendus ex jure sit *Oryx*, siquidem capræ similior, juxta cum ignarissimis ignoro, nisi sui sit generis antiquis potius, quàm nobis notus.

Non possum quin hic loci mentionem faciam ovis cui cornu ad latus adhærebat in stabulo Ser. Reg. Daniæ *Frederici III.* quod pelli adnatum adhuc in Musæo Regio conspicitur.

D

CAP.

C A P. X I.

Orygis Natale solum , magnitudo , color , pilus , cornu. Usus in Citharis. Caro in deliciis. Quare sitim facile ferat. Emendatus Plinius errorque Niphi. Orygis pigritia.

NAtalis locus ampliori circulo circumscribitur , partim Africae finibus , teste *Plinio* lib. 10. cap. 73. ejusque parte mediterranea Getuliam , unde Getulus dictus Oryx *B. Hieronymo & Juvenali* ; partim Ægypti , auctore eodem & *Horo Appolline* ; partim Syriae & Palaestinae vicinæ , ut ex *Deuteronomio* conjicio , ubi populo Dei ad comedendum conceditur , partim denique Libycis populis debetur ex *Plutarcho*. Magnitudine corporis inter alias capras eminet , ut cum bove eam *Herodotus* expendat , & *Interpres Juvenalis* : Oryx , animal minus quam bubalus : unde Bubalus per Unicornem venit in sacris teste *Emanuele Sa* , & Orygem *Is. 51.* per bovem Doctissimus interpretatur

10.

Io. Deod. quæ, nisi in folius magnitudinis argumentum, trahi aliorum nequeunt. Corporis sanè mensuram supra vulgares ascendere cornu ejus monstrat, si verum sit, quod Venetiis habetur, quatuor spithamas longum justâ crassitie. Color Orygis caprinæ similis, ita narrante *Hesychio*, *δορυκάδι τῆ τῶν κροταίων ὄργων ἡσίων*, quod de villis quoque intelligendum sub mento pendulis, reliqui enim ad caput contrario à Capris situ vertuntur. *Plinius* l. 1. c. 53. *Sunt & Oryges soli à quibusdam dicti, contrario pilo vestiti & ad caput verso.* Quod ex eodem retulit *Georgius Alexandrinus* in *Voc. Priscis Columellæ*, & *Philippus Beroaldus* *Annot. ad Columell.* Cornu unicum in medio frontis prominet, loco, ut in aliis, commodiori, ex conjectura *Aristotelis* 3. de Part. c. 2: *Gerunt sanè medio sui capitis cornu fixum ea, quæ unum habent. Sic enim utraque maxime pars cornu obtinebit, cum medium commune pariter utriusque extremo sit. Colore cornu nigriori est, totum excavatum,*

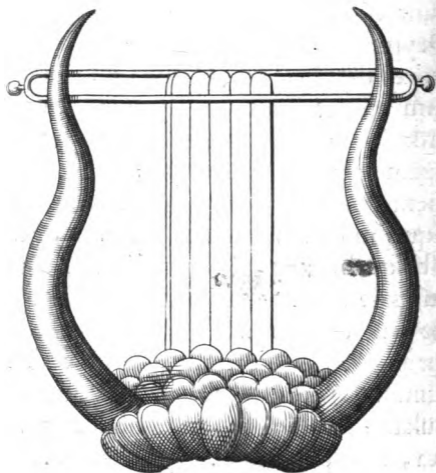
D 2   *cujus*

cujus gyri circulares à radice ad medium protenduntur, cætera glabra & equalia, siquidem cum Gazelle cornu coincidit.

Usum cornuum Orygis ad tutelam comparatorum, ad alia transtulerunt ingeniosi. Herodotus enim l. 2. memoriæ posterorum reliquit iis cornibus cubitos citharæ confici solitos; ἡ ὄρυγες τῶν πῶν κάρεια τοῖσιν Φοίνικιν αἱ πύχες ποιῆνται. Oryges sunt ex quorum cornibus citharis cubiti fiunt. Quo pacto ex mente Illustris & mortalium Doctissimi Claudii Salmasii in Solinum Commentatoris accurati locus Herodoti accipiendus contra receptam, sed incertam aliorum expositionem, quum non de Phœnicissæ populis loquatur, sed in instrumento musico, cui πύχες h. e. ἀγκῶνας seu cubiti ex Oryge fiebant. De cuius usus veritate silentibus aliis aliud non constat, nisi quod nec ratione nec aliorum exemplo careat. Ratio enim ex necessitate subinde est, quam sequitur, & ad similes usus cornuum firmitudo omninò desideratur, ubi

ubi largiorem eorum proventum largita est Natura. Aliàs quoque in tibiis aliorum cornua adhibita, præsertim Phrygiis, & in Citharis antiquorum vel ipsum Cornu vel Cornu quid simillimum pro brachiis humerisque ostendunt eorum monumenta. An autem Orygum fuerit, vel Boum, penes Lectores dijudicetur. Oryges Romanorum orbi rariores, ut de ijs nihil ego promittam. Figura Citharæ Cornutæ, quam ad exemplum vetustatis in Commentariis suis de Servis & de Diis Antiquis induxit *Laurentius Pignorius*, ea est, quam seq. paginâ conspiciere licet; cujus de affini materia legatur *Dissertatio*, ut & quæ in Re simili de Instrumentis veterum commentati sunt Viri summi *Erycius Puteanus* in *Pallade modulata*, *Fabius Columna* in *Sambuca Lyncea*, & nuperrimè *Io. Baptista Donus*.

Cætero corpore animal salubre & nutriendis hominibus aptum, inter pura Israelitico populo à Jehova commendatur pro familiari victu *Deuteron. 14*:

Ne comedatis quæ immunda sunt : hoc est animal, quod comedere debetis, bovem, & ovem, & capram, cervum, capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum. Ex quo repetiisse videtur D. Hieronymus in cap. 31. Isaia: Getulus Oryx genus est fera nascentis in eremo inter munda animalia. Delicatâ fuisse carniæ vel inde concludas, quod pro deliciis Romanorum in mensas importata sit, ut id Satyrica sua penna nobis concinnavit Juvenalis :

*Et Scythica volucres, & phanicopterus
ingens,*

Et Getulus Oryx.

Non dissentiente L. Columella lib. 9. c. 1. de R. R: Fera, pecudes, ut capreoli, damaeque, non minus Orygum, cervorumque genera & aprorum: modò lautitiis, & voluptatibus Dominorum serviunt: modò quaestui ac redditibus. Unde fortunam suam deplorantem Orygem inducit Martialis lib. 13. Epig. 95.

Matutinarum non ultima preda ferarum

*Sevus Oryx, constat quos mihi morte ca-
num.*

D 4

Ita

Ita quippe cum *Theodoro Pulmanno* **I**gendum, ut infortunium suum morte persequentium soletur ad mensam destinatus & gulam. Oleoso enim abundasse humore & pinguedinem gratam carni interspersam duplici conjectura assequor. Fertur quippe sitis tolerantissimus. *Plinius* Lib. 10. c. 73: *Orygem perpetuo sitientem Africa generat ex natura loci, potu carentem cum mirabili modo ad remedia. Namque Getuli latrones eo durant auxilio, repertis in corpore eorum saluberrimi liquoris haustu vesicis. Ex longo situ locus, ut videtur, in mendocubat. Ex fide manuscripti Veneti Paulus Manutius ita edidit: Orygen perpetuo sitientia Africa generant, & natura loci potu carentem, & mirabili modo ad remedia sitientium. Haustu verò in fine additum explodit. Quæ lectio priori & verior & clarior. Africæ enim loca ob pluviarum infrequentiam rectè sitire dicuntur, non Oryges, qui naturæ singulari conditione à siti non vexantur, quod desumptum ex iis contra sitim medic-*

dicamen docet, distinguitque eodem contextu *Plinius* Africam quæ hyeme quidem irrigatur, æstate verò sine pluviis torpescit, ab altera ejus parte quæ perpetua siccitate laborat, ubi sitis patientissima animalia ex soli natura gignuntur. Unde hoc ordine textus *Pliniani* disponendus: *Orygen perpetuò sitientia Africa generant, ex natura loci potum carentem cum mirabili modo ad remedia sitientium. Vel ita, si placuerit: natura loci potum carentem, si Africæ confuderimus partes, quarum aquâ, ut insalubri, haustâ mures interierant, à qua propter naturæ ingenitam proprietatem sine siti de facili Oryges abstinent. Quam Naturæ Artificis mentem non assequutus videtur Niphus in Exposit. lib. 2. Arist. Historiæ, quum ob Africæ siccitatem perpetim siti ardescere Orygem scriberet. Non enim à siti affligitur, quam per naturæ suæ principia facile tolerat. Hinc in principiorum devenimus cognitionem, quæ in humidiori, oleosa tamen, substantia subsistant,*

à siccitate, sitis causa, difficilius extergenda. Magnum sanè naturæ privilegium, quo Camelis præferuntur sitim quatrduo tantum tolerantibus, auctore *Plinio Lib. 8. c. 18.* & *Iulio Viatori Equiti Romano*, quem idem refert *lib. 7. c. 18.* à longa aquæ inter cutem consuetudine in senecta potu caruisse. Pinguedinis argumentum ex *Orygis* pigritia depromo, cui Orientem Solem nec Lunam aspiceret volupe, fortassis quod in vertice Sol copiosius fundat liquorem, & solvat ingenitam humoris benigni pinguedinem ad sitim perferendam imprimis necessariam, vel quod discussis vaporibus somnum interrumpat adedò corpulentioribus familiarem, & siti temperandæ utilem, ut inter *Oracula Hippocratis Sect. 5. Aph. 27.* admodum sicientibus obdormiscere pro bono sit. Non quidem quòd per somnum sitis causa descendat, ut explicat in *Commento Galenus*, humorum nempe acrimoniâ & serositate excitatâ, sed quod os ventriculi sive mor-

bi

bi calidioris excessu, sive naturali constitutione exsiccatum grato humidorum appulsu irrigetur & temperetur. A metu insoliti splendoris rem hanc deducit *F. Licetus* Lib. de Anul. c. 48. qui oculos ad terram dejicit. Sed nec metum Orygis scriptorum ullus decantat, nec insolitum Solis Lunæque lumen, huic cum aliis commune & quotidianum. Itaque quæ de Oryge conjunxit *Horus Apollo*, separatim sunt interpretanda, non enim idem Solis Lunæque in animantibus est effectus, nec eadem virtutis irradiatio.

CAP. XII.

Horus defenditur. Oryx pro equo. Lunam quare aversetur. Κατάρα duplex. Oryx non signatus. Isis. Orygis & caprarum maligna indoles.

EX data materiæ occasione de Solis ortu ab Oryge exorso orditur *Horus* in Hieroglyphico *αιναρρηγας*: Eadem verò facit et in *Dixini* Solis ortu. Ideoque Re-

ges antiqui, horoscopo significante illis orientem, insidebant huic animali (Ἐπιπλάσσαντες τὴν τῶ ζῶον) in medio ejus quasi signis quibusdam orientis certitudinem seu punctum agnoscentes. Sententia huc fedit, propter accuratum illum Orygis oriente Sole sensum vice horologii Ægyptiis Regibus fuisse ad investigandum justum Solis surgentis momentum. Quod ut assequerentur felicius, ob viciniam in Oryge equitasse. In qua quidem lectione, etiam MS. meo firmata, errorem & lapsum scribentis corrigit Eruditissimus *Salmasius*. Mavult enim his verbis τὴν τῶ ζῶον affinia hæc substituere, τὴν τὸ ζῶον, quia non sit probabile insedisse Oryges veluti equos ad deprehendendum Solis ortum, ob animalis exilitatem viro ferendo minimè parem, constitutum autem adversum Solem Orientem sine Equite multo videri verisimilius. Καθίσζειν enim constituere notat, non sedere. Vel eadem manente notione legi posse ingeniosissimè judicat ἀνὴρ πλάσσαντες τὴν τὸ ζῶον, ut particulâ τῆν τῶ

So-

Solem, cui obvertebatur, intellexerit. Quorum quidem ex vi vocis sua constat veritas, non tamen quod ferendo oneri huic impar extiterit Oryx. De capris enim Regionis ejusdem, Oryge longè minoribus, fide dignus narrat Petrus Bellonius Lib. 2. Obs. c. 52. de Cauri Arabibus: *Varias gesticulationes multa animalia docent magna facilitate. Atque inter reliqua capras ipsas ephippium gestare, subsultareque & calcibus ferire equorum instar docent, quibus deinde simias sessoras imponunt.* Deque alia ejusdem doctrinæ capra, ut docet Janus Rugersius Lib. 3. Var. Lect. c. 15., loquutus est Juvenalis Sat. 5.

Tu scabie frueris mali quod in aggeris rodit

Qui tegitur parma & galea, metuensque flagelli

Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.

Cui non absimilem ephippiatum in Helvetia vidisse se testatur Casp. Barthius Lib. 11. Adv. cap. 5. & nos in Italia

passim apud circulatores frequenti adstantium coronâ conspeximus. *Artemidorus* l. 2. *Oneir.* c. 12. Bonum in somniis judicat sibi videri super arietes vehi securè & per planos locos, præsertim Philologis, & his qui ad divitias parandas animum adjecerunt. Nam & velox est animal, & Mercurii figuram referre creditur. Nescio tamen quare id bonum Philologis pronunciet, quum paucis interjectis cornua cuidam à puella desponsata somniorum Interpretes prædixerit, qui sibi super ariete desiderare visus fuerat. *Aclimetes* item c. 242. Visum magnâ potestate præditum in servitutum ab his redigi credit. Ut citra miraculum fuerit Orygem magnitudine insignem sessores sustinuisse. Cæterum quodnam inde immunditiei argumentum deprobat Horus, obesior nare sum, quam ut olfaciam. Ex data opportunitate extra susceptum propositum. τῆ ἀναγαστορίας addidisse omninò suspicor, quam in Lunæ surgentis contemptum ferè in Oryge notat Idem: ἀναγαστορίας

οὐ δὲ γράφοντες, ἔρυσσιν ζωγραφῶ-
 ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς
 αἰνῆς, ἀπενίζων εἰς τὴν θεὸν, κραυ-
 γῆν ποιεῖται, καὶ δὶλογῶν αὐτὴν καὶ δὲ δὶ-
 ομητῶν. i.e. Immunditiam verò describen-
 tes Ægyptii, Orygem depingunt, quia in
 Ortum surgente Luna, fixis oculis Deam
 adspiciens clamorem facit, eamque nec voto
 nec Laude prosequitur. Signum autem hu-
 jus manifestissimum. Anterioribus enim
 pedibus effodiens terram depingit ipse
 sibi pupillas. Quæ sanè in puro animali
 impuritas in desidiã & Orygis stul-
 titiam verti poterat, qui ejus Deæ aspe-
 ctum fugit, cujus semper & grata & fau-
 sta fuit præsentia, pleno lumine ex orbe
 suo diffusa. Hujus enim lustratam fa-
 ciem blando puellæ visui comparabat
 Petronius: *Delectata illa visis tam blan-
 dum, ut videretur mihi plenum os extra nu-
 bem Luna proferre.* Et Gratiam Lunæ lu-
 cem vocavit Juvencus. Poëta Bucoli-
 cus L. 4.

Amittet cursum Lunæ Gratiæ lucis

Ignicomaque tuens stella.

Nec

Nec ea præter rem Orygis effulsit, quæ in animantium humoribus proprium exercet imperium. Ratio tamen, meo iudicio, Ægyptios fugit, quod Orygis hanc qualemcunque ignaviam & stoliditatem pro *Ἀκαθάρσιας* symbolo expresserint, nisi aliud subsit factio mysterium. Ταὶ Καθάρσια κρο Græcorum duo notabant, vel animalia quibus Athenis conciones, theatra, & populi coetus lustrabantur: vel ipsa lustrationis pocula. Priorem significationem tangit *Suidas* in voce Καθάρσιον, ἔθ' ἢν Ἀθήνησιν, καθαιρῶν τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ τὰ θεάτρου, καὶ ὅλως, τὰς τῆ δῆμου συνόδους, μικροῖς πᾶν χειρῶν, ἀπερὶ ὀνόμαζον καθάρσια, parvis porcellis, quos καθάρσια, i. e. lustrales vocabant. Alteram *Thomas Magister* (cujus Codicem habeo MS.) in συλλογῇ Ἀττικῶν ὀνομάτων in syllabo literæ K inducit: Καθάρσια πόματα τὰ καθάρσεως ἕνεκα πινόμενα, i. e. Καθάρσια dicuntur potiones lustrationis gratia bibita. Privativa verò his præposita contrarium inducit signifi-

fica-

ficatum, ut oryx inter ἀκαθάρσια (ita enim forsitan apud *Horum* legendum,) h. e. animalia quibus lustrare non poterant Ægyptii numeretur. Sed quare ἀκαθάρσιον? An propter immunditiam? Non ausim id affirmare credidisse Ægyptios, quum purus etiam ex lege Moylis, quam in plurimis sequebantur, Oryx habitus sit, & aliàs in sacrificiis adhibitum inde puto, quòd Orygem sacerdotes non signatum comederint, auctoribus *Horo Apolline & Herodoto*, signum autem annulo impressum à sigillatoribus mystis ante sacrificium, ut posteris tradidit *Plutarchus* l. de Is. & Osirid. *Pierius*. l. i. Hierogl. Ego id Orygis maligno animo & in Deos odio adscripserim, præsertim Solis Lunæque spectæ: quæ tamen ut majorum gentium Numina inter prima venerabantur accolæ Nili. Ea enim nomine Osidiris & Isidis veniebant mysticâ ratione & occultâ, aliis-que symbolicis figuris, quas in mensa utriusque explicavit *Laurentius Pignori*.

90 TH. BARTHOLINI
rius. Unde super Ifidis frontem planam rotunditatem Lunæ observavit Apulejus Lib. 2. De quibus post Horum Pignorius in Mensa, Caussinus in Hier. Hori, Gerardus Vossius in Orig. Idol. & Thomas Bangius in Antiq. Litter. Viri omnes Eruditi, consulantur. Quanquam in ea genealogia dubium agnoscat Eusebius Lib. 2. de præp. Evang. c. 1. originem superstitionis inquisiturus: Solem ajunt primum omnium apud Ægyptios regnasse. Deinde Saturnum, qui, sorore Cybele in uxorem ductâ Osirim & Ifim genuit, aut ut plurimi dicunt Jovem & Junonem. Isis Junoni seu Luna similitudinem, sed Osiris Pater videtur Solis, non ipse Sol, qui ante Saturnum Ægypti tenebat fasces. In lustratione autem id imprimis observabant superstitiosi, & observare debebant, ut amico gratoque Diis Principibus animali litarent, Soli Lunaque, quibus Oryx offensus stridore inimico & abdito vultu, eo maximè momento quo renata quasi & surgentia numina orbis reliquus cum applausu excipit. Ut ita veram.

Hori

Hori Ægyptiorumque mentem penitio-
 tiorem ex conjectura videar mihi asse-
 quutus. Orygis ad mala compositam
 naturam alio prodit indicio laudatus
 Horus, quòd non solum Diis è cubili ad
 animantium salutem emergentibus ira-
 scatur, verùm & ipsa elementa viven-
 tibus invidet, præsertim aquam in lo-
 corum siccorum solitudine auro juxta
 æstimandam. Quod sequenti ordine
 increpat Ægyptius: Κατὰ τῶν ἐρημίαν ἢ
 ἐν λαβήταιν ὑδράγωγῶν τόπων, πῶν, ποῖς
 χεῖλεσιν ἀνατερόστας, ἢ μιγνύει τῶν ὕδα-
 τῶν ὑλίω. ποῖς ἢ ποσὶν εἰς αὐτὸ ὄπι-
 πέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἐπίρω ζωῶν
 τῆτο πόσιμον ἐπάρξαι, ἕτω πονηροῦ καὶ
 ἀπεχθῆσαι ἢ Ἐξυγῶ ἐνομίῳ φύσει.
 h. e. Per loca deserta ubicunque aque sca-
 turiginem deprehenderit, post potum labris
 conturbat, & aqua miscet materias inuti-
 les, pedibus verò injicit pediculos (vel si
 versus posteriora relegetur accentus,
 pulverem,) ne ulli alii animali potabilis
 hac aqua amplius sit utilis, adeò prava &
 infesta putatur Orygis natura. Caprarum
 fanè

92 TH. BARTHOLINI
 fanè indoles adeò antiquis exosa ,
 mala cuiquam ominaturi in Silvestre
 Capras retulerint , cuius vestigium ex
Suida congerit *Adagiorum scriptor* , con-
 suevisse Vett. scilicet Ἰτῆ τὰς κατὰρας,
 κατ' αἶγας αἰγείας κέπειν τὰ κακά.
 Quod mali canibus imprecantur *Itali* ,
 eoque sensu in tabula naufragii antiqua
Casiorum capram expressam ingeniosè
 iudicat *Petrus la Sena* cap. 8. Cleom-
 broti, seu de iis qui in aquis pereunt.

CAP. XIII.

*Canicula exortum Oryx quomodo præsen-
 tiat. Canicula exortus ejusdemque effe-
 ctus. Æræ Variorum. Orygis sternuta-
 mentum unde. Cur adorare dicatur?*

UT magis occultam naturæ singu-
 laris proprietatem miremur , de
 Oryge tradunt communi consensu scri-
 ptores , vertentis anni stas vices per-
 cipere , & signis quibusdam , tristitiâ
 nempe , clamore & sternutamento ,
 mortalibus prodere instantis Syrii or-
 tum. *Plinius* Lib. 2. cap. 40. *Orygem ap-
 pellas*

petat Ægyptus feram, quam in ejus exortu (sc. caniculæ) contra stare & conueri tradit, ac veluti adorare cum sternuerit. Idem de suis capris seu Orygibus jactant Libyæ populi apud Plutarchum de Solertia Animal. Libyes Ægyptios derident de Oryge fabulantes tanquam vocem emittente illâ die qua oritur astrum, quod illi *σῶβις*, nos verò canem & syrium vocamus. Illorum enim capras omnes quando surgit cum Sole astrum, constanter illuc conversas adspicere Orientem versus, & signum hoc Periodi firmissimum esse maximeque Mathematicis regulis consentiens. Julius Solinus Polybistor. cap. 32. eandem divinandi temporis vim & aliis tribuit animantibus, docetque ordinem assequendi cœlorum recursum: Ægyptium, inquit, litem, quâ ad Diacecaumenen tendit, incolunt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studio deprehendunt. Eligitur sacer lucus, in quo conseptant animalia diversissimi generis. Ea, ubi ad statum modum cœlestis pervenit disciplina, sensus suos significationibus produunt qui-

quibus possunt : alia ululant , alia mugiunt , quadam stridunt , quadam rudiunt , nonnulla simul confugiunt ad volutabra . Hoc argumentum illis est magistrum ad indicium temporis deprehendendi . Disciplinæ cœlestis status modus apud Ægyptios oriente syrio recurrebat , quo anni sui initium auspicabantur & ἔτος ἀρχῆν , teste Porphyrio , quam cum mundi exordio inchoaverant pari ævo . In quo ab Hebræis , Græcis , Romanisque singulari discrimine differabant , qui omnes ferè à Martio mense anni principium inchoant ; Hebræi quidem in memoriam solutæ captivitatis Ægyptiacæ pro anni initio Nisan celebrabant , nostro Martio respondentem , sed à creationis principio differentem , quòd Mense Thisri vel Septembri olim solemniter pro recurrentis annuæ circumvolutionis exordio sacrauerant , quos pressis vestigiis sequuti sunt Græci & Romani , (nostroque ævo Veneti ,) donec in Jani favorem & Februi Martio mense duo alii à Nu-
ma,

ma, teste *Livio* lib. 1. & *Aurelio Victore* præponerentur. Ægyptii autem quamquam ex Hebræis & anni initium & ejusdem mensuram ad numerum 365. dierum postea mutuati sint, quum in ultimo pertinaciter perstiterint, auctore *Dione Cassio* lib. 43. *Strabone* l. ult. *Geo.* c. ult. & præsertim *Alexandrini* & *Thebani*, quos deseruerant alii qui tricenum dierum omnes menses habebant, & trecentorum sexaginta tantum dierum anni circuitum, ut expendant *Herodotus* in *Euterpe*, *Macrobius* lib. 1. in *Somn. Scip.* & *Censorinus* cap. 18. de *Die Natali*: prius tamen ex ingenii libertate prorogarunt ad *Stellæ Sothis* seu *caniculæ* nativitatem, quam sub *Leone Augusto* mense incidisse in cælo quidem *Romano* ex *Plinio* discimus & *Martiano Capella*, quorum ille lib. 18. cap. 28. *xv l. Calend. Augusti* *Assyriæ procyon exoritur.* Deinde postridie serè ubique confessum inter omnes sidus indicans, quod *canis ortum* vocamus, *Sole partem primam Leonis* ingresso. Hoc fit post sol-

solstitium XXIII. die. Hic verò in eodem persistit calculo lib. 8. de Astron. Cum autem Leo oritur, corona reliqua conteguntur. Austrinusque piscis & Ophiuchi serpentis Bootisque partes. Oriuntur verò Hydri caput, Lepus, & Procyon, Caniculaque pars prima. Eadem syrii ferè in Ægypto est nativitas, quum exiguo discrimine è Sphæra sua Romam Alexandriamque Ægypti distinguat. Differentia enim utriusque loci unius tantum est horulæ cum minutis 29. vel si ex Veronensi situ, Patriâ, ut fertur Plinii, fiat computus, minutis augeatur viginti, quorum certè in cœlis nullum momentum. Arabes pari vicinitatis jure annorum suorum caput paulò ante canis exortum constituunt, xv. nempe Julii, in memoriam fugæ Mahometis ex Mecca natali urbe quæ in Annum Christi 622. circiter incidebat, perpetuæ apud eos æræ terminus, quam Hegiram à fugiendo dicunt, primus, ut ex Astronomicis Libris Muhammedis *Alfergani*, & *Thomæ Erpemi* ad Josephi

Sephi historiam Notis, non obscurè elicitur. Accuratum autem caniculæ hujus momentum, in anni renati certitudinem, prodidisse apud Ægyptios Oryx aliaque animalia divinandi aliquâ indole prædita, feruntur à *Plinio*, *Solinio*, *Plutarcho*, non quòd ipsi ex necessario cœlestis orbis statu Syrii ortum ignorarint, quum Astrorum scientiâ ante alios semper emicuerint, ob genii fatalis ductum ad cœlos ex loci commoditate tractum, quum stellæ semper omnes clarè cernantur, ut notant Divinus *Plato* in *Epinomid.* *Diodorus Siculus* lib. 1. *Biblioth. histor.* nec cœli adspèctum liberum ullæ nubeculæ aut pluvix intercipient, nec longis observationibus exstructæ *Ptolomæi* Regis illorum Tabulæ quicquam Ægyptiis latere siverint. Verùm id artificii existimo usos fuisse plebejæ sortis homines & agricolas quibus operosior speculatio non esset operæ, vel peritiores in justis puncti certius testimonium, quod *Plutarchi* quoque judicio firmatur. Cæterùm

E

terùm

terùm obscurioribus tenebris involuta res, quo instinctu temporis novi varietatem assequutus sit Oryx? Expedietur dubium ex Caniculæ Orientis vi manifesta. Nam, ut *Plinius* auctor est lib. 2. cap. 40. *Canicula exortu accendi Solis vapores quis ignorat? cujus sideris effectus amplissimi in terra sentiuntur. Ferrent maria exoriente eo, fluctuant in cellis vina, moventur stagna. Et alibi lib. 9. cap. 16. Fluviatilium silurus canicula exortu sideratur, & alias fulgure sopitur. Hoc & in mari Cyprino accidere putant: & alioquin totum mare sentit exortum ejus sideris, quod maxime in Bosphoro apparet. Alge enim & pisces superferuntur, ab imo versa omnia. Manilius lib. 5. Astronom.*

*Exoriturque canis, latratque canicula
flammans,*

Et rabit igne suo.

Unde insana canicula apud *Interpretem Persii*, quod sub ortu ejus multi ægrotent. Quos *Syrii* effectus sentire & *Oryges*, corporis temperie ex calido & humido mixtâ, facile à levi caloris excessu

cessu mutabiles dissolutâ humorum copiâ & sanguine ebullitione fervefacto. Cujus quoque caloris soboles est sternutamentum Orygis, certum Syrii præsentis indicium à *Plinio* supra propositum, & laudatum *Phorio* in Excerptis ex *Vita Isidori*: Ο' Ορυξ το' ζῶον, πλεονέχον, ἀνατίθειν διασημαίνε πλεονέχον: *Oryx fera sternutans, oriri significat caniculam.* Quod duplici accipiendum ratione, vel enim ortum Syrium ex causa demonstrasse vel ex certitudinis signo. Ex calidioris Syrii influxu humores cerebri liquefacti irritatæque ejusdem membranæ, auctâ quoque virtute expellente necessariò sternuit Oryx humidioris, ut dictum, temperamenti. Et si ex superstitione veterum addere aliquid libuerit, veritatem resurgentis caniculæ signis dictis, sternutamento novo, conciliare potuit; ita enim sternutamentum subinde interpretabantur antiqui, narrante *Alberto Magno* lib. 1. de An. cap. 8. De quibus amplius hic addam nihil, quia ea dili-

gentiori cura *Anatomia mea Pagana* dedicarim, nisi quod sub doctorum dubitatione versetur quare cum sternuit Oryx adorare Orientem caniculam videatur apud *Plinium*? Ad morem respexisse veterum ingeniosi putant, quo salutati ipsis salutem sternuentibus precabantur, illud ζῶ σωσον sibi acclamantes. Simili enim joco false Proclum naso longiori dotatum irridet *Poëta Græcus*, quod Deorum opem implorare non potuerit ob ejus longitudinem sonitum sternutantis excipientem:

Οὐ δυνάσται τῆ χειρὶ Πρόκλῳ τὴν εἶν
 Ἰσομύσασιν,

Τῆς εἶνός γδ ἔχει τὴν χεῖρα μικροτέραν.
 Οὐδὲ λέγει, ζῶ σωσον, εἰάν παρῆ· ἔ γδ
 ἀκρόν

Τῆς εἶνός, πολὺ γδ τῆς αἰσῆς ἀπέχει.
 Jurarem tamen nihil tale voluisse *Plinium*, quum non sibi sed Orienti Syrio assurgat Oryx. Adorare autem sternutans videbatur ob nutantis gestum, quo surgentem caniculam anni communis

munis auspiciem quodam lætitiæ sensu veluti salutans excepit. Eo enim significationis flexu hoc loci capienda adoratio, pro salutatione amica advenis fortè occurrentibus debita, quæ levi capitis corporisque inflexione etiam nunc apud Orientales populos persistit. Nec novum pro salutatione adorationem substitutam usu apud alios frequenti, & ipsum *Plinium* lib. 28. cap. 2. ubi salutantium Romanorum singularem gestum exponit: *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus. Apulejus* l. 2. *Met: Aqua insusa Populum sic adorat, sive certa venerationis salutationisque specie alloquitur, ut de Turno Virgilius* lib. x. *Æneid.*

— *Volens vos Turnus adoro.*

CAP. XIV.

*Piscium cornua contra Aristotelem. Pisces
Monoceros, Mexicanus, Indicus, Clusii,
Aldini, Imperati.*

Pisces planè cornibus carere non defuerunt qui assererent, idque se-vero quidem vultu, à quibus non planè dissentit *Aristoteles*, quippe omnis cornuum materia per squamas exhausta, nec eam terrenæ substantiæ soliditatem adeptæ est, ut, abundante in piscibus humore, in cornu concreseat. Acriter tamen se opposuit huic suspicioni subtilis *Scaliger* Exerc. 226. n. 1. exemplo obvio infelices dubitationes solvens: *Ad Insulam Cimbuton*, inquit, *captus est piscis, suillo capite cum geminis cornibus.* Cui subsidiariam experientiam mittit *Plinius* lib. 9. cap. 27. de *Lucerna* pisce cornuta; *Attollit è mære sesquipedanea ferè cornua, quæ ab his nomen traxit.* *Olaus* quoque *Magnus* lib. 21. cap. 5. de *Piscibus Norvagicis*: *Horribilis*

bilis etenim forma sunt, capitibus quadratis, undique spinosis, & acutis, ac longis cornibus circumdatis. Illa tamen non nisi abusi vâ vocis licentiâ in cornuum classem referri præter supra dicta, auctor quoque est Plinius lib. 11. cap. 37: Cornua multis quidem & aquatilium & marinorum, & serpentium variis data sunt modis: sed que jure cornua intelligantur quadrupedum generi tantum. De unicornibus nostri instituti ratio persequetur, quos Neptuni in regno ad specierum varietatem constitutos suadere videtur rerum ordo. De Pisce Tauri forma, qui à Chines Oceano delatus est, ita Historia Mexicana Auctor MS. cap. 55. de Aquatilibus: Mirum est in hoc pisciculo duas prominere juxta frontem spinas acuminatas infractæ duritiæ instar corniculorum, ac totidem alias eadem magnitudine & forma circa ventris postrema. Illetis in Indico mari frequentissimum unico cornu spectabilem ex Ludovico Romano refert Io. Renodæus lib. 3. Mat. Med. cap. 24. quod tamen in illo non reperias. Nec

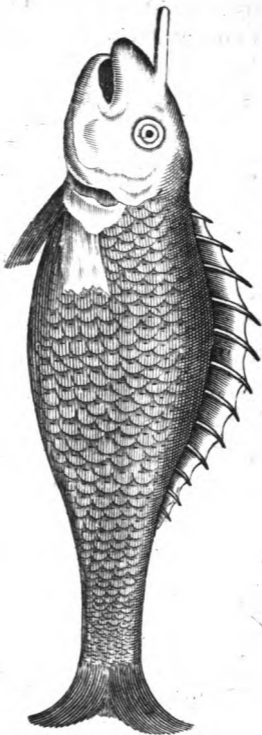
quis sit Illetif ille Monoceros expiscari licuit. Quod si ejus generis aliquis visus Romano fuerit, à Septentrionalibus, qui circa Grœnlandiam, Serenissimo Danorum Regi subjectam stabulantur, parvo differre discrimine censuit judicio præstans *Wormius*. Quid si Monoceros ille sit, quem ex Indiis Orientalibus tanta præcii fama advexerunt Batavi sæculi hujus initio, cujus descriptionem à *Carolo Clusio* lib. 6. Exotic. cap. 27. desumam; Piscem alium Monocerotem Batavi ex Orientali India Anno 1601. reduces attulerunt, quem Mercator tanti æstimavit, ut nisi ingenti precio redimi non posse putaret. Ab extimo ore usque ad caudæ pinnas paulò longior erat tribus unciis, medio corpore paulò plus uncia latus, à summo capite, ubi suprà oculos cornu eminebat, ad infimam alvi partem, quæ etiam in parvum aculeum desinebat, fescunciam latus; corio fusci coloris & scabro totum corpus tectum erat; os præterea habebat prominu-

minulum, angustum, semunciam longum, binis osseis denticulis munitum, qui in denos supernè secti videbantur, infernè verò in pauciores, nisi ii fuerint abrupti. Oculos, qui eruti fuerant, satis magnos habuisse videbatur; supra quos in capite corniculum gracile eminebat quadrangulare, penè unciam longum, decem spinulis instar hamulorum deorsum spectantibus, binis lateribus armatum, à quo ad pinnam, quæ à medio dorso continua ad caudam usque porrigebatur, interstitium erat uncialis longitudinis, depressum instar sulci cujusdam, in quem corniculum, dum natat, inclinare videtur. Ex mari Erythræo alium nostra memoria aperuit piscem *μονοκέφαλον*, quem inter alia cælo Italo rara ex Ægypto paucis retrò annis attulit *Cosmus Nigronius* Vir bonæ fidei & curiosus, ut ex appicta figura agnosceret mecum ingenuus censor.

Skeleton piscis hujus sed grandioris apud *Thobiam Aldinum* Romæ accurate

E. 5.

tius.

tus consideravi, magnitudine eximium sine squamis tamen, nisi quod propè caudam duo utrinque squamarum indices duriusculos & acutos habeat, capite exiguo, oculis grandioribus, ore angusto, dentes acutos præferente, anno superiori ex Oriente apportatum. Alium in Museo *Ferrantis Imperati* Neapoli lustravimus, cui Monocerotis titulus inscriptus, quantitate priori imparum. Sed reverà cornuti piscis non usque nomen meretur, quum spina sit in dorso evidenter inflexa, major quidem, sed cui aliæ minores sociantur.

Inter pisces cornutos referendos censet incomparabilis *Ol. Wormius* Centrinam, nobis *Hasmus* & canem marinum, *Hæ* nostratibus dictum, qui unicum cornu, verè corneum & acutum in dorso gestant, quo ad dentes purgandos, etiam argento & auro ornato, utuntur nostrates, à doloribus & aliis incommodis se hoc pacto præservari posse credentes. Horum piscium

108 TH. BARTHÓLINI
duos in Musæo suo habuit laudatus
Wormius, marem & sceminam.

Piscis Unicornis cum squammis in
insula Antille Americæ, describitur &
depingitur cap. 18. *Histoire Naturelle
de l'Isle Antille*. Monstris an numero pi-
scem ingentem & veteranum Nestedi
Selandorum pridem captum, cui cor-
nu mediâ fronte firmissimè adhærebat,
longitudine digiti, intus cavum, de
quo ex relatione *Iusti Bertram*, egimus
Centur. II. Epist. 11.

C A P. XV.

*Unicornu Septentrionalis descriptio: & de
eo Variorum error. Frons pro ore. Den-
tem esse non cornu. Wormii de eo Disserta-
tio. Calcipatio dentis. Cranium. Septen-
trionis majestas.*

Celebrior ejus Unicornis marini
fama est, quod ordine tertio de-
scripsit prolixius *Parens noster*, cujus
memoria nunc in benedictione: qui-
bus addam quæ apertius sequens curio-
forum observatio nos docuit. Animal
Mari-

Marinum circa Islandiam nostram, Groenlandiam, & reliquas Septentrioni viciniores Insulas frequens est & usitatum, nomine vulgari *Narhval* à cadaveribus quibus vesci solet appellatum Islandis, Balenæ specie & magnitudine, quod in sinistra parte maxillæ superioris unum solum per gomphosin insertum dentem effert eximiae quantitatis & vulgatis cornubus longitudine crassitieque parem. In gyros volvitur & striatos flexus ex majori radice ad extremum obliteratos. Rarum enim fuit cornu illud sine striis gyrisque navi mercatoriae impactum, [sine dubio Rosmari dens,] quod olim in patria viderat solidæ eruditionis Vir *Lucas Holstenius*. Hic autem ille dens est, quem pro Monocerote venditarunt plerique, in thesauris Principum reconditus ob singularem Unicornis veri opinionem, quam dentis illius raritas superioribus temporibus de facili ingessit, quum non nisi per naufragia ad exterorum littora adpelleret. Verùm nostro ævo

PRO TH. BARTHOLINI
frequentioribus in Groenlandiam, præcipuè ad Fretum Davis Groenlandiam alluens, commerciis, & natura dentis & abundantia innotuit. Quippe illo cornu ficto totas naves onerarias implerunt nuperrimis annis mercatores nostri, atque in Europam pro vero Monocerote intulissent nisi detractâ larvâ à peritioribus pro marino agnitum fuisset, & detectum; ut mirum non sit patribus nostris & toti Orbi hæctenus impositum cornu, quod similitudine Monocerotem æmulabatur, quum neutrum cornu exactius nec observarent nec observare potuerint. *Andreas Marinus* Libello de Unicornu: *Monoceros marinus habet similiter cornu unicum, sed quale sit, ignoratur.* En iagenuam ignorantia confessionem, quæ superiores tenuit, ex qua in errorem facile præcipitum. Temporibus autem *Marino* posterioribus supposititium hoc cornu sæpius & visum, & quale sit, observatum. Sed quum omnibus ferè animal ignotum fuerit & cranium,
quin.

quin cornu esset extra frontem prominens dubitarunt pauci ob affinis rei similitudinem. Nos verò quibus & caput belluæ & ejus cornu naturali locofitum contemplari & contrectare pridem in Belgio & in patria nostra in Museo Augusti Danorum Regis *Dn. Frederici III.* & naturæ Promi-condi *Olai Wormii* licuit, verum dentem Balenæ, instar Elephantis ex ore prominentem, sed ductu rectiori, asseveramus, falsumque credimus *Olaum Magnum* lib. 1. cap. 14. Monocerotem monstrum appellantem marinum, habens in fronte cornu maximum, quo naves obvias penetrat, & *Jacobum Primerosium*, quando lib. 4. de Erroribus vulgi cap. 38. retulit, fuisse ante annos non ita multos in Urbem Angliæ *Hullam* allata ex *Groenlandia* animalium marinorum capita duo in littore reperta cum cornibus in fronte maximis; vel enim cornua in fronte non fuerunt, vel singulare, hætenus ignotum, Unicornis genus statuendum, quod

quod ab ejus contextus mente abhorret, nisi pro ore frontem interpretetur ob commune eidem foramen ubi exseritur cornutus dens. Nam eam frontis nomenclaturam inducit *Isidorus* lib. I I. cap. I. *Frons ab oculorum foraminibus nominata est*; quidni & ab oris foramine patentiori? Ex ossea quadam adhærente particula cranium frontemve divinavit, & cornu veritatem; sed illam mandibulæ inferiorisve cranii portionem fuisse omninò persuadeor, cui non cornu, sed dentes affiguntur. Dentem autem verum esse, non Cornu, qui ex Groenlandia locisque Borealibus in Europæ varias partes disseminatus fuit, Unicornis mentito nomine, plura sunt rationum invictarum momenta quæ evincant. Nulli tamen hactenus in mentem venerunt, nec ipsum animal dentatum ab ullo sub pennæ ductum mihi vocatum. Solus ævo nostro factorum benevolentiam reservatus *D.D. Olaus Worm*, Regius Daniæ Professor, Naturæque omnis & Antiquitatum Bo-

rea-

realium instaurator, cui eo nomine & posterioris debebunt & præsentis sæculi erectiores mentes, & anteriorum temporum credula industria invidebit, quòd fictis Unicornu vultibus detractis, & dentem vario argumentorum apparatu demonstrarit, & primus belluæ aggressus sit Anatomiam. Cujus in hac Naturæ obscuritate *Dissertationem*, eruditionis plenam & clari luminis, hic duxi apponendam, quam *Corollarii* loco in solemni *Disputatione* Anno 1638. quo de Cornu illo Groenlandico inter mercatores Hafnienses orta erat controversia, velut æquissimus arbiter publicè interposuit.

An os illud quod vulgo pro cornu Monocerotis venditur, verum sit Unicornu?

Illa intelligimus ossa que figura recta, oblonga, tereti, inferiori parte crassiora, paulatim in mucronem gracilescunt, levibus
cana-

canaliculis seu striis ab infima parte, qua capiti juncta fuere, cava, longitudine quandoque septem, quandoque plurium pedum, pro ratione magnitudinis, non admodum ponderosa sunt. Cujus generis illud quod Serenissimo Regi nostro ex Islandia, ut audio, allatum; item illa quae ex Groenlandia nuper Mercatores nostri attulerunt. Tale ad fanum S. Dionysii, prope Lutetiam ostentatur. Talia in delubro D. Marci Venetiis asservantur. Talia in gazis Pontificum custodiri tradunt. Tale septem pedes longum Antverpia venale vidit Goropius, quod ex Islandia allatum fuisse refert. Tale Argentorati, tale Metis, tale apud Regem Polonia. Tale quod, Aldrovando teste, Mercatores Germani Romam venale tulerunt precio nonaginta millium coronatorum. Tale fragmentum illud, quod Iulius Tertius, Pontifex Romanus, mercatus est duodecim millibus aureorum. Ex talibus segmenta passim apud Magnates invenies, titulo UNICORNU superbientia.

Quae tamen tantum abest veri Monocerotis cornua esse ut statuamus, ut ne quidem cornua dicenda rationibus & auctoritate freti
 exi-

existimemus. Cornuum enim naturam & substantiam si rimemur, constabit ea duum esse generum. Sunt enim vel concava, quae lineas quasdam quasi torno ductas, circa radices obtinent, de aetate attestantes, ut in bobus & capris videre licet; vel solida quidem, sed porosa, ramulis suis ornata, ut in cervis, & ejus generis animalibus. Sed haec quae pro Unicornu venditantur, nihil eis simile obtinent, utpote substantiâ solidâ & durâ constantia, dentibus Elephantis, Rosmari, aut Balena simillima. Et si rem accuratè asstimemus, videbimus nullum cornu ita cranio aptari, ut illud persoret ac penetret, sed superficiei ejus exteriori adhaeret saltem, ac ex ea nutrimentum capit: ac putatum Unicornu ita cranio insertum vidimus, ut ultra dimidiam ulnam ejus substantia sese infinuaverit. Quin imò per gomphosin mandibulae superioris alveo ad id creato, ita insertum conspeximus, ut in aliis animalibus dentes suis cavitatibus insigi solent. Adde illorum quadam, quae ex Groenlandia nostri attulere Mercatores, juxta basin sanguinolenta adhuc (utpote recenter ab animalibus avulsa).

avulsa) periostii & fibrarum membranearum reliquis cincta fuisse, quibus maxillae alveolis annectebantur; ut dubium nullum curioso spectatori esse potuerit, quin potius ad dentium quam cornuum classem sine referenda.

Dicam ingenuè quid sentiam, quidque esse autopsiâ compererim. Dens est Balena, Islandis Narhval, à cadaveribus quibus rescì solet sic dicta. Naer enim illis cadaver est. Hujus cranium non ita pridem videre mihi contigit integrum, cui dentis hujus portio sat magna adhuc adhaesit. Totum duas aequabat ulnas nostrates, circa basin foramine grandi praeditum, per quod medulla cerebri in spinam excurrerebat, in ejus fermè medulla alius apparebat, quod in palatum desinens in duo quasi divaricabatur, aquis haustu ejaculandis (ut in aliis cetacei generis) inserviens, sinistra verò maxilla superioris (qua paulatim in acumen terminabatur) parti, alveus erat profundus per longitudinem capitis excurrere, cui radix dentis hujus inserta: non enim deorsum spectabat, ut in Rosmaro, nec fursum ut in Elephante, sed
rectà

rectè juxta capitis longitudinem prominerebat ; de quo forsàn accuratius alibi. Hunc autem dentem , si cum dentibus Elephantis , Rossmari, Balena, &c. conferas , licet figurâ externâ inter se differant , substantiâ tamen, insertionis modo, & reliquis proprietatibus planè convenire videbis. Hoc antè me indicavit Gerardus Mercator in Atlante Minore , Islandiam descripturus , ubi inter reliqua hæc habet : Inter quæ piscis Narbyal. Hujus carnem si quis comedat , statim moritur , habetque dentem in interiori capitis parte prominentem ad septem cubitos ; hunc quidam pro Monocerotis cornu vendiderunt , creditur venenis adversari. Quadragesa ulnarum habet bellua. Qui versus polum arcticum & fretum Davis iter instituunt crebrè in ejusmodi incidunt beluas , ut videre licet in Itinerario S. Purcassii Tomo 3. lib. 3. cap. 1. Refert Hugonem Willibuy tale os ex Groenlandia reportasse , ubi incola mercaturam iis exercere solent , eodem libro cap. 22. Item lib. 4. cap. 19. circa Groenlandiam multos tales pisces reperiri ostendit. Robertus Billeth

leth in Navigatione versus Septentrionem Anno MDCXVI. institutâ, ad elevationem Poli 74. grad. 30. min. saepe in ejusmodi dentatos incidit pisces: ut dubitare amplius nemo valeat, quin ossa dicta, dentes sint Ceti Septentrionalibus Narhval dicti, nisi tot dignis testibus & sensibus ipsis assensum denegare velit.

Hactenus Vir ille supra invidiam Magnus & dentem probavit, & à cornuum notione pari felicitate exclusit, quod ut clariori luce pateret, res ad pressius ignis examen vocata, ut in principia sua resolutus dens certum naturæ suæ præberet documentum. Frustulum enim hujus cornu simulati, quum Pharmacopœus Hafniensis, Augusti Danorum Regis CHRISTIANI IV. jussu, calcinatione Philosophicâ, per liquoris calidi evaporationem præparasset, in tenuissimas laminas resolvebatur, certissimo argumento dentem esse, non Cornu verum. Cornua namque calcinata in laminas nunquam visa sunt reducta, quæ dentibus Ros-

mari

Mari & Elephanti propriæ feruntur. Sed illa quum certam ab experientia & rationibus fidem jure suo meruerint, amplius nec probari debent, nec revocari. Si quis tamen potius cornu quam dentem appellare mallet, repugnantem non inveniet Magnum nostrum *Wormium*, modò improprie ita dicatur, eo modo quo dentes Elephanti, etiam cornua, apud gravissimos Authores vocantur. Confirmat id laudatus *Wormius* in Exercit. Med. xv i i i. Controv. 2. *Plinii, Varro- nis & Oppiani* autoritate. *Plinius* enim lib. viii. cap. 3. *Pradam*, inquit, *ipsi in se expetendam sciunt, solam esse in armis suis, qua Iuba cornua appellat.* Alibi idem lib. viii. in Procæmio: *Atque cum ex arbore exacuunt limentque cornua Elephanti.* In eadem opinione videtur fuisse *Varro* lib. vi. de L. L: *Quos dentes multi dicunt cornua sunt.* Hinc *Oppianus*:

*Deinceps immensos Elephantos diva ca-
namus,*

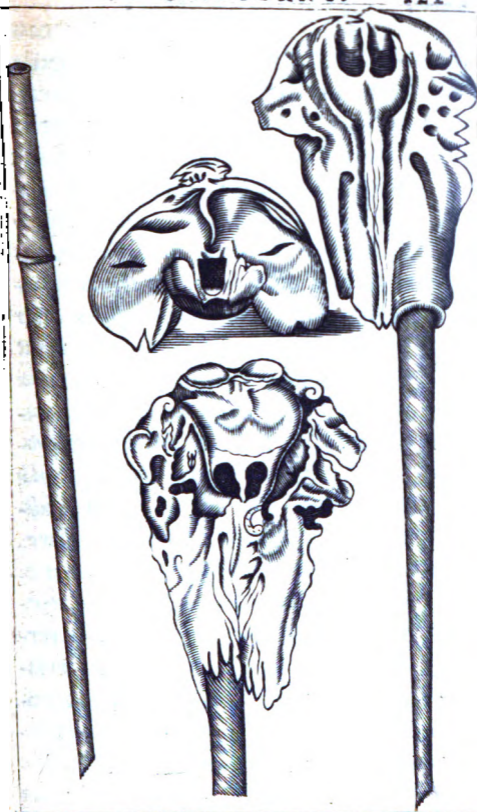
Cor-

*Cornibus armatos inmanibus, ante re-
flexis,*

*Namque duo tollunt ingentia spicula malle
Ad cœlum exsertis, omnino dentibus aqua,
Qua vulgus refecans dentes existimat esse.*

Imò balenæ Unicornu vocatur in sacris, quod ex Chaldaica versione *Genes. 1. vers. 21.* deducit *Buxtorfius* in *Lexico Chald. & Rabbिनico*. Restat ut dentati piscis porrò historiæ insista-
mus, cujus antea specimen accepimus *Summi-VVormii* beneficio, cui deinde animalis istius ad balenam propiùs ac-
cedentis figuram, sed rudiorem trans-
misit *Episcopus Islandiæ Borealis D. Thorlacus Scheonius*, qui eum cum gla-
cie Groenlandica eo appulsum vidit. Nos verò ejus accuratiorem hic da-
mus ideam, quæ dentem mandibulæ
sue insertum, eundemque extractum
oculis subjicit eâ fide iisque lineis, qui-
bus in *Musæo VVormiano* cranium con-
spicitur. Illam autem publico bono,
sæculique gloriæ natus *Olaus VVormius*,
non ita pridem è patria Urbe misit,
pro-

F

proprioque stylo, quam subjungemus cranii duxit structuram, & singulas Naturæ lineas. Iſtam verò figuram cranii & dentis in Muſæi ſui deſcriptione poſtea depoſuit Venerandus Senex Ol. *VVormius*, editâ à Filio proſus Patri ſimili, *VWilb. VVormio*. Deſcriptio quam nobis communicavit Beatus *VVormius* hæc eſt: *Cranium ipſum mandibulâ inferiori deſtitutum, nulliſque præter magnum hunc præditum dentibus, colore erat grifeo nigricante, qualis offium eſſe ſolet aëri diu expoſitorum & ad putredinem tendentium, inæqualiter variis foraminibus & protuberantiis præditum, quibuſdam in locis æquale & læve, quibuſdam ſcabrum, ſubſtantia offis partim naturâ poroſiore exiſtens, partim à cutis particulis & fibris tenaciter ei adherentibus talis reddita. Figurâ triangulari fermè in longitudinem protenſâ. A vertice ad extremitatem proboscidis ſeu tenuioris ejus partis cui dens inferebatur, duos exactè habebat pedes Romanos. Ab unius latioris proceſſus qui cilia firmabat & oculum dextrum muniebat extremo, ad ultimum pro-*

processus qui sinistram tenebat, cranii latitudo erat pedis unius cum semisse. Eâ enim parte latissimum erat. Hinc paulatim gracilescere & imminui cœpit in extremum usque oris. Occipitium versus etiam paululum extenuabatur, ibidemque à parte superiore ad inferiorem eandem tenebat latitudinem, quam occupat linea ab una oculorum orbita ad aliam tracta: Occipitium in diametro pedem paulum superabat. Sed extremitas oris parte sinistra, cui dens inferebatur, pollicum erat trium cum dimidio; dextro latere, ubi nullus erat alveus qui dentem caperet, crassa erat unciam cum dimidia, substantia fungosa. Dens ipse integer non erat, sed tertiâ sermè sui parte mutilatus, quinque interim pedes longus, duos pollices si exceperis, crassitie inaequali. Baseos qua fundum cavitatis seu alvei occupabat diameter duorum erat pollicum, circumferentia sex cum dimidio. Hinc paulatim in ampliorem surgebat molem, usque dum cancellis alvei liberatus liberè vagari cœpit. Egressus alveum in diametro tres sermè habebat pollices, in circumferentia quinque. Ex quo quanta ejus deside-

retur pars facile colligere licet. Figuram eandem obtinebat, quam reliqui omnes hujus generis. Hæc marini dentis seu Monocerotis falsi descriptio *Wormiana* adeò exacta est, & omnibus numeris absoluta, ut quod addi debeat, supersit nihil. Ad eam verò justo diligentius examinatis Magnatum Unicornibus, velut ad normam, evidentius patebit omnia quotquot usquam sint, minùs ab hoc differre quàm ab ovo ovum, unum-que Septentrionem rigidiori frigore superbum, præter sacras nobilium metallorum venas, & splendidam unionum congeriem, ea insuper inter quotidiana numerare, quibus aliquâ raritatis specie precium terrarum omnium Domini non exile statuunt. Re enim pressius examinatâ, apparebit, non dari aliud Unicornu, præter hunc dentem Balenæ. Vidi omnia quæ passim pro vero Monocerote venditantur, sed ex hoc fonte omnia profluxisse ausim dejerare, sicut inferiùs demonstrabimus, ubi singula ad examen vocaverimus,

for-

formam & vires descripturi. Cur verò Groenlandi Unicornu vocent *Turacca*, ignorare cogor. Ita verò illis appellari ex Groenlandicis sceminis didicit Frater meus charissimus D. *Cass. Bartholinus* Jurisconsultus, quæ apud Socerum illius Nobiliss. *Henr. Mullerum* hospitabantur non ita pridem.

CAP. XVI.

Bovum Unicornuorum natalis locus. Excusatur Solinus, Plinius verò examinatur. Tauri Unicornes. Bizontes qui. Plinii inconstantia notatur. De pilis Vaccarum. Talmudici taxantur.

INterpres Naturæ *Plinius* lib. 8. c. 21. Varius est in natali Unicornis Bovis solo, modo *Æthiopiam*, modo *Indiam* agnoscens. Exordio enim capitis de *Æthiopicis* feris inducto sermone, etiam bovis Unicornis meminit: *Indicos boves Unicornes, tricornesque, Leocrocottam perniciosissimam feram.* Pro quo ex fide *MSi Veneti Paulus Manutius* ediderat, *Leocrocutam perniciosissimam feram.*

At verò finitis Æthiopum animalibus ad Indica delapsus, in horum censu quoque eosdem numerat Boves : *In India & Boves solidis unguibus Unicornes, & feram nomine axin.* Ejusdem Indiæ incolas credit & *Solinus Polyhistor cap. 52. Sunt præterea boves Unicornes & tricornes, solidis unguibus nec bisfissis.* Ob quam mentis perversitatem à Doctissimo ejus Commentatore *Cl. Salmasio* egregiè vapulat, quòd Æthiopica illa omnia animalia in Indiam transtulerit. Mirum sanè non est vestigia illius sequutum, à quo pleraque in suos collectaneorum libros congeffit, *Plinio* nempe, qui pro Indica fera hanc habuit & Æthiopica, quamquam hoc magis ex propria, ut videtur, sententia; quòd enim inter Indica progressu capitis retulerit, nescio an ex *Ctesia* sit factum mente, cujus testimonio antea interjectis paucis, tanquam horum auctoris hæc narrat. Quum verò id animo Doctorum Interpretum firmiter infederit, Indicum non esse Unicornu bubulum, sed ut

primò

primò affirmaverat *Plinius*, Æthiopicum, in emendatione prioris loci de Indico fati sudarunt. Aliquibus visum non de bove Unicorni, sed equo Indiæ familiari interpretandum *Plinium*, unde ita textum corrigunt: *Indi equos Unicornes*, pro eo quod legitur, *Indicos boves Unicornes*. Verùm frustra binis locis intersperisset *Plinius* equorum Indicorum historiam, nisi & his duplicem patriam assignasset, in Æthiopia & India eodem cum bobus dubio recurrente. Unde *Salmasius* à πῆρυ verba illa, *Indicos boves Unicornes Tricornesque*, ex adnotatione marginali cujusdam studiosi irrepsisse in contextum divinaisset, nisi in suis codicibus eadem verba invenisset *Solinus*, quæ id notant ex *Plinii* sententia, Æthiopiam boves etiam generare, quales Indici, Unicornes nempe tricornesque. Nec ulla diversorum locorum multitudo *Plinio* adversatur, siquidem plurium terrarum proventus in ejusdem subinde speciei animali consistit, ut domesticis bestiarum

rum exemplis docemur. Non enim solâ Persiâ aut Epiro clauduntur generosiores equi, sed eos profert & Iberia, Thracia, & Cimbria. Nec Tigrin Hircania sola, sed Media quoque gignit, neque arctis Æthiopiæ finibus terminantur Lupi Scandinaviæ sylvis infestissimi. Ubique Natura eadem, quam subinde ad gentium regionumque varietatem partiatur operas. Nam & Monocerotem Æthiopia fert, fert quoque utraque India, nec Rhinocerotis ortum unica terra circumscribit. Ut infra miraculum sit, si Unicornes boves cum Æthiopia etiam India producat, aliorum taurorum Sylvestrium majori feritate sævientium ferax, teste *Plinio*, *Soline* l. l. d. d. *Isidoro* lib. 12. cap. 1. Quid, quod & Aonia vicinior, Bœotia nempe, Helladis altera pars, à fonte quodam Apollini & Musis consecrato sic dicta, taurorum Unicornium armenta pascat, ut scriptum *Oppianus* reliquit. In Hercynia sylva non absimiles depingit *Iulius Cæsar* in libris

Com-

Commentariorum belli Gallici, quæ malè *Iulii Celsi* cujusdam, exscriptoris forsan. vel censoris ejusdem operis, nomine in MS. *Antoniano* Venetiis inscribuntur, quod ab imperito alio ex margine libri in textum successit. Inveniri etiam in Borussia Bizontes Unicornes circa calcem Lib. 1. Antiq. Boruss. refert *Erasmus Stella*. Bizontes verò à Tauris parvo separantur discrimine, quos Germani vocant *Ubroxen*. Ab Uris distinguuntur. & Bubalis *Plinio* & *Solino*, illi lib. 8. cap. 15. huic cap. 20. de Mirabilibus mundi. Ex quorum utroque Bisontem penitiùs inspiciens, Unicornem Bisontem in Borussia frequentem, illum arbitror esse, quem in Hercynia describit *Casar*. Enimverò Bisontes jubatos Germaniæ proprios notat *Plinius*, & pressius ad rem *Solinus* in tractu saltus Hercynii, & in omni Septentrionali plaga Bisontes frequentissimos narrat, qui bovis feri similes, setosi colla, jubas horridi, ultra tauros pernitate, capti assuescere manu-

130. T. M. BARTHOLINI
 nesciunt. Cui similis parùm Juliana de-
 scriptio Monocerotis loci illius. & re-
 gionis proprii, quæ eodem tractu Bo-
 russiae reliquasque Boreales plagas
 complectitur. De aliis Bobus apud
Ælianum unius cornu legisse me memi-
 ni, quod tres capiebat amphoras, ex
 Indis *Prolemæo* advectis. Notanda ta-
 men quàm hinc discedam antè erit *Pli-
 nii* quædam inconstantia in cornigerum
 solidipedibus, qui enim lib. 11. cap. 46.
 dixerat solum Indiæ Asinum inter so-
 lidipeda cornigerum atque Unicornem
 existere, *hic* (lib. 8. cap. 21.) Boves
 Unicornes quoque in solidarum ungu-
 larum societatem admittit. Contrarie-
 tatem circa idem animal aliam in *Car-
 dano* notat *Scaliger* Exerc. 206. quòd
 Unicornis Vaccæ pilum cœruleum
 scripserit, quam tamen coloris mix-
 turam in pilis animalium alio loco ne-
 gaverat. Ruffum verò pilum Mono-
 ceroti huic consignat *Scaliger* loco lau-
 dato. *Aliis unicum è fronte media prodit
 cornu, pedali majus, curvitate su-
 pinâ. Ejus
 enim.*

enim cuspis retrorsum deversa est. Ipse pilo ruffo. In quo litigio nisi me fallit memoria injuriam, more suo, *Cardano* impingit *Scaliger*. Viridem quippe tincturam, non cœruleam, aliàs pilis denegavisse *Cardanum*, propter crassitiam lucidi coloris minùs capacem, ad *Parentis Anatomiam* lib 3. cap. 1. olim observavimus. Vel certè viridem cœruleumque pilum in humano genere non observatum *Cardanus* indigitavit. A quo autem cœruleum *Monoceroti* huic pilum acceperit *Vir subtilis*, mihi quidem dubium, quum ruffum viderit *Ludovicus VVarthema Zeilæ*, urbe *Æthiopiæ* inter primas. Sed quis pilorum tincturam pro ætatis Individuique conditione semper ferè variare ignorat. Profectò *Vacca altera*, cornibus *Cervinis* ab eodem *Varthema Zeilæ* apud *Sultanum* visa, à *Monocerote* parvis passibus distabat, an speciei naturâ non ausim affirmare; huic tamen obscuro colore ad nigrorem proximo pili per naturam infecti fuerunt. Cor-

nu bovis Unicornis vidisse se testatur *Ardens Etereus Academicus* cap. 44. Thef. de gemmis, tres palmos longum, parùm à Rhinocerotis differens, foris politum, intus involutum, unâ extremarum parte candicans, alterâ nigricans, ut boum alioquin cornua esse solent. Vi autem in Petechiis eximiâ pollere, quod & de Rhinocerotis alii prodiderunt. De bobus Unicornibus ex suo addunt *Rabbini Talmudici*, primum iis sacrificasse Adamum Paradiso expulsum. Nam in primo *Avodazara* referunt in diluculo diei secundi à lapsu post præcedentis lucis planctum, Adamum sumpsisse Bovem Unicornem, ut offerret holocaustum Jehovæ, cujus cornua hoc caractere describunt; quòd fuerint ante ungulas, h. e. quòd à Deo exordio rerum creata sint. Probant sententiam auctoritate *Sacri Lyrici* Psal. 69. 32: *Et placebit Deo super Iuvenenum, cornua producentem, & ungulas.* Quem vertunt illi: *Et recepit Dominus magis quàm bovem taurum qui facit cornua,*

na, unguis. Ut innuerit Psalter placuisse Domino magis preces, quàm Adami sacrificiùm. Nusquam enim Tauros boves statim à nativitate cornibus instructos fuisse & unguibus, nisi mundi initio quum perfecta essent animalia. Idem reperit *R. Iuda 2. Aphorism. de Sabad. & 3. de Cholin.* Sed hæc authores suos sapiunt, nec Unicornem magis bovem probant, quàm bicornem.

CAP. XVII.

Asinus unico cornu solidipes. De ejus tale Aristotelis, & Plinii lapsus. Isiderus tangitur. Talus ab ἀστεράλη. Asini adumbratio. Mutationum causa: & alia.

T Estimonio magnorum Auctorum celebratur inter interioris Indiæ feras Unicornu Asininum, eo tamen discrimine quòd & solidipes sit, & talos habeat. Solidipedem Asinum de prædicant *Aristoteles*, simul & *Plinius* Naturalis historiæ antesignani. Ille quidem

134 TH. BARTHOLINI
 dem lib. 2. de historia Animal. cap. 1.
At solidipes, idemque Unicornis est, quan-
quam ratum, ut Asinus Indicus: ille enim
& Unicornis, & solidipes est. Et lib. 3.
 de Partibus eorundem cap. 2: *Cornige-*
rorum pars maxima bisulca est: sed solidi-
pes etiam traditur in eodem genere, quem
Asinum Indicum vocant. Hic verò nihil
 diversus eadem inculcat lib. 11. c. 37.
 ubi de Cornuum agit differentiis: *Te-*
nuiora foeminis plerunque sunt, ut in pecore:
multis ovium nulla, nec cervarum, nec qui-
buis multifidi pedes, nec solidipedum ulli ex-
cepto Asino Indico, qui uno armatus est cor-
nu. De talis subnectit infra cap. 46.
Unicorne Asinus tantum Indicus. Talos Asi-
nus Indicus unus solidipedum habet. Et in
 eandem sententiam supra Aristoteles l. 2.
 histor. cap. 1. *Talem etiam Asinus ille In-*
dicus solus in solidipedum genere possidet.
 Non dissentit Philes, qui sua de Ani-
 malibus ex Aristotele Ælianoque, judi-
 cio Michaelis Barthelemi conguessit:

Ἀσέγγαλον αὖ ἢ ἐν χολῆς κύσει φέρει,
 Τῶν ποινύχων, βέλυστ, τ' ἄλλων μόνου.

Ta.

Talum verò & cystem fellis gestat, solidipedum aliorum solus. Quod quo naturæ factum sit instituto, horum nullus explicat. Forsan ad latius pedum munimentum in desertis Indiæ necessarium. Cæterùm quò jure Aristoteles, & quem hic ferè exscripsit *Plinius* talos cum digitis conjunctos neget, conijcere non possum. Certè in errorem communem ille hunc duxit è vestigio sequentem. Convictos illos affirmat *Plinius*, qui hominem talos habere existimarunt, & pro certo *Aristoteles* credit ipsi non esse. In quo uterque strenuè falluntur. Talos enim inter pedis humani ossicula in sectione ejusdem quotidie numeramus, & ab Anatomix peritis, quotquot usquam sunt, iidem observantur quibus carere per naturam pedes non potuerunt, calcaneo siquidem in sustinendo pede operas mutuas præstant, & omninò in movendo eo primas tenent. Quod fusius capite 7. & 8. lib. 2. de Ufu part. persequitur *Galenus*, ubi extendere & flecte-

flectere pedem , supernæ astragali de-
 articulationis opus per partes demon-
 strat. Mira quoque est Tali descriptio
Pliniana ab *Aristotele* aliena : Talum
 enim rectum dicit in articulo pedis ven-
 tre eminentem , concava in vertebra
 ligatum. Quid enim ad calcaneum ver-
 tebræ dorsi motores ? Excusari tamen
 in eo meretur *Plinius* , & leni iudicio
 explicari. Vertebra articulum vici-
 num nuncupavit , cui , vertendo ut in-
 serviat , inseritur. Hoc significationis
 ambitu etiam vertibulas , quæ cum
 vertebra eadem sunt , ceperat *Lucilius* ,
 ut monet *Abbreviator Festi Pauli* : *Ver-*
tibulas quum dixit Lucilius , articulos intel-
ligi voluit. Et ipse *Plinius* primo Libro
 x. i. articulationes insectorum falsas ,
 vertebra vocavit : aliquibus verò non
 tota incisura eas ambiente rugas , sed
 in alvo , aut supernè tantum , imbrica-
 tis flexilibus vertebra. Latum vocum
 usum effingere voluit in re simili , sed
 voce dissimili , *Isidorus* lib. x. i. Orig.
 cap. 1. quum Talum sub crure collo-
 cat,

cat, sub talo calcaneos. Talus enim sub crure magis non est quàm calcanei, si pressius loquamur. Majoris tamen erroris tenetur allata ab eo Tali etymologia, quàm à Tolo deducit, quia talus eminens sit rotunditas. Quippe rotunditatem minorem talus habet, quàm aliud quodvis officulum, ut etiam Quatrio à totidem lateribus dictus sit. A Græci nominis, αἰσ ἐγίγαλλο, terminatione ultima, γάλλο, recisa, Talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se Γ & Τ sæpiùs sint permutata pari valore & pronunciationis sono: unde natum Latinorum Turtur à Græco τουργός sive *Æolica Dialecto* τουργός, & à σφιγλιον Spinturnix, cujus mutationis occasionem dederunt ipsi Græci, qui eâdem licentiâ utrumque elementum confuderunt, ut ex Hesychio videre est, quum ισγέον pro ισπίον expressit. *Aristotelis* enunciatum ut defendat Commentator ejus *Augustinus Niphus*, in Expositione illius textus Tali duplicem proponit significatum,

pri-

primum pro osse illo super calcaneum protuberante, alterum pro ossis genere quod in articulo pedis parte posteriore ventre eminent. Quâ notione apud *Aristotelem* venit. Verùm enimverò ut processum illum Tibiæ grandiorem Talum dicendum probaret, majori opus erat auctoritate, quanquam utram velit significationem non magnopere interfit, quia in hominibus, quod negavit cum *Aristotele Plinius*, utrumque os invenitur. Quale porrò sit fueritve animalis genus, eò est obscuriùs, quò in eo describendo parciores sunt Auctores. Asinum Indicum fuisse, illumque inter Monocerotes solum cognitum *Aristoteli & Plinio Jul. Scaliger* suspicatur, cujus verba ad has lineas merentur vocari ex lib. 2. de Histor. Animal. t. 130: *Vartomanni Monocerotem Aristoteli & Plinio incognitum fuisse puto, eosque tantum de Asino Indico locutos: qui planè alius sit ab Unicornè, cui hoc peculiare nomen est, de qua Vartomanni vera loqui existimo. Asinus autem*

tem Indicus India deserta incolit, pugnat pro pullis calcibus, atque etiam morsu: mirum. Nam quibus cornua dura sunt, quod dentibus corripere facillè solvunt, carnes ob amaritudinem insuiles. Silvestrem Monocerotem apud Indos errantem Ctesias apud Herodotum ab H. Stephano impressus indigitavit, quo nomine etiam *Æliano* venit lib. 4. de Anim. cap. 52. tamen si, quæcunque ab eo de Asino Monocerote referantur, ex aliorum sententia profluant, ut fatetur ipse, & probat *Io. Æmilianus Ferrariensis* Syntagm. 4. de Ruminantibus, *Andreas Marinus* lib. de Unicornu, qui hunc Asinum pro Chimæra habet, quòd à nullo sit observatus posteriorum nostri sæculi, qui Indos, vel Novas alias Terras, veteribus ignotas, frequentius adiverunt. Visos quidem Asinos in India magnitudinis eximiæ, celeritate pollentes & pulcros, sed sine cornibus omnes. Interiisse verò ab eo tempore species vel singulis tantùm centenarius instar Phœnicis conspici, rationi

mini-

minimè esse conforme. Cui tamen non difficile foret occurrere, si litem hanc pro Asinis meam facerem. Enimverò mirum haud est, non cuivis pertrans-eunti Monocerotem occurrere, qui in desertis sola loca quærit, & ipsis Magnatibus terræ illius adeò ob raritatem æstimatus, ut cornua armillarum vicem præstent. Quòd si visi sint Asini ejusdem conditionis & naturæ ἀνέργου, pro cornutis magnum dabunt argumentum; eo enim ordine in createndis rebus versatur Natura, ut per gradus progressa in certam speciem congerat, quæ partitè in plures dividit: ut taceam à cornibus, in quibus pro Individuorum conditione ludit Natura, speciei nullam probari diversitatem, quod exemplum Cervorum docet. Quamobrem si observati ejusdem naturæ Asini ἀνέργου, quidni fuerint eodem angulo terrarum Monocerotes? quum etiam ὄνοι τὰ κίεργα ἔχοντες in Africa & Scythia reperiantur, Libya-que teste *Herodoto* lib. 4. ad quem qui-

dem

dem multitudinis gradum sine intermedia unitate non transcenditur. Species an interire possint alterius est instituti & ordinis, præsertim quum extra objectionis illius telum jam simus. Asinus enim ille sylvestris simplex à cornuto solis cornibus distinguitur, non specie aut formâ, ut hujus interitus speciei totius Asininæ occasum secum non trahat. In omni certè specie lapsu temporum aliquid remittit serior ætas, quod vel magnitudinem vel virtutem aliam spectat, sine generis istius defectu, quo fortasse pacto homines ab immani monstrositate Gigantum cum sæculo defecerunt, & sublatâ Titanum specie, ex *Juven. Sat. 15.*

*Terra malos homines nunc educat, atque
pusillos,*

Qui olim in immensum protendebantur, auctâ corporum mole, partim largiori victu, partim vasorum amplitudine, partim membrorum ad extensionem facilitate & mollitudine, quibus inde contractis & firmatis intra debitam

bitam mensuram constiterunt. Par in Asinis ratio vel parùm diversa, à capite cornuum materiam potuit repellere, vel generandam prohibere, ut non frequentius Monocerotes Bicornesque appareant, quàm homines infuetâ magnitudine, vel exilitate subinde per sæcula etiam emergentes. Irridet autem à Mercatorum itinere desumptum argumentum *H. Stephanus*, quos ἀναλφαθήτης quum vocat, iudicio eo, quod doctrinâ quæritur, omninò carentes, nec observare posse, nec observata aliis viris doctis commemorare iudicat, ad eòque minus illiteratis fidei, quàm antiquis Scriptoribus adhibendum.

C A P. XVIII.

Asinini Cornu Virtutes. Onager Plinii; de- que eo Olai Magni error. Plinius emendatus. Lalla. Armillarum in poculis usus. Cornu aureum Danicum. Aurata animalium cornua.

Virtutes ab *Æliano* Cornu huic Asinino assignatas hic intactas relinquam,

quam, quòd vocum similitudine, per errorem narrantium, à Monocerote ità per excellentiam dicto, mutuatus sit ipse, in quarum multitudine tanquam impossibili, aded triumphat *Andreas Marinus*, ut vel hoc solo nomine falsam Monocerotis historiam credat. Verùm illæ alii loco reservari debent, in quo id agimus unicum. Quamquam verò in dignitate & excellentia Unicornis excefferint fidem scriptores peregrinis rebus fucum adornantes, famæ tamen longinquæ id adscribendum, quæ certam & indubitatam rem propriis induit conditionibus. Nec enim ille fucus uni Asino Monoceroti contigit. Omnia invasit quæcunque veterum monumentis celebrantur.

In quorum fidem nolo aliena arcescere, quum ex Asino Indico, quem pro vero agnoscunt alioquin dissentientes, abundè suppetant. Onagrum à feritate infata vocant, de quo tanta existant miracula. *Plinius* lib. 28. cap. 15. in calculo frangendo ejus præcipuas par-

TH. BARTHOLINI
partes admiratur: *Præcipuum remedium*
traditur in calculo Onagri: quem dicitur,
cum interficitur, reddere urinam liquidio-
rem initio, sed in terra spissantem se. Hic
adalligatus femini, omnes impetus discutit,
omniq̄ue suppuratione liberat. Cap. verò
X. omnia Onagris efficaciora probat iis,
quæ ab Asino vulgari depromuntur.
Reliqua quæ ab Olao Magno lib. 18.
cap. 1. & 2. Onagro attribuuntur me-
dicamenta, ut hic aliena, silentio præ-
termitto, quum Onagros ille lib. 11.
cap. 36. Alces explicet, Septentriona-
libus in quotidianum usum venientes,
quo jure aut vetustatis indicio ipse vi-
derit. Utramque enim feram multum
inter se differre, & nominis origo, &
natalis locus & forma diversa evincet.
Isidoro teste lib. 12. Orig. cap. 1: Ona-
ger interpretandus (ita enim, non inter-
pretatur, legendum fortè) Asinus ferus.
ὄνον quippe Græci Asinum vocant, ἄγρον
ferum. Onager autem Olas, seu Alce,
ad Cervum accedit potius quàm Asi-
num, licet communi feritate conve-
niant.

niant. Quid verò inter Asinum Cervumque intersit, non credo ignorasse *Olaum*. Natale Alces solum Boreæ sunt partes, & quidem propriæ, eodem probante. At Onagros veterum montem qui Cappadociam à Lycia dividit non transisse fidem fecit *Plinius* lib. 8. cap. 58. imò Phrygiam & Lycaoniam præcipuam incoluisse testatur *Idem* cap. 44. & *Varro* lib. 2. de R. R. Et omninò remotiorem Africam, auctor *Solinus* cap. 27. *Isidorus* lib. 12. cap. 1. Indiam quoque *Philes*. Formam diversam ex naturæ venamur varietate. Onagri ex *Isidoro* indomiti sunt in desertis vagantes, Alces contra Septentrionalibus ita domiti, ut pro equis adhiberentur, nisi ob arcana Regni interdicto prohibiti essent. De famis ac sitis tolerantia tacent veteres, quam in Alce laudat *Olaus*, nec hic de Alcinæ carnis deliciis quidquam, quia caro Alcis dura & concoctu difficilis nobis visa Hafniæ, nullâ saporis gratiâ, quæ Onagro planè singularis, non obstante *Philete* qui

G

car-

carnem ejus ἄζωτον nuncupat, quem forsan *Iulius Scaliger* sequitur. *Plinius* namque lib. 8. cap. 44. de his: *Pullis eorum ceu præstantibus sapore Africa gloria- tur, quos Lalifiones appellant: Quorum usus & Romæ ante Mæcenatem fre- quens, qui instituit primus in epulis Asino- rum pullos, ut idem auctor est cap. 43. multum eo tempore Onagris prælatos: post eum interiit autoritas saporis. Asino morien- te viso, celerrimè id genus defecit. Quæ mendosa ut emendarentur manum me- dicam experta sunt* *Γουραοίς Salmasii;* qui ita restituit: *sapori: Lalifionum oriente usu celerrimè id genus defecit. Quia scilicet gustui gratior erat Lalifionum caro, quàm Asinorum pullorum, aut omninò Onagri.*

Lalifiones pulli sunt Onagrorum nondum ablactati ab infantum Lalla dicti, sive sono sive articulatis parti- bus, de quo Lalla puerorum fusiùs in *Antiquitatibus nostris Natalitiis* datâ indu- striâ egimus. Inter cibos generis valen- tissimi, in quo plurimùm alimenti est,

Cel-

Celsus lib. 2. cap. 18. refert omnem grandem feram, quales sunt caprea, cervus, aper, onager; sic enim legendum, non ut in vulgatis *capra*, ex emendatione *Io. Rhodii*, qui unicus *Celsianæ* puritatis vindex, sic in optimis Italiae Codicibus MSS. deprehendit, maximeque in Florentino, quem jure cæteris omnibus præfert. Nihil denique de libidinis æmulatione notavit in suis *Olaus*, quam cum exitio etiam prolis propriæ in Onagris carpunt *Solinus* & *Isidorus*.

Id verò de Asini Cornu notandum ex *Æliani* lib. 4. histor. Anim. cap. 52. Indis poculi vice fuisse principibus & potentioribus, quod, ut brachia, auro interstinguere solerent. Cui simile quid, in poculo *Michaëlis Imperatoris Constantinopolitani*, admiratur *Philes*, ex cornu Onagri constructo, triplici orbe (*ζωστήρευ* vocat) distincto sicut venulis marmoreis.

Armillas aureas majoris fortis Viris reservatas vel hinc apparet, quanquam

florente Republica Romana non adesse fuerint infrequentes. Solus L. Siccus Dentatus Oratione ad populum apud *Dionysium Halicarnassem* lib. 10. Antiq. Rom. jactat se ex acie reportasse torques aureos 83. armillas aureas 60. Et si credimus *Festo*, Armillæ ex auro ut plurimum, quas Viri militares ab Imperatoribus donati gerebant, in quo tamen dissentit historia *Liviana* L. Papirii Consulis, qui Equites omnes ob egregiam in bello operam armillis argenteis tantum donasse fertur. Quod fecerat & Severus Imperator apud *Iulium Capitolinum* in Maximin. Natali *Getae*, filii minoris, Severus militares dabat ludos propositis premiis argenteis, id est, armillis, torquibus, & balteolis. De quibus in *Schedio* nostro de *Armillis Veterum* plura egimus.

At Indorum proceres ob uberiores auri proventus ut aureis dextralibus brachia, ita cornua potoria ornabant circulo aureo, eum sine dubio in modum, quo aliis ejusdem metalli circulis,

ΔU
reisbin
TAN
COI

lis, tam aureum Serenissimi Danorum Principis CHRISTIANI V. Anno Christi 1642. in Cimbria nostra repertum cornu distinguitur, (cujus Iconem ex *VVormii* monumentis hic damus) quàm alterum coronis ex argento deauratis per intervalla decoratum, quod ex Musæo Viri undequaque Maximi D. *Jacobi Matth. Arhusii* Affinis nostri, in Auream suam Dissertationem advocavit sæpiùs nominatus *VVormius*.

Hujus aurei Cornu occasione cornua animantium memoriæ obversantur; quæ auro ad sacrificium signata veterum superstitio induxit. Græci quidem omnes, præter Lacedæmonios apud *Platonem* in *Alcibiade*. De quibus accipiendus *Homerus* *Odyf.* 7.

— *Ἐρὸδὸς κέερον ἀεὶ χόλιον.*

Nec aliter Romanorum sacrificuli, ut testimoniis evincam, *Virgilius* lib. 10.

— *Aurata fronte juvencum.*

Martialis quoque lib. 9. *Epig.* 42.

Casurum tibi rusticas ad aras

Ducam cornibus aureis juvencum.

Nec non Tibulli Lib. 4. Eleg. 1.

— *Nec illis*

Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Valerii Flacci lib. 1. Argonaut.

— *dabit auratis & cornibus igni*

Colla pater —

Planè ad rem Seneca in Oed. v. 135.

Aureo taurus rutilante cornu.

Labitur.

Et alter lib. 1. de Ben. *Nec in victimis quidem, licet opima sint, auroque praefulgeant. Trebellius quoque Pollio in Galieno: Processerunt etiam altrinsecus centeni albi boves cornibus auro jugatis. Quo fine apud Varronem lib. 6. LL. cornutam umbram, optimè ex antiquo libro emendat Ausonius Popma, Cornuat aurum, quòd cornu hostiæ auro induxerit. Nec boum tantùm, sed & caprarum cervorumque cornua auro ornarunt. Pindarus Olymp. E'id. γ.*

Χρυσόκερων ἔλαφον.

Seu:

Seu Auricornem cervum. De priori
Euripides:

Τάν τε χρυσικάρηνον,
 Δόρκαον πικρόλόνωτον.

*Aureo quoque capiti decoram
 Maculosam capream.*

Et celebris alia aureis cornibus fertur,
 quam vivam adducere tertio Herculis
 labori datum, apud *Anonymum* de cer-
 tam. Herculis cap. 3. ab *Allatio* ex *Va-*
ticana bono publico divulgatum.

C A P. XIX.

Equi Monocerotes diversorum locorum.

A *Ndreas Marinus* juratus Cornuto-
 rum animantium hostis, equos
 Unicornes Novi orbis scrutatoribus vi-
 fos negat, & quanquam visi sint,
 ignorari, si sint *Æliani* similes, quòd hic
 non descripserit nec Equum, nec ejus
 Cornu, sed solùm narravit ab aliis au-
 dita. Ad hæc cornuum hanc virtutem
 ab incolis Regnorum Indiæ nusquam
 hodiè deprædicari. Rei veritas, ut

G. 4.

fatear,

fatear, hic difficilior ob auctorum vel negligentiam vel ignorantiam. Eadem tamen *Marino* de Asinis responsa, pro Equis quoque militant, mutatis tantum nominibus. Ab incolis Indiæ hodie cornuum equinorum virtutem sileri me non movet, quum res notæ plenas buccas non requirant, aut verborum ampullas. Quis enim usquam terrarum, omnium planè cornuum peculiariter adversus venena vim ignorat, ut deprædicando Equino cornu, nihil præ aliis cornibus figulare promittente, supersedere possint. Nec pro vero accipimus equum talem visum nunquam. Narrat enim *Io. Eusebius Nierenbergius* lib. 7. histor. Natur. adm. cap. 2. se in aula Philippica equum quendam Cornutum vidisse. Ex Indis forsan allatus, cum quibus maximum exercent commercium. In stabulo Principis Stilianii equum vidit superioribus annis *Leo Alatius* Vir doctissimus; magnitudine exilem, sed ferociâ summum, cui post aurem dextram incurvum cornu exstabat.

bat. Cui similem, nisi idem fuerit, se observasse Neapoli *Nicolaus Angelus Eliseus* Gymnasii Regii Professor subtilissimus nobis narravit. Ipsi vidimus in Equili Serenissimi Regis Daniæ *Friederici III.* equum generosum, cui ex auribus cornua nigra succrescebant, & ex deciduis nova semper generabantur, quæ clementissimè mihi Rex Augustus & monstravit & donavit. Equus, cujus icona nobis dedit *V. Kormius* talis est, qualem versâ paginâ damus. Taceo verò aliorum *Strabonis*, *Plinii*, & *Solini* auctoritates ab aliis pro cornutis equis propositas, quas verò Monocerotis applicandas ex inferiùs dicendis palam fiet.

C A P. XX.

Rhinoceros Bos. Bos Lucanus unde. Rhinocerotis nasus. Geographus MS. primo dilucidatus, mox castigatus. Æthiopum nomenclatura.

DE Rhinocerotis nostri nomenclatura diversa apud antiquos.

G 5,

fo

feruntur judicia. *Festus* enim auctor est Rhinocerotem quosdam Bovem dixisse Ægyptium, forsan quòd in spectaculis à Pompejo Magno primus sit exhibitus Romæ devicta Ægypto, ut narrat *Plinius* lib. 8. cap. 20. vel ab ipso postea Augusto apud *Dionem* lib. 54. & *Suetonium* cap. 39. Quòd verò Bovem dixerint, alia ex antiquitate ratio, apud quam, pro quovis animali justam magnitudinem excedente, Bovis nomen adhibebatur, ut vel ex solo Junonis epitheto apud Homerum clarescit. Unde quum majus Romanis illis sæculis animal longiori spiramento in urbe non comparuerit, bovis appellatione insigniverunt Rhinocerotem, quem maximum credebant; superioribus verò Reip. temporibus, Pyrrhi bello in Lucanis comparentibus Elephantis, primi hi Bovis nomen meruerunt, ob vastam corporis molem, quam in capite præsertim exprimunt nummi mei in Campania reperti, dictique sunt Lucæ Boves seu Lucanæ, auctore

Varrone de R. R. lib. 2. cap. 3. Solino Polyh. cap. 25. Elephantes Italia Anno V. C. 472. in Lucanis primum bello Epirotico vidit, & Boves Lucas inde dixit. Quibus clarior accedit Isidorus lib. 12. Origin. cap. 2. Hos boves Lucanos (alii Lucas legunt) vocabant antiqui Romani: boves, quia nullum animal grandius videbant: Lucanos quia in Lucania illos primus Pyrrhus in praelio objecit Romanis. Diversam quidem vocis originem quærit Baronius in Annal. ad Anno Christi 58. Bovem nempe Lucam ab Italis eo tempore vocatam, allusione facta ad figuram bovis Evangelistæ Lucæ tributam; sed à Cl. Salmasio in suis ad Solinum Notis improbat, quia id nominis Elephanti longius ante natum Salvatorem assignatum, eo scilicet tempore quo Lucaniam infestis signis & feris intraret Pyrrhus, nec bovem ad Evangelistæ exemplum, Lucam vocarunt Itali, sed Elephantem. Vulgatio tamen Rhinocerotis appellatio Græcis pariter & Latinis, à cornu quod

quod circa nares eminet, unde nasuti & alios adunco naso suspendentes Rhinocerotis nasum habere dicuntur, apud festivissimum *Martialem* lib. 1. Epigr. 4.

Majores nusquam tonchi, juvenesque senesque

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Indos, tamen & Æthiopes patrio aliquo, cæterisque gentibus ignoto nomine, domesticum animal indigitasse, elegantissimus *Q. Curtius* lib. 9. cap. 1. exponit in Indiæ, post Porum devictum, delineatione: *Rhinocerotes quoque, rarum alibi animal, in iisdem montibus erant.* Cæterum hoc nomen belluis eis inditum à Græcis. Sermonis ejus ignari aliud linguâ suâ usurpant. Quod quum taceat, nostrum erit inquirere. Ab incolis Cambajæ & Patanæ *Gandas* vocari refert *Garcias ab Horto* lib. 1. cap. 14. Æthiopes ἄρξ vel ἄρξι appellarunt, quod ex *Geographia Christiana Medica* MS. eruo, ut ex verbis Auctoris ipsius elucescet: Καλῶσι τὸ αὐ-

τὸ οἱ Αἰθίοπες τῆ ἰδίᾳ Διαλέκτῳ ἄρξ ἢ ἄε-
 σι, δασυώντες τὸ δούτερον ἄλφα, ἢ ἔτω
 περισθέντες τὸ ῥισί. ἵνα δὲ ἔ μὴ ἄρξ ἢ
 τὸ μείον. δὲ ἢ ἔ ἄεσι, ἀροτεῖαν. ἐκ ἔ
 χήματῳ ἔ πει τὴς βώβωνας, ἄμα ἢ καὶ
 τῷ δέρματῳ, πλὴ ἐπανυμίαν ἀντὶ πθει-
 κότες. Quæ ita interpretor: Appellans
 verò illud Æthiopes propria Dialecto ἄρξ
 aut ἄεσι, aspirantes secundum alpha,
 & ita apponentes τὸ ῥισί seu naribus: ut
 per τὸ ἄρξ quidem sit animal, per τὸ
 ἄεσι verò arans, ex schemate circa na-
 sum simul & cute cognomen ipsi ponentes.
 Obscurior Anonymi Geographi mens
 explicatione omninò indiget. Nomi-
 num diversorum ratio ex duplici pen-
 det principio, Naturâ & Arte Rhino-
 cerotis. Naturali decore cornu in nari-
 bus prominens gerit, à quo ἄεσι di-
 ctus, à naribus quibus elementum il-
 lud primum cum suspirio prætexue-
 runt Æthiopes. Ars terram vertere in-
 star arantis docuit, vel certè ex mortuū
 corio aspero captarunt coloni, quam
 præcedentibus verbis insinuavit Anony-

mus :

mus : ἔχει ὃ καὶ τὸ πᾶχος ἔδερματὸς αὐτῆς ξηραίνόμενον, δακτύλους τέσσαρας, καὶ ἐξ αὐτῆς ἔνιοι βάλλουσιν, ἀντὶ σιδήρου, εἰς τὰ ἀρότρα, καὶ ἀροτελαῖσι πλὴν γλυῖ.

h. e. Habet verò & crassiem cutis sue exsiccatam, digitos quatuor, & ex illis aliqui ante vomerem in aratri projiciunt, & terram sulcant. Unde ἄρξ ipsi natum nomen ab arando, sicut à naturali nasi ornamento ἀρεισι. Quam Anonymi obscuri mentem existimo, apud quem invertendus verborum ordo, ut sententiæ propriæ pondus subsistat. Legendum enim : ἄρξ ἔδ μὲν ἀρεισι ἢ τὸ θῆριον. ἄρξ ὃ ἔδ ἄρξ ἀροτελαῖν. Nam ex naribus denominationem fera Unicornis habuit ; ab arando verò aratoris ; quò etiam sequentia videntur collineare, si Etymo Anonymi insistamus, qui vi quadam ad Græcam originem propria Æthiopum pertraxit : quo vitio inter Latinos Grammaticos Festus, Isidorus, aliique ex æquo tenentur, Græcorum origines ad Romanam progeniem reflectentes. Videntur sanè potius ad Hebraismi lan-

lancem examinanda, in qua *אֵסוֹר* cum
 וּרְפָא communi radicalium ductu æquum
 libramentum facient, si facili mutatio-
 ne p pro aspirato alpha substituatur,
 eodem quo *Germani Daniq̄ue* modo a-
 spiratam in *Horn* ex C Latinorum de-
 rivarunt, וּרְפָא autem *Rabbinorum Tal-*
mudicorum libris nobilitatum, per Ani-
 mal unicum cornu gerens ab iis expo-
 nitur: quam tamen vocem per וּרְפָא ex-
 primit *Scriptura*, unde illud וּרְפָא ex
 Orientalium lingua communi in Tal-
 mud *Bauli* irrepisse, ut plura alia, su-
 spicor, quum illud Talmudici scripti
 compendium, *Babyloniæ* ex *Misna* il-
 la antiqua, à *Rabbi Juda*, sancto di-
 cto, compositâ, contraheret, post de-
 structionem Templi ultimam 470. cir-
 citer annis, per *Rabbinorum Ravenâ*
 & *Ravasiè*, ut in *Rituum Historia*
Part. 2. cap. 2. explicat *R. Leo Muti-*
nenfis. Sed nec opus esset huc confu-
 gere, apud *Æthiopes* enim vicina
 vox in usu, quam facilè pronuncian-
 do, ut hodie inter omnes obtinet vo-
 cum

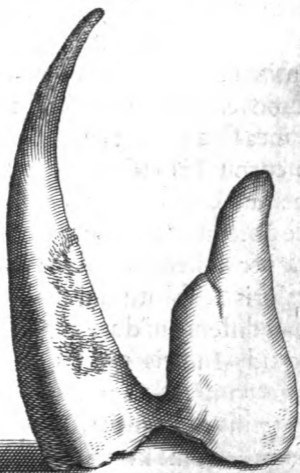
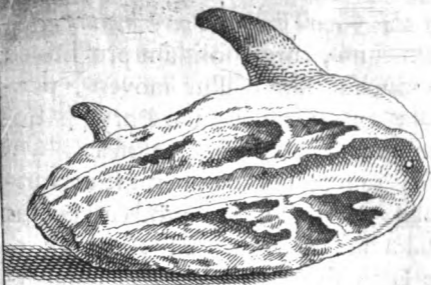
cum modulatores, corrumpēbant. Occurrit ea *Pfal.* 21. commate 22. in versione Æthiopica antiqua, quæ Romæ prodiit, & in qua egregiam operam posuit R. P. *Jacobus Wemmers* Antverpianus, edito accurato vocum Æthiopicarum Syllabo, ubi $\phi\psi\chi : \kappa\lambda\mu$. Ahadu Karnu, Monocerotem indicat communibus Orientalium radicibus.

C A P. XXI.

Rhinocerotis bina cornua. De iis in Geographo dubium. Cornua mobilia. Martialis approbatus. Rhinocerotis per partes descriptio, ubi corrigitur Geographus. Cornu Rhinocerotis Virtutes: ejusdem dens, & cornu minus.

AD Rhinocerotis porrò delineationem gressus referamus, quem cum *Dione* lib. 51. histor. Rom. & *Plinio* lib. 8. cap. 20. consentit *Ælianus* mellitissimus animalium descriptor, ut à *Barthio* vocabatur, Elephanti magnitudine par esse animal, unico in nare cornu modicè inflexo, sed tanti acuminis,

minis, ut ferrum & saxa penetret. In cornu tamen falluntur omnes, qui sine pari Rhinoceroti tribuerunt. Bina enim gestat evidentiora, majus in naribus, in fronte minus, quanquam in naribus utrumque collocet *Anonymus Geographus M. S.* in descriptione τῶν ζῴων Ἰνδικῶν: τὸ τοῦ ζῴου καλεῖται ρινοκέρας, ἔχει τὰ ἐν μυκτῆρσι τὰ κέρατα ἔχειν: Hoc animal appellatur Rhinoceros, quod in naribus cornua habeat. Nescio an forsan similia viderit illis, quæ nos in Technicotheca Magni Ducis Hetruriæ Florentiæ vidimus, cornu nempe Rhinocerotis exiguum, sed duabus eminentiis velut tumulis distinctum. Cornu in naso Rhinocerotis duplex ex Musæo *Swammerdamii* Senioris hic communicamus. De minori nihilo minùs intelligendum, quod mox idem subnectit: Ὅτε ἡ οὐρα πατεῖ, σπλῶνεται τὰ κέρατα, ὅτε ἡ ὄρε μὲν θυμῶν, ἀποτεινῆ αὐτὰ, καὶ ἀσπίδι διείσκεινται: Quam verò ambulaverit, quassantur moventurque cornua, quando ve-

ro cum ira oculorum aciem intendit, extendit illa & dura firmaque inveniuntur. Mirum enim, cornu solidum pro lubitu modò huc modò illuc moveri, pendulæ caudæ instar. De Phrygiis bobus quidem fidem facit *Aristoteles* lib. 3. hist. cap. 9. cornua, perinde ut aurículas, movere, idque quòd cuti potius quàm ossi adhæreant. Et *Solinus* cap. 5. de Indicis tauris: *Hi quoque circumferunt cornua flexibilitate quâ volunt.* Hæc tamen cornua solidam ubique servant substantiam, nec flaccescunt, quam moveantur ad musculi motum. Unde mea fert opinio, minus illud in fronte cornu his coloribus depinxisse *Geometram Christianum*, quòd mollius esse poterat & fibrosum potius, ut receptâ per vehementiorem animi motum caloris & spirituum copiâ impletur, & distentum duresceret: cui simile quid Indicis nostris gallinis & vermibus corniculatis usu venit, in directum tensis eminentiis, quæ cornua aliquâ similitudine mentiuntur. Enim-
verò

verò quum de duris illis cornibus addidisset auctor *Incertus*: Ὡς κὶ δένδρον
 διώαδου ἐκείζεν ἐν αὐτοῖς, ferè ad eorum alterum ità restringit: μάλιπαι τὸ
 ἔμπεραθεν, quia id validius altero. Utrumque junxit in Rhinocerote *Martialis* lib. de spectaculis Epig. 22.

Gravem gemino cornu sic extulit ursum.

Ubi cornu geminum non ad Rhinocerotam flectit *Hadrianus Iunius*, sed Urum, quem loco Ursi cum *Iano Doufa* substituit, majori spectaculorum miraculo. Sed hæc ex duplici cornu Rhinocerotis ignorantia dependent, quod ætas posterior fidelius detexit. Ut retineatur Ursus, suadet frequens ejus in arena veterum rotatio, ab eodem Epigrammatographo Ep. 11. descripta. Cutis conditio diversa observatur à veterum descriptione. Quippe in tergore ferebatur scutulata, & quasi clypeis munita apud *Plinium*, secùs quàm id viderunt αὐτόπται. Christianus ille *Geographus*, Monachus forsan & bonæ fidei, in Æthiopia præsens aliquot suis oculis

lis contemplatus est, ut ad calcem capitis enarrat: Τεθέαμαι ἧ καὶ ζῶντα ἐν τῇ Αἰθιοπία ἀπὸ μακροῦν ἰσάμενον, καὶ νεκρὸν ἐκδαρὲν, καὶ κατεγλυφέν ἄχυσον, καὶ ἰσάμενον ἐν οἴκῳ βασιλικῷ, ὅθεν ἀκρεβῶς κατέγραψα. h. e. Si in Latium transferas: *Vidi vero & vivum in Æthiopia è longinquo stans, & mortuum excoriatum (ἀδαρον ἐνὶμ, seu pelle carentem, puto reponendum,) & propius astans parvum in aula Regia stantem, unde accuratè eum delineavi.* Vidit quoque non paucos tam caveæ inclusos, quàm in sylvis oberrantes nuperrimè *Jacobus Bontius* Indiæ Orientalis Archiater. Uterque tamen de scutulato tergore pisce magis mutus. Prior enim crassam fatetur cutem & exsiccatam, sed sine clypeis: Οἱ πόδες ἧ καὶ τὸ δέρμα ἀφραπλήσιά εἰσι τῷ ἐλέφαντι. ἔχει ἧ καὶ τὸ πᾶχος τὸ δέρμα τῷ αὐτῷ ξηραίνόμενον. Posterior clarius per partes cutis conditiones exhibuit *Notis ad Garziam cap. 4: Cutis è nigra èst cinericia, instar Elephantina, rugosa admodum cum plicaturis profundis circa latera*

latera ac in dorso: crassam admodum habet pellem, ut qua ictu Japonica machæa facile resistat. Neque hac bestia scutis munita est, ut apud nos depingitur; sed hæ plicatura bos clypeos mentiuntur, neque una pars durior est alterâ. Colorem cutis è nigro cinericium vocat *Bontius*, quem alii *buxeum* dixerunt ex *Plinio* l. 8. c. 20. ut *Andream Marinum* mirer, id nominis apud veteres reperiri, fortiter negasse. Usum nec corii nec carnis *Rhinocerotis* magno-pere deprædicatum memini. Illius tamen ex naufragio *Ligustico* servatas particulas, ob spectaculi novitatem, ad *Franciscum Regem Galliarum* accolæ attulere, cujus historiæ seriem narravit in *Observationibus Amatus Lusitanus*. Et coctum in spiritu vini febribus sanandis, ventriculi imbecillitate, *Asthmate*, depellendisque lumbricis impensè laudant experti. Hujus verò esu *Mauri* delectantur, necessitate fortean adducti, quum nervosa planè sit caro & dura, ferratosque *Plauti* dentes, judice *Bontio*, postulet. Nec id videtur à veri-

veri-

veritate abhorrens, quia mollissima alioquin animalium caro in delicata linguæ textura superatur, quæ in Rhinocerote adeò spinosa *Marco Paulo Veneto & Iacobo Bontio* fertur & aspera, ut si irritetur, hominem simul ac equum tanquam pulicem prostrata lambendo necet, dum asperitate linguæ suæ cute ac carne ad ossa usque animalia denu-
dat. Ob eam linguæ asperitatem virgultis perquam spinosis vescitur, & herbis, ut inter herbatica animalia numeret *Solinus*, quòd crudivorum non sit, nec sanguinolentum, nisi stimulo injuriarum incitetur. In cujus veritatem pauca addit *MS. Geographicum*: Τὸς ὀφθαλμοῖς καίτω πρὸς τοὺς γναθῶς ἐξυφοβερώτατον δὲ ἐστὶ πᾶν. μάλιστα καὶ τοῦ ἐλέφαντι πῶς ἀντικείμενον. *Oculos infra circa maxillas habet. Valdè autem est terribile, maximè Elephanti, quando ei opponitur.* Hinc nisi justâ interpositâ distantîâ Rhinocerotem intueri ausus non fuit *Geometra*; sed animo fortior juniore illi aulæ incluso propior adfuit &

exco-

excoriato, in quam rem ipsa *Auctoris* verba suprâ retuli, hic vel corrigenda vel explicanda. Parùm quippe coherere videntur, καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐν ἰσάμηνον, ubi multitudinis numerus simplici sociatur. Ἀχιυεα vel pro exiguis ætatis teneræ bestiis, quas plures viderat, capienda, à paleæ exilitate translata voce, vel pro ἀχιυεα substituendum ἀχιυια, quòd forsan succo destituta fuerint & macilenta: ad quæ intrepidus sine noxæ metu accesserat. Prior lectio meo arbitrio huic præferenda, si in numero singulo propter sequentem Syntaxin ἀχιυεον reposuerimus. Parvus enim Rhinoceros, cujus generis in Magnatum educantur caveis, propiùs accedentem ætatis facilitate promptè admisit. Sanguinis pretium ex variò effectu pensatur. Dysenteriam enim fertur sanasse, febrem, Asthma & morsus venenatos, vermesque depulisse pravis humoribus junctos. Restant cornua quæ in generis testimonium adferuntur, quorum ma-

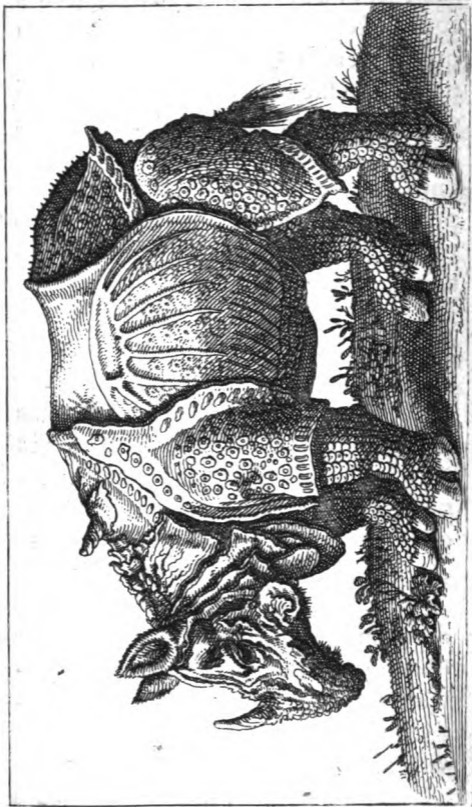
H

jus

jus usibus humanis accommodatum recurvum est, teste *Solino* cap. 43. cautibusque attritum in mucronem excutitur, colore variat, modoque nigrum, modò album, ex observatione *Jacobi Bontii* cap. 14. ad *Garciam*. Magnitudine varium passim offertur. Sed inter omnia eminent unum in *Pharmacopolio Corvino* Romæ, cujus altitudinem spithamis tribus cum quatuor pollicibus, crassitiem duabus & semisse ibidem dimensus sum. Nec minus alterum inter rariora Magni *Hetruriæ Ducis* servatum, cui magnitudine dispar femine *Rhinocerotis*, ut ferunt, cornu sociatur. Eâ subinde est capacitate, ut in pocula Principum educendo vino apta tornetur, qualia inter *Κεμήλια* Mantuani Ducis olim ostendebantur, & in *Lusitania* pervulgata, ut testatur poculum Reverendissimo *Æmonix Præfuli Jacobo Philippo Thomasio* *Ulyssiponâ* (sive *Olissiponâ*, ut ut in *Itinerario Provinciarum* vocat *Antonius Augustinus*) à *Melchiore* à *Gratia*

tia Protonotario Apostolico missum, cum asseveratione, minùs quidem quàm verum Unicornu pellendo veneno esse efficax, eosdem tamen fortiri effectus aquâ in ipso infusâ. Amplum sane id & capax, pollices duodecim cum semisse extensum, politum & in poculi formam optimâ arte adaptatum. Altitudo intra tres subsistit digitos, colore gilvo, cornibus proprio, fuscâ lineâ distinctum, & spithamam in diametro exporrectum. Ex qua descriptione bestię magnitudinem quivis exputet, quæ eadem forsân est quæ Ulyssiponæ Anno 1518. videbatur in *Relatione Ital.* MS. de occupatione Regni Lusitaniæ. Rhinocerotis figuram, qualem *Jonstonus* adumbrat, versâ pag. damus. Poculum ex cornu Rhinocerotis in India eleganter elaboratum possidebat in Musæo celeberrimus noster *Wormius*, colore succinum referens flavum, nisi quòd in fundo maculas quasdam nigras ostendet. Tantâ præterea virtute contra venena pollet, ut in lo-

H. 2. . . . . cum

cum Unicornu veri substituant *Garzias ab Horto*, *Monardes*, & *V. Cl. Franciscus Pona* in novam Antidoti sui compositionem Veronæ nuper adoptarit, ut cap. 15. de Venenis fatetur. Pilulæ quoque *Ferdinandi Ducis Mantuani* febribus malignis oppositæ idem inter alia admittunt. Quo titulo Alexipharmacii suum Rhinocerotis cornu in Museo suspendit *Imperatus*.

Dentis virtutem non absimilem mihi decantavit *P. Castellus*, quum dentem Rhinocerotis ex naturæ thesauro nobis Messanæ ostenderet. Dentem ejusdem molarem habuit inter rariora sua sæpe laudatus *Wormius*, quem ad dolorem dentium summè deprædicabat is, qui ex Indiis attulerat. De Pilulis Mantuanis, quæ Rhinocerotis cornu recipiunt, omninò legendum *Io. Baptista Spuntori* Patavini Professoris Eruditissimi de Viperino Pulvere Opusculum, non ita pridem luci donatum. Nec minora promittunt unguæ, si aliis credimus, ex iisque confectus

annulus nervis in super prodesse fertur. Quo modo si minus placuerit, quintam ejus essentiam apud *Petrum Io. Fabrum* vide sis in *Myrothecio*. Ne autem solita impostorum fraus nobis imponat, signa juvabit annotasse quibus dignoscitur. Illa ex substantia ejus quasi porosa petuntur, & levi extremum versus flexurâ, ubi scalpelli aciem utrinque acquirât, radicem verò tenens, reliquo corpore æqualiter asurgente, duæ superstant eminentiæ. Quæ conditiones quum ætatis regionisque differentiâ sæpius eludantur, ex graveolenti exustæ materiæ odore certiori indicio *Parvius* cap. 3. id probat.

Minus alterum cornu, ut formâ, ita præstantiâ, politum ferunt & nigrum, longum duos palmos, sensim in acumen definens, quod tamen durioris compagis expers, pro Rhinocerotis nutu modò flaccescere credo, modò inflari. Duos in lata basi sinus efformat, parti, cui inhæret, impres-

fos,

fos, quos nutritioni spirituumque affluxui in animi passionibus destinavit Prometheus.

C A P. XXII.

Monocerotis veri synonyma. Arabum Al. Rabini error. Geographilocus. Unicornibus robur proprium. Quid Cophitis.

STRICTÂ vocis significatione venit in præsentî titulo Monoceros, pro animali sui generis, cui unicum cornu, ex fronte eminet. Aded omni ævo, omniumque auctorum ore celebrata fuit hæc fera, ut in eam spes omnes contulisse Natura videatur, minúsque de excidio Trojæ suæ fabulosi Poëtæ cantarint, quàm de Unicornu bonæ fidei Auctores. Nomen sanè pluribus commune, ut hætenùs justâ serie persequuti sumus, sed animalium nulli propriè competit præter hoc, quod per excellentiæ suæ conditionem solum in vocabuli hujus possessionem asseritur. Monocerotis tamen propria

H. 4. nomen-

nomenclatura tum animali toti, tum
 ejus cornu indita. Animal Monoce-
 ros ἀπὸ τοῦ μόνου κέρας, à solo cornu
 dictum. *Isidorus* lib. 12. *Orig.* cap. 2.
Monoceros, id est, *Unicornis*, eò quod unum
 cornu in media fronte habeat. Ubi malè
 inscitus scriba in *MS. Veneto Canonico-*
rum Regularium lib. 11. cap. 6. de di-
 sciplina (ita enim & divisit libros *O-*
riginum & inscripsit) ex litteraturæ
 Græcæ ignorantia illi sæculo propriâ,
 substituit: *Monoceron*, i. e. *Unicor-*
nus. Indorum *Brachmanorum* Diale-
 cto Καρταζωνον *Cartazonum* vocari au-
 divit *Ælianus*. Gallis *Licornia*. Lusita-
 nis Hispanisve *Bara*, quod nomen *Rhi-*
noceroti pressius applicant. Itali aliis
 nominibus signant, inter quæ *A. Bac-*
cus mavult ad evitandam ambiguita-
 tem eligere pronunciationem Arabi-
 cam *Alicorno*. Nam J) ferè nominibus
 præponunt Arabes, ad augendam signi-
 ficationem, simulque quasi determi-
 nandam, & respondere puto Græco-
 rum τῆ, aliquâ usus frequentia. *Iehova*

no-

dò Monocerotem , dubiâ sententiâ. Quod illis condonari possit ; quibus eandem utriusque animantis speciem diverso tantum nomine distingui animo sedet. At reliquorum aliter sentientium major culpa , ex utriusque naturæ ignorantia. Crassus omninò error *Rabbini* cujusdam in Libro *Tham Chuma* צמח *Reem* apud Moysen in benedictione Balaam *Num.* 23, 22. 24, 8. per Dæmonem explicantis , fortitudinem autem per Angelos à volando ita dictos. De superbia Rhinocerotis cum auctoribus tacet experientia : quippe innoxium fertur & sedatum animal, hominumque imperio subiectum. Notior contra Monocerotis superbiæ & sævitix fama ex *Psal.* 22. *Salva me ex ore Leonis , & à cornibus Unicornium humilitatem meam.* Ubi utraque *Glossa Unicornu* retinet pro certa superbiæ nota. Neque Rhinoceros sensu omnium & visu vulgatissimus tantoperè ob infrequentiam commendatur, quanquam *Garcias ab Horto* lib. 1. de hist. Arom. cap.

cap. 14. sibi visum neget. Adeò autem rara Monocerotis spectacula, ut pro dilecto Filio in deliciis Patris & orbis habito, capiatur apud *Lyricum Regium Psal. 29: Et dilectus quemadmodum filius Unicornium.* Quod magna veri specie ita exponit *B. Augustinus: Unicus Patris exinanivit se nobilitate sua, & factus est homo sicut filius Unicornis, id est, Iudeorum jactantium suam singularem justitiam.* Quæ nihilo minùs *Moisi, ut intrepido, accommodat in Paraphrasi Lyra: Et Sarion, id est, filius, per quem intelligitur Moyses à Deo pradilectus, sicut filius, quasi filius Rhinocerotis, id est, ita impavidus, sicut Rhinoceros, quod idem significat, quod Unicornis.* Ex ferarum non excusanda mixtura, mutavit *Lyranus, ut videtur, receptam Augustino Unicornis vocem, vestigia B. Hieronymi dubio procul sequutus, qui Rhinocerotis in Versione vulgata meminit: Et Sarion quasi filius Rhinocerotis.* Rectiùs omninò *Auctor Geographia Christiana, quisquis ille sit, in descriptione Animalium Indicorum,*

quem manu exaratum ex Bibliotheca Medicæ pervolutavi, cum *Augustino* tribus Scripturæ locis Monocerotem servavit, quamvis ea de fortitudine & impetu exponat. Sic enim ille: *Τοιαῦτα ἦν ἢ γεγενημένη διηγέται περὶ αὐτῆ λέγασαι. σωσόν με ἐκ σέρματ' & λεόντων, καὶ δούτῳ κερσίων μονοκερώτων πρὸ ταπεινώσιν μου. ἢ πάλιν, καὶ ὁ ἡγαπημὸς ὡς υἱὸς μονοκερώτων, καὶ πάλιν ἐν ταύτῃ δόλοῦταις ἔβαλααμ αἰς δόλοῦσε τ' Ἰσραήλ, φησὶν ἐκ δούτέρου. ἔτως ὁ Θεὸς ἐδήγησεν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου ὡς δόξαν μονοκέρωτος, αὐτὸς δὲ πάντων ἰσχυρὸν καὶ πεπεθῆσιν καὶ δόξαν μαρτυρεῖσαι τῷ ζώῳ.* Quibus hunc Latine consuetudinis usum dedi: *Hæc etiam scriptura enarrat de ipso dicens: Serva me ex ritu Leonum, & à cornibus Monocerotum humilitatem meam; Et rursum: & dilectus sicut filius Monocerotum; & iterum in Canticis Balaam, quibus benedixit Israël, iteratò dicit: Sic Deus eduxit ipsum ex Ægypto sicut gloriam Monocerotis, ipsi animali supra omnia robur, & confidentiam & gloriam testatura. Omnium sanè ore excellens.*

cellens Unicornium robur, pari ferocia junctum decantatur, quanquam nec defint Rhinoceroti cornua, si, ut loquitur *Martialis* lib. spect. Ep. 22.

Seque diu magna colligat ira fera.

Hoc est, si irritetur, ut nuperrima in Indis historia amici cujusdam sui ab offenso Rhinocerote ferè occisi probavit *Jacobus Bontius* in *Med. Indorum*. Rhinoceroti Elephantum in publico spectaculo à Rege *Emanuele* Anno 1515. *Ulyssiponæ* exhibitum succubuisse ipse suis oculis vidit *Damianus à Goes*, Eques Lusitanus, ut edità pro Hispania contra *Munsterum* defensione prodidit. De Octavio Augusto notum ex *Suetonio* cap. 43. apud septa Rhinocerotem publicasse. Monoceroti tamen per naturæ excellentiam & perpetuas vires id adscriperunt notæ melioris *Interpretes*, non dissentiente *Iobo* cap. 39, 14. *Nunquid volet Unicornis servire tibi?* Sic enim *Sandles Pagninus* verterat, ante quem per Rhinoceroten plurimi exposuerunt. Quo cum & *Eucherius* facit,

H. 7

licet

licet confusis nominum proprietatibus, hoc fortis & robusti Viri hieroglyphicum ex eodem annotet. Simili antiquæ consuetudinis licentiâ, de Unicornis gloria scriptum extat *Deut.* 33, 17. *Sicut primogeniti tauri, decor ejus, & ut cornua Unicornis cornua ejus.* Quod B. Hieronymus ad Rhinocerotem flectit, approbante Baccio lib. 2. de Unicornu, quia Unicornis cornu, numero plurium non veniat, qui à tota contextus serie exprimendus erat. Sed hæc conjectura ingeniosa magis, quam necessaria. Cæterùm de voce $\square\kappa\eta$ litigia sacri idiomatis inopiæ debentur. Commodius diversa nomenclatura antiqui Cophitæ utrumque Unicornis genus signarunt. Rhinocerotem vocant $\pi\chi\alpha\rho\kappa\iota\nu\omicron\varsigma$. Monocerotem verò $\phi\alpha\pi\iota\tau\alpha\sigma\iota\nu\delta\alpha\tau\tau$ nam $\pi\iota\tau\alpha\lambda$ cornu denotat, ut ex scala magna seu Nomenclatore Ægyptiaco-Arabico nuper *Athanasius Kircherus* primus harum literarum instaurator exposuit, ductum Cophitarum, quos Romæ

mæ in operam communem adhibuit, sequutus. Ut non leve pro Monoce-rote argumentum ex scala illa antiqua & Cophtarum recentium confessione producere valeamus. Sed de voce Ebraea ^{מִינִי} videndæ *Bootii* Exercitationes Biblicæ, qui fusiùs de hoc animali in sacris occurrente disserit. Nam *Bochartii* studium omnes superabit.

C A P. XXIII.

Unicornu in Cruce Christi. Stare Deorum. Εἰς τὴν πύλιναν. Crucis partes. De suppedaneo conciliatio auctoris. Antennis cornua. Tertullianus tentatus. Librariorum inscribendo errores.

Commodè laudati ex Deuteronomio loci occasione eruditæ antiquitatis vestigium ex *Tertulliano* Patrum disertissimo eruam, qui Cornua & Unicornua illa Deuteronomii Christo ejusque Cruci singulari ingenio & doctrinâ applicat. Libri enim contra Judæos cap. 11: *Christus in illo significabatur*

tur, taurus ob utramque dispositionem, alius ferus ut iudex, alius mansuetus ut Salvator, cujus cornua essent crucis extrema. Nam & in antenna navis, quæ crucis pars est, extremitates cornua vocantur. Unicornis autem, media stipitis palus. Quorum sensum ut penitiùs intueamur; quadruplici ligno crucem Christi, ut aliorum, compositam, auctoritate antiquorum ostendendum, recto uno, altero transverso, tum suppedaneo, & medio ligno incurvo. Quibus duo addunt Patres plerique, titulum nempe & truncum suppositum, de quibus nullum existat dubium. Sed suppedanei necessitas erat ad fulciendos pedes crucifigendi; ne pondere corporis solis brachiis innixus dilaberetur; forma hujus suppedanei tabellæ erat largioribus pedum plantis accommodata, quæ stipite medio ferè eminens sustinebat reum. Et quamquam hujus vices funes supplere potuisse crediderit *Iustus Lipsius* lib. 2. de Cruce. cap. 50. tamen quum in picturis sculpturisque priscis vestigium tabellæ hujus

huius extare fando accepisset, quod & in Roma subterranea visum post eum aliis, neque Cruci Christi illam ausus est denegare. Japonensium cruces eâ ornatas 26. Franciscanorum Monachorum crucibus ibi affixorum historia ad Eusebium notavit Iosephus Scaliger, illiusque alii plures meminerunt, imprimis Nazianzenus Tragedia *Χρυσὴ πύλον* τϞ, si ejus est auctoris,

— Ἡ λωσων χέερος,

Πόδας ἢ καθήλωσων ἐν πηκίῳ ξύλῳ.

Graphicè id lignum depingit Gregorius Turonensis de Gloria Martyr. cap. 6. In stipite erecto foramen factum, pes quoque parva tabula in hoc foramen insertus est: super hanc verò tabulam, tanquam stantis hominis sacra affixa sunt planta. Stantis hominis memoriam repetit, ut venerationem erga Deum etiam ad vitæ spiramentum perdurasse ostendat. Enimverò in Oriente erecta corporis figura ad majorem cultum spectabat, ut servato etiamnum more sacra ferè stantes sua peragant Hebræi, & Christianorum.

non?

186 TH. BARTHOLINI
nonnulli. Unde ortum puto *Ægyptio-*
rum institutum in cadaveribus sepelien-
dis, quæ ad majorem quandam reli-
gionem in pedes recto positu adhuc in
Pyramidibus visuntur, quod & anno-
tarunt *Herodotus* in *Euterpe*, *Silius Ita-*
licus lib. 13.

———— *Ægyptia tellus*

Claudit odorato post funus stantia saxo

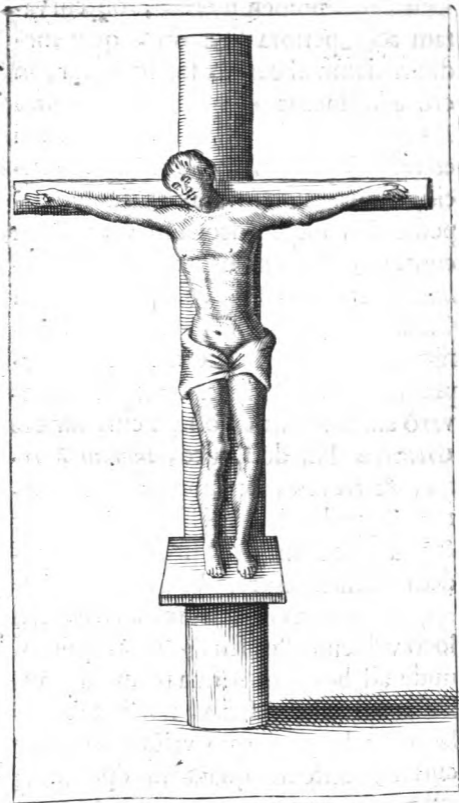
Corpora ———

Cæterum idem suppedaneum *πύμα*
agnovit & *Julius Firmicus* cap. 29. *Petrus*
quoque *Molinaus* cap. 2. de Peregrina-
tionibus ad *Gregor. Nyssani* Epistolam;
quo indice tabellam hanc tetigisse *Plau-*
tus in *Mustell. A. 2. Sc. 1.* creditur.

Et dabo ei argentum, qui primus in cruce
excurreterit.

Nam quomodo potuit in crucem sors
infilire aut excurrere, nisi esset lignum,
cui rectus insisteret? Suppedaneam ta-
bellam cruciario suppositam in Templo
Hagestedano habemus, cujus figuram
è regione damus. Quartum demum li-
gnum è medio stipite exsurgens, veri

Uni-

Unicornis nomen meruit, ob curvatam ad superiora figuram, quæ medium damnati corpus sedilis instar, in cruce sustinebat. ἐξέχον πῆγμα à *Iustino Martyre* & *Iosepho Scaligero* vocatur, cui etiam in Japonum crucibus insidet crucifigendus. Partem tamen fuisse suppedanei à medio deorsum vergentem contra Scaligerum urget *Petrus Lansse-linus Societ. Jesu Cap. 2. Dispunctionum Calumniarum Casauboni* contra *Baronium* in locis ad *Justinum*, quem interpretatur, attinentibus. Verùm enimverò aliud suadent Collega ejus *Iacobus Gretzerus* lib. de *Cruce, Iustinus Martyr*, & *Irenæus*, ex quorum verbis partem suppedanei non esse, sed ab hoc & usu, & formâ, & situ differre, videor mihi colligere. Usus Πήγματῶ ἐξέχοντῶ non est pedes sustulcire, sed loco vehiculi esse, seu ὄχεϊν, & quietis, unde ad hos usus forma rotunda, vel instar cornuum reflexa, non in tabellas lätas aptabatur, quo velut rheda aut curru, distentis quantum oportebat.

cru-

eruribus, veheretur, vel cui inequitar-
ret reus. Quibus præmissis, alium à
suppedaneo *regna* in cruce situm occu-
pabat. Hoc enim pedibus, illud abdo-
mini substratum, longiori ab illo di-
stantiâ remotis. Sed nostrarum erit par-
tium ex *Iustini & Irenæi* sermonibus rem
totam ob oculos ponere. Ille quidem
Dialogo contra Tryphonem Judæum
accuratè hac verborum formulâ Uni-
cornu adumbrat: Μονοκέρατος ἡ κέρα-
τα ἕδενός ἄλλα πρᾶγματα ἢ χήματα
ἔχοι ἂν τις εἰπῆν, καὶ ἀποδείξαι εἰ μὴ ἔ-
τύπε, ὅς τ' ἑαυτὸν δείκνυσιν. ὄρθιον γὰρ τὸ
ἐν ἐστὶ ξύλον, ἀφ' ἧ ἐστὶ τὸ ἀνώτατον μέρος
εἰς κέρατος ὑπερηγμένον, ὅταν τὸ ἄλλο ξύ-
λον προσαρμολῆ, καὶ ἐκατέρωθεν ὡς κέρα-
τα τῷ ἐνὶ κέρατι παραζωγημένα τὰ ἀκέρ-
ατα φαίνηται. καὶ τὸ ἐν τῷ πηγνύμενον ὡς κέ-
ρατος καὶ αὐτὸ ἔξέχον ἐστὶν, ἐφ' ᾧ ἐποχῶνται
οἱ σαρξάμενοι. καὶ βλέπεται ὡς κέρατος καὶ
αὐτὸ σὺν τοῖς ἄλλοις κέρασι σωμαχρημα-
τισμένον, καὶ πεπηγμένον. Quorum hæc
est Interpretatio: Unicornis cornua nemo
alterius cuiusquam rei aut figure dixerit,
vel

vel ostenderit esse similia, quàm typi crucem
 designantis. Rectum enim unum est lignum,
 unde summa pars in cornu attollitur, quum
 ei aliud lignum apratur, & utrinque ex-
 tremitates, tanquam cornua uni istî cornu
 adjuncta apparent, & quod in medio im-
 pactum est lignum, ipsum etiam instar cornu
 eminet, in quo vehuntur qui crucis suppli-
 cium subeunt, & cum aliis cornibus jun-
 ctum, & conformatum ipsum quoque ut
 cornu conspicitur. Cornua vocat singulas
 Crucis extremitates, quemadmodum
 plerique Veterum Patrum, qui locum
 illum Habac. cap. 3. Splendor ejus ut lux
 erit; cornua in manu ejus; de cruce Chri-
 sti interpretantur ut B. Augustinus lib. 18.
 cap. 32. Cornua in manibus ejus quid est
 nisi tropæum Crucis? Idem firmat Iulius
 Firmicus, & in Oratione quadam de
 passione Christi expendit Cassp. Barlaus
 Heliconis amor. Irenæus verò lib. 2.
 cap. 42. brevibus eandem rem comple-
 ctitur: Ipse habitus crucis fines & summi-
 tates habet quinque, duas in longitudine, &
 duas in latitudine, & unum in medio, ubi
 requi-

requiescit qui clavis affigitur. Certè requiescere non dicitur in pedes erectus, sed qui majorem corporis solidi molem aliquo fulcro sublevat. Aliqua tamen huic Unicornu contraria præconcupere videor ex antea laudatis pro me auctoribus, quæ facili negotio ex ingenio expediam. A suppedaneo enim diversum situm non obtinere utriusque in medio stipitis locus comprobatur, quem ferè utrique assignant, nec usquam quatuor lignorum distinctorum junctim extant documenta. Sanè ubicunque medii stipitis locus affertur, pro Unicornu nostro possiet explicari, si diligentiori auctorum inspectioni vacaremus. Quòd si suppedaneum quoque alibi in medio impactum reperiatur, jam duplici termino crucem dimetiemur, ut duplex medium inveniatur; vel enim in erecto secundum longitudinem ligno medium distinguemus pro Unicornu illo medio; vel à prima ligni transversalis seu antennæ divisione medium suppedaneum circa pedes investi-

vestigabimus, idque ut amicâ concordiâ differentes loci componantur, quum facile medium etiam prope pedes terminetur in cruce altissima, qualem ex antiquitate operosius in *Dissertatione nostra de latere Christi aperto* demonstravimus. Sed quod quarti ligni seu suppedanei mentionem neglexerint, alia ratio, me iudice, fuit: quanquam subinde neutrius meminerint, utpote minorum crucis partium, ut in Carmine B. *Cecilii Cypriani* de ligno crucis:

*Arboris hæc species uno de stipite surgit,
Et mox in geminos extendit brachia ramos,
Sicut plena graves antenna carbasa tendunt,
Vel cum disjunctis juga sunt ad aratra iu-
vencis.*

Et apud *Iulium Firmicum*, de error. prof. relig. Cornua nihil aliud nisi venerandum signum crucis monstrant. Hujus signi uno extenso ac directo cornu mundus sustentatur, terra constringitur. Et è duorum qua per latus vadunt compagine oriens tangi-

*caragitur, occidens sublevatur. Innocentius quoque Papa serm. 1. de uno Martyrio, utrumque omittit lignum, & in horum locum truncum supponit, & titulum superpositum, quod ante eum S. Bernardus lib. de Pass. cap. 46. fecerat. Nempe nec cornu erat suppedaneum, nec ejus nomine dignum, quod per mysticum sensum ex cruce eruebant Sancti Patres. Non cornu; quia neque inflexum, neque acutiori formâ, sed erectum in tabellam latam pedibus sustinendis aptam exstabat. Extremitates autem reliquæ appellatione cornuum fuerunt insignitæ, quia acutæ forsan & in summo eminentes, non aliâ ratione ac antennis supremis cornu applicant Tertullianus l. d. Isidorus lib. 19. Orig. cap. 2. *Cornua extrema partes antennarum sunt, dicta per tropum ab animali ad inanimale. Virgilius lib. 3. Æneid.**

Cornua velatarum obvertimus antennarum.

Lucanus l. 8. Phars. v. 193.

I

Iusto

*Iusto vela modo pendentia cornibus æquis
Torsit. ———*

Nec non *Artemidorus* lib. 2. *Oneir.* cap. 12. de Tauro: *Similis est malo navis, & toti ipsius structura, ὅτι τὰς βύρας καὶ τὰ κέγυρα*, quæ cornua postea cap. 23. per τὰς τοιχάρχας in somno interpretatur, hoc est, ut vertit *Cornarius*, *lateribus profectos*. Et *Valerius Flaccus* *Argonaut.* lib. 1.

— *Antennaque laevo*

*Prona dehiscentem cornu cum sustulit
undam.*

Eâdem curvitatæ ratione cornua *Celsus* lib. 7. cap. 26. nominat plagas lunatas in calculi scissione; quæ lib. 8. c. 4. etiam de lunato finu profert. Unicornu autem utroque nomine medium lignum notat, partim quòd incurvum emineat, & acutum, quale video in annexa figura Crucis optimè expressisse nuper *Iob. Mich. Ditherrum* in Notis peregruditis ad Crucifixionem; (sive acutum fuerit eâ parte qua Christum sustinebat, quod contra *Ditherrum* pernegat

Nic.

Nic. Fontanus in Epist. ad *Bartholdum Nibesium*; sive eo loco quo extra eminebat & conspicuum se præbebat, quod verò propius existimarem ego, quam acutam crucem apud Auctores quosdam inveniam fuisse in erecto stipite Christi dorso applicitam) partim quòd sine pari in medio stipite, velut in media animalis fronte existet; ita enim ultima *Tertulliani* verba, obscura satis, interpretor, in quibus emendandis fudarunt Viri acutissimi, *Beatus Rhenanus*, qui exponit: *Unicornis secundum media, i. e. mediam stipitis partem palus*; & nuperrimè *Georgius Calixtus* Germanorum doctissimus in Notis ad *Lipsium* de Cruce, legere mavult: *media stipitis*. Ego eadem manente sententiâ, *medius stipitis*, scriptum fuisse puto, solito Librariorum errore, qui elementum primum *a* pro *us* substituerunt ob formæ affinitatem, *us*-enim compendii studiosi modò ternarii numeri nota 3. in fine scribebant, modò semicirculo $\circ$ puro, modò in superiori cornu oculato

196 TH. BARTHOLINI
lato caudâ productâ 9, ut ex libris meis
antiquis manu exaratis, item quos Bi-
bliothecæ Italicæ passim suppeditarunt,
expertus didici; quas notas pro ele-
mento simili ab imperitis scribis in co-
dicibus inductas non falsus credo.

C A P. XXIV.

*Variorum de Unicornu testimonia. Rarum
animal, ut Phœnix. Balsami infrequen-
tiâ adjuvatur. Tribus Josephi in signo. In
nummo Alexandri expressam. itemque in
Columnis Æthiopiæ. Columnarum gene-
ra varia. Veraque Monocerotis imago: &
alia.*

AD rem ipsam devoluto auctorum
testimoniis, experientiâ & ratio-
ne, Monocerotis animal vel esse vel
fuisse, probare opera non tralatitia in-
cumbet, in gratiam venerandæ anti-
quitatis, quum nihil sit de quo magis
dubitant oculatæ manus. Agmen au-
ctorum ducat *Strabo* Geographus, qui
ex Onesicrito equorum Unicornium in
India nascentium, seu Monocerotum
ad

ad equos toto ferè corpore acceden-
tium, meminit lib. 15. ἵππους τε λέγει
μονοκέρωτας, ἑλαφοκεράτους, seu Cervi-
no capite. Quod in vero Monocerote
agnoverunt Plinius, Solinus, Varthema-
nius, & Cardanus. Singularis hic est Phi-
les in capite Monocerotis, quod Leo-
ninum describit his Iambis :

Ὅν ἔστιν σὺς ἢ, ἢ λέοντιον σῶμα,
καὶ θεῖν μὲν ἐξείς, αἰετ' ἀνείρητος, τὴς
πόδας.

Ἀσπίζεσσι ἢ τὴς ἀπαιθρῶ πνε τόπυς,
καὶ ζῆ παροικῶν, ἢ πλανώμενος μόνος.

Hoc est, ex versione Bersmanni :

Cauda^{que} aprum, rictu Leonem praeferat.
Ideoneos^{que} cursibus licet rudes
Gestat pedes, amat^{que} solitudines,
Salsus^{que} solus pervagatur devios.

Plinius diligentiori colore adumbrat lib.
8. cap. 21. Asperriam autem feram Mo-
nocerotem reliquo corpore equo similem, ca-
pite cervo, pedibus elephantis, cauda apro,
mugitu gravi, utro corum nigro media fronte
cubitorum dextram eminente, Hunc sequu-
tus, ut in omnibus, pressis vestigiis So-

linus lib. Polyhistor. cap. 51. de India refert: *Atrocissimum est Monoceros, monstrum mugitu horrido, equino corpore, elephanti pedibus, caudâ suillâ, capite cervino: cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico ad longitudinem pedum quatuor, ita tamen, ut quidquid impetat, facilè ictu ejus perforetur. Vivus non venit in hominum potestatem: & interimi quidem potest, capi non potest.* Condonandum Polyhistoris arbitror impetui, quòd ordinariâ Naturæ lege productum animal, sine conformatione partium principalium vitiosâ, monstris annumerarit rarò neque ex parentum semine efficientisve dominio enatis. Utriusque verò tam Plinii quàm Solini fidelis assècla Isidorus Junior lib. 12. cap. 2. ab illa sæculorum fama non recessit, licet cum Rhinocerote imprudentiùs confuderit Monocerotem, eodem cornuum numero deceptus. Ità verò ille: *Idem & Monoceros, id est, Unicornis, eo quòd unum cornu in media fronte habeat pedum quatuor: ita acutum & validum, ut quicquid*
impe-

impetierit, aut veniet, aut perforet. Tante autem est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur. Quod de inimicitia Elephantum interferit optimo consilio expungo, ut alienum ex falso ejusdem feræ utriusque naturæ principio ortum. Marcus Paulus Venetus Magno Can Tartariæ à fervitiis in Regno Basma vidisse se scribit Monoceroten lib. 3. cap. 15. de Orient. Reg. sed ex ea quam edidit delineatione Rhinoceros sine dubio fuit ab eo pro Unicornu visus. Id quod intelligendum quoque venit de iis quos in Regno Lambri conspici affirmat. Elephante enim minores, depressum caput gerentes aprino simile, spinosa lingua, qua obvia petunt, nigricantibusque oculis, Rhinocerotis formam ad unguem æmulantur. Idem de Monocerote sit judicium, quem versus extrema Asiæ descripsit cap. 10. Æneas Sylvius Piccolomineus, postea Papa Pius secundus. Majoris fidei hic erit testimonium Ludovici de Varthema Bononiensis, qui sæculis ab hoc duobus to-

tum Orientem curiosè iustravit, Ægyptum, Arabiam utramque, Æthiopi-
 am, & Indiam, quâ terrarum ampli-
 tudine patet, ut Itineris totius osten-
 dit series, quam Ethrusco sermone con-
 scriptam *Agnese Feltria Colonna Alba-*
niæ & Taliacotii Dominae delicaverat.
 Is verò *Varibema* quum Mechem splen-
 didam Arabiæ desertæ urbem cum so-
 ciis Mamaluccis itineris ordine perve-
 nisset, iustrato prius celebri Mahome-
 thi templo, ad aliud latus fani conver-
 sus Monoceros binos claustris in-
 clusos vidit simul & consideravit, ut
 testabuntur verba lib. 1. de Arab. cap.
 18. pag. 20. quibus brevi textu Ro-
 manum calamum mutuabor: *Ex al-*
tera templi nominati parte claustra sunt
quibus binis Monoceros vivi includuntur,
qui pro re singulari, ut sunt, monstran-
tur. Eorum hæc forma erat. Major equi-
num pullum 30. mensium imitatur, unum-
que in fronte cornu præfert trium circiter
ulnarum. Alter Monoceros equuleo annis
anni similis, cornu quatuor palmarum ha-
bet.

bet. Color fera, ut equi saginati obscurior, capite cernino, collo brevi rarisque circa illud pilis & brevis juba ab alio rarisque lateris dependente. Crus subtile habet, gracile hinculi inflat. Pes anteriori parte pariter fissus, uugula vero caprina, pedisque decorum latus pilosum. Enimvero feris etiam pro se fert & naturam felicitatis monstrat. Uterque autem Sidiano Mecha Domino oblatu seneur pro se pretiosissima & thesauris aliis preferendo, à Rege quodam Ethiopum seu Mauro, ut cum eo arduorem affectionem ininet. Propiora si vehemens exempla, notates exquiemus viciniores eorum qui Leonem diligenter lustrarant. Bernardus Baiserbach Itineris Orientalis Illustris Johannis Comitis de Soim Ann. Christi 1483. instituti fidus Interpret, non procul à monte Sinai & Ramathpin 20. Septembris vidisse se testatur Animal, Camelo majus, quod Unicornu esse itineris ductor asseveravit, Arabs nempe & locorum illorum peritissimus, ut in amplio rem rei visse fidem eodem itinere testatur Felix Faber. — Parsi veri-

tate *Leonardus Rauchwolff* Augustanus Medicus, in Oriente audivisse se narrat à Persa, Sophum Persarum Regem Unicornua aliquot Samarcandi alere, cui ideò majorem judicavit adhibendam fidem, quòd alia plura ex Persia secum attulerit de quibus *Theophrastus* scripserat. Iter verò illud cum sociis Anno reparatæ salutis 1573. absolvit. Ab illis sequentia proximè tempora non abhorrent, si auctores nostros ad partes vocemus; inter quos eminent in India versatissimus *Garzias ab Horto*, Proregis eo loci Medicus, qui quanquam oculis propriis non usurparit Monocerotem, utpote rarissimum, attamen quæ de eo à Viris fide dignis accepit, nec nos nec posteritatem voluit ignorare, ut ejus perhibet dissertatio Lib. 1. Histor. Arom. cap. 14. his verbis concepta: *Inter promontorium Bona spei, & aliud Promontorium vulgò de Currentes nuncupatum, vidisse se affirmabant terrestre quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod capus & jubam equi*

equi haberet (minimè tamen marinum equum esse) cornu prae ditum duos palmos oblongo, mobili, quodque nunc in dextram, nunc in sinistram obverteret; modò illud attolleret, modò demitteret. Sanè si novum Monocerotis genus non constituat, quod tamen cum Parente cap. 2. num. 2. existimo, vel ad Rhinocerotem vel Monocerotem referendum. Rhinocerotem esse persuadent cum Elephante perpetua pugna, & cornu mobilitas; ferociter enim cum Elephante praeliari tradit idem *Garcias*, & extendi cornua contrahi que pro diverso animi impetu in Rhinocero te supra notavit *Geographus Christianus MS.* In censum Monocerotum vocat tam juba equi & corporis ad equum similitudo, quam singularis adversus venena vis in cornu ejus laudata; eam enim, quanquam recentiores agnoverint in Rhinocero te marini que, antiquiores ignorabant. Sed quicquid de dubia sit virtute, forma ad Monocerotem accedit propius, si sui generis amphibion non sit, ut:

principio Libri stabilivit *Patens. Ludovicus de Urreta* Ord. Prædicatorum in *Historia Æthiopiæ Hispanica* 1610. Valentiaë divulgata lib. 1. pag. 247. testatur Unicornu in Goyame & montibus Lunæ reperiri, sed quia montes illi inaccessibiles, paucos idè videri. Cornua tamen in sylvis ibidem inveniri, quæ ut cervi quotannis mutant. Hæc ab anteaactis sæculis de *Monocero* fide digna traduntur monumenta eorum, quibus animal ipsam videre presentibus contigit. Parcior nostrorum temporum hujus observatio peregrinantium culpâ & fere raritate. Enimverò per loca illa deserta India *Monocerotum* habitacula vel pauci intrare feruntur, vel delati illic citius pertransiunt quam casis Nilum; unde nostro ævo de Unicornu incertior fama, non culpa Naturæ deficientis, sed locorum & pertransientium. Testatur id ex Regno Chinaë reliquique Indice locis in Europam nostram subinde reversi nautæ Mercatoresque, quos, quum.

quum furtivo pede itinerum vastitatem emetirentur per deserta Arabiæ, & incultas alias solitudines ob fugæ metum, in sylvis bivivæ feram hanc Monocerotem, ut vulgò depingitur, non sine terroris sensu vidisse accepi, sed tanta esse podium velocitate, ut ex oculis de repente subducta accuratorem spectantibus sui contemplationem præcipuerit. Neque Unicornis historiam rectè negaremus, eo quòd à paucis observetur animal. Rarum quippe est & mortalium experientie infrequens, partim quòd sylvas petat & perniciosa deserti loca quòd pauci pertingunt, partim quòd in hujus generatione parcius sit Natura in præiosis rebus paucitate contenta. Scilicet ex hujusmodi rariori effectu desiderium in hominum mentibus excitat, & majestatis quandam speciem affectat in iis quæ paucis sine tamen reliquorum vitæ periculo, communia voluit. Paria aliàs præstitit, ne exemplis careamus. Phœnicem patrem simul & sui prolem, qui, ut

206 TH. BARTHOLINI
suavissimus Poëtarum canit *Claudianus* :

Membris trivit redeuntibus ævum,
in se generis sui multitudinem comple-
ctitur & sæcundâ morte senescens in
novos ortus resurgit. Eo subinde ap-
parente, miraculi loco habuerunt, ut
hodierni Monocerotem. *Tacitus* lib. 6.
Annal. Paulo Fabio, L. Vitellio Coss. post
longum sæculorum ambitum, avis Phœnix
in Ægyptum venit; præbuitque materiam
doctissimis indigenarum, & Græcorum,
multa super eo miraculo disserendi. Unio-
num rarior captura, reliquorumque
quibus ex raritate precium majus sta-
tuimus, ad quæ descendere in præsens
non vacat. Balsami veri rarus fuit omni
ævo & succus & stipes. Eruticosa enim
hæc planta alibi quàm in Judæa nasci
fastidiebat, teste Plinio lib. 16. cap. 32.
sed nec Judæam Balsamum occupavit
præter Callirhoën Hierosolymis pro-
ximam. In hac terra, inquit Solinus Po-
lyh. cap. 35. balsamum nascitur, quæ syl-
va intra terminos viginti jugerum usque ad
victor-

victoriam nostram fuit. Melius in rem nostram alii Codices legebant: In hac terra tantum balsamum nascitur. Et quanquam idem affirmet balsami lucos inde adeò-propagatos quum Judææ potiti essent, ut ejus ævo latissimi colles balsama sudarint; hodie tamen vix exiles ramos fert Arabia: unde Tacito lib. 5. Histor. in Ægypto modica arbor Balsamum, & Strabo in *Asyriacis* tantum nasci prodidit, non naturæ forsitan culpâ, sed excolentium, ut rarior apud nos ejus usus sit fueritque, & succi balsamici in usu medentium per fissuram exstillantis inopia, per naturam verò exsudantis tantus defectus, ut in Theriacæ mixtione pro Opobalsamo vero nucis macatæ succum substituunt seplasiarii, quanquam ex Ægypto per mercatores superioribus annis Venetias & Romam Opobalsami justa ejus copia delata, quam legitimam, incisioneque elicitam agnoverunt controversiæ inter plurimos de ea exortæ arbitri Baldus, Castellus, Veslingius, Perla, Donzellus.

zelius, Campii, aliisque quorundam nucleum Io. Georgius Volcanerus Floræ genius edidit. Alia in dictorum testimonium addere superfedebam, quæ Naturæ sæpius excessum, sæpius quoque defectum in animalium numero & plantarum quavis animadivertat, ut parcior esse in Monocerotum genere citra magnum sit miraculum. Imò adeò in terris insolens describunt *Membrorum Magister*, ut quum Monocerotis pelle tegendam esset Tabernaculum à Deo adductum sit animal ad Moysen, nec ab eo amplius in deserto comparuisse. Per animal enim Unicorni explicant *Talmudici* 2. *Apher. de Sabadithud in Tasso*, quod *Exod. 25, 3. 26, 14.* arietem junctum per Janthinas reddidit *S. Hieronymus*: de quo dubitant an domesticum fuerit, an peregrinum: mundum tamen credunt ex sacro usu. De Cophthis jam ante monui evidens desumi Monocerotis documentum, ut labori huic superfedere possim.

Ex-

Experientiam excipiant varia veterum monumenta in Monocerotis fidem erecta. Inter quæ primum locum teneat gentilitium tribus Josephi apud Hebræos signum, quod in Labari una parte Unicornu, aduersa Bovem monstrasse consentiunt Rabbini in *Medras Raba*, sequutusque est in *Dipluranologia* titulo *Emmanuel Portus* in Josuæ scuto, quem ex tribu Josephi fuisse constat. Origo Emblematis postremo *Iacobi* voto debetur, quo filio natu ferè minimo sed fortunis maximo & pulchritudinem & potentiam augurabatur *Genes. 49. vers. 22. 24.* Unicornu autem pro fortitudine & singulari robore in Scripturis aliàs frequenter adhibitum, pulchritudinemque & gratiam alio denotavit oraculo *Psal. 28.* Forsan & Josephi altiores fortunas eminentesque dignitates Monocerotis signo ad posterorum memoriam transmiserunt auctores fratribus ad exemplum opposituri Quod per Labarum firmarunt *Rabbini*, *Alexander Macedo*,
num-

210 TH. BARTHOLINI
 nummo sæculo illi & sequentibus fa-
 miliari, adumbravit, quem devicta in
 Indiis Niza Unicornis effigie uno la-
 tere signavit, caput inclinantis & cornu
 in cantharum Bacchi posito quiescen-
 tis, adversæ parti Inscriptione additâ
 ex urbe capta, Ν Τ Σ Α Ε Ω Ν. Quippe
 Libero Patri sacrata fertur Nisa apud
Plinium lib. 5. cap. 18. Et lib. 6. c. 21.
 Nummura istum Alexandri nondum
 videre licuit, ut dubius sim an scul-
 ptum fuerit potius ΝΙΚΑΙΕΩΝ, in
 memoriam Niceæ urbis Bithyniæ ab
 Alexandro eodem conditæ, attestante
Iustino lib. 12. *Duas urbes condidit, unam*
Nicæam, alteram ex nomine Equi Bucephra-
lam. Cujus populi eâdem Inscriptione
 exstat numisma apud *Sebastianum Eri-*
zum L. Commodi Cæsaris honori con-
 secratum. Quid verò ad pateram Uni-
 cornu? Nempe hoc Emblemate sin-
 gularem erga Niceos amorem signavit
 Alexander, qui Unicornis ob animi
 fortitudinem, hic tamen placidâ po-
 puli sui dulcedine frui velut victus de-
 side-

fiderat. Alii Æthiopum per columnas Monocerotum & nomen & figuram conseruarunt, opere, ut credo, magnifico & pro gentis conditione superbo. Cuius columnæ obferuo vestigium apud *Geographum Christianum MS. Bibliothecæ Medicæ de Animalibus Indicis*, quod operæ precium erit hic à situ vindicare; ΜΟΝΟΚΕΡΩΣ. Τὸ τὸ ζῶον καλεῖται μονόκερος. Οὐκ ἐθεασάμην ἢ αὐτὸ. σήλας ἢ αὐτὴ χαλκῆς ἀναπημερίας ἐν τῇ Ἀιθιοπίᾳ ἐν οἴκῳ τετραπύργῳ βασιλικῷ τέσσαρας ἐώρεκα, διὸ καὶ ἔτως κατέγραψα. Φασὶ ἢ περὶ αὐτῆ ὅτι φοβερόν ἐστι καὶ ἀκαταμάχητον, ἐν τῷ κέρει ἔχον πλὴν ὄλλιον ἰχθύν ἢ ἡνίκας δόξῃ πρὸς πολλῶν διώκεσθαι, καὶ καταληφθῆ, εἰς κρημνὸν ἐφάπτεται, ἢ ῥύηται ἑαυτὸν ἐκ τῆ ὕψους, ἢ κατερχόμενον ἀνίστρέφεται, ἢ τὸ κέρας δέχεται πλὴν ὄλλιον ὄρμην, καὶ ἀβλαβὲς ἄσχημῆ. Quæ verfa ita sonant: Hoc animal Unicorni vocatur. Non quidem illud vidi, sed ejus columnas areas quatuor, in Æthiopia positas in domo Regia quatuor turribus superbâ observari, unde

unde & ita delineavi. Ferunt verò de isto quoddam terribile sit & insuperabile, in cornu ipso omne robur habens: & quia se à multis persequutum novit viribusque despicere, in scopulum præruptum saltans seipsum præcipitem ex alto dat, & insequenti in faciem vertitur, cornuque totum impetum excipit, illasum tamen permanens. Columnarum frequentem apud antiquos usum ne ultimis quidem temporibus defecisse constat, quoties memoriâ dignæ res ad æternitatem consecrabantur. Notæ Herculis virtuti dedicatæ columnæ vario metallorum genere. Tyri ex auro & smaragdo binæ erectæ, quas vidit Herodotus & descripsit lib. 2. Templum Herculis, quod vidi opulentè exornatum; cum aliis multis donariis; dum verò duobus Cippis, altero ex auro cocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendens pernoctem. In Gadibus columnas, laborum terminos, posuisse fertur Hercules in duraturam posterorum memoriam, quas decantat Pindarus Olymp. Od. 3. Epod. 8.

Nũ

Νῦν γὰρ θεὸς ἐγκαταστήσεται
 τῶν ἀρετῶν ἰκάνων, ἀπὸ τῆς
 οἰκίας τῆς Ἡρακλέους στήλαι.

Etas per Idolum explicat *Averroës* statuamque quam adorandam gentiles posuerunt. Cujus effati pœnas à *Paganino Gaudenzio* Polyhistore luit cap. 121. lib. de Orig. Phil. Rom. quia non ab hominibus, sed ipso Hercule memoriæ causâ erectæ fuerint columnæ. Hercules tamen ut Alexander divinos honores etiam superstes non aspernatus, quia ab indigenis columnas sumpsisse dicitur apud *Smitham* in Voce Γαίδειγε: *Hactenus progressus Hercules, cum ob sonitum, & tenebras ulterius tendere non posset; columnas ab indigenis sumptas erexit, quibus significaret eò-usque perviam esse terram & mare.* Tempore suo adhuc superfuisse in *Cosmographia* asserit *Ætolicus*, qui iudice *Iosia Simlero* Constantini ævo floruit. Corruptas verò in prælio, quod crevit inter Barbaros & homines illius Insulæ Anno 1020. à Muhametis ortu, refert *Averroës* in Com. 2. de Cœlo, qui

Unicornis nomen meruit, ob curvatam ad superiora figuram, quæ medium damnati corpus sedilis instar, in cruce sustinebat. ἐξέχον πῆγμα à *Iustino Martyre* & *Iosepho Scaligero* vocatur, cui etiam in Japonum crucibus insidet crucifigendus. Partem tamen fuisse suppedanei à medio deorsum vergentem contra Scaligerum urget *Petrus Lansse- lius* Societ. Jesu Cap. 2. Dispunctionum Calumniarum *Casauboni* contra *Baronium* in locis ad *Justinum*, quem interpretatur, attinentibus. Verùm enim verò aliud suadent Collega ejus *Jacobus Gretzerus* lib. de Cruce, *Iustinus Martyr*, & *Irenæus*, ex quorum verbis partem suppedanei non esse, sed ab hoc & usu, & formâ, & situ differre, videor mihi colligere. Usus Πήγματ[⊙] ἐξέχοντ[⊙] non est pedes suffulcire, sed loco vehiculi esse, seu ὄχεῖν, & quietis, unde ad hos usus forma rotunda, vel instar cornuum reflexa, non in tabellas latas aptabatur, quo velut rheda aut curru, distentis quantum oportebat cru-

eruribus, veheretur, ~~et~~
 ret reus. Quibus ~~pre~~
 suppedaneo ~~pegnis~~ ~~in~~ ~~curis~~ ~~in~~
 pabat. Hoc enim ~~pedibus~~ ~~sub~~
 mini substratum. ~~Inter~~ ~~quos~~
 stantiâ remotis. Sed ~~notandum~~
 tium ex ~~lustis~~ ~~et~~ ~~inter~~ ~~trans~~ ~~actis~~
 totam ob oculos ~~portat~~ ~~et~~ ~~ostendit~~
 Dialogo contra ~~Triglanum~~ ~~et~~ ~~alios~~
 accuratè hæc verba ~~scribitur~~
 cornu adunum ~~et~~ ~~alios~~
 τα εδωκεν ~~αυτο~~ ~~το~~ ~~κορνον~~
 εχου ~~αυτο~~ ~~το~~ ~~κορνον~~
 τυτε ~~αυτο~~ ~~το~~ ~~κορνον~~
 εν ~~εσ~~ ~~η~~ ~~ο~~ ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 ες ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 λαι ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 τα ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 φαινηται ~~αυτο~~ ~~το~~ ~~κορνον~~
 εως ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 αι ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 αυτο ~~αυτο~~ ~~το~~ ~~κορνον~~
 λουβιν, ~~η~~ ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~ ~~α~~ ~~υ~~
 est Interpretatio: Unicornis cornu nemo
 alterius cuiusquam rei aut figure dixerit,

ico signo
 e corpo-
 erunt ab
 notatam
 Roma
 Trajani &
 Gtur, &
 vavali æ
 vocant
 os nava
 ginense
 34. c.
 io ad V
 amnis i
 e & fam
 is tam I
 yphicis
 doctissim
 od ad re
 que dev
 ant adhu
 riptione
 Roman
 Misc
 de Goz
 di

qui se elevatum Idolum affirmat vidisse. Vixit autem millesimo centesimo Anno à Nato Christo. Hinc adeò est, quod earum aliter non meminit *Ioan. Baptista Suarez* in *Antiquitatibus Insulæ & Civitatis Gaditanæ Hispanico idioma* editis, nisi quòd olim fuerint. Id quia ad nostrum institutum spectat, considerationem meretur, quòd columnis varia insculperint quæ posteritatis scire interfuit. *Strabo* enim lib. 3. Geogr. templi sumptus inscriptos narrat, dubio procul quòd modum vulgarium superassent: *At quidam alii columnas dici illas ajunt, quæ intra Herculis adem Gadibus exstant. Sunt autem ex ære cubitorum octo, in quibus construendi templi sumptus inscriptus est. Aliæ Herculis labores præferebant, auctore Philostrato: Hydria insuper, & Diomedis equi, & duodecim Herculis labores in lapidem incisa conspiciuntur. Eodem arbitror instituto Æthiopum gentem columnas æreas erexisse Monoceroti ibi locorum aliquando viso, ut & de animalis veritate*

& pa-

& patriæ suæ excellentia publico signo testarentur: unde ejus quoque corporis formam exactam expresserunt ab *Auctore Geographia* incerto annotatam. Quod memoriæ frequens apud Romanos genus ex stupendis illis Trajani & Antonini columnis in Urbe visitur, & reliquis minoris operæ ex navali ære surgentibus, quas rostratas vocant in Capitolio insertas ob devictos navali prælio Latinos priscos, Carthaginenses, Pœnosque, testibus *Plinio* lib. 34. c. 5. *Quintiliano* lib. 1. cap. 7. *Servio* ad *Virgilium* 3. *Georg.* quibus columnis intercedendum putarunt gloriæ & famæ invictorum pectorum, additis tam Inscriptionibus quàm Hieroglyphicis à *Petro Ciacconio* Hispanorum doctissimo diligentius explicatis. Et, quod ad rem erit, rostra navium triremesque devictas in opere ipso expresserunt adhuc Romæ superstite, cujus Inscriptionem post *Ciacconium Petrus Servius* Romanorum Med. literatissimus cap. 4. *Miscell.* & figuras exsculptas *Gauges de Gorze* dili-

216 TH. BARTHOLOINI
diligenter & ad unguem explicarunt.
Non aliter Æthiopum Reges cornu
animalis cum ipso Monocerote in co-
lumnis vivâ imagine effinxerunt. Mo-
nuit me tamen ingenuè *Lucas Hulstentius*
literaturæ Græcæ & Veteris Philoso-
phiæ facilè princeps, *ἐπίλω* hic alibi-
que non pro columnis, sed statuis ac-
cipiendam ad Unicornis figuram ex-
pressis; cui eò facilius assentior, par-
tim quòd frequentiore statuaram
memoriam omni ævo reperimus &
vèstigia adhuc clariora, partim quòd
majus ad Unicornis rationem pondus
afferat. Quod de impetuoso Monocero-
tis saltu refert Geographus noster,
in alio parùm dissimili, si non eodem,
in Oriente sibi observatum mihi expo-
suit *Abrahamus Ecchellenfis* de Monte Li-
bano, Maronita, Arabicæ linguæ in
Gymnasio Romano Interpres meritif-
simus. Monocerotis autem ex statuis
sive columnis Æthiopicis expressa ima-
go justâ diligentîâ à me in Medicæ Bi-
bliotheca fuit considerata. Toto cor-
pore

pore Cervum refert five magnitudinem
 species, five membrorum conformatio-
 nem. In solo capite aliquo discrimine
 separatur. Cornu enim in fronte recto
 ductu protenditur striatum, curtæ au-
 res, barba hircina sub mento & vellus
 anteriori facie inter frontem cornutam
 & nasum. Frons tuberosa, cui solum
 cornu infixum visitur.

De Monocerote, animali terrestri,
 novum non ita pridem argumentum
 suppeditavit Hafniæ Afri cujusdam
 Reguli Nepos, cujus de eo relationem
 jussu Regis mei clementissimi à me ex-
 ceptam in Historiis Rarioribus confi-
 gnavi, ex quibus *Deusingius* in suum de
 Monocerote tractatum transtulit, &
 hic relegi eadem Historia meretur iis-
 dem verbis quibus ipse conceperam:
Franciscus Marchio de Magellanes, A-
 fricanus, nomine Regis sui Guinensis
 ad Curlandiæ Ducem Legatus, Haf-
 niæ 1652. mense Octobri substitit, vi-
 sisque rarioribus in Technicotheca
 Regia imprimis Unicornu, Boreali

K

nuper

nuper ex Groenlandia advecto, undecim spithamas longo, mirabatur cornu hujus longitudinem, monuitque diversum in patria sua Unicornu reperi, ex genere quadrupedum, sæpe à se visum, nec de eo in Africa dubitari. Quia verbis pondus inesse videbatur hominis non Barbari sed Christiani, generi Regis ut ferebat & Nepotis, de animali isto, ejusque cornu diligentius inquisivi, Serenissimo Rege meo clementer jubente, hæcque ex ejus relatione comperi:

Unicornu quadrupes Africanis illis *Tirè bina* vocatur, hoc est, cornutum animal. Velocissimum animal & ferum in deserto magno *Cano* Africae oberrat, unde vivum capi facile nequit, sed sagittis figitur. Cadaver tamen in deserto reperitur, & in usum venit incolis, quod cum Veterum *Monocerote* non multum abludit. Ipse Magelanicus vivum viderat nunquam. Rogavi tamen ut Regis sui opera sagittarii conferto agmine emitterentur, quò
vel

vel vivum capiatur, vel ossa, pellis, cranium & cornu ipsa nobis transmittantur.

Magnitudine & formâ equum mediocrem exprimit, capite, cruribus & pedibus pilosis, jubâ brevi vixque spithamam prolixâ, caudâ equinâ, sed non valdè pilosâ. Cutis universa glabra, pilis brevissimis.

Color in dorso cinereus, lineâ nigrâ per medium dorsi excurrente, à maxillâ verò inferiori ad abdomen candidissimus.

In fronte crinium fasciculus visitur, ex cujus medio excrescit cornu unicum, cui fasciculus ille pilorum semper adhæret, quanquam cornu à fronte animalis sit separatum.

Cornu ipsum vix tres spithamas superat, octo vel novem circiter pollices crassum in basi. In apice hujus cornu fasciculus pilorum rubrorum est appensus, pugni amplitudine, quod hactenus nulli Unicornuum speciei proprium audivi vel legi.

K 2

Cor-

Cornu neque in gyros contortum instar Unicornu borealis, sed exiguas eminentias habet & incisuras, quæ à fronte ad apicem rectâ lineâ producuntur. Color flavescens. Cavum circa radicem. Mas solus cornu isto solo visitur, foemina in reliquis mari simillima sine cornu.

Africani magnum huic cornu statuunt pretium ob virtutes decantatas. Contra venena omnia illud exhibent, tam intùs sumptum quàm extrâ. Fera antequam bibat, semper cornu aquis mergit, quæ exinde planè turbantur; unde incolæ cornu adhibituri, apicem cum fasciculo pilorum aquis mergunt, ex quo deinde aquam salutis gratiâ exsugunt. Aqua fasciculo immerso ebullit, sicut id omnibus siccis usu venit, unicornu fossili, calcinatis cornibus, & de Veterum Monocerote fama fert.

Caro Monocerotis Africani non ingrati saporis; recenter cocta & comesta lepram curat. Pili caudæ in pulverem

verem cremati, & in vino Hispanico assumpti, dysentericis prodest.

Monocerotis hoc genus nunquam descriptum aut depictum fuit. Veterum Monoceros cum Leone & equo communia habebat multa, nigro cornu; Africanum equo vix dissimile. Nec Asinus Monoceros est, quem in Africa reperiri *Herodotus* & *Solinus* scribunt. Quanquam enim & ibi inveniri Asinos sylvestres & domesticos bicornes consentiat *Magellanicus* noster, disparem tamen ab hoc Unicornu faciem demonstrat. Nec Amphibion est Africanum descriptum *Garcia ab Orto* lib. 1. *Hist. Arom.* cap. 14. quia pedes posteriores similes sunt anterioribus, nec cornu illi est mobile. Monstravi *Magellanico* singulas Unicornum ex *Aldrovanda* & *Jonstons* figuras, sed nullam propius accedere affirmavit, quam equum Monocerotem tab. 10. *Jonstons* depictum, nisi quòd unguis sit solidis solidipes.

Monstrum credidi, sed fidem fecit

K 3

Afer,

Afer, omnia unicornua hac facie comparere, sibi simillima. Navis præfectus *Petrus Schultzius* nostras confirmavit, in Africa idem sibi narratum sæpiùs ab incolis. Ita Africa semper aliquid novi. Relationi novæ fidem plenam spondemus, quando ex condicito Unicornu ipsum ad Serenissimum Regem nostrum *Marchio Magellanicus* transmiserit.

C A P. XX.

Monoceros à fabulis vindicatur. Ctesia defensio. Laus Fama. Contradictiones de Unicornu tolluntur. An in spectaculis productum, ex Nummis dijudicatur.

Ipsam invictam rei fidem exauget firma Ratio, quæ Monoceroten necessariò invehit, ad universi complementum & gratam viventium varietatem, de qua plura non essent addenda, ne experientiæ tantum decedat, quantum hæc augmenti cepit, præsertim quum apud bonos judices satis ha-

Habeant firmitatis vel testimonia sine argumentis, vel argumenta sine testimoniis, ut lacteum illud *Lactantii* os lib. 4. de vera Sap. cap. 22. loqui amat. Prodeat tamen, ut utrique suus sit locus; cui diversa sententium argumenta tanquam ex facili cedent, si eam, ex eâ parte quâ homo sum, in medium opposuero. Quis enim vel mica rationis instructus non viderit falsos eos qui Monoceroten eodem habuerunt loco quo Asinum Aureum *Apuleji*, Sirenes *Homeri*, *Virgilii* Harpyias, Chimæram, Minotaurum vel denique Hippogryphum. Ingeniorum enim hæc sunt lusus vel ad informandos hominum mores vel corrigendos ficti veteribus sapientibus familiares, qui per fabulas fictasque historias occulta insinuarunt, non *Æsopi* solùm ævo, sed & *Pythagora* *Platonisque* quos primam puero- rum institutionem à fabulis incepisse ex lib. 1. de Legibus habemus. Romæ quoque usitatum doctrinæ genus in- nuit *Quintilianus* Dialect. de Oratorib.

M. Apri & Julii Secundi etiam fabulas & disputationes, & arcana semotæ dictionis penitus in juventute excepisse fateatur. Quò spectant quidquid de Diis finxit vetustas Asino Aureo similibus, quos tamen ad Moralem scientiam perduxerunt posteri, & eam quæ ad Naturam refertur, de quibus pleni sunt passim Libri, *Natalis Comitum Mythologici*, *Francisci Baconis de Verulamio novo de Sapientia veterum Tractatu*; quanquam parvam illam fabularum utilitatem credat *Eusebius* lib. 2. præp. Evang. cap. ult. nec multis utilem, nisi qui causas rerum curiosius investigarunt; nihil tamen animos magis movisse & in rectum flexisse omnium sæculorum gentiumque testantur annales. His in Unicornu fingendo excidissent fabulæ Auctores, quia neque ad mores hominum neque naturæ secreta ficto vultu conformetur, nisi quemadmodum alii omnia, spontè ejus naturâ monstrante viam aliò trahatur animal, sicut ad designandam

pru-

prudentiam serpentes, ad simplicitatem columbæ, ad astutiam vulpes, & ad sagacitatem Rhinoceros, ita ad fortitudinem ferociamque aptentur Monocerotis. Sed enim fictam Monocerotis historiam ab Auctorum genio concludunt, & solemniter fingendi ea quæ alibi nec scripta nec picta existant. Primum enim animalis auctorem *Ctesiam* dicit *Plinio* lib. 8. cap. 55. quem fide dignum negat *Aristoteles* lib. 8. cap. 28. Hunc sequutum *Plinium* in pari errore hæsisse: *Philostratum* verò novis & miraculosis delectari potius quàm veris, & *Ælianum* alienâ voce contentum scripsisse quæ incertâ acceperat famâ. Verùm frustra bono *Ctesia* occurrunt, quem, ut videtur, ex otiosorum ingenio æstimant. Equidem omninò existimo, si de Monocerote ignoto illis sæculis animali præter veritatem quidquam chartis consignasset, ab *Herodoto* ejus æquali vapulasse & falsitatem retulisse, *Aristotelem* verò vicinis minimùm Olympiadibus. *Ctesia* *He-*

rodotoque posteriorem quis credat sincerius de præterito tempore judicare potuisse, quàm de præsentis *Herodotum*? Neque eò pervenisse scio audaciæ *Aristotelem*, ut ex levicula culpa circa suam, quem nec ferum nec mansuetum in India haberi negarat, omnia *Ctesia* damnaret quæcunque seu de Monocero seu aliis in India observarat, quamvis sine teste eo nomine solo fidem *Ctesia* derogaverit. Quid enim absurdi, nisi alia afferret, ex India suillum genus eliminare, quod neque in Arabia agnoscit *Plinius* lib. 8. cap. 51. Sed argumenti pondus elevat, quisquis in veterum scriptis versatus, malè ex unico errore totius operis auctorisque dignitatem fidemque pensari novit. Jam certè de utroque foret conclamatum, malèque audirent *Aristotelis* omnia, quòd hic loci in Gallia Asinos falsò neget. Actum etiam eadem sententiâ de *Homero* antiquissimo Polyhistoro esset, si quæ de obsidione expugnationeque Trojana finxerat, reliquis verè dictis falsi

falsi maculam communicarent. Fictum autem esse Trojanum excidium ex signatis plurimorum *Auctorum* verbis liquet, quæ qui velit, adeat *Ioh. Chrysostomi* Orationem, *Cicronem* lib. 2. de *Divin.* *Lucanum* lib. 2. *Phars.* *Iuvenal.* *Satyr.* 10. *Trebel. Pollionem* in *D. Claud. Tacitum* lib. 12. *Annal.* *B. Augustinum* lib. 1. de *Civit. Dei*, cap. 4. *Lucianum* *Philopseud.* & *Quintilianum* de *Oratoribus*. Ipsamque aurei velleris historiam non procul fabulis aliorum traxerunt *Majerus* *Ænig.* 223. *Sennertus* de *Consensu*, *Hier. Hærlin* *Prol.* ad *Apolonium*, alique numero non pauci.

Ut hinc nec *Ulysses* crederemus, quod longo illo & fabuloso errore, ut iter vocat *Tacitus* de *Moribus German.* historiam ejus in majus auxerit *Homerus*. *Ctesiam* tamen apud *Lucianum* quoque suspectum in *Philopseudolo* p. m. 463. adverti, in quo *Homeri* fabuloso *Catalogo* accensetur: *Veteres* illi, *Herodotus*, *Ctesias*que *Cnidius*, & ante hos *Poëtæ*, & ipse *Homerus* *Viri* celebres,

mendaciis scriptis usi sunt. Quod Satyrico condonandum stylo, quo omnes, ne Christo excepto, pari insolentia perfodit. Rectè pro Ctesia pugnat *H. Stephanus* in Disquisitione operi præfixa: Si mentiri voluit Ctesias assentationis studio, & spe lucri id factum, at neque Artaxerxi neque matri Parysariidi supplantavit vera laudis, sed potius detractum ivit. Cæterum gratis Monocerotum mentionem primam ad *Ctesiam* referunt, qui conferto pede nobiscum pugnant, quum de Unicornu multis anteaetis ætatibus ad ravim usque clament *Divina* paginæ. *Andreas Baccius* libro de Unicornu vim oppositæ auctoritatis *Ctesia* aliorumque effugere aliâ viâ tentans concedit exactam Monocerotis notitiam veteribus *Ctesia*, *Plinio*, *Æliano*que latuisse solemnium rerum obscuritate, quæ donec invalescant prima exordia & notitiæ incubula faciliè confundunt. Quò confugere sine necessitate coactus est, partim quia nullo non tempore Monocerotis

rotis animal infrequens necessariò confusam omnibus scientiam gignit, nobis pariter & antiquis; partim quòd accuratam Unicornis descriptionem sequenti ætate consonam assequuti sint *Ctesias* & *Plinius*. Nec vitio *Philostrato* verti debet novarum rerum studium, quo seriem Illustrium historiarum velut gemmis per intervalla distinxit, ut torpentem forsan lectorem excitaret. Hominum quippe ingenia novitatis ac peregrinationis avida, externa quæcunque quæ à patriis finibus Natura removit, amplectitur ut nummos novos pueri, non quòd vel nummi novi falsi sint, aut externa nihili, sed quia præter vulgarem sortem novâ specie adornantur. *Æliano* id debet posteritas quòd ab aliis de Unicornu relata fideliter annotaverit, quum nec ipsi nec aliis forsan præsentibus intueri locorum distantia concesserit & feræ agilitas. Veritatem rerum fama sequitur, ut umbra, quæ, ut magnus *Tacitus* loquitur, non semper errat, in-

230 TH. BARTHOLINI
terdum & ſeligit. Famam illam de Unicornu ſparſam à Barbaris Indis, qui aliud præter nomen nesciverunt, *Aliani*, reliquorumque ævo introductam aliqui dum urgent, adeoque infra fidem eſſe & veritatem, multarum rerum notitiam nobis adimant in quibus, utpote exoticis, barbarorum ſtamus relatione, meliorum patriæ ſuæ interpretum. *Mercurialis* Tom. 2. Conſult. 63. eo nomine Monocerotis hiftoriam ſuſpectam reddit, quia ab *Aristotele* neglecta. Cui reſponſum velim, *Aristotelem* de vermiculis apibusque ſcripſiſſe fuſius quàm de Deo, quod olim ipſi objectum fuit, ut taceam multa ab eo de Animalibus notata, quæ nec vidit ipſe, nec ſatis perpendit, adeò de ignotis ſilentio ſe magis excuſavit quàm dubia relatione. Adde Monocerotum multitudine deceptum ſingulorum involviſſe tractationem.

Fortius ex Auctorum inter ſe diſſidio in nos jaculantur. Illos nempe tam de fera, quàm feræ Cornu diverſas con-
tra-

rariasque alere sententias. Sed ea scri-
 ptorum dissensio sine veritatis fit discrimi-
 ne. De animali modò constet, in
 conditionibus liberè dissentiant, quæ
 narrantium multitudine & seræ ipsius
 secundùm ætatem, pabula & regiones
 varietate, diversæ sæpiùs sunt & variæ.
 Ætatis quippe ambitu adeò subinde
 mutantur viventia, ut si Herculem
 olim in cunis, videas deinde in Au-
 giæ stabulo, eundem esse sanctè neges,
 & in cervorum genere si anniculos su-
 bulones, hinnuleos, dicrotosque in-
 ter se conferas, profectò diversa esse
 Jovem lapidem jurabis: unde in illam
 Doctorum quidam devenerunt opi-
 nionem, eundem non esse Socratem
 v. g. senem, qui juvenis fuerat. De-
 pendere hæc à ciborum regionisque
 mutatione docet *Aristoteles* lib. 8. Hist.
 cap. 28. ubi per plurima animalium se-
 cundùm loca diversorum genera de-
 currens exemplis inducit aliqua à cibo
 vel largiori vel parciore, alia à locis,
 cœli situsque conditione majora gigni
 vel

232 TH. BARTHOLINI
vel minora, caudam nullam vel largiorem ferre, cornibus excedere vel planè carere. Hinc sanè mirum non est diversam descriptionem Monoceroti accommodasse Auctores juveni quàm provectiori ætate, Indico quàm Æthiopico, quamvis si ex æquo rem æstimemus, minus sit in auctoribus contrarietatis quàm vulgo jactatur, ut brevi manifestiùs fiet. Cornua Monocerotis in thesauris Principum sparsim asserta quamvis variam faciem ostendent, veris tamen nihil detrahunt, quæ dari possunt. Varia illa sunt vel ab arte artificum & ingenio, vel temporum injuria, vel quòd alteriùs Monocerotis sint pro vero Unicornu supposita, quo numero pleraque quibus nomen apud magnates precium hæctenus dedit, recenseo. Obvertent præterea nobis miracula quæ dubiâ nec æstimandâ fide à Cornu vero promittuntur ab antiquis, ut eadem sit animalis quæ miraculorum suspecta veritas. Equidem miraculorum pondus non excipiam, quod

quod minus huic inesse cum *Pastre* cap. 6. concesserim, solam argumentationis debilitatem ostendam ex malis diverforum miscella. Nam accidentibus, ut bonâ Criticorum veniâ à Philosophis verba mutuer, substantiam miscet, & ex illorum conditione hanc metitur, cui inhærent nullâ proprietatum necessitate. Illa sine hac abesse possunt & pro falsis traduci superstite substantiæ dignitate, quam necessariò non sequuntur: unde & in majus fallacis famæ cursu augeri possunt rerum virtutes, hominum gesta, animantium effectus, quanquam & hoc & illi & istæ reapse existant. Tandem qui contradicendi partes susceperunt, ad Romanorum spectacula provocant & sæculares ludos, in quos ex universo orbe perdomito rariora inducta animalia, Monocerotes omnium ore eo ævo celebratos, nunquam Annales attestantur. Quibus *Andreas Baccius* defendendi Monocerotis patrocinium felici conatu exercens, facili ex natura feræ respon-

sponse occurrit. Nam raram bestiam, & feram, nec donari posse nec vivam capi prodiderunt *Philes*, *Ælianus*, & *Plinius*. Longiori quoque itineri Romam perducenda succubuissent ob coeli pabulique diversitatem, quod usu venisse Elephantis ex *Æliano* lib. 10. cap. 18. & *Petro Gyllio* credimus. Ut taceam suo iudicio quasi forices perire Antagonistas. Romani enim ad Indiae penetralia pervenerunt nunquam, ne Parthis quidem nisi à limine salutatis, nec ad Gangem infestas Aquilas circumtulerunt. Alexander autem praesente ubique fortuna qui Nyzam Indiae suo imperio addixit, æterno nummorum monumento, Unicornu, victoriae testem, impressit. Unde quid ad Romanorum spectacula Monoceros nec satis ipsi sciunt nec explicant satis. *Senex* quidam *Antiquarius* mihi Neapoli persuadere ausus est, vidisse se in numismate Marci Aurelii Imperatoris Unicornu impressum, sed pro Uni-

cor-

CORNU vero Rhinocerotem accepit sili-
 cernium, qui in Domitiano nummo
 exhibitus est ab antiquariis, unico cor-
 nu depictus quidem, sed apud D. *Ioan-*
nem de Lazara Equitem, Nobilitatis
 Patavinæ florem, & paternæ virtutis
 æmulum, duobus cornibus apertius
 conspicitur. Cæterùm quum specta-
 cula fervidè adedò urgeant adversarii,
 mirari subit non vidisse *Philippi Junio-*
ris sæculares ludos rariori animalis Per-
 fici specie nobilitatos, in quibus inter
 alia cælo Romano invisa, & fera pro-
 ducebatur cornuta, equo cætero cor-
 pore similis, sed barbâ prominente,
 eum ferè in morem quo *Monoceros* in
Geographo Medicæo depingitur, nisi
 quòd sculptorum licentiâ caudam justo
 longiùs produxerit. Numisma hujus
Philippi exprimit *Seb. Ericius* pag. 542.
 quod & nos hîc Lectorum oculis sub-
 jicere commodum duximus; sed hirco
 similem malè judicat, cui nec cauda
 protenditur, nec ungulæ solidæ, nec
 denique caput equino proprium exsur-
 git:

git: frustra quæ ex Persia vulgatum animal theatro Romano exhibuisset Imperator. Monocerotem equum veniùs diceres si dissentire velles. Hinc Regem Prasi solitum ad publica spectacula in roboris sui documentum Unicornis filiolos instruere fama tulit apud *Ælianum*, certa forsan, nec exemplo carens. Si vera Doctorum quorundam Monocerotis descriptio, capite leonem, corpore equum, & pedibus, cervum referre, videtur is fanè in nummo æreo signatus quem mihi cum aliis in Sicilia *Petrus Carrera* Patriæ Antiquitatis fidus interpretes donavit. Caput enim leoninum erecto polteriora versis cornu, nodulis quibusdam interstincto aliquam Monocerotis umbram præ se fert. De quo certiora non addo, siquidem anceps ipse doctiorum præstolabor censuram.

CAP. XXVI.

Unicornis magnitudo. De unguis Aristoteles excutitur. Cauda Monocerotis. Cornuum color & longitudo varia. Cubitorum mensura. In Cornu varietatis ratio.

IN Monocerotis conformatione primas sibi partes vindicat Cornu ipsum, quod & nomen animali dedit & precium, cuius ideò hæc erit pagina. Expendendæ tamen priùs contrariæ quædam in speciem auctorum voces circa pedes Monocerotis, quibus non parùm dubiam reddere conati sunt veterum historiam. De magnitudine, colore, forma levis dissensio, ab ætate, cœli statu, regionisq̃ue, & alimentorum natura, facilè expedienda. Magnitudinem quidem justo majorem tam cornu quàm feræ commenti sunt *Hebræorum Magistri* more suo vel fabulas vel ænigmata sonantes. Ridiculum quippe est quod prodidit *R. Iuda* in libro

bro *Rabbà* tantæ fuisse molis conditos Monocerotes, ut arcæ suæ includere Noah non quiverit, indéque existimasse alios doctos, ponè arcam alligatos in diluvio tanquam pedissequas. Par huic observationi est *R. Jacobi filii Idæ* interpretatio *Psal. 22. vers. 22.* in Sanhedrin Hierosolymitano consignata, ubi narratur David pascendo grege intentus fortè in Unicornem dormientem ascendisse, quum corporis cornuque vastitate montis specie delusus esset. Interea dum excusso somno elevaretur Monoceros, territum Davidem feræ insidentem, quem montem crediderat, votis ad Deum veris templum ejus capacitatis longitudinisque, quam cornu Monocerotis æquabat, centum videlicet cubitorum seriò vovisse, si ex præsentis periculo eriperetur: quibus quum annuisset Dominus, in terrorem Monocerotis immisso Leone, auctum ex duplici monstro Davidi metum tantum, ut novo voto duas preces incluserit hoc suspirio:

Salya

Salva me Domine ex ore Leonis, & à cornibus Unicornium eripe me. Quæ amœniores lectorem tædio sublevabunt gratâ varietate seriis immixta. Ad pedes Monocerotis majus dubium devolvitur, quos unguis bifidis descriperunt *Varthemanus, Cardanus, Albertus, & Munsterus*, solidos verò Elephantorum instar afferunt *Plinius, Solinus, Ælianus*. Sanè si arbitrium controversæ ad *Aristotelem* deferamus, Unicornis omnis solidipes erit & indivisa ungula, quod tantum tutelæ per ungulas concesserit Natura, quantum cornibus dempsit. Hæc enim ejus sententia lib. 3. de Part. cap. 2. disertè expressa: *Solidipes potius quàm bisulcum esse Unicornem rectè videri potest. Ungula enim tam solida, quàm bisulca eandem naturam habet quam cornu, itaque eisdem simul & ungulam findi, & cornu congruam est. Fissio etiam ungula, & cornu ex defectu (scil. defensionis) naturæ evenit; itaque cum exuperantiam ungula solidipedum natura dedisset, rectè dempsit supernè, fecit que*

Uni-

Unicorne. Quam Præceptoris mentem clariùs in Scholio capitis ita proponit *Michaël Ephesius* ex versione *Dominici Montefauri Veronensis*: *Sicuti solidipedi unitas atque Unicorna, ita bifido dualitas & bicorna congruit: insuper quoniam fissio ex defectu materiæ convenit: quum enim natura baud materiâ abundans integrum veluti solidipedum agere non posset, bifidum ipsum fabricavit.* Sed quid ad *Varrhemani* experientiam dicemus? *Andreas Marinus* animalia *Mechæ à Varrhemano* visa in multis quidem *Pliniana* delineationi convenire, sed fissurâ pedum & cornuum longitudine planè diversum animalis genus ostendere, vel certè parùm sibi constare auctores summo historiæ detrimento existimat. Parùm ab hoc diversus *I. C. Scaliger* dum *Varrhemani* *Monocerotem Aristoteli & Plinio* incognitum fuisse, sine dubio iis de causis, putat, eosque tantùm de *Asino Indico* loquutos. Ego horum accipio nihil, nec ullum in auctoribus contrarietatis sensum invenio. Veri

L

enim

enim sunt *Plinius*, & *Ælianus*, nec falsus fuit *Varthemanus*, quum utroque pede visus sit Monoceros, huic bifido, illis solido. Novum id uni huic non est pedum formam ad locorum diversitatem variasse. De suis, alioquin nostro cælo bisculis, notat *Plinius* lib. 11. cap. 46. in Illyrico quibusdam locis solidas habere ungulas, quod excrementorum copię & naturę necessitati adscribendum. Monocerotes verò *Mechenses Varthemani* solidis ungulis rectè privavit Natura, quia longiora cornua levem illum defectum compensarunt, qui ex Auctore levissimus, parum enim, *un poco*, anteriori facie pedes divisos narrat. *Geographus* MS. Medicæus ungulas bifidas ex icone à se viso depingit.

Cauda vel aprina fertur vel suilla nullo contrarietatis periculo, quum in feritate sit discrimen utriusque, cujus etiam gradus in Monocerote quò minus statuamus, obstat nihil. In Excerptis tamen *Solini*, qui suillæ caudæ auctor,

auctor, antiquis scriptum erat, *caudis villosis*, pro *cauda suilla*. Quam lectionem auctor commentus est ex depravata exemplarium scriptura, *caudas villa*, quam, *caudis villosis*, putavit corrigendum, ut monet ad Solinum Cl. *Salmasius*. At *Solinus* more suo, *Pliniana*s historias levi vel transpositione vel immutatione suas factururus, pro apro affinem fuem, pro mugitu gravi, horridum, in contextum subrogavit. *Medicæus* autem *Geographi* codex caudam *Monocerotis* *Cervo* similem cum reliquo corpore repræsentat.

Jam cornu ipsum adeo decantatum colorum externorum specie variantes peperit opiniones. Plurimæ tamen in nigriore conveniunt temperato, apud *Ælianum*, *Plinium*, & *Amatum Lusitanum*, qui subnigrum ex *Lusitanorum* relatione confirmat. Solus hic in diversum abit *Solinus* cap. 51. de *India*, mirificum splendorem cornu assignans: *Cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico*. Qui cum nigrore adversa

244 TH. BARTHOLINI
mixtura pugnat. Splendida enigmata non
obscura sunt, sed ad candorem decli-
nant vicinæ naturæ conditione. Ex
quorum opinionum dissidio *Americus
Marinus* occasionem captavit pro fa-
bula Unicornu traducendi. Unde sen-
tentiarum divortium aliâ copula iunxit
Wolfgangus Franzius cap. II. histor. ani-
mal. sacræ, scilicet, foris nigrum, in-
tus verò remoto cortice splendidum
enitescere. Sed solius *Solini* auctoritate
à majorum vestigiis deflectere præter
necessitatem arbitror; quum corrigend-
us ex melioribus sit, si erravit, expli-
candus, si obscuriori voce sermonem
involvit. Novitatis studio à *Plinio* sub-
inde discessit vocum tantum, non re-
rum disparitate, ut *Plinianam* histo-
riam proprio velo tegeret. Hinc ambi-
gua substituit pro manifestis, pro veris
incerta, & ut plurimum alia nomina
iisdem rebus indidit à *Plinio* differentia.
Hoc artificio circa præsentem descri-
ptionem cornu versatus est, ut pro ni-
gro splendidum signarit, non eo sensu
aut

aut notionis flexu, quo nigrori opponitur aut tincturæ splendoris luminifiquæ expertæ, sed ut rei excellentiam præcipuis exprimeret. Splendida enim ad dignitatem adhibebantur, Deo propria, & mortalibus communicata, qui ad majora nati generosum pectus humo erexere. Hinc translata ad alia quoque vocabuli licentiâ splendere dicebantur egregia quæque supra communem sortem elata, ut probatum à nobis Cap. 1. & seq. *De Luce Animalium*. Quo dignitatis gradu Unicornu habitum vel lippis innotuit. Ex quibus constat dum splendidum Cornu appellaret *Solinus* nigrum esse non negasse, quia & nigra splendere dicebantur; siue ratione excellentiæ, siue particularum lucis. Ita nigerrimum bituminis genus, quod *Asphaltum* Græci nuncupabant, à *Dioscoride* lib. 1. cap. 100. purpuræ in modum splendere pronunciatur, nec dissimili significato atræ bili splendentem nigrorem contribuit *Galenus* in *Comment. Aphorism.* 23.

section. 4. Imò *Plinius* ipse Latini sermonis magnus conditor, ab ea libertate loquendi non abhorrens lib. 9. cap. 36. à vena purpuræ liquorem pretiosum nigrantis rosæ colore sublucentem imbibi scripsit. Nisi similitudine cornuum variorum deceptus sit *Solinus*, visoque fortè marino Unicornu, candidius ad eboris faciem fulgente, splendidum vocaverit, quod nigrum viderant antiqui, ob ætatem etiam albissimos dentes obfuscantem.

Longitudo pro ætate Unicornuum modò protenditur, modò contrahitur. Quod viderat *Albertus Magnus*, crassitie sesquidodrantis erat, longitudine decem pedum, *Plinii* cubitis duobus mensurabatur, *Varthemani* tribus, *Solini*, & *Isidori* ad quatuor pedes exstabat. Quæ sanè exiguo inter se intervallo discreta si mensurarum rationem incamus. Cubitus enim vel communis erat vel lapidibus lignisque mensurandis proprius. Ille longior sex palmorum, à *Vitruvio* lib. 3. cap. 1. fertur,
sive.

sive duarum spithamarum, & omninò pedes duos æquat seu Dodrantem. Hic pede & semisse tantum constabat proprio nomine λιθικῆ & ξυλοκερικῆ ab *Herone* insignitus: ad quem rariùs aliæ res mensurandæ Romanis præsertim, quibus ferè ignotus exigebantur. Pes duodecim uncias, quas pollices digitosve vocabant, complebat, prout Romani pedis vera forma, quam ex basi quadam in hortis Vaticanis exstante delineavit *Petrus Ciacconius* in calce lib. de Nummis, *Io. Rhodii* planè consonam, ad amissim ostendit: quanquam majores pedes habuerint alii, qui tribus digitis quatuorve communem mensuram augebant, nisi eandem hanc mensuram arctioribus Unciis, in communi pede sic satis largis, distinxerint. Hinc si longitudinem Cornu *Pliniani* & *Solini* ad hæc extenderimus, planè eandem comperiemus. *Plinius* enim cubitis duobus, communibus nempe, suum mensurabat, qui quatuor pedes, si duplicentur, efficiunt, secundùm verum

Solini computum, digitos verò quadraginta amplius octo. *Varthemannus* quem in mensurando applicaverit cubitum scire non possum nisi conjecturâ, quum & ipsi exacto esse non licuerit in iis quæ ex visu descripsit. Fingamus *Ξυλοκερκυς* cubitos elegisse, qui triplici mensurâ quatuor pedes eum semipede, digitos verò quatuor supra quinquagesimum, æquarent, à *Soliniano* Unicornu non nisi semipedis discrimine separari advertemus. Alter equuleo anniculo similis Monoceros, ut ætate, ita cornu magnitudine minor, quam palmorum quatuor observavit *Varthemannus* seu digitorum sexdecim. Quod *Albertus* se vidisse perhibet magnitudine omnia excedens, ad animal pertinere quod magnæ molis navem adæquet, judicarunt *Andreas Baccius* lib. 2. cap. ult. & *Io. Jonstonus* c. 43. de Quadrup. quale etiam fuisse autumant illud, ex quo poculum *Cosmo* Hetruriæ Duci donaverat *Alvarez Mendoza*, à *Norsinga* Rege in India acceptum, cujus diameter

meter eò extendebatur, ut vix utraque manu capi posset. Unde ex alio Indiæ animali fuisse putat *Aldrovandus*, *Baccius* verò ex eo quod *Marcus Paulus* in *Basma* repertum describit. Malè tamen ex cornuum diversa magnitudine distinguunt cornigera, quæ varia longitudine sæpiùs luxuriant in eodem animatorum genere, ut in stupendæ magnitudinis cornu Cervinis ramis diffuso ad pedes undecim in *Ambiani* Templo quod *Ligeris* alluit, vidimus; si modò naturâ potius quam arte conditum persuaserit credulitas. Parvorum quoque subinde grandiora cornua prodeunt eo pondere, ut ferendo impares etiam caput ægrè tollant. De *Apris* Indicis auctor *Plinius* lib. 8. cap. 52. dentium geminos flexus cubitales ex rostro, totidem à fronte ceu vituli cornua exire, ut etiam longitudinem cornuum justam mensuram excedentem ex regionum mutatione metiri debeamus, ex ætate gravi, & liberaliori pastu. Paucis id indicavit *Aristoteles* lib. 8. *Hist.* cap. 28.

In Ægypto aliqua majora, quàm in Græcia sunt, ut boves, & oves. Cujus rei causam attribunt cibo, qui aliis largè, aliis parcè sit, &c. Hincque adeò tanta Unicornuum nostrorum, quæ ex vero Monocerote creduntur, in magnitudine varietas, ut à veterum alienissima diceres. Quod ut pateat apertiùs, per singula excurrentes ad examen vocabimus quæ in Magnatum Pinacothecis pro veris asservantur.

CAP. XXVII.

Unicornua S. Dionysii Gallica examinantur. S. Marci Veneta. Hispanicum. Ultrajectense. Helvetorum. Danicum. Mercatorum Venetorum. Et Gedanensis Empirici.

Occurrit fronte prima Gallicum Unicornu in templo S. Dionysio sacro prope Lutetias, quod inter prima notæ melioris reponit *Baccius* lib. 2. cap. ult. descriptionibus veterum *Æliani*, *Plinii*, & *Varrhemani* proximum, quia.

quia ruidiori sit forma, non politum, ad nigrorem vergens instar cervini, longum quinqve vel sex cubitos cum rectitudine revolutionibus ad extremum comitata. In eo sanè veri Monocerotis longitudinem desideramus, quæ apud antiquos tres cubitos vix excessit, & justum pondus. In assignanda tamen longitudine variant & hodierni scriptores, ut excusandos putem antiquos inter se de exoticis discrepantes, quum quotidianis oculis visa vix assequamur. *Ioannes Renodæus* lib. 3. de M. Med. cap. 21. longissimum esse & hominis proceritatem æquans tradit eâ fide quâ omnibus præsentibus patet: *Baccius* & *Marinus* ad sex cubitos extendunt. *Abrahamus Golniz.* in Itinere novissimo ad sex & semis pedes metitur, *Belonius* femissem complens ad septimum auget. Varium quoque in eo pondus experti spectatores. *Cardano* viciniore contemplatori libras decem & septem cum tertia parte, pendere visum. *Golnizius* ad pondus vicesimum quintum

ascendit. *Bellonio* verò aliud visu persuasum, aliud libratâ manu: quamvis enim decem duntaxat & tres libras cum unciis quatuor pendeat, si quis tamen sublevet plusquam decem & octo librarum existimabit. Unde difficilem arbitror similibus rerum exactam mensuram aut libram æstimare, quæ remotiora & sensum fallunt & intellectum. Reliquis conditionibus verum antiquorum Unicornu reddere existimatur, quanquam ab arte quoque in fascias quinque ordinatâ serie adornatum colligat *A. Marinus*, quia in vero Cornu similes ejus elegantiae ductus operari nesciat Natura, fierique possit ut ingeniosior artifex Cornu Monocerotis, cum lineis & tractu definito ab *Æliano* descriptum, artis mixturâ pressius exprimere voluerit. Mihi sanè aliis nominibus suspectum est accuratiùs inspicenti. Nam & color fusco clarior, & inæqualis extremitas quâ capiti inhaeret aliquam cum Marino borealiq̄ue dente affinitatem alit, quam arctior capacitas auget

auget conficiendis poculis minus idonea. Cavum tamen est cornuum in morem, fateor. Sed quanquam industriâ artis id artificii, quicquid est, posset efficere, tamen naturalis est cavitas omnibus dentibus hujus generis, ut in dente Elephanti, Apri, Rosmari subinde videre est. Par de aliis judicium titulo Unicornuum solo ætatis raritatisque testimonio gaudentibus, quæ passim Romæ, Argentinæ, Metis, Cracoviæ, Pragæ, & Dresdæ obvia.

In censu verorum numerantur bina illa Veneta quæ ex thesauro D. Marci ad altare ejusdem solenni pompâ festis diebus suspensa vidimus, inter pretiosa à *Francisco Pona* Equite Veneto cautè habita cap. 15. non vera. Nam & *Andreas Marinus* Libro Venetiis apud Aldum 1566. edito, diversa credit ab antiquorum Unicornibus, quia longiora sint quàm ab antiquis describuntur, nec strias habeant Monocerotis *Æliani*, adeoque subtilia sint, ut po-

cula inde nulla conficiantur. Nisi tamen color obstaret, ad purpureum potius quam nigrum deflectens, ut mihi quidem visum, nihil rationibus suis obtineret *Marinus*. *Baccius* enim lib. 2. cap. ult. vera putat, quamvis repolita, quia abraso cortice primo nigriori, striisque levatis, remanserint longiores quam crassiores. Sanè *Alberti Magni* Unicornu sine spiris quoque erat & cochlearum ductibus, quos necessarios urget *Ælianus*. Nigrius maris esse, fœminæ candidius prodidit quidem *Leonicus Goldionus* in descriptione rariorum Urbis Venetæ rerum, sed non scio quo antiquorum testimonio sexus diversitatem ex colorum varietate deducat, ut etiam hoc paradoxo suspecta cornua reddiderit quæ in majus tollere scripto susceperat. Quod verò addit *Baccius* colore esse Cornu cervini politi & pallidi non nigri, meam auget suspicionem, ut vel majorum Orygum cornua credam, vel Borealis balenæ dentes. Hoc voluit *Pareus* noster maturius nobis.

bis fatorum invidiâ subtractus cap. 2. n. 3. illud similiū inter se comparatio persuasit, quæ non rarò eâ facie & magnitudine passim vidi, præsertim in Musæo *Catellani* *Monspeliensium* *Pharmacopæi* percelebris. Sed de Cornuum horum Origine & Virtute obscuriora sunt indicia. Feruntur occupato *Byzantio* in *Venetorum* *Rempubicam* transcripta cum 12. pectoralibus satellitum Imperatoriorum, quum æqualem partem focii prædæ *Galli* cepissent, aliisque quæ ad annum 1202. refert *Franciscus Sansovinus* lib. 2. de *Venetorum* urbe.

Magna hæctenus de Unicornu illo jactabantur, quod in thesauro *Hispaniarum* *Regis* asservatur, ex quo frustulum *Eminentissimo* *Cardinali* *Francisco Barberino* donavit *Philippus* *IV.* Verum enimverò donarium illud *Romæ* iis striis, quamquam tenuioribus, eo candore, & eâ soliditate observavi, quâ & nostrum *Septentrionale*, & dentes *Balænarum* conspiciuntur. Perforatum.

ratum tamen cornuum in morem, quod ab arte frustra speraveris, quia naturalis ejusmodi dentibus est ex parte cavitatis. Quàm alienus à vero Monocero color sit candicans, supra exposuimus.

Trajecti ad Rhenum aliud Unicornu in Æde basilica nobis monstrabatur, longitudine Parisiensi par, sufficienti amplitudine, unde singulis spectatoribus merum ebibendum propinat sacrorum custos, non sine molestia, ut expertus sum, ob insignem longitudinem, cui tollendo vix extensa manus sufficit. Gyri frequentiores ad extremum apicem circumducti, ubi tamen recto tractu oblitterantur. Crustæ color cinericio similis, medullâ candidiore. In magno precio habetur, & pro vero venditur, ut infinitam auri vim repetundarum damnata Colonia Agrippina, contra licitaretur. Minus aliud adjungitur per omnia, si magnitudinem excipias, prioris æmulum. Sed, si verum fateri licet, neque hæc
Mo-

Monocerotis exactam referunt notam, majora quippe sunt quàm pro merito, & candidiora quàm ab antiquis depicta veniunt. Dentes Balænarum Groenlandicarum fortè fortunâ per ostium Rheni, quondam circa arcem Britannicam patens, ex naufragio appulso, illorum temporum meruisse famam Unicornis arbitratus sum, quibus ignotâ Septentrionali bestiâ pro vero Unicornu censebantur quæcunque aliquâ similitudine novitas invexit. Veram esse meam conjecturam iteratâ Unicornuum illorum inspectione edoctus sum. Insculptum enim vidi nomen Norvegorum Regis *Suerri*, literis Runicis *ᚱᚢᚦᚱᚱᚱ*. Forfan ad Canonicos Ultrajectenses à Suerro missum cornu, cùm in Insula Ferozia exul sacris vacaret, sicut tradit *Snorro Sturlason* in Historia Norvegiæ. Repugnare quidem cavitas videtur cornibus propria, non dentibus; Verumtamen dentibus quoque cavitatem esse naturalem, nuper monuimus ex Elephanto & Apro.

Et

Et tam naturalis est cavitas, ut eandem in Unicornu Groenlandici foetu observaverim. Levis tamen ea est, & pro dente tenello satis ampla. Nolo ferram controversiæ ducere, an perpetua Monocerotem comitari debeat cavitas, quam negavit *Philes*. de Anim. proprietatibus in Monocerotis hac descriptione:

Ὁ θεὸς τὸ μακρὸν ἢ φθορῆς ἀπὸ πῆρες κέρως.
τῶν ἀκαλῶν ἐκπεφυκὸς ὄφρῦων,
οὐ κριλόν ἐστιν, ἔδὲ κῆρον ὡς κέρως.

Id est:

*Longum tollit & noxium cornu,
Quod ad palpebras enatum,
Non cavum est, nec leve ut cornu.*

Baccius quidem lib. 2. de Unicornu aliquid omnibus necessitatis imponit. Sed *Rhinocerotis* exemplo refutatur & *Cervorum*. Nam sufficit vel superficialia cavitas, vel rarior corporis compages, ut nomen cornu mereantur.

Ad Unicornium spuriorum seriem pertinet & *Helvetorum* illud ad oram fluvii *Arulæ* propè *Brugiam* 1520. inven-

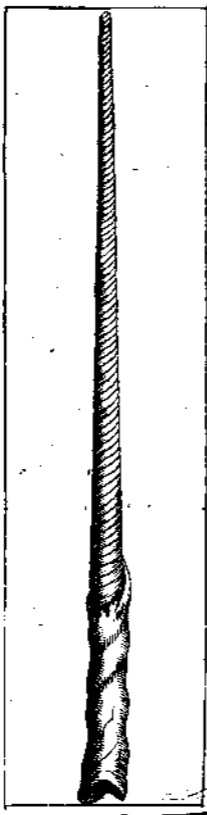
venum, celebris eo ævo famæ & precii, quod interiori facie album, flavescens exteriori, sine striis, duorum cubitorum longum, sed ut moschus odore præstans præsertim igni vicinum. Falsum, vel certè Boreale erat hoc Cornu eburneo simile, per varias marinorum fluctuum ablutiones lævius factum & glabrum, cui ulteriorem manum odoris suavitate imbutam ars addiderat. A mari Boreali huc appulit contrario aquarum lapsu ob gravitatem, quum continuæ utriusque sint aquæ, vel per occultos fluviorum lacuumque meatus, quibus mare in illis pervium Danubii experimento credunt non pauci, & lacu montium Euganeorum persuademur, qui ad radices collis cui Arquada, *Fr. Petrarca* domicilio nobilitata, incumbit, *la Solana* incolis dictus, ita diffunditur, ut Cephalos pisces, passeres, maris Adriatici alumnos proprios, eo sapore proferat quo exquisitæ Venetorum mensæ efferruntur. Par sit de aliis iudicium quæ
 non

non mangonum astutiâ pro veris ex Borea vendita fuerunt, qualia sunt. Antverpiana, Mantuanum, & Potentissimi Polonorum Regis. Hoc quamvis ad utrumque caput artificio fucatum sit, pro marino tamen Boreali penitioribus rerum scrutatoribus habetur. De Mantuano tantò minus dubito, quantò basis loculamento seu alveo mandibulæ inserta manifestior in icone apud *Aldrovandum* exprimitur, quod nihilo secius pro verò Unicornu laudant *Baccius* lib. 2. cap. ult. *Pons* de Ven. cap. 15. Antverpianum ultra septem pedes longum cum parte, iudicio ejus, fronti inserta *Io. Goropio Becuno* suspectum fuit, cum ob longitudinem inusitatam Monoceroti, tum ob colorem subalbidum, ut cornu esse piscis alicujus conjectura non fallax dictaverit ex Islandia aut vicina Septentrione adportatum. Nondum tamen ex communi errore eluctatum *Virum Doctissimum* apparet, quòd de cornu hujus situ adeò laboraverit ejus arbitrio ita capiti bestię infixi,

fixi, ut radix inferiùs, extremum in altum vélut in Cervis sursum spectet. Veritas & suspicionum solutio ex alvei dentisq̄ue marini nupera historia, quam ex Viri eximii *Olai Wormii* Musæo superiùs memorato huc reduxi, in solidum pendet.

Ad eandem propiùs quoque examinandum Unicornu magnitudine spectabile inter pretiosissima Serenissimi Danorum Regis castelli *Frederici Burgi* conspicuum, longitudine septem pedes Romanos excedens si partem alveo excipiamus inclusam, cujus mensuram pedis unius cum Unciis duabus deprehendi. Ambitus septem minimum digitos complectitur æquali gyrorum flexu in acumen desinens. Color ex candido mixtus & cinericio, quem per intervalla nigriores striæ lineæq̄ue obscuriores distinguunt, quantum ex figura suis coloribus expressâ conjicere potui, quam mihi ex arce Regia Vir facundiâ & eruditione inter primos sæculi patriæq̄ue numerandus *D. Iacobus*

bus Matthias Arhusianus transmisit: cui mecum debet Lector iteratum Monocerotis Danici typum ex naturali magnitudine hic strictioribus lineis ductu artificis contractum, sed tamen justâ totius corporis mensurâ, quam hac tabella curiosis oculis subjeci iudicio perscrutandam.

Aliud insignis magnitudinis Unicornu ex Germaniâ Veneti mercatores Anno Christi 1643. Venetiis me præsentem, venum advexerunt, coloris splendore & varietate veri cornu speciem

ciem promittens, eoque magis, quod abrafæ particulæ non dentium instar in ramenta quæ fricari possunt, concidunt sed inde quisquiliarum squamæ eâdem planè visciditate & lentore resultent, quo secta quævis animalium cornua. Quibus indicîis Illustris. *Julio Iustiniano* maximi Contareni digno pronepoti, ostensum fuit. Dentem tamen esse, vel alterius animalis cornu, promptum erit intelligere, illi simile, quod apud matrem fratris suæ describit *Boëthius à Boot*. In cujus fidem alia non accersam, quia hoc saxum antea volvi. Quid autem ad colorum varietatem & Cornuum lentorem? Verbo me absolvam. Color insititius fortassis, & lentor à pinguedine, quam cum cornubus participat cartilago dentibus piscium nonnullorum ad radicem adnata.

Coronidis loco de Unicornu, quod *Gedanensis* quidam, nomen *Eduardi Holwel* sibi adsciscens, Constantinopoli rediit magno nudius tertius precio Venetiis venditabat, iudicium meum interponam.

nam. Arbitror illud vel marinum esse dentem, vel Asini Indici cornu. Dentem color probat ad candorem vergens, solidior corporis compages, & interior medulla. Sed ex Moscoviæ thesauris naufraga frustra clamitat. Non iverim inficias pretiosiori olim loco hunc dentem ibidem fuisse, quum incognitus esset: Jam verò frequentiori Danorum commercio ex Groenlandia uberior ejus proventus pretium imminuit, quod nostra tempestate experti mercatores testantur. Asininum cornu crederes, si vera de eo fama, quia Comitiali morbo feliciter succurrat, quod, qua fiat vi, infra dicemus. Scrupulum movet nova feri Monocerotis experientia, quam in suo decantat ipse idem. Nempe carbonibus injecta segmenta gratis vaporibus & odoratis nares feriunt, vel si nudo sub alis corpore gestetur, suavissimum de se diffundit odorem nullo cornuum familiarem. Quod Unicornis experimentum quis admiserit sanæ mentis? & hoc enim fertur

fertur ab auctoribus odoris expers. Imò si odorem de se spargit, pro ebore fossili haberem, quod *Boëthius* lib. 2. cap. 242. ab odoris suavitate laudavit. Ut taceam facili furo à diuturna odoratorum vicinia suavitatem adscisci, quod Helvetico Unicornu contigisse mox notavimus. Nec odoratum esse debuit, quandoquidem non in manifestis sed ignotis nobis eventibus vis Alexipharmaca delitescat. Id in Unicornibus ad oculum videas, prius venena temperare, quam vel incalescant vel odoratos vapores diffundant. Experimenta tamen cornu hujus ostendere refugit *Μυεράμφορ*, qui solis ignotorum testimoniis, precariis forsan, in amplam chartam corrasis, apud me auctoritatem infelici merce emendicare rogatus voluerat.

Omnia Unicornua percurrimus, quæ passim in Pinacothecis servantur & pro vero Monocerotis cornu habentur, cum revera dentes sint balenæ Groenlandicæ. Collati enim hi dentes

M

cum

cum cornibus quæ pro Monocerotis æstimantur, tam similes sunt his quàm ovum ovo. Præter illa Cornua, quæ examinavimus, varia exinde nobis in patria occurrerunt, quæ dicta confirmant. Nam A. C. 1652. Groenlandicis suis navibus ad nos advehi curavit copiam horum dentium Nobilissimus Vir *Henricus Mullerus* Dn. de Draxholm, nunc Seren. Reg. Majest. Dan. Quæstor & Consiliarius, justæ longitudinis, quibus Musæum Regium, & Academicum; ornantur. Sunt quæ tres ulnas nostrates superent, prorsus similes illis quæ pro veri Monocerotis cornibus passim venditantur. Balenæ verò dentes sunt, sicut crania testantur, cui inhærent, & ipsius piscis figura probat. *Nic. Tulpinus* in Observationibus figuram quoque affert, sed cranii ductus sunt obscuriores. Ex nostro verò Unicornu cujus copiam laudatus *Mullerus* procuravit, varia conficiuntur vascula, usibus quotidianis inservientia, quæ faciliè per strias circulares noscun-

seuntur. Imo Thronum seu solium Regale ex eo genere singulari artificio extrui curavit *Fydricus III. Rex Daniæ Augustissimus*, opere verè Regio, cui orbis universus par non habet. Rarissimè enim tanta hujus cornu pretiosi est copia, quæ tot usibus inserviat. In Groenlândia abundat, ut ad jacula sua adhibeant incolæ, cùm ferro destituantur. Olim in Europa inter pretiosissima habebatur, auro contra æstimanda. Exinde enim *Episcopi Roschildensis Absolonis Huid Pedum* confectum fuit, quod ex *Sacrario Capituli Roschildensis* translatum, in *Larario Fydrici III. Regis curiosissimi hodièque custoditur*. Omnia huc tendunt ut demonstrem, Monocerotem quidem à veteribus describi pro animali terrestri, sed cornua quæ hodie in Orbe conspiciuntur, & pro Monocerotis venditantur, esse balenæ Groenlandicæ, *Narhval* dictæ, dentes, sicut suprâ à nobis dictum fuit fusiùs.

CAP. XXVIII.

De Monocerotis ferocia. Vartbemanus corrigitur. An Virginibus se submittat. Fertitudo Monocerotis & de ea Rabbiorum alucinatio.

Feroces Naturæ impetus vario experimentorum apparatu in Monocero animadverterunt hæcenus omnes, ut nec cicurari nec vivum capi audacter affirmant *Ælianus*, *Plinius*, & *Solinus* ex antiquioribus, & ex posterioribus quotquot veriori calamo historiæ feriem duxerunt. Nescio tamen quâ mansuetudine innatum furorem temperent nonnulli, ex ingenii libertate potius quàm veritatis. Hujus antesignanus fertur *Ludovicus de Vartbema*, cum *Ulyssè*

Varios hominum mores qui vidit, & urbes.

Hujus enim interpres *Aldrovandus* libro de *Quadrup. sol.* ita ex Italico transtulit: *Sanè id animal ferum videtur, verum*

rum ferocitatem nescio quâ comitate condidit. Quæ versio multis disputandi dedit occasionem, & ancipiti iudicio de fide & veterum & *Varthemani* dubitandi, adeò ut *Iohannes Langius* magni nominis Medicus in Epistolis de Bubus Indiæ Unicornibus *Varthemani* observationem explicet, aliisque diversorum locorum vario tractu feritatem mansuetudinemque in fera distinxerint. Induxit quoque *Parentem* nostrum τὸν παναριστὴν ut novam ex ætate juvenili conciliationem ingeniosè moliretur, idque verè si rem inspicias, sed præter *Varthemani* mentem, quam liberiori quàm par fuit circumscriptione ad Romanam consuetudinem flexit *Aldrovandus*, quum nusquam id apud *Varthemanium* compareat, succinctæ narrationi hæc addentem: *Veramente questo mostro di essere uno ferocissimo & dicerto animale.* Pro *dicerto*, Typothetæ vitio, omninò legendum *deserto*, quia ferocissimum animal & solas terras amans hac epigraphe depinxit, qua principes

270 TH. BARTHOLINI
Etruscæ elegantiæ aliàs usi sunt *Franciscus Petrarca*, & *Dantes*; ille quidem:

*In belle donne honeste, atti soavi
Sono un deserto, & sere aspre, & sol-
vaggie.*

Hic verò *Infern.* Cant. 26.

E con quella compagna

Picciola, dalla qual non fui deserto.

Nec aliter id vocis explicant *Franciscus Alunnus* in sylloge Petrarchiana, & *Academia Crusca* sermonis hujus arbitra, quam per feritatem solitudinem-
que, non comitatem, de qua etiam apud *Andream Baccium*, quem *Latinè* loquentem induxit *Aldrovandus*, altum silentium, nisi novâ asseveratione, antiquo loquendi more, dicta firmaverit *Varthema*. Facile tamen miteque animal alieni generis animalibus & fœminino sexui fertur. De illo *Philes* in *Iambicis*:

*Πρὸς μὲν αἰπόφουλα θηρίον γῆρας,
Ὁ θῆρ πρῶτον, ὡς ἐθαῖς ποιμένη σὺν
λαῖ.*

Τὸ

Τὸ συζηεῖς ἢ καὶ τῆ φύσιν φίλον,
 Ἐπαντίον μάλιστα καὶ δύσνητο κελύφ.

*Quæ eodem metro versuum ita expo-
 suit Gregorius Berſmannus,*

*Bestiarum caterarum erga genus
 Comem se gerit, ceu gregi assuetus canis.*

*At non item cognationem amat suam,
 Sed odit, infestissimamque judicat.*

Virginum conspectu quadam venera-
 tione subsidere aliquibus persuasit cre-
 dulitas posterioris sæculi auctoribus,
 quamquam Rhinoceroti id assignet Gre-
 gorius Papa cap. 39. Job. Isidorus lib. 12.
 Orig. cap. 2. *Tanta est fortitudinis, ut
 nulla venantium virtute capiatur: sed, sicut
 asserunt qui naturas animalium scripserunt,
 virgo puella preponitur, qua venienti sinum
 aperit; in quo ille omni ferocitate deposita
 caput ponit, sicque soporatus velut inermis
 capitur. Albertus Magnus lib. 22. de Ani-
 mal. Dicunt quòd hoc animal adeò virgines
 puellas veneratur, quòd ipsis visis mansue-
 scit, & aliquando juxta eas soporatur, &
 capitur, & ligatur. Natalis Comes lib. 4.
 de Venatione eadem canit:*

M 4.

Vir-

*Virginis amplexum cupit fera bellua (nāem
sic*

*Esama refert) somnumque capit placidam
que quietem*

Virginis in gremio optata somnoque soluta.

Rinibus invenit sese vinculisque ligatam,

Seu natura dedit secreti semina amoris

*Virginis, atque fera est atrox innata cu-
pido;*

*Sive alia est ratio: tamen hac adducitur
arte.*

Sed ratio eos fugit & veterum auctori-
tas, unde in varia tracti, modò de Mo-
nocerote, modò Rhinocerote confu-
sis nominibus fabulantur. Meliùs o-
mnino ad sui generis amorem refert
Gesnerus ad exemplum ut arbitror *Phi-
letis*, qui in *Iambis de Animal. prop.*
de ep canit:

Προσνεταί ἢ παρὰ τὸ θῆλυ μόνον,

Ὅτις χαλινοῖς ἐκδαμάζων τὸ τύπον

Ἔως τὸ ῥόσον τὸ γόνυ αἰφυσείσῃ.

*Mansuescit autem compatit torum am-
bivus,*

Fre-

*Frenis furoris edomans ferociam ,
Dum seminis deserviat lascivia.*

Ingeniosius verò *Henricus Kornmannus* lib. de Jure Virgin. cap. 92. pro Hieroglyphico habet, Christumque eo significatum qui Mariæ Virginis pulcherrimæ virtute, sapientiâ, & pudicitîâ illectus in sinu uteri virginalis caput altissimæ Divinitatis humiliter inclinavit; quæ *Theophrasti Paracelsi* fuit expositio in Tractatu quem Azoth inscripsit seu de Ligno & Linea Vitæ, ubi Unicornu Christi typum, Mariæque pudicitie evidens signum, pio, præter folium, sensu profert. Quid si Milesii sermonis hic agnoscamus vestigium, & alia ingeniorum mysteria? subinde enim novâ scribendi viâ vel personas fingebant, vel personarum actiones, vel utrumque, ut tectis nominibus vitia infectarentur, quod scriptionis genus duce *Apulejo*, *Achille Tatîo*, & *Heliodoro* infinitos ævi nostri invenit affectas, inter quos principes ingeniorum eminent *Joannes Barclajus* Argenidis Euphor-

mionisq̄ue auctor, *Francion Parisiensis*, & *Io. Fr. Lauredanus* Nobilis Venetus illustrisq̄ue Dianæ conditor. Hoc tacito invektivæ stylo Samsonem Virorum fortissimum, ejusq̄ue victam illicito meretricis amore animum, atrociter perfodiebant, elegantissimo emblemate antiqui ab animali desumpto, cui primæ fortitudinis deferuntur partes.

Inter propria Monocerotis numerant quoque fortitudinem insignem auctoritate *Scriptura*, & *Æliani*, cui cornu inexpugnabile fertur. Ratio ex materia peti debet, forma, & loco. Locus in fronte aptissimus propulsandæ injuriæ. Forma seu virtus in uno fortior, quæ in bicornibus dispersa. Cui materia durior & solidior subsidiarias operas mittit. Soli *Rabbini* antiqui in *Libro Zifri* huic adversabantur, quum in expositione *Deus. 33, 17.* Taurum fortem prædicant, sed cornua habere minus pulchra, קמח, Reem verò, seu Monocerotem cornubus præditum elegantioribus, sed minoris roboris, indeque

déque extremo Moſis voto utrumque conjunctum fuiſſe, tauri nempe fortitudinem, & Monocerotis pulchritudinem. Quæ ex ingenio illorum ficta ſani habent nihil, ſi ſanus ego: utrumque fanè de fortitudine & robore cornu interpretamur, in quo populos ventilabit uſque ad terminos terræ, quod fruſtra à pulchritudine augurabatur Divinus.

CAP. XXIX.

Signa Cornu veri. De ſudore multa. Vena quibus data. Ebullitio. Ex canibus experimentum columbiſque. Ex circulo. An Catholica inde medicina. Vera Unicornum virtus.

VARIAS, ſed ſuſpectas pleraſque Monoceroti virtutes invexit antiquitas, quas tamen in immenſum auxerunt novatores majori decipiendi ſtudio, quàm juvandi. Originem ingentis famæ ad adulationem, vetus in Republica omni malum, deduxit A. Mæſſinus: quam omni ſtudio conſervandam

dam vel eo nomine urget *Baccius*, quòd Magnatum insidiatoribus anfa nocendi, suspicione tanti remedii, præscindatur. Nunquam tamen ab erectis mentibus impetrabit, ut culpam vitii alio vitio tegant. Sacra Principum Majestas justitiâ potius & innocentiam se tutatur quàm vano insidiantium metu. Unde dubitem, num quidam superstitioni veriùs an credulitati adversam frontem opposuerint. Totius disputationis cardo duplici momento vertitur, num tantis, ut jactatur, viribus excedat Unicornu, & quibus illæ cognoscantur signis. Signa ex multiplici defumunt fonte agyrtæ, ex sudore præsentis veneno, ebullitione in aqua, columbis vel canibus binis succum lethiferum pari pondere haurientibus, circulo per pulverem Unicornu descripto quem imposita nec Scorpius, nec aranea transgrediuntur. De his inter se litigant *Eruditi*, præsertim sudore & ebullitione, haud procul fabulis, quorum utrumque suos invenit defensores.

simul

simul & oppugnatores. Illi sociatur *Baccius*, his *Martinus* accedit, nomine similes, sed differentes mente, quos idcirco inter se eâ fidelitate & brevitate commitemus, ut ad judicandi rationem exactior nobis cura exsurgat. In sudorem naturalem præsentente veneno resolvi non posse Unicornu verè urget *Martinus*, quia animâ nec vegetativâ, nec sensitivâ præditum sit, quanquam si pressius loquamur, nec ad vegetantis primam animam confugere debuerit, quum nec plantæ verè sudorem emittant, nec Mineralia. Non plantæ, quarum succus exstillare dicitur & manare, nunquam verè exsudare, quia vel vi incisa plorant, vel ob tumentes ramos exprimunt. Prioris generis Balsamum est arbor, cujus succum, non sudorem, graphicè exprimit *Plinius* lib. 12. cap. 25. *Succus è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, suavitatis eximia, sed tenui guttâ, ploratu lanis parva colligitur in cornua. Qui locus in mendo cubat, restitendusque cum Dalechampio*

tenuis guttæ ploratu, lanis p. c. i. c.
 Certo autem artificis temperamento inciditur, non sponte sudoris instar, sed; eodem *Plinio* & *Solino* teste, vitro, lapide, ossifve cultellis; quod confirmat *Tacitus* lib. 5. *Hist.* *Ut quisque ramus intumuit, si vim ferri adhibeat, pavent venæ: fragmine lapidis, aut testâ aperiantur.* Posterioris ordinis sunt arbores quotquot succo aliquo seu pice seu resina manant. De quibus *Plinius* lib. 14. cap. 20. & illæ quæ in Calabria manna, gummi in morem, sive sponte, sive incisæ proferunt: de qua est vera *Gabrielis Fallopi* lib. de Medic. simplicia purgat. cap. 37. conjectura, & *Io. Nardii* de Melle, quibus lucem dederat *Altimarus*, quum mannam diceret esse succum arboris (Orni scilicet, vel Fraxini) benignitate aëris concretum; quanquam & in foliis Calabrinis ros cœlestis colligatur Ciceris formâ & magnitudine, sed id rarius. De metallis superstitio veterum prodidit & statuis marmoreis, ligneisque sinistro inprimis.

mis omine sudasse. *Plutarchus* enim in Vita Alexandri, Orphei simulachrum quod in Libethris ex cupresso exstat sudorem emisisse tradidit. *Virgilius* quoque 1. Georg.

*Et mæstum illachrymat templis ebur,
æraque sudant.*

Et in Cæsaris expeditione *Luc. 1. Pharf.*

— — — *Urbisque laborem*

Testatos sudore lares.

Quæ omnia malæ vel Dæmonum vel Sacerdotum arti adscripserim.

Quidquid horum sit, sudoris appellatione indigna omnia quæ in speciem halitus ab insito calore non soluta, vel violento motu ab interna vi confertim non erumpunt, ita exigente *Galeno* lib. 1. de Tuend. val. aliisq̄ue locis infinitis: ut quibus & venas & tenuius serum urinamq̄ue denegaverit ordo naturæ diversus, sudorem mittere non dicantur. Venæ quidem etiam plantis assignantur & mineralibus à *Plinio* l. d. lib. 13. sed coactâ vocis licentiâ ad similitudinem universi, quo modo venas

ma-

materiarum selectiores dicunt auctores, *Solinus* cap. 28. de Sale gentis Amantum: *Tanta ibi hujusce vene copia est, ut tella faciunt è salinis. Statius Papin. Sylv. 1. lib. 3.*

*An picturata lucentia marmora vena
Miser, an emissas per cuncta cubilia lym-
phas.*

Quam venam *L. Casperius Gevartius* Notis ad hanc sylvam contra mentem *Ioh. Britannici*, de tubo rectè interpretatur. Eo enim tubo ad æstivum calorem minuendum per singulos cubiculorum parietes more sæculi delicati deducebant, de quo multa adeò leguntur in sinistro latere lapidis antiqui *Panormi*, qualem etiam puto fuisse canalem plumbeum, turvitate cornu, in *Rhodano* præterfluente inventum, quem vestibulum *Curie Arelati* in Provincia cum hac Inscriptione exhibet:

S. VALERIVS SVRILLIO
C. CANTIVS.

Quamvis tubulos fictiles apud *Vitruvium,*

vitium, *Plinium*, & *Varronem*, plumbeis præpositos non ignorem, & lapideos apertius Atestæ inter antiquæ urbis ruderâ cum *Io. Bapt. Zoia* Viro Consultissimo & patriæ antiquitatis callentissimo invenerim, Romæ tamen in thermis Diocletiani & Antonini plumbeorum, in aliis ædificiis minoribus fictilium exstant vestigia. Ex Aquilejæ ruderibus plumbei aquæductus duo nuper eruti, his characteribus, in ædibus *Sertorii Ursati* Nobilissimi Patavinorum Medici servantur :

AQ. DEMET. F.

Sed parum ille seu arborum seu aliorum sudor momenti insignibus Unicornuum æstimatoribus afferet, quum ille sponte suâ extillat nullo externo movente, nullius, qui veneni rationem habeat, præfentiâ, vel incisurâ leni rorantium ramorum exprimatur. Difficultatem hanc ab interioris causæ defectu in mortui Monocerotis Cornu percipiens *Baccius*, leniori impetu sudorem

dorem aliquem in Cornu concedit, sed
 secundariâ ratione & ex eventu, quem-
 admodum polita quæque vitra, specu-
 la, marmora feruntur sudorem mitte-
 re, externâ aëris humiditate vaporibus-
 que à cibo imbibitis. Idem enim
 cerasto apud *Retrum Aponum* in manu-
 brium cultri-efformato, & linguæ ser-
 pentum apud Magnates sæpius usu ve-
 nire. Sed frustra velum obtendit illis
 quæ nullâ arte tegi possunt. Non enim
 hæc mentem primorum fabulæ aucto-
 rum assequuntur, qui Unicornu præ-
 sente veneno ita ab insito principio al-
 terari voluerunt, tanquam præsentem
 hostem, ut labore insigni & velut in an-
 gustiis sudorem exprimat, quo modo
 sæpè sæpiùs turbantur homines in su-
 dorem soluti, quotiens præsentem vel
 vident vel suspicantur, quem naturali
 odio averfantur; quod & de jamen-
 tis poma gestantibus testatur *Plinius*.
 Quæ gerris Siculis vaniora, quam vi-
 ventium sit proprius affectus hostem
 metuisse. Nihil tale in vite observant
 hor-

hortulani, quæ brassicam quidem fugit solo racemi flexu, ipsa quæ brassica adversa cyclamine & origano arescit, non sudat; quercus quoque & olea tam pertinaci odio dissident, ut altera in alterius scrobe depactæ moriantur, *Plinio* narrante lib. 24. cap. 1. Plus sanè in Vegetabilibus, quàm cornubus, vitæ, majora quæ discordiæ & concordiæ documenta, minus tamen, ut videtur, sudoris. Nec sudorem eo, quo *Baccius* interpretatur, sensu acceperim, tum quòd amoris potius quàm odii naturalis esset indicium, tum quòd pestilens foret sudor à veneni halitu excitatus. Enimverò quæ naturali odio dissident, tantùm abest invicem jungantur, ut quàm longissimè se fugiant, nec pestiferum humorem in Unicornu collectum ulla testatur auctoritas, ut taceam alia frigiditatis glabritiei quæ ratione densari in speculis marmoribus quæ guttulas, quàm in Unicornu fieret, nec denso nimis nec lævi. Cerastes & lingua serpentum, ut dubia, malè dubiæ rei

rei subvenient, quamvis à manus humidæ frequenti atteritione vaporosum quid in manubriis cultellorum quibus-
 punque excipi novum hætenus non sit. Unde hanc sudoris experientiam cum *Marino & Cardinale Ponzetto* lib. 2. de *Ven.* cap. 4. planè inficiamur donec certiori fide probetur. Alio experimento quòd simile quid fieri concedat *Ponzettus*, in osse nempe aliquo in serpente nato ad præsentiam Napelli vel fellis Leopardi guttulis resudantibus impleto, ut diversum sine censura rigidiori dimittimus, quum similitudine quadam in objectam rem affinem ferantur effluvia corporum, non contrarietate repugnantem, quæ Monocerotem inter & venenum perhibetur. Jam ebullitionem in aqua factam pro fallaci signo veri Monocerotis eâ de causâ traducit *A. Marinus* & cum eo sequaces, quia communis is sit effectus reliquis siccitate aliquâ & corporis porosi tenuitate conspicuis, Bolo Armenæ, Terræ sigillatæ, & calci. *Quam*
 pro-

propositionem certo temperamento concedit *Baccius*, ut Monoceroti ob singularem naturæ occultæ conditionem soli reservetur sine calcinatione in aquis efferri, quum reliqua non nisi combusta ebulliant. Pro *Marino* autem stipulator ego, spondeo non hic tam calcinationis, quàm porositas haberi rationem. Sicca enim tenuius extensa dum variarum aquæ particularum admittunt impetum, bullæ excitantur ob inclusum aërem, quæ continuato tractu elatæ & depressæ aquam cum sonitu movent, cessantque simul ac in locum aëre ante plenum aqua illabens successerit. Hæc autem ebullitio siccitatis solius ratione excitata, communis pluribus, nihil occulti condit. Nam & *Cerastis Cornua* aquæ veneno infectæ injecta ebullire observantur, & fossite Unicornu magno strepitu aquam concitasse nuper, quum illud cum alio Judæi cujusdam Unicornu vero, ut putabatur, conferrem, expertus sum, simulque Melitensem terram,

ram, quam ex D. Pauli subterraneo cubili extraxeram, densius jam compactam, ubi lymphæ commissem, grato spectaculo inde surgentes, bullas conspiciēbam, quā viam patulam aquæ mador fecerat. Quanquam negari non debet ea frequentius in aquis effervesce, quæ ignis vim fuere experta, utpote aridiorem substantiæ conditionem & porosiorē indepta, humido, quo pori repleti, penitus absumpto. Cornua tamen, quotquot sunt à calidioribus plerumque nigri succi fuliginibus elevata, ut atra bilis, evidenti ebullitione alternatim exsurgunt. Aliis experimentis veritatem explorantibus, binis columbis, vel totidem canibus, exhibito æquali pondere vel diverso veneno & Alexipharmaco, ut puerilibus falsisque indignatur *Marius*, utramque enim morti concedere bestiam, quamvis illa tardiùs quæ Unicornu assumpserat; præterea Arsenicum aliisque animalibus gratiâ experiundi ingesta, non esse venena, sed

COR-

corrosiva, quibus antidota minus convenienter opponuntur, quum unctuosae esse debeant & emplastica; *Mercurialis Consult. 63.* Arsenico Crystallino sorpto Pisanum illum non ab exhibito Unicornis pulvere, sed superveniente vomitu evasisse suspicatur. Quod & canibus evenire existimandum. Quibus nihil video à *Baccio* veritate forsan victo repositum. Vidisse se aliàs apud *Cardinalem Tridentinum* simile in columbis spectaculum serio affirmat lib. 3. à quo non abludit *Garzia ab Horto* in canibus observatio lib. 1. de Arom. Histor. cap. 14. & *Philippi Hoechsteteri* Decade 5. Observ. Med. cas. 9. verum utriusque diversum à Monocerote cornu fuisse oportet, vel eventum impatientes moræ postea infelicem ex primo confestim statu citius justo aestimasse. Felicius in porcellis succedere experimentum quàm canibus columbisve quidam credit, quòd canes statim evomant, columbæ verò facilius digerant. Sed nec infeliciter duriora
 etiam

etiam concoquunt porcelli. *Iordanus* lib. de Peste, quod apud Judæum, fidei secretum viderat, refert: *Judaus me præfente Cornu Monocerotis describebat circulum quo infinita animalia venenata Scorpiones, serpentes, Araneas includebat: omnia velut attonita permanebant in medio, neque ullum versus circula rem lineam progredi audebat: extra circulum posita, quoquo-versum liberè movebantur.* Auget historiam *Aldrovandus*, reptantes bestias cum terminum transire non potuissent, umbrâ an virtute? enecatas esse. Non absimilia in *Lexico Philosophico Joh. Henrici Alstedii* pag. 1906. de Monocerote scribuntur, quòd bonæ notæ scorpiones uni vasi inclusos necet. Memoriam dignum *Fabricii Bartoleti*, Viri Maximi, censeo experimentum, quod Mantuæ apud eundem præfens observavit *Joannes Veslingius*, summo præceptori famâ & eruditione par. Impositas quippe Monocerotis Mantuani Ducis frustulo tumentes veneno araneas, sine mora mortuas concidisse. Equidem
 recu-

recutiti allatam apud *Iordanum* observationem non magnopere moramur, tanquam superstitioni vicinam, & si rem eloqui liceat, Diabolicam, quâ ex *Cabala* sua informantur ejus focii, ut venenatis animalibus terminum pro lubitu facillè definiverit. Circulo enim ductu Magico inprimis delectantur profanæ mentes, ut ex *Theophrasto Paracelso* apparet aliisque Sagarum confessionibus, quæ etiam ductis in orbem characteribus fortunas nominum & furta divinant. Quinimò suasu Dæmonum circularem orbem ingrediuntur ac pentagona clam Dei nomina continentia, quò tuti profus ab illorum violentia reddantur, & ut nato infanti securiùs consulant à Dæmone, foeminâ נִלְיִלִי illis dictâ, infestato, ter circulum in cubiculo puerili rhamno cum aliis Hebraicis characteribus signant, quibus Divina nomina expriment simul, & infantem muniunt ne præscriptos fines Dæmon transcendat, ut ex *Io. Laurentio Anania* colligo lib. 3.

290 TH. BARTHOLINI
 de Natura Dæmonum. Itaque apud
 superstitiosos Romanos frequentes ad-
 eò arbitror in sacrificiis, militia, &
 ubique circumitores fuisse, ut hinc
 originis suæ principia referrent. Ex
Lilith לילית / Lucinam derivat *Iac. Phil.*
Tomasinus Præsul Doctissimus lib. de
 Donariis cap. 14. ad quam placandam
 hodierni Judæi parietibus cubiculi hæc
 verba superstitionis plena inscribunt:
Adam, Chava, Chuz, Lilith; hoc est,
 procul hinc esto *Lilith*. Experimen-
 tum *Alstedii* verum est, sed ἀπεσοδιό-
 νουον, quia scorpiones non cornu im-
 positum necavit, sed mutua laniena,
 quam sine *Monocerote* aliâque re,
 cum voluptate apud *Consobrinum* fra-
 tris loco colendum *D. Henricum Furen*,
 Naturalium rerum peritissimum, æsta-
 te proximè exactâ sæpiùs contemplati-
 sumus. Præterea scorpiones nostros,
 præsertim *Italicos*, innocuos affirmat
Plinius, quod vario eventu comproba-
 tum testari possumus. Major Cl. Vi-
 rorum *Bartoleti & Veslingii* auctoritas,
 ut

ut aliquam contra venena vim credam, quæ aliis cornibus ex æquo competit, non obstante quòd Mantuanum Unicornu à classe verorum supra excluderim. *Palmorius* enim simili concessione lib. 2. de Febr. Pest. cap. 18. non negandum censet illius vires contra venena valere posse, modò non adulterium & fraus accedat.

Unde ejus defectu Rhinocerotis cornu præscribunt, aut Cervinum, ut *Joan. Renodeus* lib. 3. de Medic. Mar. cap. 21. de se testatur: *Cum omnes agroti aquè non valeant opibus, debet tantum divitiibus exhiberi Unicornu; alio fortuna tenuioris cornu Rhinocerotis, ut etiam Cervi præscribo, successu non minus felici.* Sed ea Unicornu potestas facilè ex concepta animo præmunitione invecata fuit, quum si cornu ipsum præsentem contempserint, aliò forsan experimenti dexterritate deflexissent ejus patroni. Hic loci reticere non possum circulatoris istius Romani, qui in foro Navonæ circulari barbâ miracula jactat & ex-

perimentorum suorum stupendos effectus, ludibrium quod mihi auscultanti debuit. Quum enim de Rhinocerotis cornu multa, plura verò de Monocerote, quod domi servabat, sesquipedalia verba credulis spectatoribus expendentem rogassem, ut Monocerotis veritatem, adeò à se decantatam, aliquo experimento præsentibus nobis firmaret, id nisi magno pretio acturum se serio pudore suffusus negavit. Profectò omnis ostentatio non caret suspitione mendacii, ut optimè *Symmachus* lib. 1. Epist. 1. Credite vati, longiùs à vero absunt superbiora de Unicornu promissa *Agyrtarum* & *Medicorum*, qui nova potiùs & miranda quàm utilia in usum deducere amant, quæ partim retulit in *Opusculo suo Pater*, partim sibilo digna ab *Andrea Marino* exploduntur. Quomodo enim ad vomendum perducerent, quum subtiliori principiorum mixturâ faciliùs dissipetur venenum, vel extingatur potiùs, siquidem cum luce,

luce, ut aliàs credebamus, naturæ commercium exercent. Quomodo à spasmō? an illo qui ab evacuatione ortum trahit, an qui à repletionē, an denique qui ab utroque? Hujus sanè ut contrariæ causæ, ita contraria erunt medicamenta, illa verò nondum auctores determinarunt. *Αδύρατον* magis videtur ab omnibus morbis incolumem præstare posse: quippe benè Regibus illis, qui olim ex Unicornibus potabant, fuisset actum, si ad hæc tempora fatum cum imperio extendissent, ut simili sententiâ apud *Philostratum* jocatur *Apollonius*. Notandum tamen Unicornu Asinino istas à Veteribus deferrè virtutes, teste *Æliano*, non Monoce-
 roti verò, quæ quum confunderet *Marinus*, huic denegavit quod Onagro consensus dederat. Unde minus rationibus ejus faveo per vim ad Monoce-
 rotem tractis, quàm Onagro, de quo *Philes* perhibet ebrietati resistere, veneno, & sacro morbo. Per vomitum eo purgat modo, quo Emetica alia alexi-

294 TH. BARTHOLINI
 pharmaca, Anagyros, Proserpinaca,
 Castoreum, quæ cum vomitione ve-
 nenis sumptis resistere fidem fecit *Pli-
 nius* diligentissimus Naturæ scrutator,
 lib. 27. cap. 4. & 12. lib. 32. cap. 3.
 Spasmo ex repletione nervorum mède-
 retur insitâ exsiccandi facultate, quem-
 admodum aër calidus siccusque, suda-
 ria, & aquæ thermales. Quod si con-
 junctum cornibus frigus obstaret, in
 promptu ventriculi corporisque nati-
 vus calor momento temporis leve fri-
 gus temperaturus adest; tametsi igno-
 tiori natura spasmo ex maligna quali-
 tate vaporeque acri, ex *Pelopis* senten-
 tia apud *Galenum* lib. 3, de Locis c. 7.
 & *Saxoniam* Part. 1. Præl. cap. 15. ex-
 citato, rectiùs ad mentem veterum sub-
 venisse dixerim. Universalem hanc
 Alexipharmaci virtutem non Onagro,
 sed Unicornu suo, ut credit, vero nu-
 per Gedani revocavit *Enstachius Holwel*,
 cujus mihi indicium fecit Vir Illustris
Daniel Blanckius, spectatissimus Patavi-
 næ Universitatis Prorektor, successor
 noster.

noster. Quem alius sequitur Venetiis longo testimoniorum procinctu stipatus, qui Podagræ, lvi Venereæ, Epilepsiæ, Apoplexiæ, Febri pestilentiali, venenis, Colicæ, Dysentericæ, aliisque hoc solo cornu se oppositurum gloria- tur, quo successu ipse viderit. Quæ ta- men ad Unicornu, quod auro precio- sius æstimat, veritatem conferunt ni- hil. Solâ quippe siccandi vi, adstrin- gendi & refrigerandi singulis pro natu- ræ errantis diversitate occurritur, non aliâ ratione quàm ad hydropem cornu bubulum *Plinius Valerianus* lib. 3. c. 12. & ad Podagricos dolores ovilla cornua cremata *Hieronimus Gabucinius* Comm. de Pod. commendant, & cornu Cer- vinum febribus malignoq̃ue igni vul- gò, Asininum denique comitali mor- bo opponitur. Et hoc enim instituto cornu utrumque tam caprarum quàm cervorum ad candorem dentium con- trahendasq̃ue molles prægnantesq̃ue gingivas approbavit *Galenus* lib. 11. de Simplic. facult. Tandem Catholicum

Alexipharmacum ex Unicornu eâ cautione & opinionis moderamine inficiatur *Balcus*, ut contra omnia non ex se valere credat, quatenus roboratum à se cor ad resistendum cunctis muniat. In quo non eum ratio, meo iudicio, destituit, quum singulis venenis sua tantum opponantur remedia. Quod novæ antidoti compositionis *Andromacho* dederat occasionem, teste *Galeno* lib. de Antid. & lib. 1. de Compend. sec. gen. cap. 3. quia naturæ discrepant diversitate virulenta quævis. Id viderat in Orig. *Isidorus* exemplo viperini veneni, & doctiori filo post *Angelum Baldum*, *Carolunq; Panicellum* confectum ex Commentariis de Vipera cedro dignis *Marci Aurelii Severini* Viri profundi expectamus. Hinc magnâ veri specie tot Antidota, quot Venenorum genera pronunciat *Marinus*, licet unius veneni plura subinde sint remedia. Nam viperinam pestem, ut hanc gratiâ exempli adducam, infringunt propria caro ex *Galeno* & *The-riacæ*

riacæ experientia, Cunilla pariter *Arist.* monitore de Adm. Audit. terra formicarum, hoedus, vel gallus, vel agnus recenter strangulatus cum eorundem pulmonibus calidis, corde vel jecore, vitis albæ sylvestris cinis apud *P. Vegetium* lib. 3. Veter. cap. 4. & 79. balsamum verum Orientale experimento *I. Vestingii* in Alpinum, & denique Achates Siculus.

Maneat igitur pro Asino Monoce-rote veterum auctoritas, quâ quum destituitur Unicornu verum, minus huic quàm illi tribuimus. Ne tamen exili aliquâ virtute privetur, jubet æquitas quæ cunctis cornibus aliquid ejus divisit, sive innatâ exsiccandi potestate, sive congenito balsamo, quo abundat. Caprarum cornu fugantur serpentes, testimonio *Plinii* lib. 28. cap. 10. Fugari eosdem nidore cornu cervini idem tradit cap. 9. ut alios cervorum cornu effectus silentio involvam. Quod de Bobus Asinisque Indicis quoque statuendum ex *Æliano*,

Phitete & *Philostraco* liquet. In familia sua cornu quoddam servari ignotæ speciei prodidit *Philippus Hoeschstetterus* Decad. 5. Observ. Cas. 9. deprædicatum à *Petro Paulo Hoeschstettero* in *Dysenteria Pestilentiali*, ipsum verò se in malignis febribus aliisque certo salutis eventu vim hujus explorasse. Fatetur de *Monocerote Anatus Lusitanus* Enarrat. 52. in lib. 2. Diosc. Medicos Lusitanos, & alios qui interiora Indiæ penetrarunt, de ejusmodi animali nihil narrare, nisi quòd in maximo precio sit apud Indos adversus venena & febres pestilenciales. A quo experimento alieni non erant olim perpetuæ Venetorum Reipublicæ Sapientes, quum emptum Monocerotis frustulum in puteum armamentarii vastissimi conjicerent, ut populum publicis in eo ministeriis vacantem ab occultis malignorum insidiis munirent, aquamque sempiterno Alexipharmaco temperarent. Traditur hæc Patrum purpuratorum providentia communi incolata-

colarum ore, quorum voces *Nicolaus Crassus* J. C. & Veneti fori delictum, ingenuè ad me detulit. Hincque ad eò est, ut apud veteres non contemnendus mos inoleverit, quò se ad omnia tutos præstarent, cornua in frequentem usum pertrahere. Modò enim poculi erant vice, modò ornamenti, modò in Medicorum officinas veniebant, modò popinas. Quæ singula strictim attingam sequenti capite.

De Monocerotis Groenlandici viribus experientia nos docuit esse insigne Alexipharmacum, & in febribus malignis sudoriferum potens.

Collegii Hafniensis Medici & Professores Anno Christi 1636. die 3. Octobr. apud *Ioan. Woldenbergium* Pharmacopœum, de advectis tum ex Groenlandia ejusmodi cornibus seu dentibus balænæ, in columbis duabus & felium catulis experimentum fecerunt Hafniæ, exhibito Arsenico & sublimato, non planè sine ullo successu, ex fida re-

300 TH. BARTHOLINI
latione Magni Hafnienſium Medici
D. Olai Wormii.

Ex ejuſdem *Wormii* pluteis accepimus Auguſtanorum Medicorum ſententiam de hoc Unicornu, quam huc transferendam duxi ex ejuſdem Exercit. XVIII. Controv. Med. 2. hac verborum formula:

Ex longinquis regionibus ad nos hoc cornu nobis judicandum propoſitum eſt, numquid eſſet Monocerotis cornu. Nos diligenti adhibitâ conſideratione eorum omnium quæ ad deſcriptionem legitimi cornu Monocerotis requiruntur, nimirum, ut ſit ex toto ſolidum, ſine ullo nodo aut fiſſura anfractuolum, & ſpiris minusculis quaſi lineamentis, decenter convolutum, inodorum, colore non abſimile ebori vetuſto, hoc eſt, ita pallidum, ut ſubflavi quid habeat; judicamus veriſſimum hoc eſſe Monocerotis, ſeu Unicornu cornu, & ad quod exigi examinariquæ debeant omnia quæ ubique locorum ſunt, utpote ad integrum

grum & ex omni parte, nulloque artificio, nisi sola politura adulteratum, aut à genuina forma ac specie in aliam versum. Quin etiam visum est nobis, ad experientiam rerum Magistram, tanquam *Κετιέριον* descendere, num viribus & facultate id præstare possit, quod vero Monoceroti tribuitur. Cujus usus adversus venena, Alexipharmacum quiddam & præ aliis Bezoardicis omnibus, venena propulsandi potestatem ei inesse perhibetur. Dato igitur in præsentia nostra Arsenico cani, jam moribundo infusis hujus cornu ramentis revixit: Unde non dubitamus verum & legitimum esse Monocerotis cornu, utraque tamen extremitate mutilum, tam in basi quam in apice, quemadmodum sensui apparet, cujus ramenta uti dictum cani post Arsenicum exhibita, à veneno eum immunem reddiderunt. Cui rei testes oculati fuere Medici Collegæ Augustani qui subscribere, quique arbitrantur, cum res nobilis, rara sit & pretiosa,

non tam locorum omnium Medicorum iudiciis, quàm quos talia inprimis decent, nobilium Magnificorum atque adeò Principum ulteriori experientiae committenda, cum praesertim ea experientia firma sit, quae non in uno, non semel, sed pluribus stabilietur. Actum Augustae Vindelicorum Anno Christi 1593. mense Martio; praesentibus Medicis *Georgio Laubio, Adolpho Occone, Io. Uld. Romlero, Io. Paul. Zangmeistero, & Ioh. Georg. Sigbaro* Pharmacopoeo primario.

Frustum tantum huius Unicornu ad hos Medicos pervenit, unde non mirum, quod solidum dixerint, quippe cavitas in radice crassa maximè apparet.

In Dysenteria, febribus malignis, variolis & nimia haemorrhagia usum huius cornu laudat *Hoechstetterus* Decad. V. Observ. Cas. 9. *Olaus Wormius* Exercit. XVIII. Controv. 2. in febre maligna Anno Christi 1652. Hafniae grassante Unicornu ex Groenlandia tum allato usos quosdam fuisse novit, opti-

optimo cum successu, convalescentibus ægris & febre profligatâ. Ipseque *Wormius* scrupuli pondere quibusdam ex sua familia eodem morbo laborantibus exhibuit, sudores elicuit copiosos cum levamine insigni, quibus motus inter Alexiteria referendum duxit. Ex quo per *Dn. Mullerum* nostrum ex Groenlandia Unicornu apud nos increbuit, copiosiusque haberi cœpit, inter domestica familiariaque sudorifera æstimatum fuit, quo in febribus quibuscunque, erysipelate, aliisque morbis sudores provocantur. Unde in Pharmacopoliis nostris prostat crudum, raspatum, Philosophicè præparatum, ejusdemque Magisterium, spiritus, sal volatile. Mediæ drachmæ pondere exhibemus in aqua quacunque pulverem subtilem. Grassante Lugduni Batavorum 1655. pestilentia *Albert. Kyperus* Medic. ibid. Professor, qui frustum hujus dentis à me accepit, expertus est usu hujus vel convaluisse illicò correptos, si principio exhibuisset, vel
 mitio-

304 T. H. BARTHOLINI
mitiora symptomata induxisse & fatum
prolongasse, de quo Epistolæ 53. &
81. *Centuris* II. legendæ. Hydropi-
cam Matronam Nobilissimam, nihil
aliis proficientibus, vidi sudore pro-
fluxisse hujus dentis, & curatam. No-
stri amuleti loco utuntur, cerevisiæ
incoquant, vel suspendunt in febribus
& variolis puerorum. Et in gelatinam
coquant pro cordiali insigni. Pellen-
dis quoque mensibus & fœtui promo-
vendo adhibetur. Summa: princeps
est medicamentum quo utimur Haf-
niæ.

C A P. XXX.

*Unicornuum usus in poculis apud varias gen-
tes. De Aureo cornu dubitatio. Marmor
Prænestinum. Cornea buccina. Evocari
quid Juris Consultis. Marino de his re-
spondetur.*

CORNEA pocula bona in somniis ju-
dicat *Artemidorus* lib. 1. *Oneir.*
cap. 68: *Ἐὰν τινὲ ἀρχαῖότητα καὶ Ἐὰν τὸ
αἰθερῶν.* Tum ob antiquitatem, tum quod
infra-

infracta sint. Ita enim *Ianus Cornarius* reddiderat, à *Nic. Rigaltio* alioquin non uno nomine suspectus. Ego ἀθεγυτον non tam de ruptura interpretor poculorum, quàm de naturali venenis resistendi privilegio, quod ubique ostentat. Sed antiquitatem meritò jactat ab Indicis Regibus apud *Ælianum* & *Philetam* probatam. Græciæ quoque Heroës noverrunt apud *Interpretem* Homeri *Iliad.* θ. ad hæc verba :

Οἶνον τ' ἐγκεράσασα μείν, ὅτε θυμὸς
ἀνώγει.

Quæ ita exponit : ἐγκεράσασα εἰς κέρας. πρὸς ἃ ἴδ' ἀρεθῆναι πλὴν τ' ποτηρίων χρῆσιν εἰς κέρας ἔμπνον. *Ante inventum scilicet poculorum usum ex cornu bibebant.* Verùm cornua ad pocula maximè *Septentrionis* incolæ vocarunt. Testis *Plinius* lib. 11. cap. 37 : *Urorum cornibus barbari Septentrionales potant, urnasque binas capitis unius cornua implent.* Cujus apud *Saxonem Grammaticum* nostratem lib. 7. *Histor. Danicæ* exstat exemplum. De suis fatetur *Ol. Magnus* lib.

lib. 13. cap. 35. *Aliud genus vasorum deauratis labris, & pedibus, è gyphorum unguis bonam liquoris quantitatem tenentibus, fabricatum.* Clarius cap. 38. vasa hæc ad cornua restrinxit: *Cornua vasa supraposita, Finlandensium Aquilonarium opificia sunt.* Quæ cornua in sequentis capitis figura per bubula exprimit.

Videretur & primâ fronte Aureum nuper in Cimbria inventum cornu, veteribus Danorum Regibus poculi loco fuisse, nisi verus tubæ usus à *Cl. Wormio* firmis rationum momentis stabilitus contrarium persuaderet. Ancipitem me quidem fecerat: *Plutarchus Symp. 8. Quæst. 3.* ut de tuba bellica dubitarem ob sonum auri insuetum. Ita enim ille: *De ipsis corporibus aurum, & lapis ob densitatem, exiles sonos, & obscuros edunt, vocesque in iis celeriter extinguuntur.* Sed ipsum me penitiùs auctoris mentem & veritatem introspiciens in viam reduxi. Non enim *Plutarcho* de Metallo in certam formam laminamque flexo, erat sermo, sed rudi & impolito. Aurum

rum quippe ad debitam temperamenti formam redactum, immixtam vocem multiplicato flexu acutiorem reddit vel *Juvenale* iudice:

*Si trulla inversa sonitum dedit aurea
fundo.*

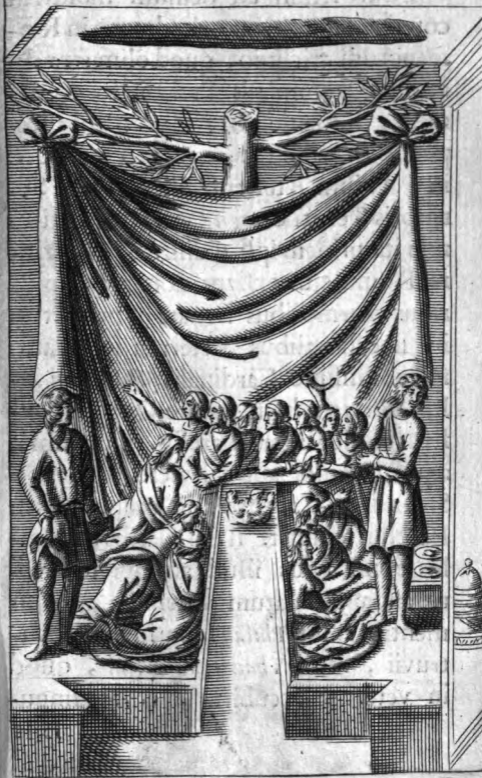
Ob solidiorem substantiæ conditionem, quâ æris soliditatem antevertit, alioquin ad reddendos sonos aptissimi. Unde vox ærea apud *Homerum* pro intensa & distincta, pectusque æreum in signo Nabochodonosoris Græcorum Imperii incrementa signavisse prodidit *Theodoretus*, per orbem, litterarum beneficio, propaganda. Idem de Lapide sit iudicium, quem singulari anfractu excavatum acutissimos sonos referre quotidiano in montosis locis itinere experimur.

Eandem ex cornibus bubulis bibendi consuetudinem etiam apud Britanos invaluisse testimoniis *Saxonis* lib. 3. & 5. *Cambdeni* in *Histor. Anglica*, & *Malmesburiensis* lib. 2. cap. 2. docuit *Lib. 1. Fast. Danic. cap. 18.* magnus
Do-

Doctor noster *Olaus Wormius*. Quo delectatos quoque Thraces *Xenophon* confirmat lib. 7. Exped. Cyri: *Mutuo se primùm salutarunt, deinde secundùm Thracicam legem cornua vini propinarunt. Idemque de Paphlagonibus lib. 6. refert. Cum in grabbatis inter cœnandum discubuerent ac biberent è poculis è Cornu factis. Transiit demum ad Romanos barbarorum simias & novorum rituum amatores. De quo querela exstat *Ambrosii* lib. de Elia & Jejunio: *Per cornu etiam fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respiraverit, commissum flagitium, soluta acies, loco motus habetur. Per Cornu etiam nunc hospitalitatis liquor advenientibus in Collegiis quibusdam Angliæ veteri more servato propinatur.**

Quo referenda hæc *P. Maurii de Gregorio* Cameracensis Neapolitani in Abecedario Cas. conscientiæ ex bullis Pontificiis Zoophyta: *Pocula cornea ubi bibebant antiqui in magna reverentia, magis quàm calice, ad nostram confusionem dicitur*

TRICLINIVM PATAVINVM.
in ædibus Rhamnufianis

dicis Canon, quod tunc calices lignei & sacerdotes aurei; modo è contra.

Eum ritum ad oculum monstravit conviva cum cornu ori admoto in Romanorum triclinio, quod olim ex ædibus Rhamnustianis Patavii in Commentario suo de Arte Gymnastica depinxit *Hieronymus Mercurialis*, nos vero in Palatium Atestense Illustrissimi Senatoris Veneti *Georgii Contareni* delatum non ita pridem ipsi vidimus. Illustriora Romæ ejus exstant documenta pluribus marmoribus signata, præsertim in Bacchanalibus Veterum in palatio splendidissimo Cardinalis *Mazarini* olim à *Bentivoglio* in monte Quirinali exstructo eleganter expressis. Cui simile aliud marmor apud lapicidam templi S. Andreae Vallensis, in quibus cornu Bacchus eminet. Rem clariùs ob oculos ponit opus illud antiquitatis venerandæ tessulatum Præneste, cujus mentio apud *Philandrum* in lib. 4. Vitruvii, nunc *Thadæi Barberini*, quod in veterum accubitus, cornu singularis

312 T. H. BARTHOLINI
laris artificii, & navis, quam lusoriam
credo, argumentum, procurante E-
quite *Cassiano à Puteo*, maximo lite-
ratorum patrono, hic spectatoribus ex-
hibui.

Idemne censuit *Martialis* Lib. 12.
Ep. 32. de Vacera.

*Et cum lucerna, cornecque cratere
Matella curto rupta latere mejebat.*

Unde aliquando matulas veterum ex
cornu factas conjectabam. Quàm re-
ctè Critici videant. A quo more non
absunt nautæ Siculi, qui cornu bubu-
lum, quod *Posso* vocant, pro matula
servant. *Idem* alibi lib. 14. Ep. 52. de
Gutturè corneo:

*Gestavit modò fronte me juvencus.
Verum Rhinoceros me putabis.*

Quippe bibituri elevato ad nares cor-
nu poculo Rhinoceroses quadam imi-
tatione exprimunt. Nec ejus moris ab
arbe, ut fit, migrantis ignari fuerunt
coloni, & agrestes, apud quos de
Satyris canit Pan *Calphurnii* avena Ec-
log. 10.

*Tum Satyri, lasciva cohors, sibi pœcunia
quisque*

*Obvia corripuit. Quod fors dedit, hoc ca-
pit usus.*

*Cantharou hic retinet. Cornu bibit alter
adunco,*

*Concavat ille manus, palmasque in po-
cula vertit.*

Ad quem locum, *Nemesiano* contra fi-
dem *MS. nostri* adscriptum, notavit *Ro-
bertus Titius*, per cornu buccinam ex-
ponendam, quia forte datum affirmat
vates, illud scilicet quod familiare Sa-
tyris erat. Hocne buccina? equidem
ignoro, nec vestigia auctorum ulla vi-
deo. In hortis Mediceis Romæ Mon-
tis Trinitatis existat inter alia Panis sta-
tua corneam tubam evidenter inflantis.
Et in Musæo *Sertorii Ursati* Patavii Sa-
tyrus ære fictus sedet, quem à dextris
Cupido ambit incurvum cornu ori ap-
plicans, à sinistris verò seu Venus seu
Ceres repletam frugibus sportam offe-
rens; modò ejus quam monstrat sit
antiquitatis. De Cæliæ venatione *Hier.*

O

Ange-

Angerianus Neapolitanus Poëta non infusus ita in Carminibus modulatur:

*Dum custodit agros canis, & loca pervia
cingunt*

Fila plaga, & flatu cornea plena sonant.

De buccina pastorum ad convocandum pecus *Columella* lib. 4. R. R: *Ad sonum buccinae pecus septa repetere consuescat; quam cornu fuisse ex hoc loco Titius videtur divinasse. Unde cornibus buccinare apud Dionysium Halicarnassem lib. 2. ubi de differentia Patriciorum: Quotiens patricii convocarentur à Regibus, precones quemque suo ac paterno appellabant nomine: plebejos verò ministri quidam cornibus bubulis confertim buccinantes in concionem conciebant. Elegantiori vocis notatione Evocari populus in Jure dicitur ff. Lib. 1. Tit. 15. leg. 1. de Incendiis: Erat autem familia publica circa portas & muros disposita, qua inde si opus esset evocabatur. Quod voce & cornu factum explicat Glossa Accursii marginalis, quibus illa familia vocabat homines ad extin-*

tinguendum ignem. *Livius* lib. 1. *Patricios præcones suo & paterno nomine: plebejos verò ministri cornubus tubulis conciebant.* Ex quo lucem *Varro* accipit, qui l. 4. de L. L. ait: *Classicos à classe qui item cornu canunt, ut tum cum classes comitiis ad comitatum vocant.* Nec mirum in buccinis incultis cornu prævaluisse, quum tibiæ Phrygiorum idem ipsum non abhorruerint pastoralibus fistulis cultiores. De quibus intelligendus *Ovidius* *Metam.* lib. 11.

— *inflato Bercynthia tibia cornu.*

Horatius quoque *Carmin.* Lib. 1. Ode 18.

— — *cum Bercynthio*

Cornu tympana.

Et *Ovidius* Lib. 3. *Metam.*

— — — *arane tantum?*

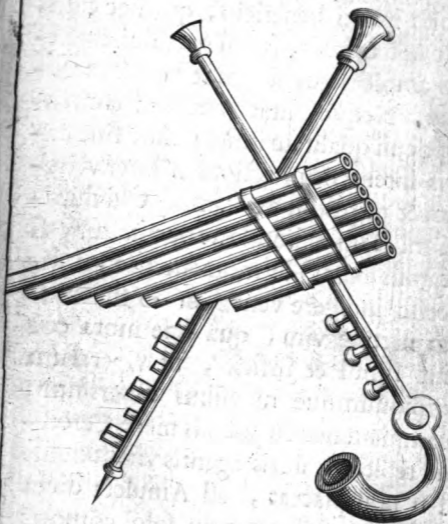
Æra repulsa valent? & adunco tibia cornu.

Idque ad soni gravitatem augendam institutum, ut ex *Athenæo* de Phrygio rhythmò, colligo: Βαρύς γὰρ ἔστι & πρῶτον ἢ τὸ κέρας αὐτῆς προσαπίσαι: *Gravis enim*

hic rhythmus, unde & cornu illi adaptant. Quamquam exinde cornu partem tibiæ, non totam fuisse, intelligam, secus ac Polluci placuit. Quod ex Hesychio quoque animadvertit Magnus Salmasius ad cap. 5. Solini: Ἐχέει δὲ ἡ δεξιτερὰ πτερύγεσσι κέρας, habet enim sinistra tibia adpositum cornu. De hoc cornu sinistrae tibiæ, ut & aliis ad hoc forum spectantibus, nos plura dabimus, quamprimum Tractatum nostrum de Tibiis Veterum ex omni Antiquitate conscriptum, ad publicam lucem adornaverimus; cuius spem publico brevi facimus. Interim juvabit hanc in rei illustrationem ex Monumentis Veterum à Boissardo collectis addidisse figuram. Quidquid horum sit, buccina ex præsentī necessitate ad mustum hauriendum abuti poterant lascivi Satyri, tametsi buccinam familiarem non dederit fors, sed cornu forsan bubulum in sylvis negligentius à pastoribus benè potis abjectum. Huic poculorum usui minùs favens *Andreas Marinus*, ex nudo labiorum tactu con-

tra

tra venena virtutem percipi nullam ratiocinio concludit, quia non fit qualitibus manifestis, nec occultis seu formâ specificâ. Non hâc, quia operatur caloris innati beneficio, qui nec calefacit nec coquit, is nisi rem sibi creditam amplectatur aliquo temporis intervallo. Neque putat venenum contraria poculi qualitate infici posse, sine caloris interventu, actionem inter venenum & poculum excitantis. Cui dubitationi facili responsione occurritur, si dicamus exiguo & momentaneo caloris accessu indigere venenum ob subtiliorem naturæ vim, quâ sine mora cor petit simul & inficit, ut viperarum scorpionumque moribus experimur, quanquam nec in poculis mero Cerereque repletis caloris agentis virtus desit. Id si non placeat, ad Amuleta dicta confugiemus, quorum solo corporis tactu excitatur contra affectiones noxias robur. At hujus ratio nobis pro responso erit.

CAP.

CAP. XXXI.

Annuli cornei. Ungulus, & Ungula.

Eodem securitatis sanitatisque fine inter ornamenta manus cornu numerabat sæculum antiquum sine pompa superbum. Illud ornamenti genus ex *Pacuvio* apud *Festum* eruo: *Suspensum in laevo brachio ostendo ungu- lum. Et: Repugnanti ego porro hunc vi detraxi ungu- lum.* Ungulum autem *Oscorum* linguâ anulum notare testis est *Festus*. Quo collineat & *Plinius* lib. 33. cap. 1. de anulis: *Græci à digitis appellavere, apud nos præsci ungu- lum vocabant, postea & Græci & nostri symbolum.* *Isidorus* quoque lib. 19. *Orig.* cap. 32: *Inter genera anulorum sunt ungu- lus, Samothracinus, tinus.* Qui rationem appellationis in- quirat verbis sequentibus: *Ungulus est gemmatus, vocatusque hoc nomine, quia sicut unguis carni: ita gemma anuli auro accingitur.* Arbitror ego, nisi fallit con- jectura, ungu- lum dictum digiti illud

ornamentum, vel quòd rotundam cornuum figuram æmuletur, vel quòd rudi adhuc sæculo ungulas seu cornua anulorum vice induerint. Ungulam enim per Cornu expresserunt veteres. *Veget. lib. 2. Veter. cap. 56. de Ungula: Donec indurescat in cornu. Et cap. 57. Alternis diebus medicamentum renovabis donec cornu ungulam faciat.* Ubi malè utroque loco MS. *Sambuci* legit *Corium*, quum pro ungulæ adapertura & exungulatione jumenti medicinæ præscriptæ, non corio, quod hic frustra indurescit. *De ungulis Boum lib. 3. cap. 4: Pice liquidâ cum oleo vel axungia cornua ejus unguuntur.* Expressiùs *M. Cato de RR. cap. 72. Boves ne pedes subterant, priusquam in viam quoquam ages, pice liquidâ cornua infima unguito.* Confirmat de unguibus conjecturam *Fr. Connanus lib. 9. Comm. Jur. Civil. cap. 2: Unguli, id est, annuli, quia extremis veluti unguibus aliquando gestantur.* Ungulam *Germanis* quoque cornu placet appellare, unguentumque Veterinario-

nariorum Horn-Salbe vocatur: Calphurnius Eclog. 6. de Cervo.

Et tornata brevi substringitur ungula cornu:

Ungula, qua viridi sic exultavit in arvo.

Quia eadem, teste Aristotele, utriusque materia eademque virtus venenis resistendi, ut in ungula Alcis docet Magistra rerum experientia, qualia nempe in digitorum apicibus cordi ratione venarum vicinis, ex positione antiqua, desiderarunt meticulosi. Nec injuriâ, quum in aliis anulis vitæ necisque fuerit arbitrium. Plinius lib. 33. cap. 1. *Alii sub gemmis venena cludunt, sicut Demosthenes, annulosque mortis gratiâ habent. Quo* fine postea aurum induxerunt, gemmas cordi peculiari virtute accommodatas, & ipsum annularem digitorum ungebant, à qua unctione unguiculum dictum Vir excellens Fortunius Licetus lib. de Ann. ingeniosè putat: quanquam recentiore unctionem credam antiquâ unguuli appellatione. Ab hac suspitione veneni alieni Septentrionales nau-

tæ ob necessitatem potius abulis corneis
vela antennis suspendunt, quod ante
me in erudito de Acia scripto Doctissi-
mus Io. Rhodius observavit.

C A P. XXXII.

*Cornæ Cucurbitulæ probantur. Infundibu-
lum corneum. Rhytiforma. Cornu in ul-
ceribus & vulneribus usus. Clysteres cor-
nei. Pillula cornea, Syringa, Turunda.*

COrnuum dignitatem pari utilita-
te junctam non ignorarunt Me-
dici veteres quos inde instrumentorum
suorum apparatus constituisse accepi-
mus. De Cucurbitulis corneis Oriba-
sius lib. 7. Med. Collect. cap. 16. Dif-
ferentia cucurbitularum qua sumuntur à
materia, tres sunt, vitrea, cornea, anea.
Albucaſis lib. 3. Chir. cap. 2. Ventosa sunt
ex cornibus, & ex arte & ex vitro. Qua-
rum in usu diversitas, tam ratione par-
tis cui applicantur, quam modi appli-
cationis. Corneæ capiti imprimis con-
veniebant, narrante eodem Sardonio:

Cor-

= *Cornea item in capite, ubi aneas avulsu difficiles fore cognoscereimus: itemque in timidis, qui à flamma deterrentur. Plerumque eadem sine igne appositæ corpori, ut auctoritate gravissimorum Medicorum didici, in primis Galeni lib. 13. Method. cap. 6. ubi de iis agit quæ venenum attrahunt: Quæ citra calefactionem vehementem trahunt, veluti & cucurbitula, & cava cornua quedam; quibus nonnulli cucurbitularum vice utuntur. Consentit Galeno Oribasius lib. 7. Med. Collect. cap. 16. Attractio cornearum citra ignem fit: siquidem in extremo perforata sunt, quumque adhibeantur absterse vehementer per foramen trahunt, statim vetò foramen digito aut cerâ clauditur. Circa hunc apponendi modum vix discrepat Cornelius Celsus lib. 2. cap. 11. Cornea alterâ parte aquè patens, alterâ foramen habet exiguum. In aneam linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori aptatur imprimiturque donec inbareat. Cornea per se corpori imponitur, deinde ubi eâ parte, quâ exiguum foramen est, ore spiritus ad-*

ductus est, superque cera cavum id clausum est, æque inhaerescit. Quod si altera foraminis pars artificio sit clausa ut nostras cucurbitulas imitetur ampliori ventre, difficile videtur eo spiritu cuti impingere, nisi summâ accedente aëris inflati celeritate. Artificiosam tamen structuram invenit Heron Alexandrinus libro *Ἐπιπέδων* Bibliothecæ Ducis Urbini Problemat. 56. ex editione Federici Commandini quâ auctior multò est meus Codex MS. quem elegantimannu exaratum ex Bibliotheca Illustrissimi Antonii Grimani Nobilium Venetorum genere & virtute facilè primi, Patroni magni, possideo. Omne Cucurbitulæ novæ momentum in Diaphragmate seu transverso sepimento, & duobus spheris in fundo uno, altero ad latus, totidem fistulis circumjectis consistit, quæ exigua utrimque foraminula habeant, per quæ oris habitu extractus aër ex fundo ampliori, necessariò alterum ultra Diaphragma, fugâ vacui revocat, in cujus deinde lo-

cum

cum succedit tum caro, tum ei vicina materia. Cucurbitulæ Cornæ ut olim Græcis, notante *Guil. Stuckio* lib. 3. Antiquit. Convival. cap. 12. sic hodie Arabibus sunt in usu. De quo *Minadous* in Dissertationibus. Indis pariter, teste *Nicol. Tulpio* lib. 3. Observat. Medic. cap. 49. ad quos forsan ab Arabibus vicinis transit. Nostro verò ævo Cucurbitarum cornearum usus desit, nisi apud *Helvetos*; solo nomine apud *Italos* servato, qui cucurbitam, *un Cornetto* adhuc amant appellare. Successerunt vitreæ, partim quòd incalescant citius, si igne debeant admoveri, vel admissum aërem fidelius servant, si inflentur, partim quòd transparentes visum admittant elevatæ cutis, vel sanguinis effusi judicem. Nonnulli fictiles præserunt, alii ligneas, inter quos *Agulera Hispanus*. Soli *Ægyptii* antiqui moris servantissimi cum vitreis corneum genus adhuc usurpant eadem oris attractione cuti affixum. Eligunt verò cornua taurorum parva perpolita

& perforata, quibus utraque extremitas meatu pervio constat, quod vidit & descripsit *Prosper Alpinus* lib. 2. de *Medicina Ægyptiorum* cap. 13. Cornu in usum suum pertrahebant quoque Veterinarii, pro instrumento quo velut cochleari in fauces Equorum liquores infunderent, variis locis à *Vegetio* pertractatum. Nam lib. 2. *Mulomed.* cap. 45. *Porri (succ) tres cyathos olei heminam miscebis, & per cornu faucibus infundes.* De mensura cornea cogitatio nulla, quæ istis tribus cyathis & hemina major est minimùm novem cyathis, ut minorem liquorum copiam majori mensurâ expendi præter rationem sit. Infundibili ejusdem meminisse debet lib. 3. cap. 47. ubi de sanguine bubulo moderatè per cornu faucibus infundendo, scribit, quod per corneam curvitatem commodiùs fiet à manus arbitrio temperatam. Moderatè autem infundi non posset, si ad mensuram libræ injiceretur. Significantiori voce infusionis modum exprimit lib. 4. c. 8. *Hæc omnia*

ita temperabis, ut per cornua defluant, & sextarios singulos jejunis animalibus per tri-
 duum dabis. Cap. 9. verò, ut defluant
 faciliùs, spissiora corrigit: Si liquor spis-
 sior fuerit, tantum passi addis, ut per cornu
 facile possit exire, diebus plurimis ex eo per
 os singulos sextarios ruffientibus dabis. Et
 eodem sensu lib. 3. cap. 70. scripserat:
 Addito jure in quo fœnugraci decoxeris re-
 pefactum per cornu plus quàm singulas hemi-
 nas diebus singulis faucibus digeri: quòd si
 spissiozem videris potionem; tantum passi ad-
 dis, ut possit per cornu exire. In quorum
 nullo loco pro mensura librali accipi
 posse cornu, vel inde dubito, quòd
 sextarius libræ mensuram exæquarit,
 vel parum excesserit, heminaque seu
 Cotyla, sive, ut Attici vocarunt, Tri-
 blyum minus liquoris cœperit quàm
 libra seu sextarius, qui duas heminas
 implebat Romanis pariter & Atticis,
 quorum mensurandi rationem seque-
 bantur Medici. Frustrà enim quod mi-
 nus per ampliora digessisset faucibus
 Veterinarius. *Alibi* vice cornuum vas
 li-

ligneum adhibuit aqua faucibus infundenda, ut lib. 3. cap. 3. vel 1. testatur. Nonnunquam cap. seq. cannam vel perforatam fistulam inseruit, perque eam calidum oleum digessit. Magis verò ex necessitate quàm decore Vir ille sine ano & pene, excrementa ciborum stas vicibus ex ore per cornu, quod secum gestabat, evomit, ut in *Historiis nostris Anatomicis Rarioribus*, notavimus. *Iacobus Hollerius* cap. 3. *Comp. Med.* per cornu ex auribus extrahit saniem. Et ex eodem cornu fabricatum infundibulum quo naribus ad capitis expurgationem insufflabant liquores, perhibet *Scirbonius Largus* *Composit. 7.* *Per nares ergò purgatur iis rebus infusis per cornu, quod rhinenchites vocatur.* Qui modus etiam nunc *Mulomedicis Neapoli* placet. Eiusdemque meminit *Compositione 8.* sequente: *Hac in unum mixta, naribus per cornu infunduntur, vel pinnâ longiore nares interiorius perfricantur.* Et *P. Vegetius* lib. 2. *Vet. cap. 37.* *ErUCA unciam unam cum lacte*

laſte conteres & per cornu naribus infundes. Ad ſanguinis ſcilicet profluvium. Li-
 quoribus enim infundendis aptum erat
 cornu ob curvitatem, de quibus acci-
 piendus omnino *Scribonius*, quum ſuc-
 cos hederæ, betæ, cyclaminisq̄ue, &
 mel, acetum, oleum vetus, aliaq̄ue
 liquida per cornu ſolum infuderit. Sic-
 ciora, ut pulveres, non per cornu, ſed
 rectum canalem exſufflabat *Theodorus*
Prifcianus Medicus Antiquus lib. 1.
 cap. 11. Quem canalem paucis inter-
 poſitis per cannulam exponit. Pennam
 vocat *Plinius* Medicus lib. 1. de Re Me-
 dica cap. 25. Et fiſtulam *Vegetius Mu-
 lomedicus* lib. 2. Veter. cap. 35. Nec
 non *Plinius* idem *Valerianus* cap. 26. A
 quâ forſan aliena non fuit fiſtula co-
 quorum, quam Laganum percutie-
 bant, hoc eſt, movebant apud *A-
 picium* lib. 3. Rei cul. Aliud vaſo-
 rum genus narratur cornui perſimi-
 le, πυτόν dictum, & κέρας, inter pa-
 toria *Atheneo* lib. 11. laudatum, quod
 ad machinamentorum Medicorum ſe-
 riam

330 TH. BARTHOLINI . .
riem per jocum trahit *Martialis* lib. 2.
Epigr. 35.

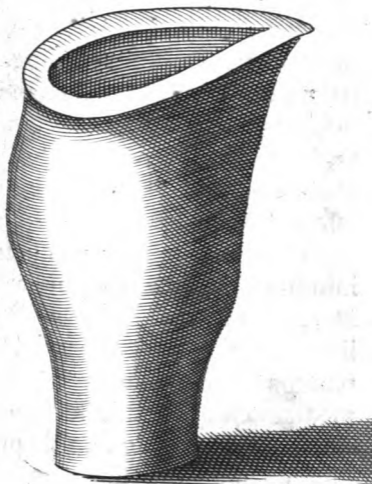
Cum sint crura tibi simulant quæ cornua

Luna,

In rhytio poteras, Marce, lavare pe-
des.

Exteriùs enim inflexa crura habebat cornibus similia, quæ similis formæ balneum exigebant in Rhytio plantæ accommodatum. Nam cornu forma in veterum monumentis Rhytium effigiatum repperit Cl. *Salmasius* Comm. Solini, cujus iconem & nos hic exprimi curavimus. Alii apud *Martialem*, in *rhidio*, malunt legere, ut *Calderinus* in Scholiis antiquis, qui *rhidium* explicat de vase dimensionis Geometrico, ab angusto fundo in oris latitudinem exeunte, parùm ab usu nostro diverso. Alteram lectionem amplectitur *Hadrianus Junius* post eundem *Calderinum*; arbitraturque in rhytio scripsisse Auctorem, ut alluderet ad promontorium Achivorum in falcis figuram interiùs curvatum: quem *rhium* vocabant,

Dre-

Drepanum seu falcem lavandis pedibus idoneum. Cæterum quidquid horum sit, rectè pro Phœbo Marcus successit in Epigrammate : quid enim Phœbi crura ad cornua Lunæ? Ad abscessus faucium gulæve disrumpendos Corneum radiolum induxit *Abensina* ob medium temperamentum inter necessariam duritiem & flexibilitatem. Ad instillandum ulceribus oleum *Galenæ* probatur lib. 2. de Comp. gener. c. 5. *Machæronis emplastrum liquatum ex copiosiori oleo per foratum cornu infundendum est.* Quo loco non per cornu antiquos infudisse id quod requiritur, arbitratur *M. A. Severinus*; sed corneæ fistulæ colligatum utriculum, qui utilem humorem continebat, compressisse, sicque medicamentum immisisse. Quanquam *Galenæ* textum ambiguum de priori infusionis modo, ut simpliciori, malim interpretari. Nec inutile in vulneribus cornu. *Andreas Alcasar* lib. 3. de Vuln. Thor. cap. ult. & *Io. Fragosus* in Gloss. de Vuln. scripto reliquere, percussum quem-

quempiam in thorace & transfossam, ubi die undecimo nihil expurgasset saniei, medici præcepto fistulam Musicam corneam vehementiori spiritu perflasse: quâ unâ re vim puris è vulnere exiliisse, quod repetitum singulari levamento fuerit. Pro clysteribus injiciendis per intestinum rectum cornu laudat *Publius Vegetius* in *Mulomedicina* lib. 3. cap. 4. seu 1. de sanguifugis: *Quod si stomachum vel intestinum tenuerit, calido aceto per cornu infuso, necatur.* Licet in *MS. Sambuci* desint hæc cum præcedentibus, alibi tamen idem inculcat cap. 16. ubi clysteris antecessit mentio: *Digeres stercoris ovis libram, & in aceti & mulsæ sextario per cornu dabis.* Quod quidem cornu pro mensura hic non capiendum quum sextarius addatur. Huc aliam locum volentem traho ex cap. 38. ejusdem libri, de *Bulimo*: *Quod si permanserit Bulimus, simile (vel ut Rhodius noster corrigit, similæ) heminam cum sextario vini infundes, & per cornu digeres.* Opponit enim
huic

334 TH. BARTHOLINI
huic per cornu , statim , per os dige-
stionem. In rectum intestinum , quod
fistulam habet , corneam glandem in-
trudit magnus *Hippocrates* , idque inter-
prete *Vido Vidio* ut inflammatio , quæ
ab acerrimis medicamentis imminet ,
declinetur. Quo forsân consilio *M. A.
Severinus* Neapolitanorum Chiron re-
divivus fonticulis excavatis primam pi-
lulam corneam imponere consuevit.
Vel dolori mitigando. Cornu enim
frigidius est & siccius , ut acres humo-
res exsiccet partim & absumat , partim
temperet. Ad hæc corneâ fistulâ in ve-
sicam immissâ urinæ impedimentum
aliquando sustulisse se , fidem facit *Hie-
ronymus Fabricius* ab Aquapendente in
Operat. Chirurg. Nec minori successu
Durantes Scaccius lib. de subsid. Med.
cap. 10. Cornea turunda emplastro ,
Omphalocèle imposito , adjecta , vin-
culum adstrinxit.

C A P.

CAP. XXXIII.

Cornu liquidorum mensura. Quantum capiat ex Galeno deciditur. Lineæ Unciales. Ponderum diversitas.

INsignis autem cornuum usus in mensuris antiquorum Medicorum eluxit, quæ per cornua fiebant. Erantque ferè tantùm liquidorum mensuræ. De aridis enim solidisque nulla apud auctores memoria, quorum pondus proprium. Olea per cornua ut plurimum dimensa, mox ejusdem generis liquores. *Vegetius* lib. 3. *Veterinariæ Artis* cap. 1. vel 4. *Aqua hyssopi*, in qua decoctum infusum, decoctumque, etiam propinatur ad cornu, hoc est, ad corneam mensuram. Cap. 12. vel 15. de mullis pini: *Vini sextario resolutos dabis ad cornu.* Cap. 38. *Si ilion feceris, per cornu digerere & reparabitur.* Digerendum autem erat vinum oleumque tepesactum. Cap. 42. *Omnia diligenter trita cum vino austero quatuor mensuras adjicies, & per dies singulos*

336 TH. BARTHOLINI
 gulos dabis ad cornu. Cap. 65. ad Tul-
 lum: *Farinae faba frixa sextarios ij. infun-*
des in passis sextariis iij. & in mortario diutis-
sime conteres, piperis tritici grana triginta,
sebi hircini libras iij. pariter admisceas &
omnia iusa & cribrata per os ad cornu per
triduum dabis. Disertius mensuram in-
telligimus ex Cap. 66. Facias potionem,
ex qua Cornu dabis animalibus diebus se-
ptem. Quantum autem capacitate sua
exceperit adeò decantatum cornu, ope-
ræ pretium erit inquirere. Horatius li-
brarum duarum mensuram statuit lib.
 2. Satyr. 2.

Ac nisi mutatum, parcit defundere vi-
num: &

Cujus odorem olei nequeas perferre (li-
cebit

Ille repotia, natales aliosque dierum
Festos albarus celebret) cornu ipse bi-
libri

Caulibus instillat, veteris non parcus
aceti.

Non tamen ea vulgata erat mensura,
 sed fordidi Avieni, quem Satyrico stilo
 per-

perstringens, notat in rancidi olei largitione adeò liberalem fuisse, ut mensurâ largiori fictâ etiam festis Nataliciis emetiretur in acetario oleum amicis, vetusque acetum. Interpres vetus *Acron* per sextarios cornua hæc explicat: *Sunt enim in venalibus cornua, que olei habent quantitatem, sextarii mensura. Quod auctoritate vetustiorum caret; caperet enim cornu Uncias mensurales viginti, quanquam errore communi Acronem sextario 12. Uncias pro 12. Cyathis assignasse putem, ut fecerant Calderinus & Beroaldus, adeoque à Libra non aberrasse longius. Judicem igitur magis in mensuris exercitatum presemus Galenum, cui cornu libram capit mensurâ, non pondere. Quam rem rotundis verbis lib. 1. De Comp. Med. per genera cap. 13. edisserit: Nuncupatur à Romanis æquivocè ponderalis libra (λίτρον & σελήδος) corporum solidorum, & mensuralis libra liquidorum. Quæ ut multum totâ urbe ex materia cornea constat. Libra autem Uncias duodecim æquabat,*

bat, quas justis lineis in mensura illa cornea distinguebant, ut exponit Galenus idem ejusdem argumenti Libro Tertio: *Est autem apud Romanos mensura, quâ oleum metiuntur, intersecta lineis quibusdam, qua totam in duodecim partes dividunt: atque integra illa mensura libra ab illis dicitur, duodecima vero ejus pars Uncia.* Et libro primo cap. 17. *Hoc phar macum olei modicum habet, ceu ad Metallicorum proportionem, si quis heminam statuat valere uncias novem Romanis, qua in cornibus consuetis liberalibus descripta sunt.* Lineæ istæ Unciales in exteriori lamina cornea exsculptæ, non interiori, ut alibi tuberculis Metallicis in nostris mensuris fieri assolet, quia, notante G. Agricola lib. 1. in cornibus non faciliè intrinsecus notari potuerint lineæ, forsitan, ut conjicio, ob cornuum angustiam vel quòd lineis profundis excederet debita mensura. At quamvis ad libræ mensuram exegerint cornu, libram tamen pondere minimè adæquasse oleo repletum vas, propriâ experienciâ observa-

servavit Galenus lib. 6. de Med. Comp. cap. 8. Ego sanè olei libram Romæ vocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, ponderavi, discere cupiens quantum gravitatis pondus contineret: inveni duodecim olei mensurales decem uncias ponderum æquales. Ad quod mensuræ ponderisque discrimen digitum intendit lib. 5. cap. 6. Heras centum octaginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente. Nam Attica novem Italicas uncias conficit; pendent enim novem Italicæ uncia, quas in cornibus insectis metiuntur septem uncias ponderales & semissem quæ sexaginta denarii sunt. Nec mirum diversum mensurâ & pondere esse oleum majus ampliusque spatium minori gravitate complectens ob insitam aëreæ substantiæ levitatem. Unde ingeniosâ conjecturâ Petrus Ciacconius lib. de Mensuris Cornu mensuram principio Libram dictam suspicatur, quòd vino plena libram penderet, atque ejus duodecima

340 T. H. BARTHOLINI
pars Uncia eadem ratione pondus olei
excederet.

C A P. XXXIV.

*Cornea vasa pro medicamentis. Fritilli cornei
& tela. Cornu in hospitio. Amalthea
cornu. Cornu Cereale, & unguentarium.
Χρυσόκερος. An Cornu in tabernaculo?*

EXtra mensurandi ordinem excipien-
dis liquoribus destinabatur cornu,
non Medicis solum, sed popinis sacer-
dotibusque. De remediis Stomachicis
præcipit *Galenus* lib. 8. cap. 2. de
Comp. Med. per Loc. in corneo vase
reponenda esse. In cornua quoque bal-
samicum liquorem collectum tradit
Plinius l. 12. c. 15. Sed tenuis gutta plora-
tu, lanis parva colligitur in cornua. Ea no-
mine *κόρυξ* veniunt *Theophrasto*, & *Pli-
nio* dicuntur alibi conchæ, quæ quina
cochlearia implent mystra duo, che-
mas totidem cum semisse, si concham
minorem sumas; major enim, teste
Cleopatra inter libros *Galenii*, eandem
servat mensuram quam *Oxybaphon* seu
Ace-

Acetarium, quod conchas tres minores capit, cochlearia 15. seu sesquicyathum. Ex cornu porrò ludi constabant. *Scholias* enim *Juvenalis* ad *Satyr.* 14. *Frisillus pyxis cornea.* Quod clarius *Alius*: *Apud Antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant.* Cujus vicem apud nonnullos ævi nostri implent lignæ pyxides, in quibus alexsors vertitur. Tela cornea apud *Ægyptios* describit *P. Ægineta* lib. 6. cap. 88. *Ipsa vero tela aut ferrea sunt, aut ærea, aut stannea, aut plumbea, aut cornea, aut vitrea, aut ossea, &c.* Tot enim differentiæ potissimum apud *Ægyptios* reperiuntur. Quod libens animadverti, quia aliis gentibus familiare genus hoc armorum ex aliorum eruditis commentariis constat. Ex *Lapponia* sagittas habuit in *Musæo Wormius* cornubus acutis armatas, & ex *Groenlandia* similiter *Academicum Musæum* monstrat. Usam in hospitiiis publicis veluti penuario loculamento præbuisse cornu, ex celebri *Amaltheæ* cornu multorum

fabulis obfuscatō primus observo: quod ad veritatem historię certę reducturus *Palaphatus* πει ἀπίστων ἰσχυρῶν apud me MS. non obscure indicavit, qui ipse audiri meretur cap. 45. De Cornu Amaltheæ: Ἡ δὲ ἀλήθεια ἔτως Ἡ Ἑσκληῆς Ἰσποδημῶν καὶ Βοιωτῶν μετὰ Ἰολαῶν καὶ ἀδελφιδῆ, καταλύει ἐν Θεσσεσίαις ἐν πνευματοδοκίῳ ἐν τῷ ἦν τις γυνή καλεσμένη Ἀμαλθεῖα, αἰσῆτα καὶ καλή. Ὁ δὲ Ἡ Ἑσκληῆς ἠδόμενος αὐτῇ, πλείονα χρόνον ἐξενίστατο. Ἰολαὸς δὲ βαρέως φέρων ἄπνοοι τινὶ ἐμπολίῳ τῷ Ἀμαλθεῖας, ἐν κέρσει κειμένῳ, ἀνελέσθαι. ἐξ ἧς ἐμπολῆς, εἶπ ἠθέλεν, ἀνεῖτο τῷ Ἡ Ἑσκληῖ. ἔλεγον ἔσ οἱ συνέκδημοι, Ἡ Ἑσκληῆς τὸ κέρσεον ἔχε τῷ Ἀμαλθεῖας ἐξ ἧς ἀνεῖτο ὅσα βύλοιο ἐπ' αὐτῷ. *Quæ Romanis ita reddidi: Hercules ex Bœotia cum Iolao ex fratre nepote profectus in Thespesian appellit ad quoddam diversorium, in quo mulier erat Amalthea nomine venusta & proba, cui Hercules placens diutius se hospitem prabuit. Iolao vero id gravius ferens in animum induxit merces & seu pecuniam, seu potius ut ex hospiti-*

tii conditione conjicio, commeatum domesticum) *Amalthea* in cornu positas (accumulatas vertit *Philippus Phasinianus Bononiensis*) furto legere, ex qua mercator, quidquid vellet *Herculi* divendebat. Dixerunt igitur via comites, *Hercules* cornu habuit *Amalthea* unde emit quidquid ex eo voluit. Ex hoc fabula hæc propagata est. Hæc ille. Itaque siue merces illæ numerata pecunia fuerint, siue cibi, siue oleum, quod mihi magis placet, inter vasa domestica cornu habuisse locum intelligimus, idque vel sanitatis gratiâ, vel ob fascini metum. Cui mori affines sunt opiliones nostri & rustici, qui siue in ædibus siue itinere cornu bovinum sævo vel aliis necessariis instructum circumferunt. Et Romæ Messanæque frequens in pergulis consuetudo cornibus suspensis collectos nummos colligere. Idem apud Septentrionales quoque olim in usu fuisse ex *Historia Ursæ Regis Sueciæ Uxor* enarrat *Edda* seu *Mythologia Islandica*, edita nuper *Hafniæ à Petro Resenio*

Amplissimo Urbis Præfide. Hanc enim filio suo Hrolfoni, ut offensas remitteret, cornu auro plenum dedisse. Aliorum de Cornu Amaltheæ narrationes hic de industria omitto, siquidem Lectori Cornu Aureum *Wormii* nostri accuratissimum sufficit. Unum tamen addo, Cornu Amaltheæ aliquibus in *Athenæ* lib. 12. locum esse in nemore amœnissimum, egregiæ multitudinis, aquisque irriguum, juxta Hipponium, quod condiderat Gelo. Hipponium autem in Calabria est, quam à *Vellejo* Valentiam, nunc *Monteleone* vocari *Hier. Marafioti* lib. 2. Antiq. Calabr. cap. 17. tradit. Quam quidem urbem prætereuntes nos ob loci delicias, fructuum abundantiam, & gratum strepentium aquarum murmur, mirari desivimus Cornu Amaltheæ nuncupatam. Quippe cornu vario Cerealium apparatu repletum, annonæ copiam in veterum nummis designat apud *Ant. Augustinum*, *Fulvium Ursinum*, *Sebast. Erizzum*, *Æneam Vircum*,

causa, *Franciscum Angelonum*, aliosque quorum studium circa nummos occupatur. Ex qua ubertate felicitatem sæculi in Galbæ, Trajani, Decii, Antonini Pii, & Honorii nummis præferunt Cornucopiæ, Providentiam Deorum in Balbini, Pacem in Vitellionis, Vespasiani, & Titi, Concordiam in aliquot Galbæ, Vespasiani que, Fortunam denique obsequentem & liberalitatem in duplici numismate Antonini. Etiam divitias felicitati junctas, in ære signato Cæsaris, Augusti, & aliorum, quorum felici tempore, ut canit *Lyricus* in *Carm. Sæculari*,

— *Apparet beata pleno*

Copia cornu.

Imò jure merito Cereri appinguntur, genioque populi Romani in Diocletiani nummo qui apud me est, quia eo fertilitatis spectaculo Autumnus frugibus turgens introducitur apud *Horatium* lib. 1. Epist. 12.

— — *Aurea fruges*

Italia pleno diffudit copia cornu.

P 5

OVI

Ovidium quoque lib. 9. Metamorph.

— *Totumque tulit prædivite cornu*

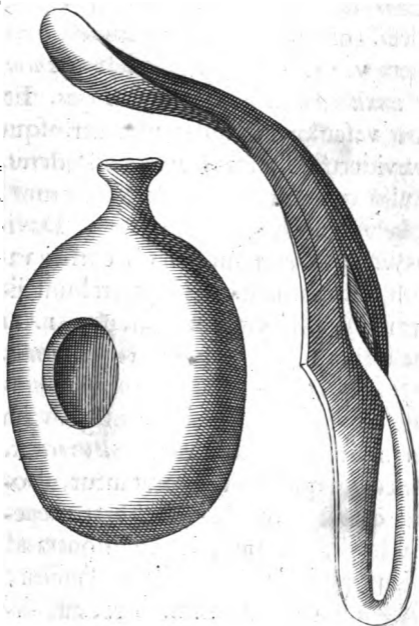
Autumnum —

Denique ne alios advocem, *Calphurnius*
Eclog. 10.

Interea pueri florescit pube juventa,

Flavaq; maturo tumuerunt tempora cornu.

In sacris Hebræorum oleo destinatum cornu ad unguendos Reges Domini unctos, modò vasculi formâ, modò propriâ. Vasculi speciem gerebat illud ex quo *Samuel* primum Regem consecrabat, unde sine cornu mentione vasculi appellationem meruit 1 *Sam.* 10. v. 1. *Tulit autem Samuel vasculum olei, & effudit super caput ejus.* Lenticulam interpretatur *B. Hieronymus* in vulgata versione à similitudine leguminis, nominis & figuræ ejusdem, de quo *Dioscorides* lib. 18. cap. 22. *Celius Apicius* lib. 5. de Re culin. cap. 2. Quam lenticulam ex *Apul.* optime describit *L. Pignorius* de servis Commentario, addito accurato Schemate (cujus Apographon hic quoque damus) illius lenticulæ, quæ apud

10. *Rhodium* verum eruditionis Pignorianæ hæredem nunc exstat. Cornu autem in Davidis consecratione adhibitum 1 *Sam.* 16. 1. ex mandato Jehovæ: *Imple cornu tuum oleo, & veni, ut mittam te ad Isai, Bethlebemiten.* Quod adveniente Davide exsequutus est Propheta v. 13. *Tulit ergò Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrum ejus.* Ex quâ vasculorum differentia utriusque præviderunt fatum *Hebræorum Doctores*, Saulis quidem brevi terminaturum, quia vas figulinum explicant, Davidis verò perennaturum ob cornei vasculi constantiam. Quo pertrahunt iidem Davidis hymnum *Psal.* 91. 11. *Et exaltabitur, sicut Unicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia uberi.* Eumque ad mentem Hebrææ originis ita vertunt: *Et senectus mea cum oleo recenti.* De cornu quoque interpretantur, oleoque quo à Samuele unctus erat. Senectus imperii sui notavit extensionem ad seriem posteritatis ejusdem familiæ, quam ideo exaltatam oleo recenti dicunt,

eunt, quòd duraturum sit oleum ad filios quo ipse inunctus fuerat, nec aliâ unctione opus fore. Quod quidem ex Talmudicorum conjecturis dependet, quibus filii Regum nunquam ungebantur, nisi aliquo exorto dissidio, ut inter Salomonem & Adoniam 1 Reg. 2. Ad ejusdem dominiî perpetuitatem referunt quoque cornu Annæ Matris Samuelis, quod in Deo exaltatum prædicatur 1 Sam. 2. 1. Ubi curiosius quæstionem moventes *Talmudici* in 1. *Megila*, quare non dixerit Anna, exaltatum est vasculum meum? ipsi respondent, Davidi Salomoniqûe cornu unctis prolongatam esse imperiî successiõnem, Saule verò & Jehu vasculo unctis cum vita regnum desiisse. Unde cornu familiæ stabilitatem ex mente Annæ non malè interpretabimur, nisi fortasse ad filii Sacerdotium animum converterit præsagum puerpera. Cornu hanc explicationem à Rabinis ut arbitror, hausit *Cardinalis Hugo* in loci hac enarratione: *Saul inunctus fuit oleo*

lenticula fictilis, in signum quòd Regnum suum citò frangendum erat. David autem inungitur oleo cornu, quia regnum ejus duraturum erat in æternum. Quam cornuum perpetuitatem ad Ducale Venetorum cornu applicat *Petrus Romerus Hispanus* cap. 18. De Venetia æviterna, ut æternum imperii fluxum Urbi augustissimæ augureretur. Captabant id omen Magni Moscoviæ Duces, quando pro Imperii sui sceptro Unicornu elegerunt, quod occupatâ nuperis Poloniæ bellis Moscâ Urbe strenuo Viro *Alexandro Sborosky* in prædam cum media Coronæ parte cessit. Cujus relationis testem advoco *Josephum de Aromataris Medicæ Artis & omnis literaturæ peritiâ notissimum*, qui id Venetiis oculis usurpavit. In cornubus alioquin oleum ferebatur, sed accensum, Lucernarum vice, apud Romanos Græcosque in familiarem usum tractum. Testis *Plautus* in *Amph. Act. 1. Sc. 1.*

Vulcanum in cornu conclusum geris.

Et *Plinius* lib. 11. cap. 37. *Apud nos in lami-*

laminae secta translucent, atque etiam lumen inclusum latius fundunt. Probate quæ Lucretius lib. 2.

Præterea lumen per cornum transit ;
Cujus vice vesicam quibusdam fuisse canit Martialis lib. 14. Epig. 62.

Cornea si non sum, nunquid sum fuscior ?
aut me

Vesicam contra qui venit esse putas ?
Ammianus Marcellinus lib. 22. majoris lucernæ meminit ad Byzantinum promontorium expositæ : Constantinopolis, veteribus Byzantium, Atticorum colonia, & promontorium Ceras, prælucentem navibus vehens constructam celsius turrin, quapropter Pharos appellatur. Rectius in rem nostram corrigit Cl. Salmasius : quapropter Ceratos appellatur, à cornu per quod lampades lucebant, à quo *κερωτέρας* Solino, aureum cornu. Plinio à rutilante flamma veniebat promontorium, à quibus facibus etiam aurea laterna Martialis dicta lib. 14. Ep. 61.

Dum laterna via clausis feror aurea flammis,

Et

Et tanta est gremio parva lucerna meo.

Cui comparari possunt lucernæ maritimæ in Patria nostra navigantium salutis accensæ, & illæ quæ in promontoriis Neapolitano, Ligustico, Messanenfi, & Genuensi conspiciuntur. Ab Olympodoro in Meteorolog. per λαμπτήρες cum Byzantinis delineatur: Ὡς αὖτε το λαμπτήρες τυτέσι τὰ Δραφονῆ κέερα τὰ ἐν οἷς ἐπιθενται αἱ λαμπάδες νύκτωρ. Sicut pharus seu candelabrum, hoc est, pellucida cornua, quibus imponuntur lampades nocte. Quales in Populoniæ litore defuisse male habet in Itinerario suo Rutilium Numatianum Poëtam elegantem & naturali facilitate fluentem, Lib. I.

Non illic positas extollis in æthera moles,

Lumine nocturno conspicienda Pharos.

Dubius hæreo an eadem in tabernaculo Mosaico cornua lucernarum partes suppleverint? Ignorare sanè est necesse, quia assequi non potuit Fortunatus Schachius in egregio illo Elæochrismaton opere.

C A P.

CAP. XXXV.

Cornu Cervini præstantia, & usus, modusque præparandi.

INter potiora Unicornuum succedanea Cornu Cervinum, Ebur, & Unicornu fossile, quorum tanta cunctis innotuit virtus, ut vero Monoceroti non solum exæquarit, verum longè prætulerit magnum mortalium juvamentum, quod veritate rerum potius quàm verborum ampullis expenditur. Primas dignitatis partes Cervinodamus cornu notæ virtutis & efficaciz, de quo quidquid dixeris, minus erit, ut frustra Monoceroti Veterum aliquid tribuamus quod haberi non potest, detrahamusque illi quod præfens utilitati, servit magis quàm ostentationi. Sed eo plerunque vitio laboramus ut absentia laudemus, & remotiora adoremus, quæ à nostris finibus Natura removet. Nescio sane, juxta nescientem *Tacitum*, quo furo externa se adornant, & plerum-

354 TH. BARTHOLINI
rumque notis Patriæ beatorum videntur.
Mortalis animi hæc est infelicitas, an
magnitudo, nota spernere & quadam
æternitatis specie extra se diffundi. Fe-
ramus, interim hanc curiositatis cul-
pam, sed sine publico detrimento, cui
domestica Natura felicius providerat.
Summa autem Cervini ramusculi laus
in morbis elucescit omnibus, aliquâ
pestilentia mixturâ famosis, cui sin-
gulari principiorum temperie adversa
fronte opponitur. In cujus fidei plu-
ra addere supersedebo, magis notæ
quàm Martis lucus. Pro se loquantur
experti *Crato* 4. Epist. 28. *Jordanus* de
Pestis Phænom. Tr. 13. cap. 9. *Baccius*
extremo de Monoc. *Horatius Augentinus*
lib. 3. de Peste cap. 23. *Renodæus* lib. 3.
de M. M. cap. 21. *Horstius* Tractat. de
Medic. aliique quorum numerus iniri
nequit, ut antiquiores taceam. Unum
tamen reticere non possum serpentibus
fugandis in vivariis olim Cervini cornu
fuisse necessitatem. En *M. Varronis* te-
stimonium lib. 3. de R. R. cap. 9. de
gallis

gallis pullis : *Circum caveas eorum incendendum cornum cervinum, ne qua serpens accedat : quarum bestiarum ex odore solens interire.* In quo forsan legendum, ne quâ serpens accedat. *Varronis* autem reliqua, de odore, primâ fronte obscura, alio *Columelle* loco illustrantur lib. 8. de R. R. cap. 5. *Cavendum ne à serpentibus adflentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos; id vitatur sapius incenso cornu cervino, vel galbano, vel muliebri capillo : quorum omnium serè nidoribus prædicta pestis submoventur.* Causam hujus medicamenti tradit *Plinius* ex usu per nares attractorum serpentum, lib. 8. cap. 32. *Vestigant cavernas, nariumque spiritu extrahunt renitentes. Ideo singulare abigendis serpentibus, odor adusto cervino cornu.* Nec minor expellendis lumbricis utilitas, si vel scriptuli unius pondere exhibeatur, quia putredine insigni malignitatis participes vermes non aliis facilius cedunt quàm tota natura contrariis. Comitalem quoque affectionem à vaporibus noxiis Pesti-

feris.

ferisq̄ue ortam percurare eâdem potestate fertur qua Monoceros verus, cujus apud *Plinium* indicia habemus lib. 8. cap. 32. *Accensis utrislibet, odore serpentes fugantur, & comitiales morbi deprehenduntur.* Devenit & ad tormina doloris colici discutienda pulvis Cornu Cervini à nonnullis Practicorum filiis inter secretiora Medicamenta pressus, sive quòd manifestâ siccitate agat, sive occultâ, ut Lupi stercus in pulverem comminutum & Galberita. Nam aliquando luis Epidemicæ noxam induit Colica apud *Paulum Æginetam* lib. 3. cap. 43. Ejus pulveris secreti meminit *Galenus* lib. 9. de Comp. Med. per loca cap. 4. n. 2. in Colicis: *Cineris cornu cervi teneri asti heminam, piperis albi, myrrhe, utriusque drach. 2. ex tritu cochlearium unum exhibeto.* Quem ex *Scribonio* transcripsit in compendium, qui tamen Composit. 122. pariori mensurâ ex cornibus teneris sumit cochlearia tria cumulata, satis ampla, quæ nec cyathum nisi tribus partibus æquant,

æquant, quorum cyathorum sex heminam complent à *Galeno* positam. Eadem forsan est causa quare fœcunditatem mulieri inducat apud *Albertum* & *Wecherum* lib. 5. Secret. vel enim nimiam humiditatem absorbit, vel semini adversas qualitates tollit. At verò summa in utroque affectu pestilentiali febre, & colico dolore, adhibenda cautio, ne juvandi spem majori noxâ subruat. Perspiratio enim & alvi obsequium necessaria, in febribus putridis illa, hoc in utroque quibus tamen Cornu cervi adversatur liberio-rem corporis ventilationem inhibens; unde eo temperamento ad ejus usum accedendum, ut vel sudorem moventia vel ventrem, necessariâ copulâ misceantur: vel certè sine *Vulcani* opera præparetur, ut in nostris fit *Officiis*, modumque describit *Josephus Donzellus* amicus noster in *Antidotario Neapolitano*. Nec inelegans est hæc ratio, quæ *Io. Zwelfero* Viro peritissimo arridet: Conficiendum in-

stru-

390 T. H. BARTHOLINI
rarò pro Unicornu dentes ferarum sup-
ponantur quos ejusdem virtutis umbra
obduxit. Cornu quoque appellare amat
Martialis lib. 1. Epig. 37.

*Dentata sibi videtur Ægle,
Emtis ossibus Indicoque cornu.*

Magna equidem Eboris omni ævo ve-
neratio frequenti nobilioris naturæ &
Monocerotì paris præconio excitata.
Inter pretiosissima auro contra æsti-
manda venit *Lyrico* lib. 1. Od. 31.

Non estuosa grata Calabria

*Armenta: non aurum, aut ebur Indi-
cum.*

Ex quo simulacra Deorum immorta-
lium effigiata, teste *Plinio* lib. 12. cap. 1.
*Ex arbore & simulachra numinum fuere,
nondum pretio excogitato beluarum cadave-
ri, antequam ut à Diis nato jure luxuria
eodem ebore numinum ora spectarentur,
& mensarum pedes. Idem antea dixe-
rat lib. 8. cap. 10. breviori commate:
Dentibus ingens precium & Deorum simu-
lachris laudatissima ex iis materia. Libros
ebore vel ornatos vel circumdatos ea-
dem*

dem religionis veneratione ex antiquo lapide patet, qui in angulo Fori Brutorum Regii hac Epigraphe cernitur.

.. PELBEM AEREAM CORINTHEAM. ITEM. IN. TEM-
PLO APOLLINIS MAIORIS
PVGILLARES. MEMBRANA-
CIOS. OPERCVLIS. E-
BOREIS. PVXIDEM... OREAM
TABVLAS. PICTAS. XVIII.

Ubi optimè supplet ebOREAM PVXIDEM *Georgius Gualtherus* in *Antiquis Siciliæ Tabulis*. Currus etiam quo *Babyloniorum Rex* vehitur ex ebore totus, rhedæ *Græcorum* simillimus, apud *Adrianum Rhetorem* Decl. 4. ab *Allasio* editum; qualem & *Spartianus* in *Heliogabalo* notavit, non abfimilem illi, de quo *Tibullus* lib. 1. Eleg. 7.

At se victrices Lauros, Messala, geren-
tem

Portabat insidias currus eburnus equis.

Q

Et

Hunc Venus in caelum curru vexisset eburno.

Magnificentiae enim symbolum olim habitum ebur, ut exinde sceptrum confecta apud *Juvenalem* Satyr. 10. & effigies Germanici, notante *Tacito* An. 2. eburnea quoque fuit: imò splendidioribus pro fibula usurpatum ex *Io. Baptista Mantuanus* advertit in *Acia Io. Rhodius* Musarum amor. In quam rem digna *Scylacis* in Periplo Carthaginiis adversio, quem nuper paternae virtutis æmulus *Isaacus Vossius* Ger. fil. notis illustravit; is *Æthiopes* memorat pro ornatu eburneis phialis uti, mulieres verò armillis eburneis, & equos eburno ornari.

Quæ causa antiquos Legislatores impulit, ut lege pretiosi eboris profusionem inhiherent, modumque, ut auro, statuerent. Huc enim spectant Legis verba apud *Tullium* lib. 2. de Leg. *Ne quis agrum consecrato: auri, argenti, eboris sacrandi modus esto.* Quæ profectò plu-

plurimis sudorem movère sine necessitate se legemque torquentibus. Indicat enim parciori manu consecrandam Diis rem humanis usibus necessariam, nec planè damnat ebur, ut Deorum majestate inferius, sed modum sacrandi temperat, quod minimè assequutus est Cicero in hac L. explicatione: *Aurum autem & argentum in urbibus & privatim & in fanis invidiosa res est. Tum ebur ex inani corpore extractum haud satis castum Deo donum. Quare minùs castum? an quia ex inani corpore depromptum? Talia fanè sunt & alia quæ mortalis conditionis Diis suis offerebant. Quanquam verius videatur non omne ebur damnasse, sed illud ex inani corpore extractum sive loculamentis dentium vacuis. Quæ lucem fcenerabuntur à verbis Plinii, quæ talia in distinctione dentium exstant lib. 8. cap. 3. *Deciduos casu aliquo vel senectâ defodiunt: hoc solum ebur est, cetero, & in his quoque qua corpus intexit, vilis as ossea.* Hincque adeò est quòd rari etiam veteribus sint nobiliores den-*

364 TH. BARTHOLINI
tes, quia defossi facilè deperduntur, &
injuriâ pullulæ terræ obliterantur, ut
condonandum sit *Leonardo Fuchfio* qui
l. de Med. Compos. nullibi (parcant
Latini manes) verum Ebur reperiri
crediderat, à *Garcia ab Horto* lib. 1.
cap. 14. eo nomine vapulans. Neque
frequentior, ut apparet, illis qui den-
tis defectu ossibus Elephantum pari
succellu utuntur, quæ cremata spo-
dii vice in Electuario de succo Ros.
Nicolai subroganda censet perspicacif-
simus *Ludovicus Septalius* lib. 9. Cau-
tione 109. ut rosas virtute æquet, quas
ut vocant, incompletas rubras pro spo-
dio in compositionibus Arabum sub-
stituit *Abensina* lib. 3. tr. 2. *Ingrassia*
cap. de Succed. & *Marcus Antonius Alay-
mus* Lib. de Succedaneis.

C A P.

CAP. XXXVII.

Unicornu fossile non esse gemmam. In Italia reperiri. Materia ejus sit-ne lapis. Petrificatorum sylloge. Vitrum, Caro, & Lignum fossile. Unicornu hujus examen & Virtus.

CLassem hanc demum claudat Cornu fossile insigne & figurâ spectabile, in quo Unicornuum vicarias vices admiramur. Cornu appellatione insignitur ad figuræ aliqualis similitudinem, eo jure quò Cornu Ammonis duritiei saxæ moles apud veteres laudabatur ab arietini cornus effigie, ut etiam depingitur à *Ferrante Imperato* lib. 24. & *Anselmo Boëtio* à *Boot* lib. 2. cap. 246. nec ita pridem anguis in spiram convoluti specie in *Museo Wormiano* videbatur. In quo tamen cornu, ut obiter id addam, erravit *Plinius* dum inter gemmas *Æthiopicas* his referret verbis lib. 37. cap. 10. *Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopia gemmas, au-*

reo colore, arietini cornus effigiem reddens promittitur prædivina somnia representare. Vel enim lapidem non vidit, vel oculos aliqua nubecula fascinavit. Varias in magnitudine & figura cornuum Ammonis differentias lib. 4. Histor. Balm. Bollenfis proposuit *Ioh. Baubinus* magni *Casp. Baubini* frater, qui legi meretur. Nos verò arietinis cornibus simillima complura ipsi ex colle Messanenſi cum *Petro Castello* summo loci Doctore, eruimus eâ parte quâ altius hortus publicus assurgit. Sed ad cornu nostrum fossile reversus *Garciam ab Horto* magis miror, quàm ille *Andream Lacunam*, quod lib. 1. cap. 14. nihil magis à veritate alienum dicat quàm fossile & minerale ebur inveniri. Quid enim obstat difficultatis quò minùs fide dignis scriptoribus assentiamur. *Lacuna* à *Plinio* forsan hauserat lib. 26. cap. 18. cuius hæc verba: *Theophrastus auctor est, & ebur fossile candido & nigro colore inveniri, & ossa è terra nasci, inveniri que lapides osseos.* Post hunc notat *Carolus Clusius*

sus ad *Garciam* sibi laminulas quasdam Eboris fossilis nativum æmulantis, sed crustâ quâdam candidissimâ inducti à *Rassio* suo, omnium naturæ miraculorum diligentissimo observatore, donatas esse, intellexisse pariter in Italia erui hoc ebur & magno in usu istic esse adversus virulentorum animalium morsus. Erui tamen in Italia non persuasit Viro Clarissimo *Philippo Hoechstettero* Augustano Medico, quin Decad. 5. Med. Observ. Cas. 9. in Scholio, mercatorum aut diligentiam aut astu, non naturæ artificio, id fieri crediderit. Sed plus impetraturam confido continuam temporum experientiam *Clusio* posteriorem, quàm inanes conjecturas. Dari enim ebur seu Cornu fossile testatur in Musæo Naturalium rerum *Ferrantes Imperatus* lib. 25. & *Franciscus* ejus Filius Discurs. 1. eruique crassitudine brachii, longitudine multorum passuum, & Antidotum venenorum vulgò æstimari. Quod ipsi ibidem oculis usurpavimus. Cui accla-

mat plurimorum Doctorum chorus, interque eos Apollo *Olaus Wormius*, in cuius Pinacotheca in certam rei fidem plura cornu hujus videntur frustula, unum quidem colore candido friabile, molle, odore gratissimo, validè adstringens medulla cornu Cervini faciem exhibens; alterum verò Ebur ustum fuisse videtur, nigricante exteriore cortice, quam priùs duriori substantiâ, ita tamen ut cultello facilè radi possit, leve, adstringens, non adeò, ut prius friabile, colore verò & candore in gilvum tendente; quibus tertium accedit fuscum, ligni alicujus portionem figurâ exprimens, odore non minus grato adstringendique validâ naturâ præditum, quod etiam ad veras cornu fossilis species refert laudatus *Wormius*. Frustula non exigua hujus Eboris in Aldrovandino Musæo Bononiæ monstravit *Barth. Ambrosinus* loco, & authore, quem sequitur dignissimus, & in Publica Pisarum Technicotheca ferè totum cornu ejusdem
 gene-

generis conspicitur. Sed omnem planè dubitationis ansam præscindit operosum illud Unicornu fossile annis retrò-euntibus Romæ erutum, quod apud Naturæ & antiquitatis Dictatorem *Cassianum Puteum* servatur, cujus benignitate etiam ad me non vulgaris portio ejus transiit. Similis formæ Ebur nuperis annis prope Panormum è montibus præsentè *Io. Domin. Profimo* erutum, & in Calabria, de quo an verum Unicornu fuerit *Cl. Tomasini* amicus dubitat. De materia præsentè ambigi non potest, quia saxea forma in oculos incurrit, unde *Julius Scaliger* Exercit. 137. n. 1. Ebur fossile nihil quàm lapidem pronunciat, cornu subindè imitatur, & os calcinatum in crustas rotundas divisam invicem se amplexantes, quæ cortice exteriorè teguntur flavescente vel obscuriore, medullâ verò interiori albâ constant, & friabili, insigni adstringendi robore firmata. Verùm de prima generatione dubitatio non levis animos versat, num

cornu vel dentes fuerint in lapideam duritiem compacti ætatis moræque ambitu, an ex prima lapidum mole in certam tantum dentis cornuve figuram effecti à Natura. Utrique simul sanè sua sit ratio si alterutrum nolis. Nam novum dentibus animalium non est in faxum densari, quum id pluribus usu venisse observatio quotidiana manifestet. In Musæo servamus dentem Rosmari petrificatum, & alium in terra Islandia calcinatum. Infantem Agendici Senonum utero 28. annorum spatio gestatum in lapidem versum descripsit *Thuanus* lib. 17. Hist. Gallicæ, & nos eadem facie integrum Venetiis vidimus apud *Gilibertum* aurifabrum qui eum è Gallia magno pretio paravit jam in Regis Daniæ Technicothecâ visendum. Vir alius in lapideam substantiam conversus Romæ in palatio Ludovisiorum ostenditur, cujus argumentum ipsa ossa præbent & costæ suam adhuc formam servantes. De Lydiæ metallurgis refert *Aristoteles* de admir.

mir. Audit: suffocatis intercluso spiritu obstructis ostiis, post longi temporis intervallum in lapides conversos cum vasis, amphoris & liquore in iis contento fuisse extractos. Cui Metamorphosi similem narrat Historia Bavari- ca, ut apud *Parentem* nostrum de Mixt. cap. 6. & *Sennertum* lib. de Cons. & Diff. videre est, & uxori Lothi Sodomis egrediuntis idem contigisse sacrae paginae tradiderunt, quod per insitum salem procurasse edicti vindicem *B. Augustinus* divinavit. Idem saeculo nostro in Barbaria propè Tripolim evenit, ubi certo irae divinae argumento civitas quaedam non ignobilis subitaneâ mutatione in saxeam duritiem conversa, ex qua puerum petrificatum ad *Card. Richelieu* quidam detulit, lignumque ex eadem urbe petrificatum in *Musæo Io. Fr. Habela* Ordinis Hierosolymitani Vicecancellarii Melitæ conspeximus. Idem brutorum fatum in partes eorum grassatur, quæ occupat. Conchyliorum crustatorumque infi-

nita genera ex montibus Vicentinis effodiuntur in lapidis duritiem firmata, quorum egregiam supellectilem apud *Jo. Dominicum Salam*, Gymnasii Patavini Theoricum summum, & nostrum in Praxi ducem, heu quondam, videre licuit. Idemque in Siculo Calabroque itinere frequentius invenimus. Quò spectant serpentum integra gyrataque corpora, quà linguas, quà oculos, dorsumque Melitæ in petram conversa. De quibus in mea de *Glossopetris* *Dissertatione* sententiam tuli. *Oswaldus Crollius* Præfat. Lib. de Signaturis, in Moravia tribus leucis Brunnâ non longè à territorio Abbatis Obrovicensis, sub altissima rupe, ducrum inusitatae magnitudinis animalium ossa, unà cum duobus junioribus, effossa, observavit in lapidem temporis spiramento longiori mutata. Viderunt in dentibus ossibusque idem *Plinius* & *Gesnerus*, nec aliud magis in Museo *Aldrovandi* Bononiensi & Magni Ducis Florentino Pisanoque frequentia admirandum.

Cor-

Cornu Cervinum saxeam ramosum
 nodosumque in Musæo F. Calceolaris
 Veronæ inter reliqua Naturæ miracula
 delineavit eorundem descriptor *Federi-
 cus Cerusus* Sect. 3. planè ad *Boëtii* men-
 tem, quæ etiam arboribus in eo favet,
 quòd cum animalibus in pari discrimi-
 mine vocentur. Ligna enim arborese
 complures eandem aleam subiisse
Ferrantes Imperatus lib. 24. Nat. Hist.
 demonstrat, nobisque & in patria, &
 exteris locis non semel obvium fuit.
 Duobus autem modis in lapidem con-
 crescunt, si credimus auctoribus, vel
 violentiâ ignis, quæ, dum principia
 liquefecit in novam formam unat, vel
 aquæ glutino, quibus terrestris cras-
 siorque materia tribuitur. Ignem enim
 terram in lateres excoquere, & aquæ
 frigus excludendo subtiliora reliquum
 arctius constringere. Sed remotiores
 hæ causæ, propinquæ rationem vix sus-
 tinent, quam assequutos se putarunt
 Spagyrici sale suo communi concretio-
 nis opifice. Verùm pressius ad verita-
 tem

tem *C. Bartholinus*, Pater sempiterno desiderio lugendus *L. de Corp. Perf. mixtis Inan. cap. 10.* succum lapidescentem materiam proximam statuit, in quo fit spiritus lapidificus efficiens lapidum sali plerumque conjunctus, hancque ut in corpore humano, ita magno Mundi opificio calculorum concretionis causam existimo, quæ & in terrarum secreta se abdit, & in aquis delitescit & per aëra vagatur vel calore vel frigore excitata; Calore quidem in calidioribus terræ cavernis, frigore vero in aquis manifesta & cryptis profundioribus Siciliæ, collium *Vicentinorum* & munimentorum *Aureliensium*, unde aquam in calculos densatam per guttas collegi: Hac igitur veluti calculosâ aurâ afflati mortales eorumque partes, eboris fossilis speciem possunt præferre & abditos dentes, ossa vel cornua animalium seu clade seu pestilentia catervatim Diti adnumeratorem in lapideam substantiam immutare. Potest quoque artificiosa Natura ex
 solius

folius terræ mixtura faxæque molis vario flexu modò dentes modò cornua non minùs felici successu moliri quàm aliorum formas tentaverat. Aliàs enim apud *Agricolam* lib. 1. & 2. de Fossil. aliosque Achatem variis formis instruxit, modò palumbi, modò catuli, modò serpentis, modò piscis, & Eislebianum lapidem jam in Gallum efformavit, mox Salamandram; Florentinumque variis urbium, silvarum, montiumque emblematis ordinavit. De quibus quia pleniori pennâ scripserunt alii, *Plinius*, *Gesnerus*, *Albertus*, *Scaliger*, *Cardanus*, *Casalpinus*, *Boëtbius*, *Calceolarius*, & *Basilius Beslerus*, ne actum agam, plura non addo. Nunquam in vitri speciem terram compingit caloris ope, tantæ densitatis, ut ferri loco pro securi sit Americanis. Hoc Vitrum fossile vocat *Imperatus* lib. 25. extremo, ex terra erui solitum. Cujus frustulum dono *Iosephi Donzelli* Neapolitani Podalirii, possideo. Et, quod admirationem transgreditur, car-

nis

376 TH. BARTHOLINI
nis similem ideam subinde fossilia nan-
ciscuntur, ut ex *Libanio* constat. No-
vo ligni spectaculo ex terreâ lapidi mix-
tâ materie sæculum nostrum illustravit
nuper Natura duabus retrò messibus,
Aguaspartæ in Umbria, ubi lignum
fossile inventum cedro Mauritanico si-
mile, venis in longitudinem extensis,
non in altitudinem, quia radice caret,
cortice interdum fragili, aliquando
durissimâ & asperâ, partim ligneâ,
partim cretaceâ, sed medullâ duriore.
Mirum variantis naturæ miraculum
cum stupore apud unicum ejus inter
mortales authorem *Cassianum Puteum*
vidi, & in rei fidem dono singulari ali-
quam ejusdem ligni partem, rudem
partim, partim tornatam, servo. Re-
finam lignorum instar sudat candidam,
Mastichi similem, vel thuri; Metallique
filamenta quædam habet & capil-
lamenta, ut numen Metallophyti im-
petraverit à *Francisco Stelluto*, qui to-
tam ejus historiam Etrusco idiomate
cum depicto ligno typis Romæ vul-
gavit,

gavit, ubi & terram fossilis hujus materiam inde exploravit, quòd gleba ei adhærens humida post aliquot menses tota evaserit lignea, à calore, ut arbitror, temperato, quem modica oleosaque humiditas in sicciorem lapidem vetat indurescere. In Islandia lignum simile fossile eruitur. At Cornu fossile corpus Minerale quodammodo referre sive origine, sive mixturâ ex medulla ejus & universâ substantiæ conditione ad oculum deprehendimus. Etenim vena quædam per medium transit corpus, cava & Mineralis, Metallicæ duritiei, splendore & forma, cui adnata ea terra videtur, quæ eam circulari ambitu complectitur. Habet præterea candidior pars per totum substantiæ tractum dispersas scintillantes quasdam guttulas, velut gemmulas, certo Mineralis naturæ indicio. Unde vel mixta erit principiorum temperatura, vel singulari terræ id quidquid est, adscribendum alibi à *Plinio* notatæ lib. 35. cap. 13. quam in Cornu nostro fossili

ed.

578. TH. BARTHOLINI
cò libentiùs agnoscimus, quòd ad mar-
gam tretamque proximiori viciniâ ap-
propinquantem optimè perspexerit *Au-*
ctor noster cum *Gesnero* & *Boëthio*. Eos-
que confirmat Cornu hujus probata
virtus cum Margis & terra sigillata ad-
cò decantatis paria faciens, sive ad cor-
dis robur augendum veniat, sive pro
aliarum affectionum, salutari medica-
mento adhibeatur. Nos curiositate du-
cti ad intimius Hermetis examen vario
apparatu Unicornu hoc operâ *Iob.*
Zwelferi Chymici exercitatissimi voca-
vimus, & ab humore, quod non par-
vâ copiâ remansit, in retorta, ut vo-
cant, repurgatum habuimus, pulveris
formâ non injucundum, quamvis de
adstringendi vi parùm remiserit. Mox
ejusdem per acetum tentavimus solu-
tionem, acriorem sanè & coloris ob-
scuritate aliquid immutatum. Tandem
dissolutione aceti destillati, & præcipi-
tatione spiritu Vitrioli magisterium ele-
gans candore insigni & nitore confeci-
mus, ut præ crudo Unicornu viribus
adau-

adauctum & agendi celeritate non dubitemus. Sed Mineralis hujus Cornu quibus de causis dubiam reddiderit virtutem *Philippus Hoeschletterus* celebris famâ & doctrinâ Vir, divinare non possum, qui Decad. 5. Observ. Medic. cap. 9. in hanc investivam gratis prorupit: *Fabulantur de maxima hujus spodii energia, ac si cordis spiritus purificaret, corroboraret, animi deliquio prodesset, malignitati resisteret, & planè eas obtineret vires quas attribuunt cornu Monocerotis: de quibus quid sentiam nolo dicere, ne excitem fautores.* Ego verò aliter judicare non possum, quàm tantum Virum Spodium, de quo est sermo, vel non vidisse, vel nullum ejus fecisse periculum, quod ad sidera usque extollit *Oswaldus Crollius* in Præfatione, Monocerotis cornu hoc encomio comparans: *Deus nobis largitus est variis in locis, cum Unicornu verum propter raritatem in magno precio sit, alterum αὐτὸ καὶ ὁμοῦρον quod Minerale vocant, & interdum è stagnis effoditur, aut è montibus, sicut aliquando in Moravia Cossa gran-*

grandiora unà cum duobus junioribus) effossa sunt, quæ absque dubio tempore diluvii aquarum impetu perierunt in illa solitudine: quorum ossium & mirabilium dentium nonnullas reliquias aliquot menses post ex improvise illuc locorum veniens, & admonitus ejus rei, effodi curavi, & in usum Medico eandem serè in ipsis deprehendi efficaciam, quæ Monocerotis cornu attribui potest. Vires easdem auget Petrus Potarius Chymicus Bononiensis magni nominis & experientiæ lib. 2. Pharmac. Spagyric. cap. 4. præsertim in venenis edomandis, laxitate ventriculi, intestinorum & alvi compescendâ, jecore roborando. Quas neque siluit Boëthius cap. 42. lib. 2. Nec sanè video quâ fronte denegetur huic quod Cornu Cervino conceditur, quum utriusque eadem siccitas, princeps tot virium argumentum. Pater sanè, qui magnam ætatis partem inter experimenta consumpsit, vix aliud feliciori successu in cordis affectionibus, Comitiali morbo, vermibus enecandis, ad fluxus varios sistendos, lachry-

mas

mas cohibendas, cicatricem sine mor-
 fu inducendam, fatebatur se exploras-
 se. Cui quidem ex usu rerum magi-
 stro sit auctoritas, ex vita publico bo-
 no transacta veneratio, ex ingenuitate
 fides, quam quisque volet nomini ob
 veritatem largiatur, quisque verò no-
 lit ob invidiam, rerum non ficto pon-
 deri det, ut quod alienis non tuemur
 exemplis inter exempla numeretur.

*Expliciti nobis usque ad sua cor-
 nua Libri*

F I N I S.

AU-

AUCTORES

IN

Observationibus Nominati.

- A** Benfina. 14. 40. 177. 332.
364.
- Abenzoat 14. 34.
- Franciscus Abrianus. 15.
- Accursius. 11. 314.
- Achmetes. 22. 33. 86.
- Acron. 337.
- Adrianus Rhetor. 361.
- Paulus Aegineta. 341. 356.
- Aelianus 38. notatur. 44-45.
130. 134. 139. 142. 147.
151. 161. 176. 225. 228.
219. 230. 234. 237. 240.
242. 243. 250. 252. 253.
254. 268. 274. 293. 297.
305.
- Ioannes Aemilianus. 139.
- Aethicus. 213.
- Georgius Agricola. 338. 375.
- Antonius Aguilera. 325.
- Marcus Antonius Alaymus.
364.
- Albucasis explicatur. 6. 322.
- Andreas Alcazar. 332.
- Tobias Aldinus. 50. 105.
- Ulysses Aldrovandus. 45. 53.
57. 114. 211. 249. 260.
268. 269. 270. 288. 371.
- Georgius Alexandrinus. 75.
- Alferganus. 96.
- Leo Alajius. 151. 152. 361.
- Prosper Alpinus. 326.
- Joan. Henricus Alstedius.
288. 290.
- Donatus Altmarus. 278.
- Franciscus Alunnus. 270.
- Amatus Lusitanus. 2. 35.
167. 243. 298.
- Bartholomeus Ambrosius.
368.
- D. Ambrosius. 308.
- Ioannes Laurentius Ananix.
289.
- Anatomachus. 296.
- Hippolytus Angelarius M.S.B.
- Franciscus Angelonus. 365.
- Hieronymus Angerianus. 314.
- Anonymus de certamin.
Herculis. 151.
- Caelius Apicius. 329. 346.
- Apollonius. 293.
- Petrus Aponensis. 282.
- Apulejus. 24. 90. 101. 213.
275. 346.
- Hieronymus Fabricius ab
Aquadependente. 16. 334.
- Jac. Mart. Arhusius. 149. 262.
- Aristoteles. 36. exponitur.
37. 38. 41. 43. 44. 49. 58.
60. 67. 75. notatur. 101.
133. 134. 135. 136. la-
pius 137. 138. 164. 225.
226. 230. 231. 240. 241.
249. 297. 321. 359. 370.
- Roccus Arminensis. 24.
- Josephus de Atomatariis.
350.
- Artemidorus. 33. notatur.
86. 194. 304.
- Astrampsyclus. 33.
- Athenæus. 315. 329. 344.
Carol.

Carol. Avantius. 62. 64.
Averroës. 213.
Horatius Augenius 354.
B. Augullinus. 179. 180.
 190. 217. 371.
Anton. Augustinus. 344.
Anton. Augustus. 170.
Cælius Aurelianus. 42.
Autor Definitionum. 7.
Andreas Baccius. 56. 175.
 182. 228. 233. 248. 249.
 250. 251. 254. 258. 260.
 270. 275. 277. 281. 283.
 285. 287. 296. 354.
Franciscus Bacon. 224.
Angelus Baldus. 296.
Baldus Baldus. 207.
Thomas Bangius. 90.
Joannes Barclaius. 273.
Caspar Barlaeus. 190.
Cæsar Baronius. 136.
Caspar Barthius. 25. 85. 161.
Michaël Barthius. 134.
Bartolus Bartholinus 17.
Caspar Bartholinus parens.
 2. 108. 131. 174. 203. 204.
 232. 254. 269. 292. 371.
 374. 378. 380.
Caspar Bartholinus junior.
 52. 125.
Fabrilcius Bartoletus. 288. 290.
Caspar Bauhinus. 15. 366.
Joannes Bauhinus ibid.
Bauli talmud. 160.
Io. Geropius Becanus. 114. 260.
Petrus Bellonius. 50. 67. 85.
 251. 252.
Andreas Bellunenſis. 177.
Mattheus Bergomas. 3. 34.
S. Bernardus. 193.
Phil. Beroaldus. 75. 337.
Gregorius Berſmannus. 197.
 271.

Justus Bertram. 168.
Basilius Beslerus. 375.
Biblia. 44. 227. 274.
Roberrus Billeth. 117.
Daniel Blanckius. 294.
Sam. Bochartus. 183.
Anselmus Boërius à Boot.
 263. 265. 365. 373. 375.
 378. 380.
Jacobus Bontius. 166. 167.
 168. 170. 181.
Arnoldus Bootius. 183.
Bernardus Breitenbach. 201.
Joan Britannicus 180.
Joannes Buxtorffus. 120.
Cabala. 289.
Andreas Cæſalpinus. 375.
Julius Cæſar. MS. 128. 129.
Franc. Calecolarius. 373. 374.
Domitius Calderinus. 330.
 337.
Georgius Calixtus. 195.
Juvenus Cælius Callanus
 MS. 22. 23. 24.
Calphurnius. 29. 312. 321.
 346.
Guillelmus Cambdenus. 307.
Campii. 208.
Canones. 310.
Martianus Capella. 95.
Julius Capitolinus 148.
Barth. Caprolus. 34.
Tiberius Caraffa laudatus. 48.
Hieronymus Cardanus. 57.
 taxatur. 130. defenditur
 ibid. 197. 240. 251. 375.
Petrus Carrera. 237.
Iſaacus Caſaubonus. 188.
Dio Caſſius 95.
Petrus Caſtellus. 173. 207. 366.
Laurent. Gaſcellanus. 255.
M. Cato. 320.

Caul-

Catullus. 42.
 Nicolaus Cassinus. 90.
 Cornel. Celsus emendatus.
 147. 194. explicatus. 323.
 Centorinus. 95.
 Fredericus Cerutus. 373.
 Chaldaea versio. 29.
 Petrus Charisius. 56.
 Joannes Chrysostomus. 227.
 Petrus Ciaccionius. 215. 247.
 339.
 Cicero 227. 362. expositus.
 363.
 Claudianus. 29. 206.
 Cleopatra. 340.
 Carolus Cluvius. 104. 366.
 367.
 Codex. 11.
 Columella. 68. 70. expli-
 catur 79. 314. 355.
 Fabius Columna. 58. 59. 61. 77.
 Natalis Comes 224. 271.
 Fredericus Commandinus.
 324.
 Franciscus Connanus. 320.
 Georg. Contarenius. 309.
 Nicolaus Contarenius. 64. 263.
 Cophtæ. 182. 208.
 Janus Cornarius. 194. 305.
 Franc. Corvinus. 52.
 Nicolaus Crassius. 299.
 Joannes Crato. 354.
 Osvaldus Crollius. 372. 379.
 Academia Crusca. 270.
 Ctesias. 126. 139. 225. 216.
 227. 228. 229.
 Q. Curtius 16. 157.
 Cyprianus. 192.
 Jacobus Dalechampius. 2. 277.
 Dantes 270.
 David Propheta. 30. 131.
 161. 178. 179. 209. 239. 348.

Martinus Delrio. 24.
 Joannes Deodat. 75.
 Deusingius. 216.
 Deuteronom. 74. 77. 182.
 183. 274.
 Digesta. 32. 314.
 Joan Michael Dilberus. 194.
 Dio. 9. 155. 161. 289.
 Diodorus Siculus. 97.
 Dioscorides 245. 346.
 Joannes Baptista Donus 77.
 Josephus Donzelius. 207.
 357. 375.
 Janus Doufa. 165.
 Abrahamus Eccbellensis. 216.
 Jo. Echenstein. 2.
 Edda. Historicus. 343.
 Nicolaus Angelus Elifon.
 153.
 Ennius 60. 71.
 Ennodius. 25.
 Michaël Ephesius. 241.
 Epigrammatici Græci. 38.
 100.
 Sebastianus Erizzus. 210.
 235. 344.
 Thomas Erpenius. 96.
 Ardens Etercus. 49. 132.
 Eucherius. 182.
 Euripides. 151.
 Eusebius. 90. 185. 224.
 Exodus. 25. 208.
 Felix Faber. 201.
 Petrus Joan. Faber. 174. 358.
 Gabriel Fallopius. 278.
 Jacobus Peschius. 2.
 S. Pomp. Festus. 58. 141.
 153. 159. 319.
 Julius Firmicus. 186. 190. 191.
 Valer. Flaccus. 150. 194.
 Robertus Flud. 14.
 Nicolaus Fontanus. 195.
 Joam.

- Joan. Fragonus. 332.
 Francio Paribensis. 274.
 Wolfgangus Franzius. 244.
 Leonardus Fuchsius. 364.
 Henticus Fuires. 290.
 Thomas Fuires. 54.
 Theodorus Fuires. 28.
 Hieron. Gabucinius. 295.
 Galenus. 7. 38. 82. 135. 245.
 279. 294. 295. 296. 323.
 explicatus. 332. 337. 338.
 339. 340. 356. 357.
 Pagan. Gaudentius. 9. 213.
 Theodorus Gaza. 43. 73.
 Genesis. 209.
 Geographia MS. Anonymi.
 157. 158. emendata. 159.
 162. 165. 168. expendi-
 tur. 180. 203. 211. 215.
 216. 235. 242. 243.
 Conradus Gesnerus. 67. 272.
 372. 375. 378.
 Jo. Casper. Gevartius. 280.
 Glossa. 178.
 Glossa vetus. 69.
 Damianus à Goes. 181.
 Leonicus Goldionus 254.
 Abraham Golniz. 251.
 Gauges de Gozze. 215.
 Saxo Grammaticus. 305. 307.
 Melchior à Gratia. 170.
 Greg. Nyssenus. 186.
 Gregorius Papa. 271.
 Mauritius de Greg. 308.
 Jacobus Grezerus. 188.
 Antonius Grimanus. 324.
 Gregorius Gualterus. 361.
 Petrus Gyllius. 234.
 Jo. Fr. Habela. 19. 371.
 Dionysius Halicarnassens.
 148. 314.
 Heliodorus Hist. 273.
 Heliodorus MS. explicatus. 7

- Herodotus. 9. 74. 76. 89.
 95. 139. 140. 186. 212.
 221. 225. 226. 227. 339.
 Heron. 247. 324. MS.
 Abramas Hertogh. 358.
 Hefychius. 58. 66. 67. 75.
 137. 316.
 D. Hieronymus. 30. 74. 79.
 179. 182. 208. 346.
 G. Fabr. Hildanus. 2. 4.
 Hippocrates. 82. 334.
 Histoire naturelle de l'Isle
 Antilles. 108.
 Historiæ Mexicanæ Auctor.
 MS. 103.
 Philippus Hoechstetterus.
 287. 298. 302. 367. 379.
 Hieremias Hoelzlin. 227.
 Caspar Hofman. 31.
 Jacobus Hollerius. 328.
 Holwel. 263. 294.
 Lucas Holstenius. 109. 216.
 Homerus. 59. 149. 155. 223.
 226. 227. 305. 307.
 Homeri interpres. 305.
 Horatius. 21. 24. 315. 336.
 345. 360.
 Joannes van Horn. 28.
 Greg. Horstius. 354.
 Garcias ab Horto. 157. 166.
 173. 179. 202. 203. 221.
 287. 364. 366.
 Horus Apollo 66. 69. 74. 83.
 MS. 84. exponitur. 84. tan-
 gitur. 86. tentatus. 89.
 Hug. Cardinalis. 349.
 R. Jacob. 239.
 Jesuitæ autographum in Bi-
 bliotheca Escoriali. 55.
 Ferrantes Imperatus. 53. 55.
 107. 173. 365. 367. 373. 375.
 Franciscus Imperatus. 367.
 Joan. Philip. Ingrassias. 8. 14.
 R 31.

31. 38. 40. 364.
 Innocentius Papa. 193.
 Interpretes Albucasis. 6.
 Hellodori. 7.
 Homerii. 305.
 Juvenalis. 74.
 Persii. 98.
 Jobus. 30. 181.
 Joan. Jonstonus. 45. 171.
 221. 248.
 Thomas Jordanus. 188. 189.
 354.
 Jornandès. 22. 23. 24.
 Josephus. 96.
 Paulus Jovius. 19.
 Irenæus. 188. 189. 190.
 Isidorus. 72. 99. 112. 128. 136.
 notatur. 144. 145. 156. 159.
 MS. emendatus. 176. 193.
 198. correctus. 246. 271.
 296. 319.
 Iuba. 359.
 R. Juda. 133. 160. 238.
 Hadrian. Junius. 165. 330.
 Julius Justinianus. 263.
 Justinus. 210.
 Juvenalis 27. expositus. 74. 79.
 85. 141. 227. 307. 341. 362.
 L. Juvenius. 87.
 R. Kimichi. 29.
 Athanas. Kircher. 182.
 Henricus Kornmannus. 173.
 Albertus Kyperus. 303.
 Firmianus Lactantius. 223.
 Andreas Lacuna. 366.
 Lanfrancus. 31.
 Joannes Langius. 24. 269.
 Petrus Lanselius. 188.
 Scribon. Largus. 44. 328. 329.
 356.
 Jo. Franc. Lauredanus. 274.
 Joan. de Lazara. 235.
 Martinus Lemovicenus. 22.

Paulus Lentulus. 4.
 Leo. 11.
 R. Leo Mutinensis. 160.
 Andreas Libavius. 376.
 Fortunius Licetus. 24. 83. 321.
 Justus Lipsius. 9. 184.
 T. Livius. 10. 94. 148. 315.
 Lucan. 43. 193. 227. 279.
 Lucianus. 227.
 Lucilius. 136.
 Lucretius. 351.
 Conradus Lycosthenes. 1.
 Nicolaus de Lyra. 179.
 Macrobius. 95.
 Albertus Magnus. 57. 94.
 240. 246. 248. 254. 271.
 357. 375.
 Olaus Magnus. 102. 111.
 144. 145. 147. 305.
 Michaël Maierus. 227.
 Malmesburiensis. 307.
 Manilius. 95.
 Jo. Bapt. Mantuanus. 362.
 Paulus Manutius. 80. 125.
 Hieron. Marafiotus. 344.
 Ammianus Marcellinus. 351.
 Andreas Marinus. 45. 110.
 139. 143. 151. 152. 167.
 241. 244. 251. 252. 253.
 254. 275. 277. 284. 285.
 286. 292. 293. 296. 316.
 Valer. Martialis. 79. 149. 157.
 165. 181. 312. 330. emenda-
 tus 332. 351. 360. explicatus.
 Justinus Martyr. 188. 189.
 Jacobus Matthias. 149. 262.
 Valer. Maximus. 10. 15.
 Gerardus Mercator. 117.
 Michaël Mercatus. 49.
 Hieronymus Mercurialis.
 230. 287. 310.
 Petrus Messias. 39.
 Joan. Thomas Minadous. 16.
 36. 325. Fras-

Franciscus Modius. 17.
Petrus Molinæus. 186.
Daniel Monachus. 21.
Nicolaus Monardes. 173.
Domericus Monthesaurus.
 241.
Hieronymus Montuus. 39.
Moses. 26.
Henricus Mullerus. 266. 307.
Sebastianus Munlerus. 181.
 240.
Joannes Nardius. 278.
Nazianzenus. 185.
Antonius Nabriffensis. 17.
Nemesianus. 313.
Joan. Eusebius, Nietenbergius. 56. 152.
Cosmus Nigronius. 105.
Bartholdus Nihusius. 195.
Augustinus Niphus notatur.
 81. 137.
Numeri. 178.
Olympiodorus. 352.
Oppianus. 119. 128.
Oribasius. 322. 323.
Andreas Orlander. 30.
Ovidius. 41. 315. 346. 362.
Pacuvius. 319.
Sanctes Pagninus. 181.
Palzphetus Gr. MS. 342.
Julius Palmarius. 291.
Guidus Paniculus. 27.
Carolus Panicellus. 296.
Theophrastus Paracelsus. 273.
 289.
Ambrosius Pareus. 2.
Velleius Paterculus. 344.
Paulus apud Fellum. 136.
Marcus Paulus Venetus. 168.
 199. 249.
Fr. Perla. 207.
Perfius. 9.
Perfii Interpres. 98.

Francisc. Petraraha. 259. 270.
Petronius. 87.
Philipp. Phasinianus. 343.
Guil. Philander. 310.
Philes. 134. 145. 147. 197.
 234. 258. 270. 272. 293.
 298. 305.
Philostratus. 214. 225. 229.
 293. 298.
Photius. 99.
Valer. Pierius. 89.
Laurentius Pignotius. 9. 22.
 77. 89. 90. 346.
Pindarus. 150. 212.
Plato. 97. 149. 213.
Plantus. 19. 167. 186. 350.
Franciscus Plazzonus. 16.
Plinius maior exponitur. 10.
 18. 32. 43. 53. 67. 68.
 explicatur 69. 70. 72. 73.
 74. 75. 80. emendatur 81.
 82. 93. 95. 96. 97. 98. 99.
 exponitur 100. 101. 102.
 103. 119. MS. 125. 126.
 tenatur. 127. 128. 129. tan-
 gitur. 130. 133. error ejus.
 135. 136. 138. 143. 145.
 146. 153. 155. 161. 163.
 167. 197. 206. 210. 215.
 225. 226. 228. 229. 234.
 240. 241. 242. 243. 244.
 246. 247. 249. 250. 268.
 277. 278. 279. 281. 282.
 283. 190. 194. 297. 305.
 319. 321. 340. 350. 351.
 355. 356. 359. 360. 363.
 365. notatur. 366. 372.
 375. 377.
Plinius Valerianus. 43. 295.
 329.
Plutarchus. 69. 74. 89. 93.
 97. 278. 306.
Pœta Græcus. 100.

Trebellius Pollio. 150. 227.
Jul. Pollux. 316.
Franc. Pona. 173. 253. 260.
Ferdinand. Ponzertus. 284.
Antonius Popma. 130.
Porphyrius. 94.
Emmanuel Porrus. 209.
Petrus Poterius. 380.
Ludovicus Pouchius. 14.
Joannes Prevotius. 16.
Jacobus Primerofius. 111.
Priscianus Caesariensis. 43.
Theodorus Priscianus. 329.
Priscus. 21.
Joannes Dominicus Prosi-
mus. 369.
Ptolemæus. 97.
Theodorus Pulmanus. 80.
Purcellius. 117.
Cassianus à Puteo. 56. 68.
312. 369. 376.
Erycius Puteanus. 77.
Pythagoras. 223.
Fab. Quintilianus. 215. 223.
227.
Rab. Ravalle. 160.
Rab. Ravenna. 160.
Rabbini. 208. 209. 238. 348.
Rabbini Talmudici. 138. 160.
208. 274. 349.
Raffius. 367.
Leonard Rauchwolf. 202.
Regum libb. 349.
Relationes MS. 171.
Joan. Renodeus. 2. 103. no-
tatus 151. 291. 354.
Beatus Rhenanus. 195.
Cælius Rhodiginus. 27.
Joan Rhodius. 16. 18. 22. 27.
147. 247. 321. 333. 348. 362.
Nicolaus Rigaltius. 33. 305.
Ludovicus Romanus. 103.
Petrus Romeus. 350.

Janus Rutgerfius. 85.
Rutilius Numatianus. 352.
Emanuel Sà. 74.
Joan. Dominicus Sala. 372.
Claud. Salmafius. 10. 66. 68.
76. 84. 126. 127. 146. 156.
243. 316. 330. 351.
Henricus Salmuth. 27.
R. Salomon. 29. 30.
Gaspar Salvianus. 211.
Joan. Sambucus. 320. 333.
Samuel. 346. 348. 349.
Franciscus Sansovinus. 255.
Hercules Saxonia. 294.
Alex. Sborofsky. 350.
Dorantes Scacchius. 334.
Josephus Scaliger. 185. 188.
Julius Scaliger. 12. 31. 45. 52.
57. 67. 73. 102. 130. 134.
138. 146. 241. 369. 375.
Fortunatus Schacchius. 352.
Marius Schipanus. 49.
Petrus Schukius. 222.
Scribonius Largus. 44.
Thorlacus Scutonius. 110.
Scylax Caryandensis. 362.
Petrus de la Sena. 92.
Seneca Philosophus. 150.
Seneca Tragicus. 150.
Daniel Sennertus. 57. 227. 371.
Ludovicus Septalius. 364.
Joannes Serapio. 58.
Marius Servius Honoratus.
215.
Petrus Servius. 215.
M. Aurel. Severinus. 3. 35.
296. 332. 334.
Diodorus Siculus. 97.
Silius Italicus. 17. emenda-
tus. 18. 186.
Josias Simlerus. 213.
Julius Solinus. 43. 93. 97.
126. 128. 129. 145. 147.
255.

151. 155. 164. 168 170.
197. 198. 206. 221. 240.
242. 243. 244. 245. 246.
247. 248. 268. 278. 280 351.
Ælius Spartianus. 361.
Joan. Bapt. Spontonus. 173.
Starius Papinianus. 280.
Erasmus Stelia. 129.
Franciscus Stellus. 376.
Hemicus Stephanus. 139.
142. 218.
August. Steuchus. 27.
Strabo. 93 153 196. 207. 214.
Jacobus de Strada. 12.
Guilielmus Stuckius. 325.
Snorco Sturlæson. 257.
Joannes Baptista Suarez. 214.
Suetonius. 10. 155. 181.
Suidas. 88 92. 213.
Æneas Sylvius. 199.
Symmachus. 292.
Tacitus. 206. 207. 227. 229.
278. 353. 362.
Talmud Bauli. 160.
Than Chuma. 178.
Alexander Tasslonus. 27.
Achilles Tatiuss. 273.
Tertullianus. 183. 193. 195.
emendatus.
Theodoreus. 307.
Theodoricus. 31.
Theophrastus Eresius. 340.
Thomas Magister MS. 88.
Jac. Aug. Thuanus. 2. 370.
Tibullus. 150. 361.
Robertus Tilius. 313. 314.
Jacobus Philippus Tomasi-
nus. 170. 290. 369.
Nicolaus Tulpius. 266. 325.
Adrian. Turnebus. 10.
Gregorius Turonensis. 189.
M. Varro. 119. 145. 150. 155.
281. 315. 354. 355.

Ludovicus Varteman. 28.
131. 138. 197. 199. 200.
240. 241. 242. 246. 248.
250. 268. 269. 270.
P. Vegetius. 297. 320. 326.
328. 329. 333. 335.
Joan. Veslingius. 4. 34. 64.
207. 288. 290. 297.
Aurelius Victor. 94.
Æneas Vicus. 344.
Vidus Vidius. 334.
Angelicus Aprosius Victimig-
lia. 12.
Virgilius. 105. 149. 193. 223.
279.
Polydorus Virgilius. 24.
Victorius. 246. 280. 310.
Raphael Volaterranus. 24.
Joannes Georgius Volcame-
rus. 208.
Gerard Joan Vossius. 90.
Isaacus Vossius. 362.
Ludovicus Utrera. 204.
Sertorius Ursatus. 281. 313.
Fulvius Ursinus. 17. 344.
Emanuel Urstilius. 2.
Joan Jacobus Wecherus. 357.
Georg. Weinichius. 2.
Jacobus Wermers. 161.
Hugo Willibuy. 117.
Olaus Wormius. 22. 45. 46.
53. 56. 104. 107. 111. 112.
119. 120. 122. 149. 153.
171. 173. 261. 300. 302.
306. 308. 341. 344. 365.
368.
Wilhelmus Wormius. 122.
Xenophon. 208.
Zacutus Lusitanus. 3. 15. 34.
41.
Joan. Baptista Zoia. 9. 19. 281.
Joannes Zwelfer. 357. 378.
R 3 1N-

I N D E X RERUM, & VERBORUM NOTABILIUM.

- A.
- A** PROUS. 195.
 Adami sacrificium. 132.
Aderatis. 101.
 Egyptii Mosen non raro fe-
 quant. 89.
 Astronomi. 97.
 Area vox. 307.
آل Al Abraham. 176.
الحرادن Alcherche-
 den. 177.
 Alexander Magnus cornutus,
 16. 218.
Alicerno. 176.
 Amaltheæ cornu. 341. 344.
 Ammonis cornu. 365.
 Anatomia Pagana auctoria.
 100.
 Anatomicae observationes
 auctoria. 328.
 Anni principium. 94. 96.
 mensura 95.
 Antidota venenis respondere
 numero. 296.
 Antiquitates Natalitiz aucto-
 ris. 146.
 Anuli cornei. 319.
 Anulus ex ungula rhinocero-
 tis. 174.
 Apologia Auctoris de apertio
 Christi latere. 192.
 Aties Jovis Ammonii 16.
 Armamentarii Veneti cisterna
 à veneno libera. 298.
 Armillatum usus apud
 res. 148.
Αρ A' 158.
 Arsenicum magis corrosivum
 quam venenum. 286.
 Asini cornuti in Africa, Scy-
 thia & Libya. 140.
 Asinini cornu virtus. 143.
 Asini cornu poculis destina-
 tum. 147.
 Asinus Indicus. 67.
 Asinus unicornis solidipes
 133. 134.
 Aspidæ monocerotes. 63. 64.
Αδου 305.
 Atrilæ cornua. 19. 20.
 Aves Monocerotes. 46.
 Aurei velleris fabula. 227.
 Auri sonus. 307.
 Auctoris de Glossopetris dis-
 sertatio. 372.
Αυ A' 169.
 B.
Balsami Orientalis vis. 297.
 Balsami raritas. 207.
 De Balsamo controversa
 Romæ nata. 207.
Βα 176.
 Franc. Barberini unicornis
 255.
 Skeleton draconis. 50.
Βα Karan, unicornu. 177.
 Basiliscus Romæ visus. 50 51.
 Itemque Monspelii. 52.
 Beluz marinae cranium. 131.
 122. Bibli-

Bibliotheca Medicea. 7. 211.
 216.
 Bizontes unicornes. 129. ab
 U. is & Butalis diversi. *ibid.*
 in Borussia. 130.
 Bos Aegyptius. 155.
 Bos quodvis animal ingens.
 155.
 Bos unicornis. 125. Ethiopi-
 cus, ac Indicus. 127. ruf-
 fus. 131.
 Bē 58. 155.
 Boves Lucani 155.
 Bovis cornu tres amphoras
 capiens. 130.
 Bovis unicornis cornu. 131.
 Βεάλιμ 58.
 Βουφύ 58.
 Βεβουίε 58.
 Βουβίε 59.
 Bubalus 74.
 Bucampe cornuta. 58. 63.
 C.
Cadavera Aegyptiorum ere-
 cta. 186.
 Calor, ut causa cornu. 40.
 Canicula insana 98.
 Caniculæ orientis præfagium.
 93.
 Caponum cornu. 49.
 Capræ ephippiatæ. 85.
 Cauteriorum pilula cornea.
 334.
 Julius Celsus in antiquis co-
 dicibus. 129.
 Ceraſti ſudor. 283.
 Ceratos. 351.
 Cervini cornu virtus. 253.
 Serpenticibus adverſum.
 354.
 Cervi volantes. 52.
CHRISTI Crux. 183.
 ejuſque forma. 184.

CHRISTIANI V. pocu-
 lum aureum. 149.
 Circulator Romanus taxatur.
 291.
 Cithara cornuta. 77. 78.
 Citharæ cubiti. 76.
 Cleopatrz vipera. 64.
 Colicus dolor epidemicus.
 356.
 Columna rostrata. 215.
 Columnæ Herculis. 212. va-
 riæ. 214.
 Columnæ Trajani, & Anto-
 nini. 215.
 Columnarum uſus. 212.
 Comitialis morbi remedium
 monoceros. 264.
 Concha 340. meſura.
 Conchyliæ petrificata. 371.
 Cornetto. 325.
 Cornicula 8. 9.
 Cornicularii. 11. Corniculi.
ibid.
 Cornifica forma. 40.
 Cornu bubulum. 295.
 Cornu caprini vis. 297.
 Cornu cervinum Ambiani
 ingens. 249.
 Cornu cervini efficacia. 291.
 Cornu cervini præparatio ſin-
 gularis. 357.
 Cornificia familia. 17.
 Cornu foſſile. 374. præpara-
 tum. 378.
 Cornu propriè durum. 41.
 Cornu quid Juvenali. 27.
 Cornu tenatum. 34.
 Cornu. Cornu. 43.
 Annæus Stoicus quare
 Cornutus. 9.
 Cornu veterinariorum. 226.
 Cornuum materia. 36. 38.
 Cauſæ. 38.
 R 4 Cor-

Trebellius Pollio. 150. 217.
 Jul. Pollix. 316.
 Franc. Pona. 173. 253. 260.
 Ferdinand. Ponzetus. 284.
 Antonius Popma. 130.
 Porphyrius. 94.
 Emmanuel Portus. 109.
 Petrus Poterius. 380.
 Ludovicus Pouchius. 14.
 Joannes Prevotius. 16.
 Jacobus Primerofius. 111.
 Priscianus Caesariensis. 43.
 Theodorus Priscianus. 329.
 Priscus. 22.
 Joannes Dominicus Frof-
 mus. 369.
 Ptolemæus. 97.
 Theodorus Pulmanus. 80.
 Purcellus. 117.
 Cassianus à Puteo. 36. 68.
 312. 369. 376.
 Erycius Puteanus. 77.
 Pythagoras. 223.
 Fab. Quintilianus. 215. 223.
 227.
 Rab. Ravalcè. 160.
 Rab. Ravenna. 160.
 Rabbini. 208. 209. 238. 348.
 Rabbini Talmudici. 132. 160.
 208. 274. 349.
 Rastus. 367.
 Leonard Rauchwolf. 203.
 Regum libb. 349.
 Relationes MS. 171.
 Joan. Renodeus. 2. 103. no-
 ratu 251. 291. 354.
 Beatus Rhenanus. 195.
 Cælius Rhodiginus. 27.
 Joan Rhodius. 16 18. 22. 27.
 147. 247. 322. 333. 348. 362.
 Nicolaus Rigaltius. 33. 305.
 Ludovicus Romanus. 103.
 Petrus Romeus. 350.

Janus Rutgersius.
 Rutilius Numa.
 Emanuel Sà. 74.
 Joan. Dominicus.
 Claud. Salmastius.
 76. 84. 126.
 243. 316. 330.
 Henricus Salmastius.
 R. Salomon. 29. 30.
 Gaspar Salvianus. 21.
 Joan. Sambucus. 32.
 Samuel. 346. 348.
 Franciscus Sansovino.
 Hercules Saxonia. 25.
 Alex. Sborofsky. 350.
 Durantes Scacchius.
 Josephus Scaliger. 18.
 Julius Scaliger. 12. 3.
 57. 67. 73. 102. 1.
 138. 146. 241. 369.
 Fortunatus Schacch.
 Marius Schipanus. 49.
 Petrus Scholcius. 222.
 Scribonius Largus. 44.
 Thorlacus Scutonium. 1.
 Scylax Caryandensis. 37.
 Petrus de la Sena. 92.
 Seneca Philosophus. 15.
 Seneca Tragicus. 150.
 Daniel Sennertus. 57. 22.
 Ludovicus Sepralius. 36.
 Joannes Serapio. 58.
 Marius Servius Hon.
 215.
 Petrus Servius. 215.
 M. Aurel. Severinus. 1.
 296. 332. 334.
 Diodorus Siculus. 97.
 Silius Italicus. 17. emer-
 tus. 18. 186.
 Josias Simlerus. 213.
 Julius Solinus. 43. 93.
 116. 128. 129. 145.

Cornutum usus. 42.
Cotivinoium Pharmacopo-
lium Romæ. 170.
Cornua imbuta. 149.
Cornua ovula. 295.
Cornua non sunt pates. 36.
Cornua patium diversorum.
 12. 14.
Cornua litematum. 21.
Crater cornutus. 10.
Cubitus *ἑυλοκρηπός* 248.
Cucurbitulæ Egyptiorum.
 325.
Cucurbitulæ corneæ. 322.
 323. 324. **fœtiles lignæ.** 325.
Cyrtus eburneus. 362.
Cyprus cornutus. 39.

D.

In Dania Scarabæi cornuti. 53.
Danorum cum Indis com-
mericum. 46. **cum Groen-**
landis. 109.
Dentis matini descriptio.
 123.
Deorum simulacra eburnea.
 363.
Didonis vultus. 11.
Dionysici. 7.
Dorsi cornu quibus curatum.
 34.
Draco volans. 50.

E.

Ebullitio unicornu. 284.
Ebur cornu. 359. **prezio-**
sum. 360. **magnificentiæ**
symbolum. 362. **ei lex po-**
sita. *ibid.*
Ebur Fossile triplex. 367.
Elephantini dentis usus. 364.
Elephas olim bos nomina-
tus. 155.
Rhinoceroti succumbit. 185.
Equi monocerotes. 151.

Bruca cornuta. 38.
Evocari. 314.
Exostosis unde. 38.

F.

Fabularum apud veteres
us. 223.
Fibula ebur. ca. 362.
Fœtus petrefactus. 372.
Fossile carnis specie. 37.
Fritillus veterum com-
341.
Frons pro ore. 112.
Frontis humanæ cornu
apud Albucazum. 6.

G.

Galea antiqua. 21.
Galli Indici nequiss
meleagrides. 49.
Galli unicornes ac bicornes
ant. 48.
Gandæ. 157.
Gazella non est oryx. 67. **in**
Melita insula. 68.
Gazellæ cornua. 68.
Goyame. 204.
Antonii Grimani biblioth
ca. 314.
Groenlandia Daniæ par-
104.

H.

Hegira. 96.
Herculis columnæ. 212
 214.
Hipponium Calabria. 344.
Homines Monocerotes. 1.
Homini natura negavit cor-
na. 32.
Homini cornu morbus &
monstrum. 31. **symptoma**
formæ. 32.
Horn. 160.

I. Jac.

I.

- Anthrax. 208.
 Japonum crucifixio. 185.
 ehoræ nomen cum *Al.* 177.
 lectif. 103.
 imaginatio cornuum causa.
 39.
 imprecatio ex canibus. 92.
 inscriptio vetus. 8. 73. 280.
 281. 361.
 Josephi tribus in labaro si-
 gnum. 209.
 Josuæ scutum. 209.
 Ihs. 89.
 Juncturæ cornua. 40.

K.

- K *Astron.* 84.
 Corn. 177.

ⲪⲚⲁ : ⲕⲁⲃⲁ.

- Ahadu Karnu, Monoceros
 Ethiopicè. 161.
 ⲕⲁⲃⲁⲛⲁⲓⲛⲁⲓ 176.
 ⲕⲁⲃⲁⲓⲛⲁⲓ 88.

L.

- L *Alla.* 146.
 Lapidis sonus. 307.
 Lenticula. 346. 347. var.
 Libri ebore texti. 362.
 Licornia. 176.
 Lignum fossile Umbriæ. 376.
 ⲕⲁⲃⲁⲓⲛⲁⲓ Lilith Hebræorum.
 290.
 Linguz serpentina sudor.
 283.
 Locustæ volatiles cornutæ.
 65.
 Lothi uxoris metamorpho-
 sis. 371.
 De Luce Animantium liber
 auctoris. 30. 245.
 Lucerna capite cornuto. 19.

- Luminosa cornuta. 29.
 Luna cornuta. 29. 194. grata.
 87.
 Lunæ montes. 204.

M.

- M *Ahometis fuga Arabum*
æta. 96.
 Mamelikia, vipera. 64.
 Manna quid. 278.
 Matula cornea. 312.
 Meleagrides veræ. 49.
 Mensura cornea. 335. ejus
 capacitas. 337.
 Michaëlis Imperatoris Con-
 stantinopolitani poculum
 ex onagri cornu. 147.
 Milesii Scriptores. 273.
 Monoceros propriè. 175.
 ejus. etymon. 176. visu
 rarus. 179. 204. 205. 234.
 ejus Sententia Allegorica.
 181. describitur. 200. 216.
 237. Amphibion. 202.
 cornua deponit. 204. Afri-
 canus. 217. Mechenfis,
 242.
 Monoceros silvestris. 138.
 Monoceros Trajecti. 256.
 Helvetorum. 258. Ant-
 verpiæ. Mantuæ. Item in
 Polonia. 260. In thesau-
 ro Reg. Daniæ. 261. Ferus
 ac indomitus. 268. Inter-
 dum missis. 270.
 Monocerotis columnæ ætæ.
 211. 214.
 Monocerotis saltus. 216. di-
 versitas. 231. cornua va-
 ria. 232. Cornu. 238. 243.
 246. magnitudo. 238.
 vera. 251. pedes. 240. cau-
 da. 242. Cornu S. Diony-
 sii. 250. pondus. 251.
 Cornu

Cornu Venetum. 253. 254.
 Color diversus. 254.
 Monteleone, Valentiz. Ca-
 labriz. 344.
 Monumentum vetus. 8.
 Mosis cornua. 26. 27. Statua
 Melitensis. 28.
 Mulier cornuta. 4. 5.
 Museum Wormianum. 47.
 120. 365.

N.

N Aer. 160.
 Nathual. 109. 116. 118.
 Nisan. 94.
 Nisa. 210.
 Nummi provincias referunt.
 18.
 Nummus antiquus. 12. 13.
 18. 26. 345. Alexandri
 dubius. 210.

O.

O Nagri virtus. 143. ab Alce
 discrimen. 144. usus in
 mensis. 146. 147.
 Opobalsamum. 277.
 Oryges Romanis rariorez. 77.
 In deliciis mensæ. 79. sa-
 crificiis adhibiti. 89. si-
 gnaci anulis. 89.
 Orygis etymon. 65. natale
 solum. 74. magnitudo *ibid.*
 cornu. 75. malitia 91.
 Oryx capra. 67. priscis. 73.
 à subulone discrepat. 70.
 festotem fert. 86. canicu-
 la ortum præfagit. 91. &
 cur 98.
 Ostris. 89.
 Ossa Siculis cornu. 312.

P.

P Anis statua. 313.
 Pedis Ro. Mensura. 247.

πῦμα & ἰβήχοι πῦμα 188.
 Pelvis pro Pelvis. 361.
 Penu corneum. 341.
 Pouchis remedium cornu
 bovis unicornis. 132.

ΦΑΝΙΤΑΝΙΟΥΑΤ

Monoceros. 182.
 Phoenix rarior. 205.
 Phrygiorum tibiz cornu.
 315.

ΠΙΧΑΡΚΙΝΟΣ.

Rhinoceros coptis. 182.
 Pilule Ducis Mantuani ad
 febrem malignam. 173.
 Pisana technicotheca. 368.
 373.
 Pisces cornuti. 102. 106.
 Pilcis monoceros tubri ma-
 ris. 105. Imperati alius
 exarvinatur. 107.

ΠΙΤΑΝΙ cornu. 182.

Pocula cornea. 304. 303.
 Poculorum adversus venena
 vis adferitur. 318.
 Poculorum circuli. 148.
 Poculum ex cornu Rhinoc-
 rotis. 172.
 Præfagium auferendi cornu.
 33.
 Psalmorum versio Æthiopi-
 ca. 161.
 Ptolomæi Tabulæ. 97.
 Puer petrificatus. 371.

Q.

Quadrupedibus cornua sunt
 propria. 43.
 Quattro. 137. talus.
 Quinta essentia monocerotis.
 174.

Ra-

R.

- R**adiolus corneus Abensinae. 332.
De Reem. 178.
 Rhinoceros priscis bos. 185.
 animal herbaticum. 168.
 Rhinoceros visus. 179.
 Rhinocerotis cornu ad pe-
 techias. 132.
 Rhinocerotis cornu loco
 monocerotis. 291.
 Rhinocerotis etymon. 156.
 cornua. 161. mobilia.
 164. bina. 162. 235. cu-
 tis. 165. pellis Francisco
 Gall. Regi exhibita. 167.
 usus medicus *ibid.* cornu.
 169. 170. 171. lingua a-
 spectima. 168. cornu Ro-
 mae & Florentiae. 170.
 Itemque Mantuae. *ibid.*
 dens Messanz. 172. ungu-
 la. 172. signa. 175. figu-
 ra. 235.
 Rhinocerotis significatio Alle-
 gorica. 179. 180.
De Rijn, unicornu. 177.
 Rhythium. 330. 311.
 Romani non penetrarunt in
 Indiam. 234.

S.

- S**amson taxatur. 274.
 Scarabaeus monoceros. 52.
 54. ejus usus. 56. cornu-
 rus. 52.
 Sceleton lapideum. 370.
Schrotor. 52.
 Soliscultus. 90.
 Spinturnix. 137.
Splendere. 244.
 Statua vetus Harpocratis. 19.
 Satyri. 313.

- Sternuentibus veteres bene-
 ominati. 100.
 Sternutamentum Orygis. 99.
 Subulo Plinii. 68. 70.
 Sudor statuarum. 278.
 Sudor verus. 279.
 Suppedaneum S. Crucis
 184. 187. 193.
 Syri effectus. 98.

T.

- T** & Γ permutantur. 137.
 Tabula verus. 17.
 Tali etymon. 137. 138. Si-
 gnificatio duplex. 138.
 Tali in humano corpore ad-
 feruntur. 135.
 Tauri Indici cornu. 164.
 Terra Melitenus. 285.
 Topau Indica avis. 45. de-
 scribitur.
De Graecorum. 177.
 Triclinium Romanum. 309.
 310.
 Troianum excidium fictum.
 226.
 Tubi aquaeductus diversi.
 280. 281.
 Turtur. 137. *Turyds.* *ibid.*

V.

- V**acca cornibus cervinis.
 131.
 Vasa cornea. 340.
 Venetz sponxae cornuta. 11.
 18.
 Vermis cornutus. 57.
 Verrucæ. 14. 31. 32.
Vhroren. 129.
 Vipera cornuta. 63. 64. ex
 Istria in montes Eoganos
 traducta. 64.
 Vitium. 32.
 Vitium fossile. 175.

Ungula. 320.

Unguli. 321.

Ungulus, anulus. 319.

Unicornu crucis. 188.

Unicornu fossile. 365. bul-
lis. 285. Cassiani Putei.
376.

Unicornu Groenlandicum
verius dens. 112. lauda-
tum. 124. vera unicor-

nu signa. 275. ex unicor-
nu remedium universale
negatur. 296.

Unicornu succedaneæ. 353.
364.

Unionum raritas. 206.

Z.

Z Eila urbs Æthiopiæ.
131.

